<u>ANNESS</u>

KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI – Linji Gwida dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali

ABBOZZ

WERREJ

1. Introduzzjoni 6
1.1. L-iskop u l-istruttura ta' dawn il-Linji Gwida 6
1.2. Applikabbiltà tal-Artikolu 101 għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali 8
1.2.1. Introduzzjoni 8
1.2.2. Qafas analitiku 11
1.2.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 11
1.2.4. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 13
1.2.5. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 14
1.2.6. Restrizzjonijiet anċillari 15
1.2.7. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) 16
1.2.8. Akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali li ġeneralment jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) 17
1.3. Relazzjoni ma' gwidi u leġiżlazzjoni oħrajn 18
2. Akkordji ta' Riċerka u Żvilupp 20
2.1. Introduzzjoni 20
2.2. Swieq rilevanti 22
2.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 22
2.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni 22
2.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 22
2.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 23
2.4. Akkordji koperti mill-BER tar-R&Ż 26
2.4.1. Distinzjoni bejn "riċerka u żvilupp konġunti" u "riċerka u żvilupp bi ħlas" u l-kunċett ta' "speċjalizzazzjoni fil-kuntest tar-riċerka u l-iżvilupp" 27
2.4.2. L-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp u l-kunċett ta' speċjalizzazzjoni fil-kuntest ta' sfruttament konġunt 27
2.4.3. Assenjazzjoni jew liċenzjar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali 29
2.5. Kundizzjonijiet għal eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż 29
2.5.1. Aċċess għar-riżultati finali 29
2.5.2. Aċċess għall-għarfien espert preeżistenti 30

2.5.3. Kundizzjonijiet marbuta mal-isfruttament konġunt ... 31

2.5.4. Livelli limiti, ishma mis-suq u durata tal-eżenzjoni ... 31

2.6. Restrizzjonijiet fundamentali u esklużi ... 39

2.6.1. Restrizzjonijiet fundamentali ... 39

2.6.2. Restrizzjonijiet esklużi ... 42

2.7. Irtirar tal-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż ... 43

2.8. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER tar-R&Ż ... 45

2.8.1. Titjib fl-effiċjenza ... 45

2.8.2. Indispensabbiltà ... 46

2.8.3. Trasferiment lill-konsumaturi ... 46

2.8.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni ... 46

2.9. Meta ssir il-valutazzjoni ... 46

2.10. Eżempju ... 47

3. Akkordji ta' Produzzjoni ... 51

3.1. Introduzzjoni ... 51

3.2. Swieq rilevanti ... 52

3.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) ... 52

3.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni ... 52

3.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop ... 53

3.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni ... 54

3.4. Akkordji koperti mill-BER ta' Speċjalizzazzjoni ... 58

3.4.1. Akkordji ta' speċjalizzazzjoni ... 58

3.4.2. Dispożizzjonijiet oħrajn f'akkordji ta' speċjalizzazzjoni ... 59

3.4.3. Distribuzzjoni konġunta u l-kunċett ta' "konġunt" skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni ... 60

3.4.4. Servizzi skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni ... 60

3.4.5. Impriżi f'kompetizzjoni: kompetituri reali jew potenzjali ... 61

3.4.6. Livell limitu tas-sehem mis-suq u d-durata tal-eżenzjoni ... 61

3.4.7. Restrizzjonijiet fundamentali fil-BER ta' Speċjalizzazzjoni ... 62

3.4.8. Irtirar tal-benefiċċju tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni ... 63

3.5. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) tal-akkordji ta' produzzjoni li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni ... 64

3.5.1. Titjib fl-effiċjenza ... 64

3.5.2. Indispensabbiltà ... 64

3.5.3. Trasferiment lill-konsumaturi ... 65

3.5.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni 65
3.6. Akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl 65
3.7. Eżempji 69
4. Akkordji ta' xiri 72
4.1. Introduzzjoni 72
4.2. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 74
4.2.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni 74
4.2.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 74
4.2.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 76
4.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) 80
4.3.1. Titjib fl-effiċjenza 80
4.3.2. Indispensabbiltà 80
4.3.3. Trasferiment lill-konsumaturi 81
4.3.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni 81
4.4. Eżempji 81
5. Akkordji ta' Kummerċjalizzazzjoni 85
5.1. Introduzzjoni 85
5.2. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 86
5.2.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni 86
5.2.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 86
5.2.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 87
5.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) 89
5.3.1. Titjib fl-effiċjenza 89
5.3.2. Indispensabbiltà 90
5.3.3. Trasferiment lill-konsumaturi 90
5.3.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni 90
5.4. Konsorzji tal-offerti 90
5.5. Eżempji 93
6. Skambju ta' informazzjoni 99
6.1. Introduzzjoni 99
6.2. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 100
6.2.1. Introduzzjoni 100
6.2.2. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni relatat mal-iskambju ta' informazzjoni 102
6.2.3. In-natura tal-informazzjoni skambjata 103
6.2.4. Il-karatteristiċi tal-iskambju 107

6.2.5. Karatteristiċi tas-suq 112
6.2.6. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 113
6.2.7. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 114
6.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) 115
6.3.1. Titjib fl-effiċjenza 115
6.3.2. Indispensabbiltà 116
6.3.3. Trasferiment lill-konsumaturi 116
6.3.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni 116
6.4. Eżempji 117
7. Akkordji ta' standardizzazzjoni 119
7.1. Introduzzjoni 119
7.2. Swieq rilevanti 120
7.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 120
7.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni 120
7.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 122
7.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 123
7.4. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) 130
7.4.1. Titjib fl-effiċjenza 130
7.4.2. Indispensabbiltà 130
7.4.3. Trasferiment lill-konsumaturi 132
7.4.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni 132
7.5. Eżempji 132
8. Termini standard 134
8.1. Definizzjonijiet 134
8.2. Swieq rilevanti 134
8.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) 134
8.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni 134
8.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop 135
8.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni 135
8.4. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) 136
8.4.1. Effiċjenzi 136
8.4.2. Indispensabbiltà 137
8.4.3. Trasferiment lill-konsumaturi 137
8.4.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni 137
8.5. Eżempji 137

9. Akkordji ta' Sostenibbiltà ... 139
9.1. Introduzzjoni ... 139
9.2. Akkordji ta' sostenibbiltà li ma jqajmux tħassib dwar il-kompetizzjoni ... 141
9.3. Valutazzjoni tal-akkordji ta' sostenibbiltà skont l-Artikolu 101(1) ... 142
9.3.1. Prinċipji ... 142
9.3.2. Akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà ... 143
9.4. Valutazzjoni tal-akkordji ta' sostenibbiltà skont l-Artikolu 101(3) ... 147
9.4.1. Titjib fl-effiċjenza ... 147
9.4.2. Indispensabbiltà ... 147
9.4.3. Trasferiment lill-konsumaturi ... 149
9.4.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni ... 153
9.5. Involviment tal-awtoritajiet pubbliċi ... 154
9.6. Eżempji ... 154

1. INTRODUZZJONI

1.1. L-iskop u l-istruttura ta' dawn il-Linji Gwida

1. Dawn il-Linji Gwida[1] għandhom l-għan li jipprovdu ċertezza legali billi jgħinu lill-impriżi fil-valutazzjoni tal-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali tagħhom skont ir-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, filwaqt li jiżguraw protezzjoni effettiva tal-kompetizzjoni. Huma għandhom ukoll l-għan li jagħmluha aktar faċli għall-impriżi li jikkooperaw, b'modi li huma ekonomikament mixtieqa u b'hekk pereżempju jikkontribwixxu għat-tranżizzjonijiet ekoloġiċi u diġitali, u li jrawmu r-reżiljenza tas-suq intern[2].

2. Il-Linji Gwida jistabbilixxu l-prinċipji għall-valutazzjoni ta' akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali u prattiki miftiehma skont l-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea[*] (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "l-Artikolu 101") u jipprovdu qafas analitiku għall-aktar tipi komuni ta' akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali:

   – akkordji ta' riċerka u żvilupp, inkluża gwida dwar l-applikazzjoni tar-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru […] ta' […] Diċembru 2022 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal ċerti kategoriji ta' akkordji ta' riċerka u żvilupp (minn hawn 'il quddiem imsejħa *"BER tar-R&Ż"*) (il-Kapitolu 2),

   – akkordji ta' produzzjoni, inkluża gwida dwar l-applikazzjoni tar-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru […] ta' […] Diċembru 2022 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal ċerti kategoriji ta' akkordji ta' speċjalizzazzjoni (minn hawn 'il quddiem imsejħa *"BER ta' Speċjalizzazzjoni"*) (il-Kapitolu 3),

   – akkordji ta' xiri (il-Kapitolu 4),

   – akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni (il-Kapitolu 5),

   – skambju ta' informazzjoni (il-Kapitolu 6),

   – akkordji ta' standardizzazzjoni (il-Kapitolu 7),

   – termini standard (il-Kapitolu 8).

3. Barra minn hekk, billi l-Kummissjoni hija impenjata li tilħaq l-objettivi tal-Patt Ekoloġiku għall-Unjoni Ewropea[3], dawn il-Linji Gwida jipprovdu gwida dwar kif l-aktar akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali komuni se jiġu vvalutati skont l-Artikolu 101 meta jsegwu objettivi ta' sostenibbiltà (il-Kapitolu 9).

---

[1] Dawn il-Linji Gwida jissostitwixxu l-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni – Linji Gwida dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali, ĠU C 11, 14.1.2011, p. 1.

[2] Ara wkoll il-Komunikazzjoni "Aġġornament tal-Istrateġija Industrijali l-Ġdida tal-2020: Nibnu Suq Uniku aktar b'saħħtu għall-irkupru tal-Ewropa", tal-5 ta' Mejju 2021 COM(2021) 350 final.

[*] B'effett mill-1 ta' Diċembru 2009, l-Artikolu 81 tat-Trattat tal-KE sar l-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea ("it-Trattat"). Fis-sustanza, iż-żewġ Artikoli huma identiċi. Għall-finijiet ta' dawn il-Linji Gwida, jenħtieġ li r-referenzi għall-Artikolu 101 tat-Trattat jinftiehmu bħala referenzi għall-Artikolu 81 tat-Trattat tal-KE, fejn xieraq. It-Trattat introduċa wkoll ċerti bidliet fit-terminoloġija, bħas-sostituzzjoni ta' "Komunità" b'"Unjoni" u ta' "suq komuni" b'"suq intern". It-terminoloġija tat-Trattat se tintuża tul dawn il-Linji Gwida kollha.

[3] Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni, il-Patt Ekoloġiku Ewropew, COM (2019) 640 final.

4. Minħabba l-għadd potenzjalment kbir ta' tipi u kombinazzjonijiet ta' ċirkostanzi ta' kooperazzjoni orizzontali u tas-suq li fihom joperaw, huwa diffiċli li tiġi pprovduta gwida speċifika għal kull xenarju possibbli. Il-Linji Gwida ma jikkostitwixxux "lista ta' kontroll" li tista' tiġi applikata mekkanikament. Kull każ irid jiġi vvalutat abbażi tal-fatti tiegħu.

5. Dawn il-Linji Gwida japplikaw għal akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali li jikkonċernaw oġġetti, servizzi u teknoloġiji.

6. L-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali jistgħu jikkombinaw stadji differenti ta' kooperazzjoni, pereżempju, ir-riċerka u l-iżvilupp ("R&Ż") u l-produzzjoni u/jew il-kummerċjalizzazzjoni tar-riżultati tagħhom. Tali akkordji huma koperti wkoll minn dawn il-Linji Gwida. Meta jintużaw dawn il-Linji Gwida għall-analiżi ta' tali kooperazzjoni integrata, bħala regola ġenerali, il-kapitoli kollha li jappartjenu għall-partijiet differenti tal-kooperazzjoni se jkunu rilevanti. Madankollu, għall-valutazzjoni ta' jekk ċerta mġiba normalment titqiesx bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop jew bl-effett, dak li huwa stabbilit fil-kapitolu bħala li jappartjeni għal dik il-parti ta' kooperazzjoni integrata li tista' titqies bħala ċ-"ċentru tal-gravità" tagħha jipprevali għall-kooperazzjoni kollha.

7. Żewġ fatturi huma partikolarment rilevanti għad-determinazzjoni taċ-ċentru tal-gravità ta' kooperazzjoni integrata: l-ewwel nett, il-punt tat-tluq tal-kooperazzjoni, u, it-tieni, il-grad ta' integrazzjoni tal-funzjonijiet differenti li huma kkombinati. Għalkemm ma huwiex possibbli li tiġi pprovduta regola preċiża u definita li hija valida għall-każijiet kollha u għall-kombinazzjonijiet kollha possibbli, skont l-esperjenza miġbura, huwa possibbli li jiġi kkunsidrat, b'mod ġenerali, li:

– iċ-ċentru tal-gravità ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali li jinvolvi kemm riċerka u żvilupp konġunti kif ukoll il-produzzjoni konġunta tar-riżultati jkun l-attivitajiet konġunti ta' riċerka u żvilupp, minħabba li l-produzzjoni konġunta sseħħ biss jekk ir-riċerka u l-iżvilupp konġunti jirnexxu. Dan ifisser li r-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti huma deċiżivi għall-produzzjoni konġunta sussegwenti. Il-gwida fil-Kapitolu dwar l-akkordji ta' riċerka u żvilupp tipprevali f'dan il-każ. L-eżitu tal-valutazzjoni taċ-ċentru tal-gravità jkun differenti kieku l-partijiet kienu jinvolvu ruħhom fil-produzzjoni konġunta fi kwalunkwe każ, jiġifieri, irrispettivament mir-riċerka u l-iżvilupp konġunti. Dan ifisser li jenħtieġ li tali akkordji minflok jiġu vvalutati bħala akkordji ta' produzzjoni konġunta u l-gwida fil-Kapitolu dwar l-akkordji ta' produzzjoni tipprevali. Anki jekk l-akkordju jipprevedi integrazzjoni sħiħa fil-qasam tal-produzzjoni u integrazzjoni parzjali biss ta' xi attivitajiet ta' riċerka u żvilupp, iċ-ċentru tal-gravità tal-kooperazzjoni jkun il-produzzjoni konġunta wkoll;

– bl-istess mod, iċ-ċentru tal-gravità ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali li jinvolvi kemm speċjalizzazzjoni kif ukoll kummerċjalizzazzjoni konġunta tar-riżultati, normalment ikun l-ispeċjalizzazzjoni, minħabba li l-kummerċjalizzazzjoni konġunta sseħħ biss minħabba l-kooperazzjoni fl-attività ta' speċjalizzazzjoni;

– iċ-ċentru tal-gravità ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali li jinvolvi produzzjoni konġunta u kummerċjalizzazzjoni konġunta tal-prodotti, normalment ikun il-produzzjoni konġunta, minħabba li l-kummerċjalizzazzjoni konġunta ġeneralment isseħħ biss minħabba l-kooperazzjoni fl-attività ewlenija tal-produzzjoni konġunta.

8. It-test taċ-ċentru tal-gravità japplika biss għar-relazzjoni bejn il-kapitoli differenti ta' dawn il-Linji Gwida, mhux għar-relazzjoni bejn ir-regolamenti differenti ta' eżenzjoni ta' kategorija. Il-kamp ta' applikazzjoni ta' regolament ta' eżenzjoni ta' kategorija huwa definit mid-dispożizzjonijiet tiegħu stess. Ara l-Kapitolu 2 għall-akkordji koperti mill-BER tar-R&Ż u l-Kapitolu 3 għall-akkordji koperti mill-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

9. Dawn il-Linji Gwida huma strutturati kif ġej:

– L-ewwel Kapitolu huwa introduzzjoni, li tistabbilixxi l-kuntest li fih japplika l-Artikolu 101 għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali. Dan il-Kapitolu jipprovdi wkoll informazzjoni dwar ir-relazzjoni bejn dawn il-Linji Gwida u leġiżlazzjoni u gwida oħrajn li jaffettwaw l-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali.

– Fil-Kapitoli 2 sa 8, qed tiġi pprovduta gwida biex tiġi ffaċilitata l-awtovalutazzjoni skont l-Artikolu 101 għall-aktar akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali komuni. Il-Kapitolu 9 jipprovdi gwida addizzjonali f'każ li dawn l-akkordji jsegwu objettivi ta' sostenibbiltà. Il-gwida fil-Kapitoli minn 2 sa 9 tikkomplementa l-gwida aktar ġenerali mogħtija f'din l-introduzzjoni. Għalhekk, huwa rrakkomandat li dejjem taqra l-introduzzjoni l-ewwel u mbagħad tirreferi għall-kapitoli speċifiċi.

1.2. Applikabbiltà tal-Artikolu 101 għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali

1.2.1. Introduzzjoni

10. Wieħed mill-objettivi tal-Artikolu 101 huwa li jiġi żgurat li l-impriżi ma jużawx akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali biex jipprevjenu, jirrestrinġu jew ifixklu l-kompetizzjoni fis-suq għad-detriment aħħari tal-konsumaturi.

11. L-Artikolu 101 japplika għal impriżi u assoċjazzjonijiet ta' impriżi. Impriża hija kwalunkwe entità ta' elementi personali, tanġibbli u intanġibbli, involuta f'attività ekonomika, irrispettivament mill-istatus legali tagħha u mill-mod kif tiġi ffinanzjata[4]. Assoċjazzjoni ta' impriżi hija korp li permezz tiegħu impriżi tal-istess tip ġenerali jikkoordinaw l-imġiba tagħhom fis-suq[5]. Din il-gwida tapplika għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali bejn l-impriżi u d-deċiżjonijiet tal-assoċjazzjonijiet tal-impriżi.

12. Meta kumpanija teżerċita influwenza deċiżiva fuq kumpanija oħra, huma jifformaw entità ekonomika waħda u, b'hekk, ikunu parti mill-istess impriża[6]. Il-kumpaniji li jifformaw parti mill-istess impriża ma humiex meqjusa bħala kompetituri għall-finijiet ta' dawn il-Linji Gwida, anki jekk it-tnejn ikunu attivi fl-istess swieq ta' prodotti u swieq ġeografiċi rilevanti.

---

[4] Ara, pereżempju, is-sentenza tal-25 ta' Marzu 2021, *Deutsche Telekom* vs *Il-Kummissjoni*, C-152/19 P, EU:C:2021:238, il-punt 72 u l-ġurisprudenza ċċitata hemmhekk.

[5] Fis-sens tas-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard* vs *Il-Kummissjoni*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punt 76, u l-Konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Léger tal-10 ta' Lulju 2001, *Wouters*, C-309/99, EU:C:2001:390, il-punt 61.

[6] Ara, pereżempju, is-sentenza tal-24 ta' Ottubru 1996, *Viho*, C-73/95 P, EU:C:1996:405, il-punt 51. L-eżerċitar ta' influwenza deċiżiva mill-kumpanija omm fuq l-imġiba ta' sussidjarja jista' jiġi preżunt fil-każ ta' sussidjarji totalment posseduti jew fejn il-kumpanija omm ikollha d-drittijiet tal-vot kollha assoċjati mal-ishma sussidjarji tagħha; ara, pereżempju, is-sentenza tal-10 ta' Settembru 2009, *Akzo*, C-97/08 P, EU:C:2009:536, il-punt 60 u dawk segwenti, is-sentenza tas-27 ta' Jannar 2021, *The Goldman Sachs Group Inc* vs *Il-Kummissjoni*, C-595/18 P, EU:C:2021:73, il-punt 36.

13. Bil-għan li tiġi stabbilita r-responsabbiltà għal ksur tal-Artikolu 101(1), il-Qorti tal-Ġustizzja stabbiliet li l-kumpaniji prinċipali u l-impriża konġunta tagħhom jifformaw unità ekonomika waħda u, għalhekk, impriża waħda fir-rigward tal-liġi tal-kompetizzjoni u s-suq/swieq rilevanti, sa fejn jintwera li l-kumpaniji omm ta' impriża konġunta jeżerċitaw influwenza deċiżiva fuq dik l-impriża konġunta[7]. B'hekk, meta jintwera li l-kumpaniji omm ikunu eżerċitaw influwenza deċiżiva fuq l-impriża konġunta, il-Kummissjoni tipikament ma tapplikax l-Artikolu 101(1) għall-akkordji u l-prattiki miftiehma bejn il-kumpanija/i omm u l-impriża konġunta fir-rigward tal-attività tagħhom fis-suq/swieq rilevanti fejn l-impriża konġunta tkun attiva. Madankollu, il-Kummissjoni tipikament tapplika l-Artikolu 101(1) għal akkordji:

– bejn il-kumpaniji omm biex joħolqu l-impriża konġunta;
– bejn il-kumpaniji omm biex ibiddlu l-ambitu tal-impriża konġunta;
– bejn il-kumpaniji omm u l-impriża konġunta barra mill-ambitu tal-prodott u ġeografiku tal-attività tal-impriża konġunta; u
– bejn il-kumpaniji omm mingħajr l-involviment tal-impriża konġunta, anki fir-rigward tas-suq rilevanti fejn tkun attiva l-impriża konġunta.

14. Il-fatt li impriża konġunta u l-kumpaniji omm tagħha jitqiesu li jifformaw parti mill-istess impriża f'ċertu suq ma jżommx lill-kumpaniji omm milli jkunu indipendenti fis-swieq l-oħrajn kollha[8].

15. Sabiex l-Artikolu 101 japplika għall-kooperazzjoni orizzontali, irid ikun hemm forma ta' koordinazzjoni bejn il-kompetituri - fi kliem ieħor: akkordju bejn l-impriżi, deċiżjoni minn assoċjazzjoni ta' impriżi jew prattika miftiehma.

Il-kooperazzjoni orizzontali tista' tieħu l-forma ta' ***akkordju****, li bih żewġ impriżi jew aktar ikunu esprimew ir-rieda tagħhom li jikkooperaw*[9]. ***Prattika miftiehma*** *hija forma ta' koordinazzjoni bejn l-impriżi li fiha ma jkunux laħqu akkordju, iżda konxjament jissostitwixxu r-riskji tal-kompetizzjoni permezz ta' kooperazzjoni prattika*[10]. *Il-kunċett ta' prattika miftiehma jimplika, minbarra li l-impriżi parteċipanti jiftiehmu ma' xulxin, l-imġiba sussegwenti fis-suq u relazzjoni ta' kawża u effett bejn it-tnejn*[11].

16. L-eżistenza ta' akkordju, prattika miftiehma jew deċiżjoni minn assoċjazzjoni ta' impriżi fiha nnifisha ma tindikax li hemm restrizzjoni tal-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Sabiex tiġi ffaċilitata r-referenza, sakemm ma jkunx iddikjarat mod ieħor, f'dawn il-Linji Gwida, it-terminu "akkordju" jkopri wkoll il-prattiki miftiehma u d-deċiżjonijiet ta' assoċjazzjonijiet ta' impriżi.

---

[7] Is-sentenza tas-26 ta' Settembru 2013, *EI du Pont de Nemours and Company*, C-172/12 P, EU:C:2013:601, il-punt 47 u s-sentenza tal-14 ta' Settembru 2017, *LG Electronics Inc. u Koninklijke Philips Electronics NV*, C-588/15 P u C-622/15 P, EU:C:2017:679, il-punt 71 u 76.

[8] Is-sentenza tal-14 ta' Settembru 2017, *LG Electronics Inc. u Koninklijke Philips Electronics NV*, C-588/15 P u C-622/15 P, EU:C:2017:679, il-punt 79.

[9] Ara, pereżempju, is-sentenza tat-13 ta' Lulju 2006, *Il-Kummissjoni* vs *Volkswagen*, C-74/04 P, EU:C:2006:460, il-punt 37.

[10] Ara, pereżempju, is-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 26; is-sentenza tal-31 ta' Marzu 1993, *Wood Pulp*, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 u C-125/85 sa C-129/85, EU:C:1993:120, il-punt 63.

[11] Is-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 126 u l-ġurisprudenza ċċitata hemmhekk.

17. Jistgħu jiġu konklużi akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali bejn kompetituri reali jew potenzjali. Żewġ impriżi jiġu ttrattati bħala kompetituri reali jekk ikunu attivi fl-istess suq tal-prodotti u suq ġeografiku. Impriża titqies bħala kompetitur potenzjali ta' impriża oħra jekk, fin-nuqqas tal-akkordju, ikun probabbli li tal-ewwel, f'perjodu ta' żmien qasir[12], tagħmel l-investimenti addizzjonali meħtieġa jew kostijiet oħrajn meħtieġa għall-bidla biex tidħol fis-suq rilevanti li fih hija attiva tal-aħħar. Din il-valutazzjoni għandha tkun ibbażata fuq raġunijiet realistiċi, is-sempliċi possibbiltà teoretika li tidħol f'suq ma hijiex biżżejjed[13]. Fejn dawn il-Linji Gwida jirreferu għal kompetituri, dawn jirreferu kemm għall-kompetituri reali kif ukoll għal dawk potenzjali, sakemm ma jiġix indikat mod ieħor.

Għall-valutazzjoni ta' jekk impriża tistax titqies bħala kompetitur potenzjali ta' impriża oħra, il-kunsiderazzjonijiet li ġejjin jistgħu jkunu rilevanti:

- *Jekk l-impriża jkollha intenzjoni soda u kapaċità inerenti li tidħol fis-suq f'perjodu qasir ta' żmien u ma tiltaqax ma' ostakli għad-dħul li ma jistgħux jingħelbu*[14]*;*
- *Jekk l-impriża tkunx ħadet biżżejjed passi preparatorji sabiex tkun tista' tidħol fis-suq ikkonċernat;*
- *Il-possibbiltajiet reali u konkreti tal-impriża li għadha ma hijiex attiva li tingħaqad ma' dak is-suq u li tikkompeti ma' waħda jew aktar mill-impriżi l-oħrajn - is-sempliċi possibbiltà teoretika li tidħol f'suq ma hijiex biżżejjed;*
- *L-istruttura tas-suq u l-kuntest ekonomiku u legali li topera fih.*
- *Il-perċezzjoni tal-impriża stabbilita hija fattur li huwa rilevanti għall-valutazzjoni tal-eżistenza ta' relazzjoni kompetittiva bejn dik il-parti u impriża barra mis-suq minħabba li, jekk din tal-aħħar tiġi pperċepita bħala parteċipant potenzjali fis-suq, hija tista', sempliċiment minħabba l-eżistenza tagħha, twassal għal pressjoni kompetittiva fuq l-operatur li huwa stabbilit f'dak is-suq;*
- *Il-konklużjoni ta' akkordju bejn għadd ta' impriżi, li joperaw fl-istess livell fil-katina tal-produzzjoni, li wħud minnhom ma kellhom l-ebda preżenza fis-suq ikkonċernat*[15].

---

12 Dak li jikkostitwixxi "perjodu qasir ta' żmien" jiddependi fuq il-kuntest legali u ekonomiku u l-fatti tal-każ inkwistjoni u, b'mod partikolari, fuq jekk l-impriża inkwistjoni hijiex parti għal akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali jew hijiex parti terza. Fejn jiġi analizzat jekk parti għal akkordju jenħtieġx li titqies bħala kompetitur potenzjali tal-parti l-oħra, il-Kummissjoni normalment tikkunsidra perjodu itwal bħala "perjodu qasir ta' żmien" milli fejn tiġi analizzata l-kapaċità ta' parti terza li taġixxi bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni fuq il-partijiet għal akkordju. Sabiex parti terza titqies bħala kompetitur potenzjali, ikun meħtieġ li d-dħul fis-suq iseħħ b'mod mgħaġġel biżżejjed sabiex it-theddida ta' dħul potenzjali tkun restrizzjoni fuq l-imġiba tal-partijiet u ta' parteċipanti oħrajn fis-suq. Għal dawn ir-raġunijiet, kemm ir-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija tar-R&Ż kif ukoll dak ta' Speċjalizzazzjoni jikkunsidraw perjodu ta' mhux aktar minn tliet snin bħala "perjodu qasir ta' żmien".

13 Is-sentenza tat-30 ta' Jannar 2020, *Generics (ir-Renju Unit)*, C-307/18, EU:C:2020:52, il-punti 37 u 38.

14 L-eżistenza ta' privattiva ma tistax, bħala tali, titqies bħala ostaklu li ma jistax jingħeleb. Ara s-sentenza tal-25 ta' Marzu 2021, *Lundbeck*, C-591/16 P, EU:C:2021:243, il-punti 38 u 58-59.

15 Ara, pereżempju, is-sentenza tat-30 ta' Jannar 2020, *Generics (ir-Renju Unit)*, C-307/18, EU:C:2020:52, il-punti 36-58.

1.2.2. Qafas analitiku

18. Il-valutazzjoni skont l-Artikolu 101 tikkonsisti f'żewġ passi. L-ewwel pass, skont l-Artikolu 101(1), huwa li jiġi vvalutat jekk akkordju bejn impriżi, li jista' jaffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri, għandux skop antikompetittiv jew effetti restrittivi reali jew potenzjali[16] fuq il-kompetizzjoni.

19. It-tieni pass, skont l-Artikolu 101(3), li jsir rilevanti biss fejn jinstab li akkordju jirrestrinġi l-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), huwa li jiġu ddeterminati l-benefiċċji favur il-kompetizzjoni prodotti minn dak l-akkordju u li jiġi vvalutat jekk dawk l-effetti favur il-kompetizzjoni jissuperawx l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni[17]. L-ibbilanċjar tal-effetti restrittivi ma' dawk favur il-kompetizzjoni jsir esklużivament fi ħdan il-qafas stipulat mill-Artikolu 101(3)[18]. Jekk l-effetti favur il-kompetizzjoni ma jissuperawx restrizzjoni tal-kompetizzjoni, l-Artikolu 101(2) jistipula li l-akkordju għandu jkun awtomatikament null.

20. L-Artikolu 101 ma japplikax meta l-imġiba antikompetittiva tal-impriżi tkun meħtieġa jew mil-leġiżlazzjoni nazzjonali, jew minn qafas legali nazzjonali li jipprekludi l-ambitu kollu għal attività kompetittiva għall-impriżi involuti[19]. F'sitwazzjonijiet bħal dawn, l-impriżi huma preklużi milli jinvolvu ruħhom f'imġiba awtonoma li tista' tipprevjeni, tillimita jew tfixkel il-kompetizzjoni[20]. Il-fatt li l-awtoritajiet pubbliċi jinkoraġġixxu akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali ma jfissirx li dan huwa permissibbli skont l-Artikolu 101[21]. L-impriżi jibgħu soġġetti għall-Artikolu 101 jekk liġi nazzjonali sempliċiment tħeġġiġhom jew tagħmilha aktar faċli għalihom biex jinvolvu ruħhom f'imġiba antikompetittiva awtonoma. F'ċerti każijiet, l-impriżi jiġu mħeġġa mill-awtoritajiet pubbliċi biex jidħlu f'akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali sabiex jilħqu objettiv ta' politika pubblika permezz ta' awtoregolamentazzjoni.

1.2.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

1.2.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni relatat mal-kooperazzjoni orizzontali

21. L-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali jistgħu jwasslu għal benefiċċji ekonomiċi sostanzjali, inklużi benefiċċji relatati mas-sostenibbiltà,b'mod partikolari jekk jikkombinaw attivitajiet, ħiliet jew assi komplementari. Il-kooperazzjoni orizzontali tista' tkun mezz sabiex jiġi kondiviż ir-riskju, jiġu ffrankati l-kostijiet, jiżdiedu l-

---

16 L-Artikolu 101(1) jipprojbixxi l-effetti antikompetittivi kemm attwali kif ukoll potenzjali; ara, pereżempju, is-sentenza tat-28 ta' Mejju 1998, *John Deere*, C-7/95 P, EU:C:1998:256, il-punt 77; is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 50.

17 Ara s-sentenza tas-6 ta' Ottubru 2009, *GlaxoSmithKline*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P u C-519/06 P, EU:C:2009:610, il-punt 95.

18 Ara s-sentenza tat-23 ta' Ottubru 2003, *Van den Bergh Foods* vs *Il-Kummissjoni*, T-65/98, Ġabra 2003 II-04653, EU:T:2003:281, il-punt 107; is-sentenza tat-18 ta' Settembru 2001, *Métropole télévision (M6) u oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, il-Kawża T-112/99, Ġabra 2001 II-02459, EU:T:2001:215, il-punt 74; is-sentenza tat-2 ta' Mejju 2006, *O2* vs *Il-Kummissjoni*, T-328/03, Ġabra 2006 II-01231, EU:T:2006:116, il-punt 69 u aktar.

19 Ara s-sentenza tal-14 ta' Ottubru 2010, *Deutsche Telekom*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, il-punti 80-81. Din il-possibbiltà ġiet interpretata b'mod strett; ara, pereżempju, is-sentenza tad-29 ta' Ottubru 1980, *Van Landewyck*, il-kawżi magħquda minn 209 sa 215 u 218/78, EU:C:1980:248, il-punti 130–134; is-sentenza tal-11 ta' Novembru 1997, *Ladbroke Racing*, C-359/95 P u C-379/95 P, EU:C:1997:531, il-punt 33 u aktar.

20 Is-sentenza tad-9 ta' Settembru 2003, *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, il-punt 54 u aktar.

21 Ara, pereżempju, is-sentenza tat-13 ta' Diċembru 2006, *FNCBV u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni (Ċanga Franċiża)*, T-217/03 u T-245/03, EU:T:2006:391, il-punt 92.

investimenti, jingħabar l-għarfien espert, jittejbu l-kwalità u l-varjetà tal-prodotti u l-innovazzjoni titnieda aktar malajr. Bl-istess mod, il-kooperazzjoni orizzontali tista' tkun mezz biex jiġu indirizzati n-nuqqasijiet u t-tfixkil fil-ktajjen tal-provvista jew biex jitnaqqsu d-dipendenzi fuq ċerti prodotti, servizzi u teknoloġiji.

22. Madankollu, l-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali jistgħu jillimitaw ukoll il-kompetizzjoni b'diversi modi. L-akkordju jista', pereżempju, iwassal għal telf ta' kompetizzjoni fis-suq rilevanti, joħloq riskju ta' kollużjoni bejn il-partijiet jew iwassal għal tħassib dwar esklużjoni antikompetittiva.

1.2.3.2. Telf ta' kompetizzjoni fis-suq rilevanti

23. L-effett potenzjali tal-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali jista' jkun it-telf ta' kompetizzjoni bejn il-partijiet għall-akkordju. Il-kompetituri jistgħu jibbenefikaw mit-tnaqqis tal-pressjoni kompetittiva li tirriżulta mill-akkordju u għalhekk jistgħu jsibuha profittabbli li jżidu l-prezzijiet tagħhom jew jaffettwaw b'mod negattiv il-parametri l-oħrajn tal-kompetizzjoni fis-suq.

24. Għall-valutazzjoni tal-kompetizzjoni tal-akkordju huwa rilevanti jekk:

– il-partijiet għall-akkordju għandhomx ishma kbar mis-suq;
– humiex kompetituri reali jew potenzjali;
– il-konsumaturi għandhomx possibbiltajiet suffiċjenti biex jibdlu l-fornituri;
– huwiex probabbli li l-kompetituri jżidu l-provvista jekk jiżdiedu l-prezzijiet, u
– jekk waħda mill-partijiet għall-akkordju hijiex forza kompetittiva importanti.

1.2.3.3. Riskju ta' kollużjoni

25. Akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali jista' jnaqqas ukoll l-indipendenza tat-teħid tad-deċiżjonijiet tal-partijiet u, b'riżultat ta' dan, iżid il-probabbiltà li dawn jikkoordinaw l-imġiba tagħhom sabiex jilħqu eżitu kolluživ. Madankollu, dan jista' wkoll jagħmel il-koordinazzjoni aktar faċli, aktar stabbli jew aktar effettiva għall-partijiet li diġà kienu qed jikkoordinaw qabel, jew billi jagħmel il-koordinazzjoni aktar robusta jew inkella billi jippermettilhom jiksbu prezzijiet saħansitra ogħla. Il-kooperazzjoni orizzontali tista', pereżempju, twassal għad-divulgazzjoni ta' informazzjoni strateġika li permezz tagħha tiżdied il-probabbiltà ta' koordinazzjoni bejn il-partijiet fil-qasam tal-kooperazzjoni jew barra minnu. Barra minn hekk, il-partijiet jistgħu jiksbu kostijiet komuni sinifikanti (jiġifieri, il-proporzjon tal-kostijiet varjabbli li l-partijiet għandhom b'mod komuni), li jippermettulhom jikkoordinaw b'mod aktar faċli l-prezzijiet tas-suq u l-output.

26. Għall-valutazzjoni tal-kompetizzjoni tal-akkordju huwa rilevanti jekk:

– il-partijiet għall-akkordju għandhomx ishma kbar mis-suq;
– humiex kompetituri reali jew potenzjali;
– il-karatteristiċi tas-suq iwasslux għall-koordinazzjoni;
– il-qasam ta' kooperazzjoni jikkostitwixxix proporzjon għoli tal-kostijiet varjabbli tal-partijiet f'suq partikolari; u
– jekk il-partijiet jikkombinawx l-attivitajiet tagħhom fil-qasam ta' kooperazzjoni b'mod sinifikanti. Pereżempju, dan jista' jkun il-każ meta huma jimmanifatturaw jew jixtru flimkien prodott intermedju importanti jew jimmanifatturaw jew

jiddistribwixxu flimkien proporzjon kbir mill-output totali tagħhom ta' prodott finali.

1.2.3.4. Esklużjoni

27. Xi akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali, pereżempju, akkordji ta' produzzjoni u ta' standardizzazzjoni, jistgħu wkoll iwasslu għal tħassib dwar esklużjoni antikompetittiva. Permezz ta' mezzi antikompetittivi, il-kompetituri mbagħad jiġu mxekkla milli jikkompetu b'mod effettiv, pereżempju, billi jinċaħħdilhom l-aċċess għal xi input importanti jew għal xi rotta importanti għas-suq. Skambju ta' informazzjoni jew *data* kummerċjalment sensittiva jista' wkoll iqiegħed lill-kompetituri mhux affiljati fi żvantaġġ kompetittiv sinifikanti meta mqabbla mal-impriżi affiljati fi ħdan is-sistema ta' skambju.

1.2.4. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

28. Ċerti tipi ta' kooperazzjoni bejn l-impriżi jistgħu jitqiesu, min-natura tagħhom stess, bħala ta' ħsara għall-funzjonament tajjeb tal-kompetizzjoni normali[22]. F'każijiet bħal dawn, ma huwiex meħtieġ li jiġu eżaminati l-effetti reali jew potenzjali tal-imġiba fis-suq, ladarba jkun ġie stabbilit l-iskop antikompetittiv tagħha[23].

29. Sabiex akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali jkun jista' jitqies bħala li għandu skop antikompetittiv, huwa biżżejjed li jkollu l-*potenzjal* li jkollu impatt negattiv fuq il-kompetizzjoni. Fi kliem ieħor, l-akkordju sempliċiment irid ikun kapaċi, f'każ individwali, b'kunsiderazzjoni tal-kuntest legali u ekonomiku speċifiku, li jirriżulta fil-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni fis-suq intern[24].

30. Sabiex jinstab li akkordju għandu skop antikompetittiv, ma hemmx bżonn li jkun hemm rabta diretta bejn l-akkordju u l-prezzijiet tal-konsumatur[25]. L-Artikolu 101 huwa mfassal biex jipproteġi mhux biss l-interessi immedjati ta' kompetituri jew konsumaturi individwali, iżda wkoll biex jipproteġi l-istruttura tas-suq u, b'hekk, il-kompetizzjoni bħala tali[26].

31. Il-kunċett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni "restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop" jista' jiġi applikat għal prattiki li, wara eżami individwali u dettaljat, jintwera li jippreżentaw grad suffiċjenti ta' dannu għall-kompetizzjoni[27].

32. Sabiex jiġi vvalutat jekk akkordju għandux skop antikompetittiv, jitqiesu l-elementi li ġejjin:

– il-kontenut tal-akkordju,

– l-objettivi li jipprova jilħaq,

---

22 Ara, pereżempju, is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *CB* vs *Il-Kummissjoni*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, il-punti 49-50.

23 Ara, pereżempju, is-sentenza tas-6 ta' Ottubru 2009, *GlaxoSmithKline*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P u C-519/06 P, EU:C:2009:610, il-punt 55; is-sentenza tal-20 ta' Novembru 2008, *BIDS*, C-209/07, EU:C:2008:643, il-punt 16; is-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 29 u aktar; is-sentenza tat-28 ta' Mejju 1998, *John Deere*, C-7/95 P, EU:C:1998:256, il-punt 77.

24 Is-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 31.

25 Il-prezz huwa wieħed mill-parametri tal-kompetizzjoni, flimkien ma' parametri bħall-output, il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti jew l-innovazzjoni.

26 Is-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punti 38-39; is-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 125.

27 Ara s-sentenza tal-25 ta' Marzu 2021, *Sun* vs *Il-Kummissjoni*, C-586/16 P, EU:C:2021:241, il-punt 86.

– il-kuntest ekonomiku u legali li minnu jifforma parti.

33. Meta jiġi ddeterminat dak il-kuntest legali u ekonomiku, jeħtieġ ukoll li jitqiesu[28]:

– in-natura tal-oġġetti jew tas-servizzi affettwati,

– il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u tal-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni[29].

34. Fejn il-partijiet isemmu l-effetti possibbli favur il-kompetizzjoni tal-akkordju, li jenħtieġ li mhux biss jintwerew u jkunu rilevanti, iżda wkoll li jkunu speċifikament relatati mal-akkordju kkonċernat u jkunu sinifikanti biżżejjed, il-Kummissjoni se tqis dan kif xieraq[30].

35. L-*intenzjoni* tal-partijiet ma hijiex fattur neċessarju biex jiġi ddeterminat jekk akkordju għandux skop antikompetittiv, iżda tista' tiġi kkunsidrata[31].

1.2.5. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

36. Akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali li fih innifsu ma jiżvela l-ebda grad suffiċjenti ta' dannu għall-kompetizzjoni, xorta jista' jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Sabiex akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, huwa jrid ikollu, jew ikun probabbli li jkollu, impatt negattiv sinifikanti fuq mill-inqas wieħed mill-parametri tal-kompetizzjoni fis-suq, bħall-prezz, l-output, il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti jew l-innovazzjoni. Sabiex jiġi stabbilit jekk dan huwiex il-każ, huwa meħtieġ li tiġi vvalutata l-kompetizzjoni fil-kuntest reali li fih kienet isseħħ kieku ma kienx jeżisti dak l-akkordju[32]. L-akkordji jista' jkollhom effetti restrittivi billi jnaqqsu b'mod sinifikanti l-kompetizzjoni bejn l-impriżi li huma partijiet għall-akkordju jew bejn kwalunkwe waħda minnhom u partijiet terzi[33].

37. Sabiex jiġi vvalutat jekk akkordju għandux effetti restrittivi, l-elementi li ġejjin huma rilevanti:

– In-natura u l-kontenut tal-akkordju;

– il-kuntest attwali li fih isseħħ il-kooperazzjoni, b'mod partikolari l-kuntest ekonomiku u legali li fih joperaw l-impriżi kkonċernati, in-natura tal-oġġetti jew

---

28 Għal akkordji li għalihom il-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja diġà sabet li jikkostitwixxu ksur partikolarment serju tar-regoli tal-kompetizzjoni, l-analiżi tal-kuntest legali u ekonomiku tista' tkun limitata għal dak li huwa strettament meħtieġ sabiex tiġi stabbilita l-eżistenza ta' restrizzjoni bl-iskop, ara s-sentenza tal-20 ta' Jannar 2016, *Toshiba*, C-373/14 P, EU:C:2016:26, il-punt 29.

29 Ara wkoll is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *CB* vs *Il-Kummissjoni*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, il-punt 53; is-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 117 u s-sentenza tat-2 ta' April 2020, *Budapest Bank u Oħrajn*, C-228/18, EU:C:2020:265, il-punt 51.

30 Is-sentenza tat-30 ta' Jannar 2020, *Generics (ir-Renju Unit)*, C-307/18, EU:C:2020:52, il-punti 103-107.

31 Ara, pereżempju, is-sentenza tal-14 ta' Marzu 2013, *Allianz Hungária Biztosító u Oħrajn*, C-32/11, EU:C:2013:160, il-punt 37; is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *CB* vs *Il-Kummissjoni*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, il-punt 54; u s-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 118.

32 Is-sentenza tat-30 ta' Jannar 2020, *Generics (ir-Renju Unit)*, C-307/18, EU:C:2020:52, il-punt 118; is-sentenza tat-12 ta' Diċembru 2018, *Krka* vs *Il-Kummissjoni*, T-684/14, EU:T:2018:918, il-punt 315; u s-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard* vs *Il-Kummissjoni*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punt 166.

33 Is-sentenza tat-28 ta' Mejju 1998, *John Deere*, C-7/95 P, EU:C:1998:256, il-punt 88; is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 51.

tas-servizzi affettwati, kif ukoll il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u l-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni[34];

– il-punt sa fejn il-partijiet għandhom jew jiksbu, individwalment jew b'mod konġunt, ċertu grad ta' saħħa fis-suq u l-punt sa fejn l-akkordju jikkontribwixxi għall-ħolqien, iż-żamma jew it-tisħiħ ta' dik is-saħħa fis-suq jew jippermetti lill-partijiet jisfruttaw tali saħħa fis-suq[35];

– l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jistgħu jkunu reali u potenzjali, iżda fi kwalunkwe każ iridu jkunu sinifikanti biżżejjed[36].

38. Xi drabi l-impriżi jikkonkludu akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali, minħabba li ma jkunux jistgħu jwettqu b'mod indipendenti l-proġett jew l-attività koperti mill-kooperazzjoni abbażi ta' fatturi oġġettivi, pereżempju, minħabba l-kapaċitajiet tekniċi limitati tal-partijiet. Tali akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali normalment ma jwasslux għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), sakemm il-partijiet ma setgħux wettqu l-proġett b'restrizzjonijiet inqas stretti[37].

1.2.6. Restrizzjonijiet anċillari

39. Akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali li jkun konformi mal-Artikolu 101(1) xorta jista' jirrestrinġi l-awtonomija kummerċjali tal-partijiet għal dak l-akkordju. L-hekk imsejħa "restrizzjoni anċillari" tista' fiha nnifisha tkun ukoll konformi mal-Artikolu 101(1) jekk tkun oġġettivament meħtieġa biex jiġi implimentat l-akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali u jekk tkun proporzjonata mal-objettivi tiegħu[38]. F'każijiet bħal dawn, huwa meħtieġ li jiġi eżaminat jekk ikunx impossibbli li l-akkordju jitwettaq fin-nuqqas tar-restrizzjoni inkwistjoni[39]. Il-fatt li l-operazzjoni jew l-attività inkwistjoni hija sempliċiment aktar diffiċli biex tiġi implimentata, jew inqas profittabbli mingħajr ir-restrizzjoni kkonċernata, ma jagħmilx dik ir-restrizzjoni "oġġettivament meħtieġa" u b'hekk anċillari[40].

34 Is-sentenza tat-30 ta' Jannar 2020, *Generics (ir-Renju Unit)*, C-307/18, EU:C:2020:52, il-punt 116, u l-ġurisprudenza ċċitata hemmhekk.

35 Is-saħħa fis-suq hija l-kapaċità li l-prezzijiet jinżammu b'mod profittabbli 'l fuq mil-livelli kompetittivi għal perjodu ta' żmien jew li l-output f'termini tal-kwantitajiet tal-prodotti, il-kwalità u l-varjetà tal-prodotti jew l-innovazzjoni tinżamm b'mod profittabbli taħt livelli kompetittivi għal perjodu ta' żmien. Il-grad ta' saħħa fis-suq normalment meħtieġ għal sejba ta' ksur skont l-Artikolu 101(1) huwa inqas mill-grad tas-saħħa fis-suq meħtieġ għal sejba ta' dominanza skont l-Artikolu 102, fejn huwa meħtieġ grad sostanzjali ta' saħħa fis-suq.

36 Is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *CB* vs *Il-Kummissjoni*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, il-punt 52.

37 Ara wkoll il-paragrafu 18 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat, ĠU C 101, 27.4.2004, p. 97.

38 Is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard* vs *Il-Kummissjoni*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punt 89; is-sentenza tal-11 ta' Lulju 1985, *Remia u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, il-Kawża 42/84, EU:C:1985:327, il-punti 19-20; is-sentenza tat-28 ta' Jannar 1986, *Pronuptia*, il-Kawża 161/84, EU:C:1986:41, il-punti 15-17; is-sentenza tal-15 ta' Diċembru 1994, *DLG*, C-250/92, EU:C:1994:413, il-punti 35, u s-sentenza tat-12 ta' Diċembru 1995, *Oude Luttikhuis u Oħrajn*, C-399/93, EU:C:1995:434, il-punti 12-15.

39 Is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard* vs *Il-Kummissjoni*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punt 91.

40 Is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard* vs *Il-Kummissjoni*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punti 91.

1.2.7. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3)

40. Il-valutazzjoni tar-restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni skont l-iskopjew l-effett skont l-Artikolu 101(1) hija biss naħa waħda tal-analiżi. In-naħa l-oħra, li hija riflessa fl-Artikolu 101(3), hija l-valutazzjoni tal-effetti favur il-kompetizzjoni tal-akkordji restrittivi[41]. Fejn, f'każ individwali, tkun ġiet ipprovata restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop jew bl-effett, fis-sens tal-Artikolu 101(1), l-Artikolu 101(3) jista' jiġi invokat bħala difiża. Skont l-Artikolu 2 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2003 tas-16 ta' Diċembru 2002 fuq l-implimentazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni mniżżlin fl-Artikoli 81 u 82 tat-Trattat[42], l-oneru tal-prova skont l-Artikolu 101(3) huwa fuq l-impriża/i li tinvoka/jinvokaw il-benefiċċju ta' din id-dispożizzjoni. Għalhekk, l-argumenti fattwali u l-evidenza pprovduta mill-impriża/i jridu jippermettu lill-Kummissjoni tasal għall-konvinzjoni li l-akkordju inkwistjoni huwa biżżejjed probabbli li jwassal għal effetti favur il-kompetizzjoni[43].

41. L-applikazzjoni tar-regola ta' eċċezzjoni tal-Artikolu 101(3) hija soġġetta għal erba' kundizzjonijiet kumulattivi, tnejn pożittivi u tnejn negattivi:

- l-akkordju jrid jikkontribwixxi għat-titjib tal-produzzjoni jew tad-distribuzzjoni tal-prodotti jew jikkontribwixxi għall-promozzjoni tal-progress tekniku jew ekonomiku, jiġifieri, iwassal għal titjib fl-effiċjenza;
- ir-restrizzjonijiet iridu jkunu indispensabbli biex jintlaħqu dawk l-objettivi, jiġifieri, it-titjib fl-effiċjenza;
- il-konsumaturi jridu jirċievu sehem ġust mill-benefiċċji li jirriżultaw, jiġifieri, it-titjib fl-effiċjenza, inkluż it-titjib fl-effiċjenza kwalitattiva, miksub mir-restrizzjonijiet indispensabbli jrid jiġi mgħoddi b'mod suffiċjenti lill-konsumaturi sabiex dawn ikunu tal-inqas ikkumpensati għall-effetti restrittivi tal-akkordju. B'hekk, mhux biżżejjed li l-effiċjenzi jakkumulaw biss għall-partijiet għall-akkordju. Għall-finijiet ta' dawn il-Linji Gwida, il-kunċett ta' "konsumaturi" jinkludi l-konsumaturi, potenzjali u/jew reali, tal-partijiet għall-akkordju[44]; u
- l-akkordju ma jridx jagħti lill-partijiet il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta' parti sostanzjali tal-prodotti inkwistjoni.

42. Il-BER tar-R&Ż u l-BER ta' Speċjalizzazzjoni huma bbażati fuq l-Artikolu 101(3). Huma bbażati fuq il-premessa li l-kombinazzjoni ta' ħiliet jew assi komplementari jistgħu jkunu s-sors ta' effiċjenzi sostanzjali fl-akkordji ta' riċerka u żvilupp u ta' speċjalizzazzjoni. Dan jista' jkun ukoll il-każ għal tipi oħrajn ta' akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali. L-analiżi tal-effiċjenzi ta' akkordju individwali skont l-Artikolu 101(3) hija għalhekk fil-parti l-kbira kwistjoni li jiġu identifikati l-ħiliet u l-assi komplementari li kull waħda mill-partijiet iġġib għall-akkordju u li jiġi evalwat jekk l-effiċjenzi li jirriżultaw humiex tali li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

---

41 L-approċċ ġenerali meta jiġi applikat l-Artikolu 101(3) huwa ppreżentat fil-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat, ĠU C 101, 27.4.2004, p. 97.

42 ĠU L 1, 4.1.2003, p. 1.

43 Ara, pereżempju, is-sentenza tas-6 ta' Ottubru 2009, *GlaxoSmithKline*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P u C-519/06 P, EU:C:2009:610, il-punti 93-95.

44 Aktar dettall dwar il-kunċett ta' konsumatur huwa pprovdut fil-paragrafu 84 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat, ĠU C 101, 27.4.2004, p. 97.

Il-komplementarjetajiet jistgħu jinħolqu minn akkordji ta' kooperazzjoni orizzonatali b'diversi modi. Akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jlaqqa' flimkien kapaċitajiet ta' riċerka differenti u jikkombina ħiliet u assi komplementari li jistgħu jirriżultaw fl-iżvilupp u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti u teknoloġiji mtejba jew ġodda milli kieku kien ikun il-każ. Akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali oħrajn jistgħu jippermettu lill-partijiet jikkombinaw il-forzi biex jiddisinjaw, jipproduċu u jikkummerċjalizzaw prodotti jew biex jixtru b'mod konġunt prodotti jew servizzi li jista' jkollhom bżonn għall-operazzjonijiet tagħhom.

43. L-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali li ma jinvolvux il-kombinazzjoni ta' ħiliet jew assi komplementari huma inqas probabbli li jwasslu għat-titjib fl-effiċjenza li jibbenefikaw minnu l-konsumaturi. Tali akkordji jistgħu jnaqqsu d-duplikazzjoni ta' ċerti kostijiet, pereżempju, minħabba li jistgħu jiġu eliminati ċerti kostijiet fissi. Madankollu, b'mod ġenerali, l-iffrankar tal-kostijiet fissi huwa inqas probabbli li jirriżulta f'benefiċċji għall-konsumaturi minn, pereżempju, l-iffrankar tal-kostijiet varjabbli jew marġinali.

1.2.8. Akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali li ġeneralment jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1)

44. L-akkordji li ma humiex kapaċi jaffettwaw b'mod sinifikanti l-kummerċ bejn l-Istati Membri (in-nuqqas ta' effett fuq il-kummerċ) jew li ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni b'mod sinifikanti (akkordji ta' importanza minuri) jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1)[45]. Il-Kummissjoni pprovdiet gwida dwar in-nuqqas ta' effett fuq il-kummerċ fil-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar il-kunċett tal-effett fuq il-kummerċ li jinsab fl-Artikoli 81 u 82 tat-Trattat (minn hawn 'il quddiem "*Il-Linji Gwida dwar l-Effett fuq il-Kummerċ*")[46], u dwar akkordji ta' importanza minuri fl-Avviż tal-Kummissjoni dwar akkordji ta' importanza minuri li ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni b'mod sinifikanti skont 101(1) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (minn hawn 'il quddiem "*l-Avviż De Minimis*")[47]. Dawn il-Linji Gwida huma mingħajr preġudizzju għal-Linji Gwida dwar l-Effett fuq il-Kummerċ u l-Avviż *De Minimis*, kif ukoll kwalunkwe gwida futura tal-Kummissjoni f'dan ir-rigward.

45. Il-Linji Gwida dwar l-Effett fuq il-Kummerċ stabbilew il-prinċipji żviluppati mill-Qrati tal-Unjoni biex jinterpretaw il-kunċett tal-effett fuq il-kummerċ u jindikaw meta l-ftehimiet x'aktarx ma jkunux kapaċi jaffettwaw b'mod sinifikanti l-kummerċ bejn l-Istati Membri. Huma jinkludu preżunzjoni konfutabbli negattiva li tapplika għall-akkordji kollha skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), irrispettivament min-natura tar-restrizzjonijiet inklużi f'tali akkordji, u b'hekk tapplika wkoll għal akkordji li fihom restrizzjonijiet fundamentali[48]. Skont din il-preżunzjoni, fil-prinċipju, l-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali ma jistgħux jaffettwaw b'mod sinifikanti l-kummerċ bejn l-Istati Membri meta:

– is-sehem mis-suq aggregat tal-partijiet fi kwalunkwe suq rilevanti fl-Unjoni affettwat mill-akkordju ma jaqbiżx il-5 %, u

---

45 Ara s-sentenza tat-13 ta' Diċembru 2012, *Expedia,* C-226/11, EU:C:2012:795, il-punti 16-17 u l-ġurisprudenza ċċitata hemmhekk.

46 ĠU C 101, 27.4.2004, p. 81.

47 ĠU C 291, 30.8.2014, p. 1.

48 Il-Linji Gwida dwar l-Effett fuq il-Kummerċ, il-para. 50.

– il-fatturat annwali aggregat tal-Unjoni tal-impriżi kkonċernati fil-prodotti koperti mill-akkordju ma jaqbiżx l-EUR 40 miljun[49].

– Fil-każ ta' akkordji li jikkonċernaw ix-xiri konġunt ta' prodotti, il-fatturat rilevanti għandu jkun ix-xiri kkombinat mill-partijiet tal-prodotti koperti mill-akkordju. Il-Kummissjoni tista' tikkonfuta l-preżunzjoni jekk analiżi tal-karatteristiċi tal-akkordju u tal-kuntest ekonomiku tiegħu turi l-kuntrarju.

46. Kif stabbilit fl-Avviż *De Minimis*, l-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali konklużi minn kompetituri attwali jew potenzjali ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni b'mod sinifikanti skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1) jekk is-sehem mis-suq aggregat miżmum mill-partijiet għall-akkordju ma jaqbiżx l-10 % fl-ebda suq rilevanti affettwat mill-akkordju[50]. Din ir-regola ġenerali hija soġġetta għal żewġ eċċezzjonijiet. L-ewwel nett, fir-rigward tar-restrizzjonijiet fundamentali, japplika l-Artikolu 101(1), irrispettivament mill-ishma mis-suq tal-partijiet[51]. Dan għaliex akkordju li jista' jaffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri u li għandu skop antikompetittiv jista', min-natura tiegħu u indipendentement minn kwalunkwe effett konkret, jikkostitwixxi restrizzjoni sinifikanti fuq il-kompetizzjoni[52]. It-tieni, il-limitu tas-sehem mis-suq ta' 10% jitnaqqas għal 5 % meta, f'suq rilevanti, il-kompetizzjoni tkun ristretta mill-effett kumulattiv ta' networks paralleli ta' akkordji[53].

47. Barra minn hekk, ma hemm l-ebda preżunzjoni li l-akkordji orizzontali konklużi minn impriżi li waħda jew aktar minnhom għandhom sehem mis-suq individwali li jaqbeż l-10 % jaqgħu awtomatikament taħt l-Artikolu 101(1). Tali akkordji xorta jistgħu ma jkollhomx effett sinifikanti fuq il-kummerċ bejn l-Istati Membri jew jista' jkun li ma jkunux jikkostitwixxu restrizzjoni sinifikanti tal-kompetizzjoni.[54] Għalhekk, jeħtieġ li dawn jiġu vvalutati fil-kuntest legali u ekonomiku tagħhom. Dawn il-Linji Gwida jinkludu kriterji għall-valutazzjoni individwali ta' tali akkordji

1.3. Relazzjoni ma' gwidi u leġiżlazzjoni oħrajn

48. L-akkordji li jiġu konklużi bejn impriżi li joperaw f'livell differenti tal-katina tal-produzzjoni jew tad-distribuzzjoni, jiġifieri, akkordji vertikali, huma fil-prinċipju indirizzati fir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru …/2022 ta' XX April 2022 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal kategoriji ta' akkordji vertikali u prattiki miftiehma[55] (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "*Ir-Regolament (UE) Nru …/2022*" jew "*VBER*") u l-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni – Avviż tal-Kummissjoni – Linji Gwida dwar Restrizzjonijiet Vertikali (minn hawn 'il quddiem imsejħa "*Il-Linji Gwida Vertikali*")[56]. Madankollu, sal-punt li jiġu konklużi akkordji vertikali, pereżempju, akkordji ta' distribuzzjoni, bejn kompetituri, l-effetti tal-akkordju fuq is-suq u l-

49 Il-Linji Gwida dwar l-Effett fuq il-Kummerċ, il-para. 52.
50 Avviż *De Minimis*, il-para. 8.
51 Ara s-sentenza tad-9 ta' Lulju 1969, *Völk* vs *Vervaecke*, il-Kawża 5/69, EU:C:1969:35; is-sentenza tas-6 ta' Mejju 1971, *Cadillon* vs *Höss*, il-Kawża 1/71, EU:C:1971:47 u s-sentenza tat-28 ta' April 1998, *Javico* vs *Yves Saint Laurent Parfums*, C-306/96, EU:C:1998:173, il-punti 16-17.
52 Is-sentenza tat-13 ta' Diċembru 2012, *Expedia,* C-226/11, EU:C:2012:795, il-punt 37.
53 Avviż *De Minimis*, il-para. 10.
54 Ara s-sentenza tat-8 ta' Ġunju 1995, *Langnese-Iglo* vs *Il-Kummissjoni*, T-7/93, EU:T:1995:98, il-punt 98.
55 […]
56 […]

problemi possibbli fir-rigward tal-kompetizzjoni jistgħu jkunu simili għal akkordji orizzontali. Għalhekk, l-akkordji vertikali bejn il-kompetituri jaqgħu taħt dawn il-Linji Gwida[57]. Jekk ikun hemm ħtieġa li jiġu vvalutati wkoll tali akkordji skont il-VBER u l-Linji Gwida Vertikali, dan se jingħad speċifikament fil-kapitolu rilevanti ta' dawn il-Linji Gwida. Fin-nuqqas ta' tali referenza, huma biss dawn il-Linji Gwida li se jkunu applikabbli għall-akkordji vertikali bejn il-kompetituri.

49. Fejn dawn il-Linji Gwida jirreferu għas-suq rilevanti: l-Avviż tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-finijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "*Avviż dwar id-Definizzjoni tas-Suq*") jista' jipprovdi gwida dwar ir-regoli, il-kriterji u l-evidenza li tuża l-Kummissjoni meta tikkunsidra kwistjonijiet ta' definizzjoni tas-suq.[58] Għalhekk, jenħtieġ li s-suq rilevanti għall-fini tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101 għal akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali jiġi definit abbażi ta' dik il-gwida u kwalunkwe gwida futura relatata mad-definizzjoni tas-swieq rilevanti għall-finijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni.

50. Għalkemm dawn il-Linji Gwida fihom referenzi għal kartelli, huma ma humiex maħsuba biex jagħtu gwida dwar dak li jikkostitwixxi jew ma jikkostitwixxix kartell kif definit mill-prattika deċiżjonali tal-Kummissjoni u mill-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

51. Dawn il-Linji Gwida japplikaw għall-aktar tipi komuni ta' akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali, irrispettivament mil-livell ta' integrazzjoni li jinvolvu bl-eċċezzjoni ta' operazzjonijiet li jikkostitwixxu konċentrazzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 3 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 139/2004 tal-20 ta' Jannar 2004 dwar il-kontroll ta' konċentrazzjonijiet bejn impriżi[59] (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ *"ir-Regolament dwar l-Għaqdiet"*) kif ikun il-każ, pereżempju, b'impriżi konġunti li jwettqu, fuq bażi dejjiema, il-funzjonijiet kollha ta' entità ekonomika awtonoma ("impriżi konġunti li joperaw b'mod sħiħ")[60].

52. Dawn il-Linji Gwida ma japplikawx għall-akkordji, id-deċiżjonijiet u l-prattiki miftiehma tal-produtturi ta' prodotti agrikoli li huma relatati mal-produzzjoni jew mal-kummerċ ta' prodotti agrikoli u li għandhom l-għan li japplikaw standard ta'

---

[57] Dan ma japplikax meta l-kompetituri jidħlu f'akkordju vertikali mhux reċiproku u (i) il-fornitur ikun manifattur u distributur tal-oġġetti, filwaqt li x-xerrej ikun distributur u mhux impriża f'kompetizzjoni fil-livell tal-manifattura, jew (ii) il-fornitur ikun fornitur ta' servizzi f'diversi livelli tal-kummerċ, filwaqt li x-xerrej jipprovdi l-oġġetti jew is-servizzi tiegħu fil-livell tal-bejgħ bl-imnut u ma jkunx impriża f'kompetizzjoni fil-livell tal-kummerċ fejn jixtri s-servizzi tal-kuntratt. Tali akkordji huma vvalutati esklużivament skont il-VBER u l-Linji Gwida Vertikali (ara l-Artikolu 2(4) tal-VBER).

[58] L-Avviż tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-finijiet tal-liġi dwar il-kompetizzjoni tal-Komunità, ĠU C 372, 9.12.1997, p. 5.

[59] ĠU L 24, 29.1.2004, p. 1.

[60] Ara l-Artikolu 3(4) tar-Regolament dwar l-Għaqdiet. Madankollu, meta tiġi biex tivvaluta jekk hemmx impriża konġunta li topera b'mod sħiħ, il-Kummissjoni teżamina jekk l-impriża konġunta hijiex awtonoma f'sens operattiv. Dan ma jfissirx li hija tgawdi awtonomija mill-kumpaniji omm tagħha fir-rigward tal-adozzjoni tad-deċiżjonijiet strateġiċi tagħha (ara l-Avviż Ġuriżdizzjonali Konsolidat tal-Kummissjoni skont ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 139/2004 dwar il-kontroll ta' konċentrazzjonijiet bejn l-impriżi, ĠU C 95, 16.4.2008, p. 1, il-paragrafi 91-109 ("l-Avviż Ġuriżdizzjonali Konsolidat")). Jeħtieġ li jiġi mfakkar ukoll li jekk il-ħolqien ta' impriża konġunta li tikkostitwixxi konċentrazzjoni skont l-Artikolu 3 tar-Regolament dwar l-Għaqdiet ikollu bħala l-iskop jew l-effett tiegħu l-koordinazzjoni tal-imġiba kompetittiva tal-impriżi li jibqgħu indipendenti, mela dik il-koordinazzjoni tiġi vvalutata skont l-Artikolu 101 tat-Trattat (ara l-Artikolu 2(4) tar-Regolament dwar l-Għaqdiet).

sostenibbiltà ogħla minn dak awtorizzat mid-dritt tal-Unjoni jew mil-liġi nazzjonali u eżentati mill-Artikolu 101(1) skont l-Artikolu 210a tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 li jistabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agrikoli[61]. Dawn il-Linji Gwida huma mingħajr preġudizzju għal-Linji Gwida li l-Kummissjoni se toħroġ skont l-Artikolu 210a(5) ta' dak ir-Regolament. Madankollu, l-akkordji, id-deċiżjonijiet u l-prattiki miftiehma tal-produtturi ta' prodotti agrikoli, li huma relatati mal-produzzjoni jew mal-kummerċ ta' prodotti agrikoli u li ma jissodisfawx il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 210a, huma soġġetti għall-Artikolu 101(1).

53. Il-valutazzjoni skont l-Artikolu 101 kif deskritta f'dawn il-Linji Gwida hija mingħajr preġudizzju għall-applikazzjoni parallela possibbli tal-Artikolu 102 tat-Trattat għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali[62].

54. Dawn il-Linji Gwida huma mingħajr preġudizzju għall-interpretazzjoni li tista' tagħti l-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea lill-applikazzjoni tal-Artikolu 101 għall-akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali.

55. Dawn il-Linji Gwida jissostitwixxu l-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal akkordji ta' kooperazzjoni orizzontali[63] li ġew ippubblikati mill-Kummissjoni fl-2011 u ma japplikawx sal-punt li japplikaw regoli speċifiċi għas-settur kif inhu l-każ għal ċerti akkordji fir-rigward tal-agrikoltura[64] jew tat-trasport[65]. Il-Kummissjoni se tkompli timmonitorja l-operat tal-BER tar-R&Ż u tar-BER ta' Speċjalizzazzjoni u ta' dawn il-Linji Gwida abbażi tal-informazzjoni tas-suq minn partijiet ikkonċernati u awtoritajiet nazzjonali tal-kompetizzjoni u tista' tirrevedi dawn il-Linji Gwida fid-dawl tal-iżviluppi futuri u tal-għarfien li jevolvi.

2. AKKORDJI TA' RIĊERKA U ŻVILUPP

2.1. Introduzzjoni

56. L-iskop ta' dan il-Kapitolu huwa li jipprovdi gwida dwar l-ambitu u l-valutazzjoni kompetittiva tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp.

---

[61] Ir-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agrikoli u li jħassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KEE) Nru 922/72, (KEE) Nru 234/79, (KE) Nru 1037/2001 u (KE) Nru 1234/2007, ĠU L 347 20.12.2013, p. 671, kif emendat mir-Regolament (UE) 2021/2117 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-2 ta' Diċembru 2021, ĠU L 435, 6.12.2021, p. 262.

[62] Ara s-sentenza tal-10 ta' Lulju 1990, *Tetra Pak I*, T-51/89, Ġabra 1990 II-00309, EU:T:1990:41, il-punt 25 u aktar.

[63] ĠU C 11, 14.1.2011, p. 1.

[64] Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1184/2006 tal-24 ta' Lulju 2006 li japplika ċerti regoli ta' kompetizzjoni għall-produzzjoni ta', u l-kummerċ fi, prodotti agrikoli, ĠU L 214, 4.8.2006, p. 7.

[65] Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 169/2009 tas-26 ta' Frar 2009 li japplika r-regoli tal-kompetizzjoni għat-trasport bil-ferrovija, bit-triq u permezz tal-passaġġi fuq l-ilma interni, ĠU L 61, 5.3.2009, p. 1; Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 246/2009 tas-26 ta' Frar 2009 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat għal ċerti kategoriji ta' akkordji, deċiżjonijiet u prattiki miftiehma bejn il-kumpaniji marittimi tal-linja (konsorzji), ĠU L 79, 25.3.2009, p. 1 u r-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 906/2009 tat-28 ta' Settembru 2009 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat għal ċerti kategoriji ta' akkordji, deċiżjonijiet u prattiki miftiehma bejn il-kumpaniji marittimi tal-linja (konsorzji), ĠU L 256, 29.9.2009, emendat l-aktar reċenti bir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) 2020/436 tal-24 ta' Marzu 2020, ĠU L 90, 25.3.2020, p. 1; Linji Gwida dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81 tat-Trattat tal-KE għas-servizzi ta' trasport marittimu, ĠU C 245, 26.9.2008, p. 2.

57. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp ivarjaw fil-forma u l-ambitu. Dawn jinkludu akkordji ta' esternalizzazzjoni għal ċerti attivitajiet ta' riċerka u żvilupp, akkordji li jkopru t-titjib konġunt tat-teknoloġiji eżistenti u kooperazzjoni li tikkonċerna r-riċerka, l-iżvilupp u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti kompletament ġodda. Il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp tista' tieħu l-forma ta' akkordju ta' kooperazzjoni jew ta' kooperazzjoni f'kumpanija kkontrollata b'mod konġunt[66]. Din tinkludi wkoll il-kooperazzjoni bejn il-kompetituri f'forom aktar laxki, bħall-kooperazzjoni teknika fil-gruppi ta' ħidma.

58. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp jistgħu jiġu konklużi minn impriżi kbar, SMEs[67], korpi akkademiċi jew istituti tar-riċerka jew kwalunkwe kombinazzjoni tagħhom[68].

59. Il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp tista' mhux biss taffettwa l-kompetizzjoni fis-swieq eżistenti tal-prodotti jew tat-teknoloġija, iżda wkoll il-kompetizzjoni fl-innovazzjoni.

60. Għall-fini tal-BER tar-R&Ż u ta' dan il-Kapitolu tal-Linji Gwida, "kompetizzjoni fl-innovazzjoni"[69] tirreferi għall-isforzi ta' riċerka u żvilupp għal prodotti u/jew teknoloġiji ġodda, li joħolqu s-suq ġdid tagħhom stess,[70] u għall-poli ta' riċerka u żvilupp, jiġifieri l-isforzi ta' riċerka u żvilupp diretti primarjament lejn għan jew objettiv speċifiku li jirriżulta mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp[71]. L-għan jew l-objettiv speċifiku ta' pol ta' riċerka u żvilupp għadu ma jistax jiġi definit bħala prodott jew teknoloġija jew jinvolvi mira sostanzjalment usa' minn prodott speċifiku jew teknoloġija speċifika f'suq speċifiku.

61. Il-valutazzjoni tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp skont l-Artikolu 101(1) hija koperta mit-Taqsima 2.3 ta' dawn il-Linji Gwida. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp jistgħu jibbenefikaw mil-livell xieraq ta' protezzjoni stabbilit mill-BER tar-R&Ż[72]. L-eżenzjoni ta' kategorija hija bbażata fuq il-kunsiderazzjoni li – sal-punt li l-akkordji ta' riċerka u żvilupp ikunu koperti mill-Artikolu 101(1) u jissodisfaw il-kriterji stabbiliti fil-BER tar-R&Ż – huma tipikament jissodisfaw l-erba' kundizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 101(3). It-Taqsima 2.4 ta' dawn il-Linji Gwida tiddeskrivi l-akkordji koperti mill-BER tar-R&Ż. Il-kundizzjonijiet għall-eżenzjoni tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp huma spjegati fit-Taqsima 2.5 - Kundizzjonijiet għall-eżenzjoni. Ir-restrizzjonijiet fundamentali u esklużi deskritti fit-Taqsima 2.6 ta' dawn il-Linji Gwida għandhom l-għan li jiżguraw li jibbenefikaw mill-eżenzjoni prevista fl-Artikolu 2 tal-BER tar-R&Ż biss l-akkordji restrittivi li jistgħu jkunu raġonevolment mistennija li jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

62. Ir-regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni tapplika sakemm il-benefiċċju tal-eżenzjoni ta' kategorija ma jkunx ġie rtirat f'każ individwali mill-Kummissjoni jew

---

66 Ara l-paragrafi 51 ("impriżi konġunti li joperaw b'mod sħiħ") u 13 ("responsabbiltà għal ksur tal-Artikolu 101(1)) ta' dawn il-Linji Gwida.

67 Kif definit fl-Anness għar-Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni tas-6 ta' Mejju 2003 dwar id-definizzjoni ta' intrapriżi mikro, żgħar u ta' daqs medju, ĠU L 124, 20.5.2003, p. 36.

68 Inklużi negozji ġodda.

69 Ara l-paragrafu 1(18) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż rigward il-partijiet għall-akkordju u l-paragrafu 1(19) rigward partijiet terzi.

70 Il-paragrafu 1(7) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

71 Il-paragrafu 1(8) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

72 Ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru [..] ta' […] Diċembru 2022 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal ċerti kategoriji ta' akkordji ta' riċerka u żvilupp.

mill-awtorità tal-kompetizzjoni ta' Stat Membru ("NEK") skont l-Artikolu 29 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2003 tas-16 ta' Diċembru 2002 fuq l-implimentazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni mniżżlin fl-Artikoli 81 u 82 tat-Trattat[73] (it-Taqsima 2.7 ta' dawn il-Linji Gwida).

63. Fejn ir-regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni pprovduta mill-BER tar-R&Ż ma tapplikax għal akkordju ta' riċerka u żvilupp, imbagħad irid jiġi eżaminat jekk, fil-każ individwali, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jaqax fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) u, jekk iva, jekk il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) humiex issodisfati – dan huwa deskritt fit-Taqsima 2.8 ta' dawn il-Linji Gwida, filwaqt li t-Taqsima 2.9 tistabbilixxi ż-żmien rilevanti tal-valutazzjoni.

2.2. Swieq rilevanti

64. L-Avviż dwar id-Definizzjoni tas-Suq jipprovdi gwida dwar ir-regoli, il-kriterji u l-evidenza li tuża l-Kummissjoni meta tikkunsidra kwistjonijiet ta' definizzjoni tas-suq[74]. Għalhekk, jenħtieġ li s-suq rilevanti għall-fini tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101 għal akkordji ta' riċerka u żvilupp jiġi definit abbażi ta' dik il-gwida jew ta' kwalunkwe gwida futura relatata mad-definizzjoni tas-swieq rilevanti għall-finijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, kif applikabbli.

65. Skont il-BER tar-R&Ż, suq rilevanti tal-prodotti jew tat-teknoloġija huwa s-suq għall-prodotti jew għat-teknoloġiji li jistgħu jiġu mtejba, sostitwiti jew mibdula mill-prodotti jew mit-teknoloġiji tal-kuntratt[75].

2.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

2.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

66. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp jistgħu jwasslu għal tħassib differenti dwar il-kompetizzjoni, b'mod partikolari jistgħu jillimitaw direttament il-kompetizzjoni bejn il-partijiet, iwasslu għal esklużjoni antikompetittiva ta' partijiet terzi jew għal eżitu kollużiv fis-suq.

67. Fejn il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp **tillimita jew tirrestrinġi direttament il-kompetizzjoni bejn il-partijiet jew tiffaċilita eżitu kollużiv fis-suq**, dan jista' jwassal għal prezzijiet ogħla, inqas għażla għall-konsumaturi jew kwalità aktar baxxa ta' prodotti jew teknoloġiji. Dan jista' jwassal ukoll għal innovazzjoni mnaqqsa jew b'ritmu mnaqqas u, b'hekk biex fis-suq jidħlu inqas prodotti jew teknoloġiji, jew prodotti jew teknoloġiji agħar. Dan jista' jwassal ukoll għal prodotti jew teknoloġiji li jaslu fis-suq aktar tard milli altrimenti kienu jaslu.

68. **Esklużjoni antikompetittiva ta' partijiet terzi** tista' tirriżulta b'mod partikolari meta mill-inqas parti waħda għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikollha d-dritt għal sfruttament esklużiv tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp u mill-inqas parti waħda jkollha grad sinifikanti ta' saħħa fis-suq.

2.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

69. L-akkordji relatati mar-riċerka u l-iżvilupp jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop jekk l-iskop ewlieni tagħhom ma jkunx ir-riċerka u l-iżvilupp, iżda li jservu bħala għodda

[73] ĠU L 1, 4.1.2003, p. 1.

[74] L-Att tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-għanijiet tal-liġi dwar il-kompetizzjoni tal-Komunità (97/C 372/03).

[75] Il-paragrafu 1(21) u 1(22) tal-Artikolu 1 tal-BER R&Ż.

għall-involviment f'kartell jew fi ksur ieħor bl-iskop skont l-Artikolu 101(1), bħall-iffissar tal-prezzijiet, il-limitazzjoni tal-output, l-allokazzjoni tas-suq jew ir-restrizzjonijiet tal-iżvilupp tekniku.

70. Akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jirrestrinġi l-iżvilupp tekniku meta, minflok ma jikkooperaw għall-promozzjoni tal-progress tekniku u ekonomiku, il-partijiet jużaw il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp biex (a) jipprevjenu jew idewmu d-dħul fis-suq ta' prodotti jew teknoloġiji, (b) jikkoordinaw il-karatteristiċi ta' prodotti jew teknoloġiji li ma humiex koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp jew (c) jillimitaw il-potenzjal ta' prodott jew teknoloġija żviluppati b'mod konġunt meta jġibu tali prodott jew teknoloġija individwalment fis-suq.

2.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

2.3.3.1. Introduzzjoni – akkordji li normalment ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni

71. Ħafna akkordji ta' riċerka u żvilupp ma jaqgħux taħt l-Artikolu 101(1) meta jiġu konklużi minn impriżi b'ħiliet komplementari li altrimenti ma kinux ikunu jistgħu jwettqu r-riċerka u l-iżvilupp weħidhom.

72. Barra minn hekk, il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp bejn impriżi li ma jikkompetux ma' xulxin[76] ġeneralment ma twassalx għal effetti orizzontali restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

73. Ir-relazzjoni kompetittiva bejn il-partijiet għandha tiġi analizzata fil-kuntest tas-swieq eżistenti affettwati[77] u fil-kuntest tal-innovazzjoni[78].

74. Jekk, abbażi ta' fatturi oġġettivi, il-partijiet ma jkunux jistgħu jwettqu r-riċerka u l-iżvilupp meħtieġa b'mod indipendenti, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp normalment ma jkollux effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Jista' jkun li parti ma tkunx tista' twettaq ir-riċerka u l-iżvilupp b'mod indipendenti, pereżempju, fejn ikollha kapaċitajiet tekniċi limitati jew aċċess limitat għal finanzi, ħaddiema tas-sengħa, teknoloġiji jew riżorsi oħrajn.

75. L-esternalizzazzjoni ta' riċerka u żvilupp li qabel kienu ristretti hija forma speċifika ta' kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp. F'xenarju bħal dan, ir-R&Ż ħafna drabi jitwettqu minn impriżi speċjalizzati, istituti tar-riċerka jew korpi akkademiċi, li ma humiex attivi fl-isfruttar tar-riżultati. Normalment, tali akkordji jiġu kkombinati ma' trasferiment ta' għarfien espert u/jew klawżola ta' provvista esklużiva dwar ir-riżultati possibbli. Minħabba n-natura komplementari tal-partijiet li kkooperaw (pereżempju rigward il-ħiliet jew it-teknoloġiji tagħhom) f'xenarju bħal dan, tali akkordji ġeneralment ma jwasslux għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

76. Il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp li ma tinkludix l-isfruttament konġunt tar-riżultati possibbli permezz tal-liċenzjar, il-produzzjoni u/jew il-kummerċjalizzazzjoni rari twassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Madankollu, dawk l-akkordji ta' riċerka u żvilupp jistgħu jwasslu għal effetti antikompetittivi, pereżempju, jekk bħala riżultat tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp il-kompetizzjoni fil-livell tal-innovazzjoni titnaqqas b'mod sinifikanti.

[76] Għal definizzjoni, ara l-paragrafu 1(20) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.
[77] Fil-kuntest tal-BER tar-R&Ż, ara l-paragrafu 1(17) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.
[78] Fil-kuntest tal-BER tar-R&Ż, ara l-paragrafu 1(18) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

2.3.3.2. Is-saħħa fis-suq

77. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp x'aktarx li jwasslu biss għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni fejn il-partijiet għall-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp ikollhom saħħa fis-suq.

78. Ma hemm l-ebda livell limitu assolut li 'l fuq minnu jista' jiġi preżunt li akkordju ta' riċerka u żvilupp joħloq jew iżomm is-saħħa fis-suq u, b'hekk, x'aktarx li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Madankollu, l-akkordji ta' riċerka u żvilupp bejn impriżi li jikkompetu għal prodotti u/jew teknoloġiji eżistenti huma koperti mill-eżenzjoni tal-BER tar-R&Ż, sakemm is-sehem mis-suq ikkombinat tagħhom ma jaqbiżx il-25 % fis-swieq rilevanti tal-prodotti u tat-teknoloġija u li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet l-oħrajn għall-applikazzjoni tal-BER tar-R&Ż.

79. Il-BER tar-R&Ż ikopri wkoll l-akkordji ta' riċerka u żvilupp bejn impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni. Dawn l-akkordji huma koperti mill-eżenzjoni fil-BER tar-R&Ż, sakemm ikun hemm tliet sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni jew aktar[79], minbarra dawk tal-partijiet għall-akkordju u komparabbli magħhom. Il-kundizzjonijiet l-oħrajn għall-applikazzjoni tal-BER tar-R&Ż se jkollhom jiġu ssodisfati wkoll. Soġġett għal dawn il-kundizzjonijiet, akkordju bejn impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni[80] x'aktarx ma jkollux effetti restrittivi fis-suq intern minħabba li l-partijiet x'aktarx ma jkunux jistgħu jżommu b'mod profittabbli l-innovazzjoni taħt il-livelli kompetittivi għal perjodu ta' żmien itwal.

80. Aktar ma tkun b'saħħitha l-pożizzjoni kkombinata tal-partijiet fis-swieq eżistenti u/jew aktar ma jkun baxx in-numru ta' sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni minbarra u komparabbli ma' dawk tal-partijiet, aktar ikun probabbli li l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jikkawża effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni[81].

2.3.3.3. R&Ż immirati lejn titjib, sostituzzjoni jew tibdil ta' prodotti jew teknoloġiji eżistenti

81. Jekk ir-R&Ż ikunu mmirati lejn it-**titjib** ta' prodotti jew teknoloġiji eżistenti, l-effetti possibbli jikkonċernaw is-suq/swieq rilevanti għal dawk il-prodotti jew it-teknoloġiji eżistenti. Madankollu, l-effetti fuq il-prezzijiet, l-output, il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti jew l-iżvilupp tekniku fis-swieq eżistenti jkunu probabbli biss jekk il-partijiet flimkien ikollhom pożizzjoni b'saħħitha, id-dħul ikun diffiċli u jkun għad fadal biss ftit kompetituri oħrajn. Barra minn hekk, jekk ir-R&Ż ikunu

79 Il-paragrafu 1(19) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż jiddefinixxi sforz ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni bħala "sforz ta' riċerka u żvilupp li fih tinvolvi ruħha parti terza, weħidha jew f'kooperazzjoni ma' partijiet terzi oħrajn, jew li fih parti terza tkun tista' u x'aktarx tinvolvi ruħha b'mod indipendenti u li jikkonċerna: (a) ir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp; jew (b) il-poli ta' riċerka u żvilupp li jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp. Dawn il-partijiet terzi jridu jkunu indipendenti mill-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

80 Il-paragrafu 1(18) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż jiddefinixxi impriża li tikkompeti fl-innovazzjoni bħala "impriża li mhux qed tikkompeti għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti u li tinvolvi ruħha b'mod indipendenti, fin-nuqqas tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp, jew tkun tista' u x'aktarx tinvolvi ruħha b'mod indipendenti fi sforzi ta' riċerka u żvilupp li jikkonċernaw: (a) ir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp; jew (b) il-poli ta' riċerka u żvilupp li jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

81 Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-analiżi tal-kisbiet potenzjali fl-effiċjenza, inklużi dawk li jeżistu regolarment f'R&Ż kofinanzjati pubblikament.

jikkonċernaw biss input relattivament minuri ta' prodott finali, l-effetti ta' esklużjoni f'dawk il-prodotti finali, jekk ikun hemm, ikunu limitati ħafna.

82. Jekk ir-R&Ż ikunu mmirati lejn **is-sostituzzjoni jew it-tibdil** ta' prodott jew teknoloġija eżistenti, l-effetti possibbli jistgħu jikkonċernaw it-tnaqqis fir-ritmu tal-iżvilupp tal-prodott jew tat-teknoloġija ta' sostituzzjoni. Dan huwa partikolarment il-każ jekk il-partijiet ikollhom saħħa fis-suq tal-prodott jew tat-teknoloġija eżistenti u jekk ikunu wkoll l-uniċi involuti fir-riċerka u l-iżvilupp għall-iżvilupp ta' sostituzzjoni għal dak il-prodott jew dik it-teknoloġija eżistenti. Effett simili jista' jseħħ jekk attur ewlieni f'suq eżistenti jikkoopera ma' kompetitur ferm iżgħar jew potenzjali li jkun wasal biex joħroġ bi prodott jew teknoloġija u li jista' jipperikola l-pożizzjoni tal-operatur preeżistenti.

83. Jekk il-partijiet jinkludu wkoll fl-akkordju tagħhom l-isfruttament konġunt (eż. il-produzzjoni u/jew id-distribuzzjoni) tal-prodotti jew tat-teknoloġiji tal-kuntratt, l-effetti fuq il-kompetizzjoni għandhom jiġu eżaminati aktar mill-qrib. B'mod partikolari, jekk il-partijiet ikunu kompetituri b'saħħithom, huwa aktar probabbli li jkun hemm effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni fil-forma ta' żieda fil-prezzijiet jew tnaqqis fl-output fis-swieq eżistenti. Madankollu, jekk l-isfruttament konġunt isir biss permezz ta' ħruġ ta' liċenzji lil partijiet terzi, ma huwiex probabbli li jkun hemm effetti restrittivi bħal problemi ta' esklużjoni.

2.3.3.4. Il-poli ta' riċerka u żvilupp u l-isforzi ta' riċerka u żvilupp immirati lejn prodott jew teknoloġija li joħolqu suq ġdid

84. L-isforzi ta' riċerka u żvilupp li jikkonċernaw ir-R&Ż ta' prodotti jew teknoloġiji ġodda, kif ukoll il-poli ta' riċerka u żvilupp huma koperti mill-kunċett ta' kompetizzjoni fl-innovazzjoni għall-fini ta' dan il-Kapitolu.

85. Prodott ġdid jew teknoloġija ġdida ma ttejjibx, ma tissostitwixxix jew ma tbiddilx biss il-prodotti jew it-teknoloġiji eżistenti. Id-domanda għall-prodott il-ġdid jew għat-teknoloġija l-ġdida, jekk isseħħ, toħloq suq separat ġdid.

86. Il-poli ta' riċerka u żvilupp huma sforzi ta' riċerka u żvilupp immirati primarjament lejn għan jew objettiv speċifiku. L-għan jew l-objettiv speċifiku ta' pol ta' riċerka u żvilupp għadu ma jistax jiġi definit bħala prodott jew teknoloġija jew jinvolvi mira sostanzjalment usa' mill-prodotti jew mit-teknoloġiji f'suq speċifiku.

87. L-effetti fuq il-prezz u fuq l-output fis-swieq eżistenti huma pjuttost improbabbli għal tali sforzi ta' riċerka u żvilupp fiż-żmien tal-valutazzjoni tal-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp, minħabba li l-isforz ta' riċerka u żvilupp ikun għadu ma jistax jiġi definit bħala li jimmira lejn prodott jew teknoloġija. Għalhekk, l-analiżi jkollha tiffoka fuq restrizzjonijiet possibbli tal-kompetizzjoni fil-livell tal-innovazzjoni li jikkonċernaw, pereżempju, il-kwalità u l-varjetà ta' prodotti jew teknoloġiji futuri possibbli u/jew il-veloċità jew il-livell ta' innovazzjoni. Dawk l-effetti restrittivi jistgħu jinħolqu meta tnejn jew aktar mill-ftit impriżi li jinvolvu ruħhom b'mod indipendenti (pereżempju) fir-riċerka u l-iżvilupp ta' prodott ġdid (b'mod partikolari meta jkunu fi stadju fejn ikunu qrib li jniedu l-prodott ġdid), jibdew jikkooperaw minflok jiżviluppaw il-prodott ġdid separatament. Tali effetti huma tipikament ir-riżultat dirett tal-kooperazzjoni bejn il-partijiet.

88. L-innovazzjoni tista' tiġi ristretta anki permezz ta' akkordju purament ta' riċerka u żvilupp. Madankollu, b'mod ġenerali, il-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp li tikkonċerna prodotti jew teknoloġiji ġodda jew poli ta' riċerka u żvilupp mhux probabbli li twassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, sakemm ma jifdalx

biss għadd limitat ta' sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni minbarra dawk tal-partijiet għall-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp.

2.4. Akkordji koperti mill-BER tar-R&Ż

89. Il-benefiċċju tal-eżenzjoni stabbilita mill-BER tar-R&Ż ikopri dawk l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li għalihom jista' jiġi preżunt b'ċertezza suffiċjenti li jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3)[82].

90. Il-BER tar-R&Ż ikopri l-akkordji ta' riċerka u żvilupp konklużi bejn żewġ partijiet jew aktar li jirrigwardjaw il-kundizzjonijiet li taħthom dawk il-partijiet iwettqu[83]:

(a) ir-riċerka u l-iżvilupp konġunti ta' prodotti jew teknoloġiji tal-kuntratt li jinkludu jew jeskludu l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' dawk ir-riċerka u l-iżvilupp; jew

(b) ir-riċerka u l-iżvilupp bi ħlas ta' prodotti jew teknoloġiji tal-kuntratt li jinkludu jew jeskludu l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' dawk ir-riċerka u l-iżvilupp; jew

(c) l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' riċerka u żvilupp ta' prodotti jew teknoloġiji tal-kuntratt imwettaq skont akkordju preċedenti li jsegwi r-riċerka u l-iżvilupp konġunti (kif definit fil-punt (a) hawn fuq) bejn l-istess partijiet; jew

(d) l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' riċerka u żvilupp ta' prodotti jew teknoloġiji tal-kuntratt imwettaq skont akkordju preċedenti li jsegwi r-riċerka u l-iżvilupp bi ħlas (kif definit fil-punt (b) hawn fuq) bejn l-istess partijiet.

91. Il-BER tar-R&Ż jagħmel distinzjoni bejn il-prodotti jew it-teknoloġiji tal-kuntratt:

(a) "prodott tal-kuntratt"[84] tfisser prodott[85] li jirriżulta mir-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas jew li jiġi manifatturat jew ipprovdut bl-applikazzjoni tat-teknoloġiji tal-kuntratt. Dan jinkludi prodotti miksuba permezz ta' pol ta' riċerka u żvilupp, kif ukoll prodotti ġodda[86];

(b) "teknoloġija tal-kuntratt"[87] tfisser teknoloġija jew proċess li jirriżulta mir-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas. Dawn jinkludu teknoloġiji jew proċessi miksuba permezz ta' pol ta' riċerka u żvilupp, kif ukoll teknoloġiji jew proċessi ġodda.

92. Skont il-BER tar-R&Ż, il-kunċett ta' "riċerka u żvilupp" ifisser attivitajiet immirati lejn il-kisba ta' għarfien espert relatat ma' prodotti, teknoloġiji jew proċessi eżistenti jew ġodda, it-twettiq ta' analiżi teoretika, studju sistematiku jew sperimentazzjoni,

---

82 Ir-Regolament (KEE) Nru 2821/71 jagħti s-setgħa lill-Kummissjoni, skont l-Artikolu 101(3), biex tapplika eżenzjonijiet ta' kategorija permezz ta' regolament għall-akkordji li għandhom bħala l-iskop tagħhom ir-R&Ż ta' prodotti, teknoloġiji jew proċessi sal-istadju tal-applikazzjoni industrijali, u l-isfruttament tar-riżultati, inklużi dispożizzjonijiet rigward id-drittijiet tal-proprjetà intellettwali.

83 Il-paragrafu 1(1) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

84 Il-paragrafu 1(6) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

85 Għall-fini tal-BER tar-R&Ż, "prodott" tfisser oġġett jew servizz, inklużi kemm oġġetti jew servizzi intermedji, kif ukoll oġġetti jew servizzi finali (il-paragrafu 1(4) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż).

86 Għall-fini tal-BER tar-R&Ż, "prodott ġdid jew teknoloġija ġdida" huma prodott, teknoloġija jew proċess li jkunu għadhom ma jeżistux fiż-żmien meta jidħol fis-seħħ l-akkordju ta' riċerka u żvilupp li jaqa' taħt il-paragrafu 1(1)(a) jew (b) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż u li, jekk jitfaċċaw, joħolqu s-suq ġdid tagħhom stess u mhux itejbu, jissostitwixxu jew ibiddlu prodott, teknoloġija jew proċess eżistenti (il-paragrafu 1(7) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż).

87 Il-paragrafu 1(5) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

inklużi produzzjoni sperimentali, ittestjar tekniku ta' prodotti jew proċessi, l-istabbiliment tal-faċilitajiet meħtieġa u l-kisba ta' drittijiet ta' proprjetà intellettwali għar-riżultati.

2.4.1. *Distinzjoni bejn "riċerka u żvilupp konġunti" u "riċerka u żvilupp bi ħlas" u l-kunċett ta' "speċjalizzazzjoni fil-kuntest tar-riċerka u l-iżvilupp"*

93. Il-BER tar-R&Ż jagħmel distinzjoni bejn "riċerka u żvilupp konġunti" u "riċerka u żvilupp bi ħlas".

94. Meta l-partijiet iwettqu **riċerka u żvilupp konġunti**, l-akkordju tagħhom jista' jipprevedi wieħed mill-modi li ġejjin li bihom jitwettqu l-attivitajiet ta' riċerka u żvilupp[88]:

(a) l-attivitajiet ta' riċerka u żvilupp jitwettqu minn tim konġunt, organizzazzjoni konġunta jew impriża konġunta;

(b) il-partijiet jafdaw b'mod konġunt lil parti terza bl-attivitajiet ta' riċerka u żvilupp; jew

(c) il-partijiet jallokaw l-attivitajiet bejniethom permezz ta' "speċjalizzazzjoni fil-kuntest tar-riċerka u l-iżvilupp". Dan ifisser li kull waħda mill-partijiet hija involuta fl-attivitajiet ta' riċerka u żvilupp u huma jaqsmu x-xogħol ta' riċerka u żvilupp bejniethom bi kwalunkwe mod li huma jqisu li huwa l-aktar xieraq. Dan ma jinkludix riċerka u żvilupp bi ħlas[89].

95. **Riċerka u żvilupp bi ħlas** tfisser riċerka u żvilupp li jitwettqu minn mill-inqas parti waħda, filwaqt li mill-inqas parti oħra tiffinanzja r-riċerka u l-iżvilupp, iżda ma twettaq l-ebda waħda mill-attivitajiet ta' riċerka u żvilupp hija stess (il-parti li tiffinanzja).

96. Id-distinzjoni bejn riċerka u żvilupp konġunti u riċerka u żvilupp bi ħlas fil-BER tar-R&Ż hija rilevanti għall-fini tal-kalkolu tal-ishma mis-suq. Għar-riċerka u l-iżvilupp bi ħlas, il-partijiet se jkollhom bżonn jinkludu wkoll l-akkordji ta' riċerka u żvilupp konklużi mill-parti li tiffinanzja ma' partijiet terzi, fir-rigward tal-istess prodotti tal-kuntratt jew teknoloġiji tal-kuntratt, għall-finijiet tal-kalkolu tal-ishma mis-suq ikkombinati – ara t-Taqsima 2.5.4.2 hawn taħt.

2.4.2. *L-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp u l-kunċett ta' speċjalizzazzjoni fil-kuntest ta' sfruttament konġunt*

97. Il-BER tar-R&Ż ikopri b'mod espliċitu l-akkordji li jinkludu l-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp. Madankollu, tali akkordji huma soġġetti għal dispożizzjonijiet speċifiċi.

98. Il-**kunċett ta' "sfruttament tar-riżultati"** huwa pjuttost wiesa' u jinkludi l-produzzjoni jew id-distribuzzjoni tal-prodotti tal-kuntratt jew l-applikazzjoni tat-teknoloġiji tal-kuntratt jew l-assenjazzjoni jew il-liċenzjar ta' drittijiet ta' proprjetà intellettwali jew il-komunikazzjoni tal-għarfien espert meħtieġ għal tali produzzjoni jew applikazzjoni[90].

99. Skont il-BER tar-R&Ż, l-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp jista' jappartjeni biss għal riżultati li huma:

---

[88] Il-paragrafu 1(12) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

[89] Il-paragrafu 1(13) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

[90] Il-paragrafu 1(9) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

(a) indispensabbli għall-produzzjoni tal-prodotti tal-kuntratt jew għall-applikazzjoni tat-teknoloġiji tal-kuntratt; u

(b) protetti mid-drittijiet tal-proprjetà intellettwali jew jikkostitwixxu għarfien espert.

100. Bil-maqlub, dan ifisser li, sabiex wieħed jibbenefika mill-eżenzjoni fl-Artikolu 2 tal-BER tar-R&Ż, l-ambitu ta' akkordju ta' riċerka u żvilupp li jinkludi sfruttament konġunt ma jistax jappartjeni għal riżultati li ma humiex protetti minn proprjetà intellettwali jew minn għarfien espert u li ma humiex indispensabbli għall-produzzjoni tal-prodotti tal-kuntratt jew għall-applikazzjoni tat-teknoloġiji tal-kuntratt.

101. L-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas jista' jsir jew fil-kuntest tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp **oriġinali** jew inkella fil-kuntest ta' akkordju **sussegwenti** li jkopri l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' akkordju ta' riċerka u żvilupp preċedenti bejn l-istess partijiet[91]. Jekk il-partijiet jagħżlu li jwettqu l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' akkordju ta' riċerka u żvilupp preċedenti skont akkordju sussegwenti, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp preċedenti jrid jissodisfa wkoll il-kundizzjonijiet tal-BER tar-R&Ż sabiex l-akkordju ta' sfruttament konġunt sussegwenti jkun kopert mill-eżenzjoni prevista fl-Artikolu 2 tal-BER tar-R&Ż.

102. Il-BER tar-R&Ż jipprevedi **tliet modi differenti** li bihom ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp jistgħu jiġu sfruttati b'mod konġunt[92]:

(a) L-ewwel nett, l-isfruttament jista' jitwettaq **flimkien mill-partijiet** f'tim konġunt, organizzazzjoni konġunta jew impriża konġunta;

(b) It-tieni, il-partijiet jistgħu **jafdaw b'mod konġunt lil parti terza** bix-xogħol ta' sfruttament;

(c) Fl-aħħar, il-partijiet jistgħu jallokaw ix-xogħol bejniethom permezz ta' **speċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament** li jfisser li[93]:

(i) il-partijiet jallokaw bejniethom kompiti individwali bħall-produzzjoni jew id-distribuzzjoni; jew

(ii) huma jimponu restrizzjonijiet fuq xulxin rigward l-isfruttament tar-riżultati bħal restrizzjonijiet b'rabta ma' ċerti territorji, konsumaturi jew oqsma ta' użu; dan jinkludi xenarju fejn parti waħda biss tipproduċi u tqassam il-prodotti tal-kuntratt abbażi ta' liċenzja esklużiva mogħtija mill-partijiet l-oħrajn.

103. Il-prattiki li jikkostitwixxu speċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament mhux se jiġu ttrattati bħala restrizzjonijiet fundamentali[94]. Barra minn hekk, fejn il-partijiet jispeċjalizzaw fil-kuntest tal-isfruttament, huma jistgħu jillimitaw l-aċċess għar-riżultati għall-finijiet ta' tali sfruttament kif xieraq[95]. Dan ifisser li akkordju ta' riċerka u żvilupp jista', pereżempju, jirrestrinġi d-drittijiet ta' sfruttament tal-partijiet għal ċerti territorji, konsumaturi jew oqsma ta' użu. Jekk il-partijiet jaqblu li kull

---

[91] Kif kopert mill-paragrafu 1(1)(c) u (1)(d) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

[92] Il-paragrafu 1(12) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

[93] Il-paragrafu 1(14) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

[94] Ara t-Taqsima 2.6 dwar ir-restrizzjonijiet fundamentali hawn taħt u l-paragrafu 3(c) tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż.

[95] Il-paragrafu 4 tal-Artikolu 3 tal-BER tar-R&Ż.

waħda minnhom tista' tqassam il-prodotti tal-kuntratt (u b'hekk ma jkunux għażlu mudell ta' distribuzzjoni konġunta u ma jkunux qablu li l-parti li tipproduċi l-prodotti tal-kuntratt biss tista' tqassamhom), il-partijiet inkarigati mill-produzzjoni tal-prodotti tal-kuntratt permezz ta' speċjalizzazzjoni jridu jkunu meħtieġa li jissodisfaw l-ordnijiet għall-provvisti tal-prodotti tal-kuntratt mill-partijiet l-oħrajn[96].

104. Fl-aħħar nett, kif imsemmi fit-Taqsima 2.5.4 hawn taħt, jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikopri l-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp, tapplika l-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż: (i) għad-durata tar-riċerka u l-iżvilupp u (ii) għal perjodu addizzjonali ta' seba' snin wara li l-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt jitqiegħdu fis-suq għall-ewwel darba fis-suq intern[97].

2.4.3. Assenjazzjoni jew liċenzjar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali

105. L-eżenzjoni tal-BER tar-R&Ż tapplika wkoll għal akkordji li jinkludu dispożizzjonijiet dwar l-assenjazzjoni jew il-liċenzjar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali, sakemm dawk id-dispożizzjonijiet ma jikkostitwixxux l-iskop primarju tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp, iżda jkunu direttament relatati mal-implimentazzjoni ta' tali akkordji u meħtieġa għaliha[98].

106. Din l-eżenzjoni tkopri l-assenjazzjoni jew il-liċenzjar lil waħda jew aktar mill-partijiet jew lil entità li jistabbilixxu l-partijiet biex jitwettqu r-riċerka u l-iżvilupp konġunti, ir-riċerka u l-iżvilupp bi ħlas jew l-isfruttament konġunt[99].

107. Għalhekk, f'dawn il-każijiet, l-assenjazzjoni jew il-liċenzjar se jkunu soġġetti għad-dispożizzjonijiet tal-BER tar-R&Ż u mhux għal dawk tar-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija[100]. Madankollu, fil-kuntest tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp, il-partijiet jistgħu jiddeterminaw ukoll il-kundizzjonijiet għal-liċenzjar tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp lil partijiet terzi. Tali akkordji ta' liċenzja ma humiex koperti mill-BER tar-R&Ż, iżda jistgħu jkunu koperti mill-eżenzjoni ta' kategorija fir-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet stabbiliti fih[101].

2.5. Kundizzjonijiet għal eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż

2.5.1. Aċċess għar-riżultati finali

108. L-ewwel kundizzjoni biex wieħed jibbenefika mill-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż hija li l-partijiet kollha jkollhom aċċess sħiħ għar-riżultati finali tar-riċerka u l-iżvilupp għal żewġ skopijiet[102]:

(a) għat-twettiq ta' aktar riċerka; u

(b) għall-isfruttament tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp.

96 Il-paragrafu 2 tal-Artikolu 5 tal-BER tar-R&Ż.
97 Ara wkoll il-paragrafu 4 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.
98 Il-paragrafu 3 tal-Artikolu 2 tal-BER tar-R&Ż.
99 Il-paragrafu 3 tal-Artikolu 2 tal-BER tar-R&Ż.
100 Ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 316/2014 tal-21 ta' Marzu 2014 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal kategoriji ta' ftehimiet dwar trasferiment ta' teknoloġija. Ara wkoll il-punti 73 u 74 tal-Linji Gwida dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal akkordji dwar it-trasferiment tat-teknoloġija, 2014/C 89/03 ("Linji Gwida dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija").
101 Linji Gwida dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija, il-punt 74.
102 L-Artikolu 3 tal-BER tar-R&Ż.

109. Skont il-BER tar-R&Ż, l-aċċess sħiħ għar-riżultati finali tar-riċerka u l-iżvilupp għandu jinkludi wkoll kwalunkwe dritt ta' proprjetà intellettwali u għarfien espert li jirriżultaw. Dan għandu jingħata hekk kif ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp isiru disponibbli[103].

110. Il-partijiet jistgħu jagħmlu kontribuzzjonijiet mhux ugwali għall-kooperazzjoni tagħhom fir-riċerka u l-iżvilupp skont il-kapaċitajiet u l-ħtiġijiet kummerċjali tagħhom. Għalhekk, sabiex jiġu riflessi, kif ukoll ikkumpensati, id-differenzi fil-valur jew fin-natura tal-kontribuzzjonijiet tal-partijiet, akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jgħid li parti waħda tikkumpensa lil parti oħra għall-kisba ta' aċċess għar-riżultati għall-finijiet ta' riċerka jew sfruttament ulterjuri. Il-kumpens ma huwiex obbligatorju, iżda jekk ikun previst fl-akkordju ta' riċerka u żvilupp, imbagħad il-kumpens ma jridx ikun daqstant għoli li jimpedixxi b'mod effettiv l-aċċess sħiħ għar-riżultati.

111. Sabiex wieħed jikkwalifika għal eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż, id-dritt ta' aċċess għar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp **ma jistax ikun limitat** jekk tali aċċess ikun meħtieġ għat-twettiq ta' **aktar riċerka**[104].

112. Madankollu, taħt ċerti ċirkostanzi, l-aċċess għar-riżultati **għall-finijiet ta' sfruttament jista' jkun ristrett** u l-akkordju ta' riċerka u żvilupp xorta jista' jibbenefika minn eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż. Dan huwa l-każ għal akkordji ta' riċerka u żvilupp mal-partijiet li ġejjin li jistgħu jaqblu li jillimitaw l-użu tagħhom tar-riżultati għall-finijiet ta' aktar riċerka biss (u għalhekk mhux għall-isfruttament):

(a) istituti tar-riċerka;

(b) korpi akkademiċi; jew

(c) impriżi li jfornu r-riċerka u l-iżvilupp bħala servizz kummerċjali mingħajr ma normalment ikunu attivi fl-isfruttament tar-riżultati[105].

113. Barra minn hekk, l-aċċess għar-riżultati għall-finijiet ta' sfruttament jista' jkun limitat ukoll meta l-partijiet jillimitaw id-drittijiet tagħhom ta' sfruttament f'konformità mal-BER tar-R&Ż, b'mod partikolari meta jispeċjalizzaw fil-kuntest ta' sfruttament[106]. Dan ifisser li l-partijiet se jitħallew jimponu restrizzjonijiet fuq xulxin fir-rigward tal-isfruttament tar-riżultati (bħal restrizzjonijiet b'rabta ma' ċerti territorji, konsumaturi jew oqsma ta' użu).

2.5.2. Aċċess għall-għarfien espert preeżistenti

114. It-tieni kundizzjoni biex wieħed jibbenefika mill-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż tirreferi għall-aċċess għall-għarfien espert preeżistenti. Din il-kundizzjoni tapplika biss għal akkordji ta' riċerka u żvilupp li jeskludu l-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp u hija limitata għall-għarfien espert li huwa indispensabbli għall-isfruttament tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp[107].

---

[103] Il-paragrafu 1(a) tal-Artikolu 3 tal-BER tar-R&Ż.

[104] L-Artikolu 3 tal-BER tar-R&Ż jirreferi biss għall-possibbiltà ta' restrizzjoni tal-aċċess taħt ċerti ċirkostanzi għall-fini ta' sfruttament li huma stabbiliti fil-paragrafi 3 u 4 tal-Artikolu 3 tal-BER tar-R&Ż.

[105] Dawn jistgħu, pereżempju, ikunu SMEs.

[106] Ara l-paragrafu 1(14) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż għad-definizzjoni ta' speċjalizzazzjoni fl-isfruttament u t-Taqsima 2.4 ta' dawn il-Linji Gwida.

[107] Ara l-Artikolu 4 tal-BER tar-R&Ż u t-Taqsima 2.4.2 ta' dawn il-Linji Gwida.

115. Tali ftehimiet iridu jistipulaw li kull parti trid tingħata aċċess għal kwalunkwe għarfien espert preeżistenti tal-partijiet l-oħrajn jekk dan l-għarfien espert ikun indispensabbli għall-finijiet tal-isfruttament tar-riżultati mill-parti. Dan ma jfissirx li l-partijiet għandhom jinkludu l-għarfien espert preeżistenti kollu tagħhom fl-ambitu tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp. Madankollu, huma se jkollhom jidentifikaw l-għarfien espert li huwa indispensabbli għall-isfruttament tar-riżultati. L-akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jistabbilixxi li l-partijiet jikkumpensaw lil xulxin talli jagħtu aċċess għall-għarfien espert preeżistenti tagħhom. Madankollu, tali kumpens ma jridx ikun daqstant għoli li jimpedixxi b'mod effettiv tali aċċess[108].

116. Il-kundizzjoni li jiġi pprovdut aċċess għal għarfien espert preeżistenti hija mingħajr preġudizzju għall-kundizzjoni li jiġi pprovdut aċċess sħiħ għar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp stabbiliti fl-Artikolu 3 tal-BER tar-R&Ż. Dan ifisser li akkordju ta' riċerka u żvilupp partikolari jista' jkollu bżonn, taħt ċerti kundizzjonijiet, jinkludi dispożizzjonijiet kemm fir-rigward tal-aċċess għall-għarfien espert preeżistenti, kif ukoll fir-rigward tar-riżultati finali tar-riċerka u l-iżvilupp, sabiex ikun jista' jibbenefika mill-eżenzjoni.

2.5.3. Kundizzjonijiet marbuta mal-isfruttament konġunt

117. Il-BER tar-R&Ż jinkludi żewġ kundizzjonijiet oħrajn li jikkonċernaw l-isfruttament konġunt tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp. Kif stabbilit fit-Taqsima 2.4.2, l-ambitu tal-isfruttament konġunt irid ikun limitat għar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp li huma protetti mid-drittijiet tal-proprjetà intellettwali jew jikkostitwixxu għarfien espert u li huma indispensabbli għall-produzzjoni tal-prodotti tal-kuntratt jew għall-applikazzjoni tat-teknoloġiji tal-kuntratt.

118. It-tieni, jekk il-partijiet jaqblu li kull waħda minnhom tista' tiddistribwixxi l-prodotti tal-kuntratt (u, b'hekk, ma jkunux għażlu mudell ta' distribuzzjoni konġunta u ma jkunux qablu li l-parti li tipproduċi l-prodotti tal-kuntratt biss tista' tiddistribwihom), il-partijiet inkarigati mill-produzzjoni tal-prodotti tal-kuntratt permezz ta' speċjalizzazzjoni jridu jkunu meħtieġa li jissodisfaw l-ordnijiet għall-provvisti tal-prodotti tal-kuntratt mill-partijiet l-oħrajn[109].

2.5.4. Livelli limiti, ishma mis-suq u durata tal-eżenzjoni

119. B'mod ġenerali, jista' jiġi preżunt, għall-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat, li l-effetti pożittivi tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp taħt ċertu livell ta' saħħa fis-suq se jegħlbu kwalunkwe effett negattiv fuq il-kompetizzjoni[110].

120. Il-BER tar-R&Ż jistrieħ fuq żewġ metriċi biex jiġu koperti dawk l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jibqgħu taħt ċertu livell ta' saħħa fis-suq: (i) livell limitu tas-sehem mis-suq għal impriżi li jikkompetu għal prodotti u/jew teknoloġiji eżistenti; u (ii) livell limitu għal impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni abbażi tal-eżistenza ta' għadd minimu ta' sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni (tlieta apparti dak tal-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp).

---

108 Il-paragrafu 2 tal-Artikolu 4 tal-BER tar-R&Ż.
109 Il-paragrafu 2 tal-Artikolu 5 tal-BER tar-R&Ż.
110 Il-premessa 5 tal-BER tar-R&Ż.

2.5.4.1. Impriżi li jikkompetu għal prodotti u/jew teknoloġiji eżistenti u impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni

121. Sabiex tiġi ddeterminata r-relazzjoni kompetittiva bejn il-partijiet, jeħtieġ li jiġi eżaminat jekk il-partijiet setgħux kienu impriżi f'kompetizzjoni fin-nuqqas tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp[111].

122. B'mod ġenerali, l-akkordji bejn l-impriżi li jikkompetu għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti u l-akkordji bejn l-impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni jippreżentaw riskju akbar għall-kompetizzjoni mill-akkordji bejn impriżi li ma jkunux qed jikkompetu ma' xulxin. Huwa biss f'każijiet rari li l-akkordji bejn impriżi li ma jkunux f'kompetizzjoni jwasslu għal effetti restrittivi orizzontali fuq il-kompetizzjoni[112].

(a) Impriżi li jikkompetu għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti

123. Għall-fini tal-BER tar-R&Ż, "impriża li tikkompeti għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti" tfisser kompetitur reali jew potenzjali:

(a) "kompetitur reali" huwa definit bħala impriża li tkun qed tforni prodott jew teknoloġija eżistenti li jistgħu jiġu mtejba, sostitwiti jew mibdula bil-prodott tal-kuntratt jew bit-teknoloġija tal-kuntratt fis-suq ġeografiku rilevanti; filwaqt li

(b) "kompetitur potenzjali" huwa definit bħala impriża li, fin-nuqqas tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp, għal raġunijiet realistiċi u mhux sempliċiment bħala possibbiltà teoretika, x'aktarx li twettaq, fi żmien mhux aktar minn tliet snin, l-investimenti addizzjonali meħtieġa jew iġġarrab il-kostijiet meħtieġa biex tforni prodott jew teknoloġija li jistgħu jiġu mtejba, sostitwiti jew mibdula bil-prodott tal-kuntratt jew bit-teknoloġija tal-kuntratt fis-suq ġeografiku rilevanti.

124. Il-kompetizzjoni potenzjali għandha tiġi vvalutata fuq bażi realistika. Pereżempju, il-partijiet ma jistgħux jiġu definiti bħala kompetituri potenzjali sempliċiment minħabba li l-kooperazzjoni tippermettilhom iwettqu l-attivitajiet ta' riċerka u żvilupp. Il-kwistjoni deċiżiva hija jekk kull parti għandhiex indipendentement il-mezzi meħtieġa fir-rigward tal-assi, l-għarfien espert u riżorsi oħrajn[113].

125. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp koperti mill-BER tar-R&Ż dwar prodotti u/jew teknoloġiji eżistenti jistgħu, pereżempju, jieħdu l-forom li ġejjin:

(a) Akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn żewġ impriżi li diġà jfornu prodott eżistenti li jista' jiġi mtejjeb, sostitwit jew mibdul bil-prodott li jirriżulta mill-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp (kompetituri reali);

(b) Akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn (a) impriża li diġà tforni prodott li jista' jiġi mtejjeb, sostitwit jew mibdul bil-prodott tal-kuntratt (kompetitur reali) u (b) impriża li twettaq riċerka u żvilupp fi prodott u li x'aktarx li twettaq l-investimenti addizzjonali meħtieġa biex tforni dak il-prodott li jista' jiġi mtejjeb, sostitwit jew mibdul bil-prodott li jirriżulta mill-kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp (prodott tal-kuntratt) fis-suq ġeografiku rilevanti (kompetitur potenzjali).

---

111 Ara wkoll it-Taqsima 2.3 ta' dan il-Kapitolu dwar il-valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1).

112 Kwalunkwe effett vertikali jista' jkollu bżonn jiġi vvalutat f'konformità mal-Linji Gwida Vertikali.

113 Ara wkoll it-Taqsima 1.2.1 ta'dawn il-Linji Gwida.

(b) Impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni

126. Għall-fini tal-BER tar-R&Ż, l-impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni huma impriżi li ma jkunux qed jikkompetu għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti[114] u li jinvolvu ruħhom b'mod indipendenti jew, fin-nuqqas tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp, ikunu jistgħu u x'aktarx li jinvolvu ruħhom b'mod indipendenti, fi sforzi ta' riċerka u żvilupp li jikkonċernaw:

(a) ir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli bħal dawk koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp; jew

(b) il-poli ta' riċerka u żvilupp li jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

127. Fir-rigward ta' prodotti u/jew teknoloġiji ġodda, jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikun jikkonċerna prodotti u teknoloġiji ġodda, il-partijiet għandhom jivvalutaw jekk humiex it-tnjen li huma impriżi li jikkompetu fir-rigward tat-teknoloġija u tal-prodott li jistgħu jiġu żviluppati.

128. Il-valutazzjoni tas-sostitwibbiltà probabbli ta' prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jenħtieġ li tiffoka fuq jekk il-konsumaturi, ladarba l-prodotti u/jew it-teknoloġiji jidħlu fis-suq, humiex probabbli li jqisu dawn il-prodotti u/jew it-teknoloġiji ġodda bħala interkambjabbli jew sostitwibbli minħabba l-karatteristiċi tagħhom[115], il-prezzijiet ipproġettati tagħhom u l-użu maħsub tagħhom.

129. Sabiex jitqiesu li qegħdin jikkompetu, il-poli tar-riċerka u l-iżvilupp iridu jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp. Dan għandu jiġi ddeterminat abbażi ta' informazzjoni affidabbli dwar, pereżempju, in-natura u l-ambitu tal-isforz tar-riċerka u l-iżvilupp.

130. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp bejn l-impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni koperti mill-BER tar-R&Ż jistgħu, pereżempju, jieħdu l-forom li ġejjin:

(a) akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn (a) impriża li tiżviluppa prodott ġdid u (b) impriża li tiżviluppa l-istess prodott ġdid jew sostitut probabbli ta' tali prodott ġdid;

(b) akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn (a) impriża li tiżviluppa prodott ġdid u (b) impriża li tista' u li x'aktarx tinvolvi ruħha b'mod indipendenti (iżda li għadha ma hijiex involuta) fir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodott ġdid jew ta' sostitut probabbli ta' tali prodott ġdid;

(c) akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn (a) impriża involuta fi sforz ta' riċerka u żvilupp li jikkonċerna pol ta' riċerka u żvilupp u (b) impriża involuta f'pol ta' riċerka u żvilupp li jsegwi sostanzjalment l-istess għan jew objettiv;

(d) akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn (a) impriża involuta f'pol ta' riċerka u żvilupp; u (b) impriża li tista' u x'aktarx tinvolvi ruħha b'mod indipendenti (iżda li għadha ma hijiex involuta) f'pol ta' riċerka u żvilupp li jsegwi sostanzjalment l-istess għan jew objettiv.

(c) Impriżi li ma jkunux f'kompetizzjoni

[114] Ara t-Taqsima 2.5.4.1 (a) hawn fuq.
[115] Dan jista' jinkludi wkoll it-teknoloġiji sottostanti l-produzzjoni tal-prodotti l-ġodda.

131. Il-BER tar-R&Ż jiddefinixxi "impriża li ma tkunx qed tikkompeti" bħala impriża li la tkun impriża li tikkompeti għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti u lanqas impriża li tikkompeti fl-innovazzjoni. Il-partijiet għal akkordju ta' riċerka u żvilupp jitqiesu bħala impriżi li ma jkunux qed jikkompetu fil-każ ta', pereżempju, impriża involuta fi sforzi ta' riċerka u żvilupp għal prodott li jista' jiġi mtejjeb, sostitwit jew mibdul bil-prodott tal-kuntratt u impriża li twettaq riċerka f'pol ta' riċerka u żvilupp.

2.5.4.2. Akkordji bejn impriżi li jikkompetu għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti

(a) Livelli limiti tas-sehem mis-suq għal impriżi li jikkompetu għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti

132. Jekk tnejn jew aktar mill-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikunu impriżi li jikkompetu għal prodotti u/jew teknoloġiji eżistenti, l-eżenzjoni għandha tapplika soġġetta għal livell limitu tas-sehem mis-suq ta' 25 %, ikkalkolat fil-mument li jiġi konkluż l-akkordju ta' riċerka u żvilupp. Dan il-livell limitu japplika kif ġej, skont jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jinvolvix riċerka u żvilupp konġunti jew riċerka u żvilupp bi ħlas[116]:

(a) għall-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jinvolvu **riċerka u żvilupp konġunti**, is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet għall-akkordju ma għandux jaqbeż il-25 % fis-swieq tal-prodotti u tat-teknoloġija rilevanti[117];

(b) għall-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jinvolvu **riċerka u żvilupp bi ħlas**, japplika l-istess livell limitu tas-sehem mis-suq ta' 25 %, iżda dan huwa estiż mhux biss għall-parti li tiffinanzja stess, iżda jrid jinkludi wkoll il-partijiet kollha li magħhom il-parti li tiffinanzja tkun daħlet f'akkordji ta' riċerka u żvilupp fir-rigward tal-istess prodotti tal-kuntratt jew teknoloġiji tal-kuntratt[118].

133. Jekk ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas **ma jiġux sfruttati b'mod konġunt**, l-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż tapplika għad-durata tar-riċerka u l-iżvilupp.

134. Madankollu, jekk ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas jiġu **sfruttati b'mod konġunt**, il-partijiet ikomplu jibbenefikaw mill-eżenzjoni għal seba' snin minn dak il-mument li l-prodotti jew it-teknoloġiji tal-kuntratt jitqiegħdu għall-ewwel darba fis-suq intern[119] jekk il-limitu tas-sehem mis-suq ikun intlaħaq (i) fiż-żmien tad-dħul fl-akkordju li jsegwi riċerka u żvilupp konġunti jew bi ħlas u li jinkludi sfruttament konġunt[120] jew (ii) għal dawk l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li taħthom il-partijiet isegwu l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' akkordju preċedenti[121], fiż-żmien tad-dħul f'tali akkordju preċedenti[122].

135. Wara t-tmiem tal-perjodu ta' seba' snin imsemmi fil-paragrafu 4 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż, l-eżenzjoni tkompli tapplika sakemm is-sehem mis-suq ikkombinat

116 Ara t-Taqsima 2.4.1 dwar id-distinzjoni bejn ir-riċerka u l-iżvilupp konġunti u r-riċerka u l-iżvilupp bi ħlas. Ara wkoll il-paragrafu 1(1) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

117 Il-paragrafu 2(a) tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

118 Il-paragrafu 2(b) tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż. Tali akkordji ta' riċerka u żvilupp ma għandhomx għaliex jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-BER tar-R&Ż.

119 Il-paragrafu 4 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

120 Kif definit fil-paragrafu 1(1)(a)(ii) u (1)(b)(ii) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

121 Kif definit fil-paragrafu 1(1)(c) u (1)(d) tal-Artikolu 1.

122 Kif imsemmi hawn fuq fit-Taqsima 2.4.2 ta' dawn il-Linji Gwida, l-akkordju preċedneti ta' riċerka u żvilupp konġunti jew bi ħlas jeħtieġ ukoll li jissodisfa l-kundizzjonijiet biex jiġi eżentat skont il-BER tar-R&Ż.

tal-partijiet ma jaqbiżx il-25 % fis-swieq li għalihom jappartjenu l-prodotti jew it-teknoloġiji tal-kuntratt. Dan ifisser li l-partijiet ikollhom bżonn jivvalutaw, f'dak il-mument, għal liema suq jappartjenu l-prodotti jew it-teknoloġiji tal-kuntratt u jekk is-sehem mis-suq ikkombinat tagħhom jaqbiżx il-25 %. Jekk is-sehem mis-suq ikkombinat jiżdied għal aktar minn 25 % wara l-iskadenza tal-perjodu ta' seba' snin, l-eżenzjoni fil-BER tar-R&Ż tkompli tapplika għal sentejn kalendarji konsekuttivi wara s-sena li fiha l-livell limitu jkun inqabeż għall-ewwel darba[123].

(b) Il-kalkolu tal-ishma mis-suq għas-swieq tal-prodotti u tat-teknoloġija eżistenti

136. Fil-bidu ta' kooperazzjoni ta' riċerka u żvilupp għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti, il-punt ta' referenza huwa s-suq eżistenti għal prodotti jew teknoloġiji li jistgħu jiġu mtejba, sostitwiti jew mibdula mill-prodotti jew mit-teknoloġiji tal-kuntratt.

137. Jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikollu l-għan li **jtejjeb, jissostitwixxi** jew **jibdel** prodotti jew teknoloġiji eżistenti, l-ishma mis-suq jistgħu jiġu kkalkolati b'referenza għal prodotti jew teknoloġiji eżistenti li se jiġu mtejba, sostitwiti jew mibdula. Jekk is-sostituzzjoni ta' prodott jew teknoloġija eżistenti tkun differenti b'mod sinifikanti, l-ishma mis-suq b'referenza għal prodotti jew teknoloġiji eżistenti jistgħu jkunu inqas informattivi, iżda xorta jistgħu jintużaw bħala indikatur biex tiġi vvalutata l-pożizzjoni tal-partijiet fis-suq. Inkella, jekk il-valuri tal-bejgħ fis-suq ma jkunux disponibbli, il-kalkolu tas-sehem mis-suq jista' jkun ibbażat fuq informazzjoni affidabbli oħra tas-suq, inkluża n-nefqa fir-riċerka u l-iżvilupp[124].

138. Skont il-paragrafu 1(b) tal-Artikolu 7 tal-BER tar-R&Ż, l-ishma mis-suq iridu jiġu kkalkolati abbażi tad-*data* relatata mas-sena kalendarja preċedenti[125]. Għal ċerti swieq, jista' jkun meħtieġ li l-ishma mis-suq jiġu kkalkolati abbażi ta' medja tal-ishma mis-suq tal-partijiet tal-aħħar tliet snin kalendarji preċedenti. Dan jista' jkun rilevanti, pereżempju, meta jkun hemm swieq tal-offerti u l-ishma mis-suq jistgħu jinbidlu b'mod sinifikanti (eż. minn 0 % għal 100 %) minn sena għal oħra, skont jekk parti kinitx irnexxiet jew le fil-proċess tal-offerti. Dan jista' jkun rilevanti wkoll għal swieq ikkaratterizzati minn ordnijiet varjabbli kbar li għalihom is-sehem mis-suq tas-sena kalendarja preċedenti ma jistax ikun rappreżentattiv, pereżempju, jekk ma tkun saret l-ebda ordni kbira fis-sena kalendarja preċedenti. Sitwazzjoni oħra li fiha jista' jkun meħtieġ li jiġu kkalkolati l-ishma mis-suq abbażi ta' medja tal-aħħar tliet snin kalendarji preċedenti tkun meta jkun hemm xokk tal-provvista jew tad-domanda fis-sena kalendarja ta' qabel l-akkordju ta' kooperazzjoni.

139. Fir-rigward tal-metrika għall-kalkolu tal-ishma mis-suq, il-BER tar-R&Ż jistabbilixxi li l-kalkolu tal-ishma mis-suq għandu jkun ibbażat fuq il-valur tal-bejgħ fis-suq. Jekk id-*data* dwar il-valur tal-bejgħ ma tkunx disponibbli, jistgħu jintużaw stimi bbażati fuq informazzjoni affidabbli oħra tas-suq, inklużi l-volumi tal-bejgħ fis-suq, in-nefqa fir-riċerka u l-iżvilupp jew il-kapaċitajiet ta' riċerka u żvilupp, sabiex jiġi stabbilit is-sehem mis-suq tal-partijiet.

---

[123] Il-paragrafu 5 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

[124] Il-paragrafu 1 tal-Artikolu 7 tal-BER tar-R&Ż.

[125] Il-paragrafu 1(b) tal-Artikolu 7 tal-BER tar-R&Ż jistabbilixxi li meta s-sena kalendarja preċedenti ma tkunx rappreżentattiva tal-pożizzjoni tal-partijiet fis-suq/swieq rilevanti, l-ishma mis-suq għandhom jiġu kkalkolati abbażi ta' medja tad-*data* dwar is-sehem mis-suq tal-partijiet relatata mal-aħħar tliet snin kalendarji preċedenti.

140. Għas-swieq tat-teknoloġija, mod wieħed kif wieħed jipproċedi huwa li jikkalkula l-ishma mis-suq abbażi tas-sehem ta' kull teknoloġija ta' introjtu totali tal-liċenzjar minn royalties, li jirrappreżenta s-sehem tat-teknoloġija mis-suq fejn jiġu liċenzjati t-teknoloġiji kompetituri. Approċċ alternattiv huwa li jiġu kkalkolati l-ishma mis-suq fis-suq tat-teknoloġija abbażi tal-bejgħ ta' prodotti jew servizzi li jinkorporaw it-teknoloġija liċenzjata fis-swieq tal-prodotti downstream. Skont dak l-approċċ, jiġi kkunsidrat il-bejgħ kollu fis-suq tal-prodotti rilevanti, irrispettivament minn jekk il-prodott ikunx jinkorpora jew le teknoloġija li tkun qed tiġi liċenzjata[126].

2.5.4.3. Akkordji għal prodotti u/jew teknoloġiji ġodda u poli ta' riċerka u żvilupp[127]

(a) Livell limitu għal prodotti u/jew teknoloġiji ġodda u poli ta' riċerka u żvilupp

141. Jekk tnejn jew aktar mill-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikunu impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni, l-eżenzjoni għandha tapplika jekk, fil-mument li jiġi konkluż l-akkordju ta' riċerka u żvilupp, ikun hemm tliet sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni jew aktar minbarra l-isforzi ta' riċerka u żvilupp tal-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp u komparabbli magħhom[128].

142. Akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn l-impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni jista' jwassal ukoll għal riżultati li l-partijiet jistgħu jaqblu li jisfruttaw b'mod konġunt (il-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt). Jekk l-akkordju jinkludix tali sfruttament konġunt jew le se jkollu impatt fuq id-durata tal-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż.

143. Jekk ir-riżultati tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp konġunti jew bi ħlas dwar prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew poli ta' riċerka u żvilupp **ma jiġux sfruttati b'mod konġunt** u l-akkordju jissodisfa l-kundizzjonijiet għal eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż, l-eżenzjoni tapplika **għad-durata tar-riċerka u l-iżvilupp**.

144. Madankollu, jekk ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas dwar prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew poli ta' riċerka u żvilupp **jiġu sfruttati b'mod konġunt**, il-partijiet se jkomplu jibbenefikaw mill-eżenzjoni għal seba' snin mill-mument li l-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt li jirriżultaw jitqiegħdu fis-suq għall-ewwel darba fis-suq intern[129]. Dan japplika jekk l-akkordju jissodisfa l-kundizzjonijiet għal eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż[130]: (i) fil-mument tal-konklużjoni tal-akkordju li jsegwi riċerka u żvilupp konġunti jew bi ħlas u li jinkludi sfruttament konġunt[131] jew (ii) għal dawk l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li taħthom

---

[126] Ara wkoll il-Linji Gwida dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija għall-elementi rilevanti għall-kalkolu tal-ishma mis-suq fis-swieq tat-teknoloġija.

[127] Il-BER tar-R&Ż jistabbilixxi fl-Artikolu 12 li għall-akkordji ta' riċerka u żvilupp bejn impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni, il-paragrafu 1(18) tal-Artikolu 1 u l-paragrafu 3 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż għandhom japplikaw biss għal akkordji li jidħlu fis-seħħ wara l-31 ta' Diċembru 2022.

[128] Il-paragrafu 3 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż. Jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp ikun jikkonċerna prodotti ġodda u teknoloġiji ġodda, l-eżenzjoni għandha tapplika jekk, fil-mument li jiġi konkluż l-akkordju ta' riċerka u żvilupp, ikun hemm tliet sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni jew aktar minbarra u komparabbli ma' dawk tal-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp fil-livell tat-teknoloġija u fil-livell tal-prodotti.

[129] Il-paragrafu 4 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

[130] Il-kundizzjonijiet għall-eżenzjoni huma deskritti fit-Titolu III tal-BER tar-R&Ż u jinkludu, fost kundizzjonijiet oħrajn, il-livell limitu deskritt fil-paragrafu 3 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

[131] Kif definit fil-paragrafu 1(1)(a)(ii) u (1)(b)(ii) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

il-partijiet isegwu l-isfruttament konġunt tar-riżultati ta' akkordju preċedenti[132], fil-mument tal-konklużjoni ta' tali akkordju preċedenti[133].

145. Wara t-tmiem tal-perjodu ta' seba' snin, jenħtieġ li l-partijiet ikunu jistgħu jikkalkolaw l-ishma mis-suq tagħhom fis-swieq tal-prodott tal-kuntratt jew tat-teknoloġija tal-kuntratt li jirriżultaw. Għalhekk, l-eżenzjoni tkompli tapplika biss sakemm is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ma jaqbiżx il-25 % fis-swieq li għalihom jappartjenu l-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt[134]. Jekk is-sehem mis-suq ikkombinat jiżdied għal aktar minn 25 % wara l-iskadenza tal-perjodu ta' seba' snin, l-eżenzjoni fil-BER tar-R&Ż tkompli tapplika għal sentejn kalendarji konsekuttivi wara s-sena li fiha l-livell limitu jkun inqabeż għall-ewwel darba[135].

(b) Valutazzjoni tal-eżistenza ta' sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni u komparabbli

146. Sabiex kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp dwar l-innovazzjoni tiġi eżentata, il-livell limitu rilevanti huwa bbażat fuq l-eżistenza ta' tliet sforzi ta' riċerka u żvilupp **f'kompetizzjoni** u **komparabbli**.

147. Mid-definizzjoni ta' sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni fil-paragrafu 1(19) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż[136] jirriżulta li jeħtieġ li jiġu kkunsidrati l-elementi li ġejjin biex jiġu identifikati **l-isforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni**:

(a) jekk l-isforzi ta' riċerka u żvilupp jikkonċernawx ir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli, jew il-poli ta' riċerka u żvilupp li jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk li għandhom ikunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp;

(b) jekk hemmx partijiet terzi diġà involuti fl-isforzi ta' riċerka u żvilupp jew li jistgħu u x'aktarx jinvolvu ruħhom b'mod indipendenti f'tali sforzi; u

(c) jekk dawk il-partijiet terzi humiex indipendenti mill-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

148. L-ewwel nett, fir-rigward tal-mistoqsija ta' jekk **l-isforzi ta' riċerka u żvilupp jikkonċernawx l-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli**, jew jekk il-poli ta' riċerka u żvilupp isegwux **sostanzjalment l-istess għan jew objettiv**, din tista' tiġi mwieġba bl-istess mod bħall-valutazzjoni tal-impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni stabbilita fit-Taqsima 2.5.4.1 hawn fuq.

149. It-tieni, l-isforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni jistgħu jkunu dawk li fihom **partijiet terzi jkunu diġà involuti**, weħidhom jew f'kooperazzjoni ma' partijiet terzi oħrajn. Dan ifisser li l-isforz ta' riċerka u żvilupp jista' jiġi segwit jew fuq bażi

---

[132] Kif definit fil-paragrafu 1(1)(c) u (1)(d) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

[133] Kif imsemmi hawn fuq fit-Taqsima 2.4.2 ta' dawn il-Linji Gwida, l-akkordju preċedneti ta' riċerka u żvilupp konġunti jew bi ħlas jeħtieġ ukoll li jissodisfa l-kundizzjonijiet biex jiġi eżentat skont il-BER tar-R&Ż.

[134] Il-paragrafu 5 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

[135] Il-paragrafu 5 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

[136] "sforz ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni" tfisser sforz ta' riċerka u żvilupp li fih tinvolvi ruħha parti terza, weħidha jew f'kooperazzjoni ma' partijiet terzi oħrajn, jew li fih parti terza tista' u x'aktarx tinvolvi ruħha b'mod indipendenti, u li jikkonċerna: (a) ir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp; jew (b) il-poli ta' riċerka u żvilupp li jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp; Dawn il-partijiet terzi jridu jkunu indipendenti mill-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

individwali minn parti terza waħda jew b'mod konġunt minn għadd ta' partijiet terzi differenti. Sforz ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni jista' jirreferi wkoll għal dawk l-isforzi li fihom parti terza **tista' u x'aktarx tinvolvi ruħha individwalment**. Jekk parti terza tistax u huwiex probabbli li tinvolvi ruħha individwalment fir-riċerka u l-iżvilupp tal-istess prodotti u/jew teknoloġiji ġodda jew x'aktarx sostitwibbli, jew fil-poli ta' riċerka u żvilupp li jsegwu sostanzjalment l-istess għan jew objettiv bħal dawk li se jkunu koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jiġi ddeterminat abbażi tal-aċċess tal-parti terza għal riżorsi finanzjarji u umani rilevanti, il-proprjetà intellettwali, l-għarfien espert jew assi speċjalizzati oħrajn tagħha jew l-isforzi ta' riċerka u żvilupp preċedenti tagħha.

150. It-tielet, il-mistoqsija ta' jekk l-isforzi ta' riċerka u żvilupp humiex segwiti **minn partijiet terzi li huma indipendenti** mill-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp hija maħsuba biex tinkludi biss fil-valutazzjoni tali sforzi ta' riċerka u żvilupp li fihom ma humiex involuti l-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

151. Fir-rigward tal-**valutazzjoni tal-komparabbiltà tal-isforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni** ma' dawk tal-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp, il-BER tar-R&Ż jistabbilixxi li din għandha ssir abbażi ta' informazzjoni affidabbli dwar elementi bħal (i) id-daqs, l-istadju u ż-żmien tal-isforzi ta' riċerka u żvilupp, (ii) (l-aċċess għal) ir-riżorsi finanzjarji u umani ta' partijiet terzi, il-proprjetà intellettwali, l-għarfien espert jew assi speċjalizzati oħrajn tagħhom, l-isforzi ta' riċerka u żvilupp preċedenti tagħhom u (iii) il-kapaċità u l-probabbiltà tal-partijiet terzi li jisfruttaw direttament jew indirettament ir-riżultati possibbli tal-isforzi ta' riċerka u żvilupp tagħhom fis-suq intern[137].

152. Il-kriterji għandhom jiġu applikati abbażi ta' approċċ ta' każ b'każ li jibbilanċja l-fatturi li jkunu favur u dawk li jkunu kontra l-komparabbiltà. L-għan ta' dan l-eżerċizzju ta' bbilanċjar huwa fl-aħħar mill-aħħar li jiġi stabbilit li l-isforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni jimponu restrizzjoni tal-kompetizzjoni fuq il-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp.

153. L-ewwel sett ta' elementi biex tiġi vvalutata l-komparabbiltà **huwa marbut mal-isforzi ta' riċerka u żvilupp infushom**. Huwa jikkonċerna d-daqs, l-istadju u ż-żmien tal-isforz ta' riċerka u żvilupp. Dan ifisser, pereżempju, li jekk l-isforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni ta' parti terza jkollhom mill-inqas l-istess daqs jew daqs simili jew ikunu fi stadju ta' żvilupp simili jew aktar avvanzat mill-isforz ta' riċerka u żvilupp kopert mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp, huma jistgħu jimponu restrizzjoni tal-kompetizzjoni u dan ikun favur il-komparabbiltà. Bl-istess mod, fir-rigward taż-żmien, pereżempju, sforz ta' riċerka u żvilupp ta' parti terza, li jkun minn sitta sa tmien snin mid-dħul fis-suq meta mqabbel ma' sforz ta' riċerka u żvilupp tal-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp, li jkun sena mid-dħul fis-suq, dan jista' ma jkunx komparabbli.

154. It-tieni sett ta' elementi **huwa marbut mal-kapaċità tal-parti terza (jew partijiet terzi) li ssegwi/isegwu l-isforz ta' riċerka u żvilupp.** Dan jikkonċerna (l-aċċess għal) ir-riżorsi finanzjarji u umani tagħhom, il-proprjetà intellettwali, l-għarfien espert jew assi speċjalizzati oħrajn tagħhom jew l-isforzi ta' riċerka u żvilupp preċedenti tagħhom. Dawn l-elementi huma rilevanti biex jiġi ddeterminat jekk ir-

[137] Il-paragrafu 2 tal-Artikolu 7 tal-BER tar-R&Ż. Għal partijiet terzi li jistgħu u x'aktarx jinvolvu ruħhom fi sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni, it-tieni u t-tielet sett ta' elementi biss ikunu rilevanti għall-valutazzjoni tal-komparabbiltà.

riżorsi u l-kapaċitajiet li jappoġġaw l-isforzi ta' riċerka u żvilupp ta' partijiet terzi humiex komparabbli u, għalhekk, x'aktarx li jkollhom mill-inqas ritmu u eżitu ta' żvilupp simili u, b'hekk, jimponu restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Pereżempju, l-isforz ta' riċerka u żvilupp ta' parti terza jista' ma jkunx komparabbli jekk ma jkollux b'mod sinifikanti r-riżorsi finanzjarji u umani biex jiġu segwiti sforzi ta' riċerka u żvilupp simili. Bl-istess mod, l-esperjenza preċedenti ta' suċċess ta' parti terza fi proġetti ta' riċerka u żvilupp simili, bħal dak li se jkun kopert mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp, tkun favur il-komparabbiltà. Barra minn hekk, f'ċerti setturi, aċċess simili għal ta' drittijiet tal-proprjetà intellettwali rilevanti (eż. privattivi) jew għal għarfien espert rilevanti mill-parti terza, u/jew is-sjieda tagħhom, jistgħu wkoll ikunu favur il-komparabbiltà.

155. It-tielet sett ta' **elementi huwa marbut mal-isfruttament tar-riżultati.** Dan jirreferi għall-kapaċità u l-probabbiltà tal-partijiet terzi (jiġifieri inċentivi biex jibqgħu involuti biex iġibu r-riżultati fis-suq) li jisfruttaw ir-riżultati possibbli tal-isforz ta' riċerka u żvilupp fis-suq intern. Dan ifisser, pereżempju, li l-isforzi ta' riċerka u żvilupp li x'aktarx jiġu sfruttati biss barra mill-UE mingħajr prospett li jintlaħaq is-suq intern jistgħu ma jkunux komparabbli mal-isforzi ta' riċerka u żvilupp soġġetti għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp li għalih ir-riżultati jitqiegħdu fis-suq intern.

2.5.4.4. Akkordji bejn impriżi li ma jkunux f'kompetizzjoni

156. Meta l-partijiet għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp **ma jkunux impriżi li qed jikkompetu**, il-partijiet ma jkunu soġġetti għall-ebda livell limitu[138]. Jekk ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp **ma jiġux sfruttati b'mod konġunt**, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jiġi eżentat għad-durata kollha tar-riċerka u l-iżvilupp.

157. Jekk ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp jiġu **sfruttati b'mod konġunt**, l-eżenzjoni tkompli tapplika għal seba' snin mill-mument li l-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt jitqiegħdu fis-suq għall-ewwel darba fis-suq intern.

158. Wara l-iskadenza tal-perjodu ta' seba' snin, jenħtieġ li l-partijiet ikunu jistgħu jikkalkolaw l-ishma mis-suq tagħhom fis-swieq tal-prodott tal-kuntratt jew tat-teknoloġija tal-kuntratt li jirriżultaw. L-eżenzjoni tkompli tapplika biss sakemm is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ma jaqbiżx il-25 % fis-swieq li għalihom jappartjenu l-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt. Jekk is-sehem mis-suq ikkombinat jiżdied għal aktar minn 25 % f'wieħed minn dawn is-swieq wara l-iskadenza tal-perjodu ta' seba' snin, l-eżenzjoni fil-BER tar-R&Ż tkompli tapplika għal sentejn kalendarji konsekuttivi wara s-sena li fiha l-livell limitu jkun inqabeż għall-ewwel darba[139].

2.6. Restrizzjonijiet fundamentali u esklużi

2.6.1. Restrizzjonijiet fundamentali

159. L-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż fih lista ta' restrizzjonijiet fundamentali. Dawn jitqiesu bħala restrizzjonijiet serji tal-kompetizzjoni li fil-biċċa l-kbira tal-każijiet jenħtieġ li jiġu pprojbiti minħabba l-ħsara li jikkawżaw lis-suq u lill-konsumaturi. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jinkludu restrizzjoni fundamentali waħda jew aktar huma esklużi kollha kemm huma mill-ambitu tal-eżenzjoni prevista mill-BER tar-R&Ż.

[138] Il-paragrafu 1 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.
[139] Il-paragrafu 5 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż.

160. Ir-restrizzjonijiet fundamentali elenkati fl-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż jistgħu jingħabru fil-kategoriji li ġejjin: (i) restrizzjonijiet tal-libertà tal-partijiet li jwettqu sforzi oħrajn ta' riċerka u żvilupp, (ii) limitazzjonijiet tal-output jew tal-bejgħ u l-iffissar tal-prezzijiet, (iii) restrizzjonijiet tal-bejgħ attiv u passiv u (iv) restrizzjonijiet fundamentali oħrajn.

2.6.1.1. Restrizzjoni tal-libertà tal-partijiet li jwettqu sforzi oħrajn ta' riċerka u żvilupp

161. Il-paragrafu 1 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż jeskludi mill-eżenzjoni l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jinvolvu restrizzjonijiet tal-libertà tal-partijiet li jwettqu R&Ż indipendentement jew b'kooperazzjoni ma' partijiet terzi, jew:

(a) f'qasam mhux konness ma' dak li miegħu huwa relatat l-akkordju ta' riċerka u żvilupp, jew inkella

(b) fil-qasam li miegħu huwa relatat l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jew f'qasam konness wara t-tlestija tar-riċerka u l-iżvilupp.

162. Fi kliem ieħor, il-partijiet għal akkordju ta' riċerka u żvilupp iridu dejjem ikunu liberi li jwettqu sforzi ta' riċerka u żvilupp f'oqsma mhux konnessi minn dawk koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp. Il-partijiet iridu wkoll, wara t-tlestija tar-riċerka u l-iżvilupp koperti mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp, jibqgħu liberi li jwettqu sforzi ta' riċerka u żvilupp fil-qasam li miegħu huwa relatat l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jew f'qasam konness. Inkella, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp ma jibbenefikax mill-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż.

2.6.1.2. Limitazzjoni tal-output jew tal-bejgħ u l-iffissar tal-prezzijiet

163. Il-paragrafu 2 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż jeskludi mill-eżenzjoni l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jinvolvu limitazzjonijiet tal-output jew tal-bejgħ. Meta l-kompetituri jaqblu li jillimitaw kemm kull wieħed minnhom jista' jipproduċi jew ibigħ, din normalment tkun restrizzjoni serja tal-kompetizzjoni. Madankollu, l-iffissar tal-miri tal-produzzjoni ma għandux jiġi ttrattat bħala restrizzjoni fundamentali fejn l-isfruttament konġunt tar-riżultati jkun jinkludi l-produzzjoni konġunta tal-prodotti tal-kuntratt[140]. Bl-istess mod, l-iffissar tal-miri tal-bejgħ ma għandux jiġi ttrattat bħala restrizzjoni fundamentali fejn l-isfruttament konġunt tar-riżultati jkun jinkludi d-distribuzzjoni konġunta tal-prodotti tal-kuntratt jew il-liċenzjar konġunt tat-teknoloġiji tal-kuntratt u jitwettaq minn tim konġunt, organizzazzjoni konġunta jew impriża konġunta jew ikun fdat b'mod konġunt lil parti terza[141]. Dan japplika wkoll għal prattiki li jikkostitwixxu speċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament[142] u ċerti obbligi li wieħed ma jikkompetix[143].

164. Skont il-paragrafu 3 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż, l-iffissar tal-prezzijiet meta jinbiegħu l-prodotti jew l-iffissar tat-tariffi tal-liċenzji meta jiġu liċenzjati t-teknoloġiji lil partijiet terzi huma wkoll restrizzjonijiet fundamentali. Madankollu, l-iffissar tal-prezzijiet mitluba lill-konsumaturi immedjati jew l-iffissar tat-tariffi tal-liċenzji mitluba lid-detenturi ta' liċenzji immedjati, fejn l-isfruttament konġunt tar-riżultati jinkludi d-distribuzzjoni konġunta tal-prodotti tal-kuntratt jew il-liċenzjar

140 Il-paragrafu 2(a) tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż.

141 Il-paragrafu 2(b) tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż.

142 Il-paragrafu 2(c) tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż. Għad-definizzjoni ta' speċjalizzazzjoni fil-kuntest ta' sfruttament, ara l-paragrafu 1(14) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż u t-Taqsima 2.4.2 ta' dawn il-Linji Gwida.

143 Il-paragrafu 2(d) tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż.

konġunt tat-teknoloġiji tal-kuntratt u jitwettaq minn tim konġunt, organizzazzjoni konġunta jew impriża konġunta jew ikun fdat b'mod konġunt lil parti terza, ma għandux jiġi ttrattat bħala restrizzjoni fundamentali.

2.6.1.3. Restrizzjonijiet tal-bejgħ attiv u passiv

165. Il-paragrafi 4, 5 u 6 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż jikkonċernaw restrizzjonijiet tal-bejgħ attiv u passiv. Fir-rigward tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp, **bejgħ passiv** huwa definit fil-paragrafu 1(24) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż bħala bejgħ b'rispons għal talbiet mhux mitluba minn konsumaturi individwali, inkluża l-kunsinna ta' prodotti lill-konsumatur jew lill-konsumaturi, mingħajr ma jkun beda l-bejgħ permezz ta' mmirar attiv lejn il-konsumatur, il-grupp ta' konsumaturi jew it-territorju partikolari; bejgħ passiv jinkludi bejgħ li jirriżulta mill-parteċipazzjoni f'offerti ta' akkwist pubbliku jew privat.

166. Bejgħ attiv jirreferi għall-forom kollha ta' bejgħ minbarra bejgħ passiv, inklużi:

(a) l-immirar b'mod attiv għal konsumaturi permezz ta' żjarat, ittri, emails, telefonati jew mezzi oħrajn ta' komunikazzjoni diretta jew permezz ta' reklamar u promozzjoni mmirati, offline jew online, pereżempju, permezz ta' mezzi stampati jew diġitali, inklużi mezzi online, għodod ta' tqabbil tal-prezzijiet jew reklamar fuq magni tat-tiftix immirati lejn konsumaturi f'territorji jew gruppi ta' konsumaturi speċifiċi;

(b) l-offerta fuq sit web ta' għażliet lingwistiċi differenti minn dawk li jintużaw b'mod komuni fit-territorju li fih huwa stabbilit id-distributur;

(c) l-offerta ta' sit web b'isem ta' dominju li jikkorrespondi għal territorju differenti minn dak li fih huwa stabbilit id-distributur.

167. Il-paragrafu 4 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż ineħħi l-eżenzjoni tal-BER tar-R&Ż għall-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jkun fihom restrizzjonijiet tal-bejgħ passiv. Dan ikopri kwalunkwe restrizzjoni tal-bejgħ passiv fir-rigward ta' (a) it-territorju jew (b) il-konsumaturi fejn jew lil min il-partijiet jistgħu jbigħu b'mod passiv il-prodotti tal-kuntratt jew jilliċenzjaw it-teknoloġiji tal-kuntratt, iżda jeskludi r-rekwiżit li r-riżultati jiġu liċenzjati esklużivament lil parti oħra. Ir-raġuni għal din l-eċċezzjoni msemmija l-aħħar tinsab fil-possibbiltà espliċita mogħtija lill-partijiet li parti waħda biss tipproduċi u tiddistribwixxi l-prodotti tal-kuntratt abbażi ta' liċenzja esklużiva mogħtija mill-partijiet l-oħrajn[144].

168. Il-paragrafu 5 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż ineħħi l-eżenzjoni tal-BER tar-R&Ż għall-akkordji ta' riċerka u żvilupp li fihom ċerti restrizzjonijiet tal-bejgħ attiv. Dan huwa l-każ fir-rigward ta' rekwiżit li ma jsir l-ebda, jew li jiġi limitat, il-bejgħ attiv tal-prodotti tal-kuntratt jew tat-teknoloġiji tal-kuntratt f'territorji jew lil konsumaturi li ma jkunux ġew allokati esklużivament lil waħda mill-partijiet permezz ta' speċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament.

169. Dan ifisser li l-bejgħ attiv ma jridx ikun ristrett bejn il-partijiet, sakemm il-partijiet ma jallokawx territorji jew konsumaturi lil waħda minnhom wara speċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament[145].

144 Skont id-definizzjoni ta' speċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament stabbilita fil-paragrafu 1(14) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

145 Ara d-definizzjoni tal-ispeċjalizzazzjoni fil-kuntest tal-isfruttament fil-paragrafu 1(14) tal-Artikolu 1 tal-BER tar-R&Ż.

2.6.1.4. Restrizzjonijiet fundamentali oħrajn

170. Il-BER tar-R&Ż jinkludi żewġ restrizzjonijiet fundamentali oħrajn. L-ewwel nett, jekk il-partijiet ikunu allokaw territorji bejniethom jew inkella jkunu allokaw konsumaturi permezz ta' speċjalizzazzjoni fil-kuntest ta' sfruttament, hija restrizzjoni fundamentali li parti waħda tintalab tirrifjuta li tissodisfa d-domanda mill-konsumaturi allokati lill-parti l-oħra, jekk tali konsumaturi jikkummerċjalizzaw il-prodotti tal-kuntratt jew jagħtu liċenzja għat-teknoloġiji tal-kuntratt f'territorji oħrajn fis-suq intern[146].

171. It-tieni, rekwiżit li jagħmilha diffiċli għall-utenti jew għar-rivendituri biex jiksbu l-prodotti tal-kuntratt mingħand rivendituri oħrajn fis-suq intern huwa wkoll restrizzjoni fundamentali[147].

2.6.2. Restrizzjonijiet esklużi

172. L-Artikolu 9 tal-BER tar-R&Ż jeskludi ċerti obbligi li jinsabu f'akkordji ta' riċerka u żvilupp mill-eżenzjoni pprovduta mill-BER tar-R&Ż. Dawn huma obbligi li ma jistgħux jiġu preżunti b'ċertezza suffiċjenti li jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). Kuntrarju għar-restrizzjonijiet fundamentali koperti mill-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż, ir-restrizzjonijiet esklużi ma jneħħux il-benefiċċju tal-eżenzjoni ta' kategorija għall-akkordju kollu ta' riċerka u żvilupp. Madankollu, dan ikun il-każ biss jekk ir-restrizzjoni inkwistjoni tista' tiġi sseparata mill-bqija tal-akkordju. Jekk ir-restrizzjoni tkun separabbli, il-bqija tal-akkordju jkompli jibbenefika mill-eżenzjoni skont il-BER tar-R&Ż.

173. Ir-restrizzjonijiet esklużi huma soġġetti għal valutazzjoni individwali skont l-Artikolu 101. Ma hemm l-ebda preżunzjoni li r-restrizzjonijiet esklużi jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) jew li jonqsu milli jissodisfaw il-kundizzjonijiet fl-Artikolu 101(3).

174. L-ewwel restrizzjoni eskluża hija obbligu li ma tiġix ikkontestata l-validità tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali li l-partijiet għandhom fis-suq intern:

(a) wara t-tlestija tar-riċerka u l-iżvilupp għad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali li huma rilevanti għar-riċerka u l-iżvilupp; jew

(b) wara l-iskadenza tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp għad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali li jipproteġu r-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp[148].

175. Ir-raġuni għall-esklużjoni ta' tali obbligi mill-benefiċċju tal-eżenzjoni ta' kategorija hija li jenħtieġ li l-partijiet li għandhom l-informazzjoni rilevanti biex jidentifikaw dritt ta' proprjetà intellettwali li ngħata bi żball ma jinżammux milli jikkontestaw il-validità ta' tali drittijiet ta' proprjetà intellettwali. Għal tali restrizzjoni, ma jistax jiġi preżunt b'mod ġenerali li l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) huma ssodisfati u, għalhekk, il-partijiet se jkollhom bżonn jagħmlu awtovalutazzjoni ta' tali restrizzjonijiet. Madankollu, id-dispożizzjonijiet li jippermettu t-terminazzjoni tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp jekk waħda mill-partijiet tikkontesta l-validità tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali li huma rilevanti għall-akkordju ta' riċerka u żvilupp jew li jipproteġu r-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp ma humiex restrizzjonijiet esklużi.

---

146 Il-paragrafu 6 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż.

147 Il-paragrafu 7 tal-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż.

148 Il-paragrafu 1(a) tal-Artikolu 9 tal-BER tar-R&Ż.

176. It-tieni restrizzjoni eskluża hija obbligu li ma jingħatawx liċenzji lil partijiet terzi biex jipproduċu l-prodotti tal-kuntratt jew biex japplikaw it-teknoloġiji tal-kuntratt. Dan ifisser li jenħtieġ li l-partijiet, fil-prinċipju, ikunu liberi li jagħtu liċenzji lil partijiet terzi. Tapplika eċċezzjoni fejn l-akkordji ta' riċerka u żvilupp jipprevedu l-isfruttament tar-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew tar-riċerka u l-iżvilupp bi ħlas minn mill-inqas waħda mill-partijiet u tali sfruttament iseħħ fis-suq intern fil-konfront ta' partijiet terzi.

2.7. Irtirar tal-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż

177. Il-Kummissjoni tista' tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż skont l-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, jekk hija ssib li, f'każ partikolari, akkordju ta' riċerka u żvilupp li għalih tapplika l-eżenzjoni prevista fil-BER tar-R&Ż, madankollu għandu ċerti effetti li huma inkompatibbli mal-Artikolu 101(3). Barra minn hekk, jekk, f'każ partikolari, tali ftehim ikollu effetti li huma inkompatibbli mal-Artikolu 101(3) fit-territorju ta' Stat Membru, jew f'parti minnu, li għandu l-karatteristiċi kollha ta' suq ġeografiku distint, n-NEK tista' tirtira wkoll il-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż fir-rigward ta' dak it-territorju, skont l-Artikolu 29(2) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003. L-Artikolu 29 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 ma jsemmix il-qrati tal-Istati Membri li, għalhekk, ma għandhom l-ebda setgħa li jirtiraw il-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż, sakemm il-qorti kkonċernata ma tkunx awtorità tal-kompetizzjoni nnominata ta' Stat Membru skont l-Artikolu 35 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003.

178. Il-Kummissjoni u n-NEK jistgħu jirtiraw il-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż, b'mod partikolari, fejn:

(a) l-eżistenza ta' akkordju ta' riċerka u żvilupp tirrestrinġi sostanzjalment l-ambitu għal partijiet terzi biex iwettqu R&Ż fil-qasam jew fl-oqsma tal-prodotti tal-kuntratt, tat-teknoloġiji tal-kuntratt jew tal-poli ta' riċerka u żvilupp; dan jista' jkun dovut, pereżempju, għall-kapaċità limitata ta' riċerka disponibbli;

(b) l-eżistenza tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp tirrestrinġi sostanzjalment l-aċċess ta' partijiet terzi għas-suq għall-prodotti tal-kuntratt jew għat-teknoloġiji tal-kuntratt; din tista' tkun dovuta, pereżempju, għall-istruttura partikolari tal-provvista;

(c) il-partijiet ma jisfruttawx ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp konġunti jew bi ħlas fil-konfront ta' partijiet terzi mingħajr raġuni oġġettivament valida;

(d) il-prodotti tal-kuntratt jew it-teknoloġiji tal-kuntratt ma jkunux soġġetti, fis-suq intern kollu jew f'parti sostanzjali minnu, għal kompetizzjoni effettiva minn prodotti jew teknoloġiji meqjusa mill-utenti bħala ekwivalenti fid-dawl tal-karatteristiċi, il-prezz u l-użu maħsub tagħhom.

179. Skont l-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, il-Kummissjoni tista' tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż fuq inizjattiva tagħha stess jew abbażi ta' lment. Dan jinkludi l-possibbiltà li n-NEK jitolbu lill-Kummissjoni tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż f'każ partikolari, mingħajr preġudizzju għall-applikazzjoni tar-regoli dwar l-allokazzjoni tal-każijiet u l-assistenza fin-Network Ewropew għall-Kompetizzjoni ("NEK")[149], u mingħajr preġudizzju għas-setgħa ta' rtirar tagħhom stess skont l-

[149] Ara l-Kapitolu IV tar-Regolament (KE) Nru 1/2003.

Artikolu 29(2) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003. Jekk mill-inqas tliet NEK jitolbu lill-Kummissjoni tapplika l-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 f'każ partikolari, il-Kummissjoni se tiddiskuti l-każ fil-qafas tan-NEK bil-ħsieb li tiddeċiedi jekk tirtirax jew le l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż. F'dak il-kuntest, il-Kummissjoni se tqis bis-sħiħ il-fehmiet tan-NEK li jkunu talbu lill-Kummissjoni tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż sabiex tasal għal konklużjoni f'waqtha dwar jekk il-kundizzjonijiet għal irtirar fil-każ speċifiku humiex issodisfati.

180. Mill-Artikolu 29(1) u (2) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 jirriżulta li l-Kummissjoni għandha l-kompetenza esklużiva li tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż fl-Unjoni kollha, fis-sens li tista' tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż fir-rigward tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jirrestrinġu l-kompetizzjoni f'suq ġeografiku rilevanti li huwa usa' mit-territorju ta' Stat Membru wieħed, filwaqt li l-NEK jistgħu jirtiraw biss il-benefiċċju tar-Regolament b'rabta mat-territorju tal-Istat Membru rispettiv tagħhom.

181. Għalhekk, is-setgħa ta' rtirar ta' NEK individwali tirrigwardja każijiet fejn is-suq rilevanti jkopri Stat Membru wieħed, jew reġjun li jinsab esklużivament fi Stat Membru wieħed jew f'parti minnu. F'każ bħal dan, n-NEK għandha l-kompetenza li tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż b'rabta ma' akkordju ta' riċerka u żvilupp li għandu effetti li huma inkompatibbli mal-Artikolu 101(3) tat-Trattat f'dak is-suq nazzjonali jew reġjonali. Din hija kompetenza konkorrenti fis-sens li l-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 jagħti wkoll is-setgħa lill-Kummissjoni li tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż b'rabta ma' suq nazzjonali jew reġjonali, diment li l-akkordju ta' riċerka u żvilupp inkwistjoni jista' jaffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri.

182. Fejn ikunu kkonċernati diversi swieq nazzjonali jew reġjonali separati, diversi NEK kompetenti jistgħu jirtiraw il-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż b'mod parallel.

183. Mill-formulazzjoni tal-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 jsegwi li, fejn il-Kummissjoni tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż, hija għandha l-oneru tipprova, l-ewwel nett, li l-akkordju ta' riċerka u żvilupp rispettiv għandu effetti antikompetittivi sinifikanti li jagħmluh jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) tat-Trattat. It-tieni, hija trid tagħti prova li l-akkordju għandu effetti li huma inkompatibbli mal-Artikolu 101(3) tat-Trattat, li jfisser li huwa jonqos milli jissodisfa mill-inqas waħda mill-erba' kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat. Skont l-Artikolu 29(2) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, japplikaw l-istess rekwiżiti meta NEK tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż fir-rigward tal-Istat Membru tagħha. B'mod partikolari, fir-rigward tal-oneru tal-prova li t-tieni rekwiżit huwa ssodisfat, l-Artikolu 29 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 jesiġi li n-NEK kompetenti tissostanzja li mill-inqas waħda mill-erba' kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat ma hijiex issodisfata[150].

[150] Ir-rekwiżit skont l-Artikolu 29 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 rigward l-oneru tal-prova tan-NEK kompetenti jirriżulta mis-sitwazzjoni li fiha l-BER tar-R&Ż ma japplikax u l-impriża tinvoka l-Artikolu 101(3) f'każ individwali. F'sitwazzjoni bħal din, l-impriża għandha l-oneru tal-prova skont l-Artikolu 2 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 biex turi li l-erba' kundizzjonijiet kollha tal-Artikolu 101(3) huma ssodisfati. Għal dan l-għan, hija trid tissostanzja l-affermazzjonijiet tagħha, ara, pereżempju, id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni f'AT.39226 - *Lundbeck*, ikkonfermati fis-sentenzi tat-8 ta' Settembru 2016, *Lundbeck* vs *Il-Kummissjoni,* T-472/13, EU:T:2016:449; u tal-25 ta' Marzu 2021, *Lundbeck* vs *Il-Kummissjoni*, il-Kawża C-591/16 P, EU:C:2021:243.

184. Jekk ir-rekwiżiti tal-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 jiġu ssodisfati, il-Kummissjoni tista' tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż f'każ individwali. Tali rtirar, u r-rekwiżiti tiegħu, kif stabbiliti fil-paragrafi preċedenti, iridu jiġu distinti mis-sejbiet f'deċiżjoni ta' ksur tal-Kummissjoni skont il-Kapitolu III tar-Regolament (KE) Nru 1/2003. Madankollu, irtirar jista' jiġi kkombinat, pereżempju, mas-sejba ta' ksur u mal-impożizzjoni ta' rimedju, u saħansitra ma' miżuri interim, kif sar f'deċiżjonijiet preċedenti tal-Kummissjoni[151].

185. Jekk il-Kummissjoni tirtira l-benefiċċju tal-BER tar-R&Ż skont l-Artikolu 29(1) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, hija għandha tqis li l-irtirar jista' jkollu biss effetti *ex nunc*, jiġifieri l-istatus eżentat tal-akkordji kkonċernati se jibqa' mhux affettwat għall-perjodu ta' qabel id-data li fiha l-irtirar isir effettiv. Fil-każ ta' rtirar skont l-Artikolu 29(2) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, in-NEK kkonċernata trid tqis ukoll l-obbligi tagħha skont l-Artikolu 11(4) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, b'mod partikolari l-obbligu tagħha li tipprovdi lill-Kummissjoni bi kwalunkwe deċiżjoni prevista rilevanti.

2.8. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER tar-R&Ż

186. Ma hemm l-ebda preżunzjoni li l-akkordji ta' riċerka u żvilupp li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER tar-R&Ż jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) u lanqas li jonqsu milli jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). Tali akkordji ta' riċerka u żvilupp jeħtieġu valutazzjoni individwali skont l-Artikolu 101.

187. Tali valutazzjoni individwali tibda bil-mistoqsija dwar jekk l-akkordju jirrestrinġix il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1)[152]. Jekk iva, l-impriżi jkollhom bżonn jivvalutaw jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jissodisfax il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

2.8.1. Titjib fl-effiċjenza

188. Ħafna akkordji ta' riċerka u żvilupp – bi jew mingħajr sfruttament konġunt tar-riżultati possibbli – iġibu magħhom titjib fl-effiċjenza billi jikkombinaw ħiliet u assi komplementari, biex b'hekk jirriżultaw fi prodotti u teknoloġiji mtejba jew ġodda li jiġu żviluppati u kkummerċjalizzati aktar malajr milli kieku jkun il-każ. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp jistgħu jwasslu wkoll għal tixrid usa' tal-għarfien, li jista' jwassal għal aktar innovazzjoni. L-akkordji ta' riċerka u żvilupp jistgħu wkoll iwasslu għal tnaqqis fil-kostijiet u jnaqqsu d-dipendenzi fuq għadd limitat wisq ta' fornituri ta' ċerti teknoloġiji, prodotti u servizzi. Dan it-titjib fl-effiċjenza jista' jikkontribwixxi għal suq intern reżiljenti.

---

151 Il-Kummissjoni użat is-setgħa tagħha biex tirtira l-benefiċċju ta' wieħed mir-regolamenti ta' eżenzjoni ta' kategorija li kienu applikabbli qabel fid-deċiżjonijiet tal-Kummissjoni tal-25 ta' Marzu 1992 (miżuri interim), u tat-23 ta' Diċembru 1992 relatati ma' proċediment skont l-Artikolu 85 tat-Trattat tal-KEE fil-Kawża IV/34.072 – *Mars/Langnese u Schöller* ikkonfermati mis-sentenza tal-1 ta' Ottubru 1998, *Langnese-Iglo* vs *Il-Kummissjoni,* C-279/95 P, EU:C:1998:447, u d-deċiżjonijiet tal-Kummissjoni tal-4 ta' Diċembru 1991 (miżuri interim), u tal-4 ta' Diċembru 1991 relatati ma' proċediment skont l-Artikolu 85 tat-Trattat tal-KE fil-Kawża IV/33.157 – *Eco System/Peugeot.*

152 Ara wkoll it-Taqsima 2.3 ta' dawn il-Linji Gwida.

2.8.2. Indispensabbiltà

189. Ir-restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ għat-titjib fl-effiċjenza ġġenerat minn akkordju ta' riċerka u żvilupp ma jissodisfawx il-kriterji tal-Artikolu 101(3). B'mod partikolari, ir-restrizzjonijiet fundamentali elenkati fl-Artikolu 8 tal-BER tar-R&Ż[153] huma inqas probabbli li jissodisfaw il-kriterju tal-indispensabbiltà f'valutazzjoni individwali.

2.8.3. Trasferiment lill-konsumaturi

190. It-titjib fl-effiċjenza miksub permezz ta' restrizzjonijiet indispensabbli jrid jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni kkawżati mill-akkordju ta' riċerka u żvilupp. Pereżempju, l-introduzzjoni ta' prodotti ġodda jew imtejba fis-suq trid tegħleb kwalunkwe żieda fil-prezz jew effetti restrittivi oħrajn fuq il-kompetizzjoni.

191. B'mod ġenerali, huwa aktar probabbli li akkordju ta' riċerka u żvilupp iġib miegħu titjib fl-effiċjenza li minnu jibbenifikaw il-konsumaturi jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jirriżulta fil-kombinazzjoni ta' ħiliet u assi komplementari. Il-partijiet għal akkordju jistgħu, pereżempju, ikollhom kapaċitajiet ta' riċerka differenti.

192. Jekk il-ħiliet u l-assi tal-partijiet ikunu simili ħafna, l-aktar effett importanti tal-akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jkun l-eliminazzjoni ta' parti mir-riċerka u l-iżvilupp, jew kollha, ta' waħda jew aktar mill-partijiet. Dan jelimina l-kostijiet (fissi) għall-partijiet għall-akkordju, iżda mhux probabbli li jwassal għal benefiċċji li jiġu mgħoddija lill-konsumaturi.

193. Barra minn hekk, aktar ma tkun għolja s-saħħa fis-suq tal-partijiet, inqas ikun probabbli li dawn jgħaddu t-titjib fl-effiċjenza lill-konsumaturi sa punt li dan jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

2.8.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

194. Il-kriterji tal-Artikolu 101(3) ma jistgħux jiġu ssodisfati jekk il-partijiet jingħataw il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta' parti sostanzjali tal-prodotti jew tat-teknoloġiji inkwistjoni.

2.9. Meta ssir il-valutazzjoni

195. Il-valutazzjoni tal-akkordji restrittivi skont l-Artikolu 101 issir fil-kuntest reali li fih iseħħu u abbażi tal-fatti eżistenti fi kwalunkwe żmien partikolari. Il-valutazzjoni hija sensittiva għal bidliet materjali fil-fatti.

196. L-eċċezzjoni taħt l-Artikolu 101(3) tapplika sakemm jiġu ssodisfati l-erba' kundizzjonijiet kumulattivi stabbiliti fl-Artikolu 101(3), u tieqaf tapplika meta dan ma jibqax il-każ. Meta jiġu applikati l-erba' kriterji kumulattivi skont l-Artikolu 101(3), huwa meħtieġ li jitqiesu l-investimenti mhux rekuperabbli inizjali magħmula minn kwalunkwe waħda mill-partijiet u ż-żmien u r-restrizzjonijiet meħtieġa sabiex isir u jiġi rkuprat investiment li jtejjeb l-effiċjenza. L-Artikolu 101 ma jistax jiġi applikat mingħajr ma jitqies kif dovut tali investiment *ex ante.* Ir-riskju li jiffaċċjaw il-partijiet u l-investiment mitluf li jrid isir sabiex jiġi implimentat l-akkordju jistgħu b'hekk iwasslu sabiex l-akkordju jaqa' barra mill-Artikolu 101(1) jew jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3), skont il-każ, għall-perjodu ta' żmien meħtieġ biex jiġi rkuprat l-investiment. Jekk l-invenzjoni li tirriżulta mill-

---

153 Ara wkoll it-Taqsima 2.6 ta' dawn il-Linji Gwida dwar ir-restrizzjonijiet fundamentali.

investiment tibbenefika minn kwalunkwe forma ta' esklużività mogħtija lill-partijiet skont regoli speċifiċi għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali, ġeneralment ma jkunx probabbli li l-perjodu ta' rkupru għal tali investiment jaqbeż il-perjodu ta' esklużività stabbilit skont dawk ir-regoli.

197. F'xi każijiet, l-akkordju restrittiv ikun avveniment irriversibbli. Ladarba jkun ġie implimentat l-akkordju restrittiv, is-sitwazzjoni *ex ante* ma tistax tiġi stabbilita mill-ġdid. F'każijiet bħal dawn, il-valutazzjoni trid issir esklużivament abbażi tal-fatti eżistenti fiż-żmien tal-implimentazzjoni.

198. Pereżempju, fil-każ ta' akkordju ta' riċerka u żvilupp fejn kull parti taqbel li tabbanduna l-proġett ta' riċerka rispettiv tagħha u tippulja l-kapaċitajiet tagħha ma' dawk ta' parti oħra, jista' jkun, minn perspettiva oġġettiva, teknikament u ekonomikament impossibbli li jerġa' jitqajjem proġett ladarba jkun ġie abbandunat. Jekk f'dak il-mument, l-akkordju jkun kompatibbli mal-Artikolu 101, pereżempju, minħabba li għadd suffiċjenti ta' partijiet terzi jkollhom sforzi ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni, il-qbil tal-partijiet li jabbandunaw il-proġetti individwali tagħhom jibqa' kompatibbli mal-Artikolu 101(1), anki jekk aktar 'il quddiem il-proġetti tal-partijiet terzi jfallu.

199. Madankollu, il-projbizzjoni tal-Artikolu 101(1) tista' tapplika għal partijiet oħrajn tal-akkordju li fir-rigward tagħhom ma tqumx il-kwistjoni tal-irriversibbiltà. Jekk, pereżempju, minbarra r-riċerka u l-iżvilupp konġunti, l-akkordju jipprevedi sfruttament konġunt, l-Artikolu 101 jista' japplika għal dik il-parti tal-akkordju jekk, minħabba żviluppi sussegwenti fis-suq, l-akkordju jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni u ma jissodisfax (jew ma jibqax jissodisfa) il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) b'kunsiderazzjoni dovuta tal-investimenti *ex ante* mitlufa.

2.10. Eżempju

200. Akkordji ta' riċerka u żvilupp bejn impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni

Eżempju 1

Sitwazzjoni: Il-Kumpaniji A u B għamlu indipendentement investimenti sinifikanti fir-riċerka u l-iżvilupp biex jiżviluppaw komponent elettroniku minjaturizzat ġdid li la jtejjeb u lanqas jissostitwixxi dawk eżistenti, u li d-domanda għalih se toħloq is-suq ġdid tiegħu stess, jekk jirnexxi. Il-kumpaniji A u B żviluppaw prototipi bikrija. Issa huma jaqblu li jagħqdu dawk l-isforzi ta' riċerka u żvilupp billi jistabbilixxu impriża konġunta biextlesti r-riċerka u l-iżvilupp, billi tiffoka biss fuq wieħed miż-żewġ sforzi ta' riċerka u żvilupp (il-parti tal-akkordju li tikkonċerna r-riċerka u l-iżvilupp), u biex tipproduċi l-komponent il-ġdid (il-parti tal-akkordju li tikkonċerna l-isfruttament konġunt), li se jinbiegħ lura lill-Kumpaniji A u B, sabiex huma jkunu jistgħu jikkummerċjalizzaw il-komponent il-ġdid separatament (l-"akkordju ta' riċerka u żvilupp").

Ma hemm l-ebda kumpanija oħra li bħalissa qed tiżviluppa l-istess komponent elettroniku jew komponent elettroniku sostitwibbli, jew li tista' u x'aktarx tinvolvi ruħha b'mod indipendenti fl-isforzi ta' riċerka u żvilupp biex tiżviluppa l-istess komponent jew komponent sostitwibbli.

Analiżi: Il-komponent elettroniku minjaturizzat huwa prodott kompletament ġdid u jenħtieġ li ssir analiżi ta' jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jirrestrinġix il-kompetizzjoni fis-suq intern skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Barra minn hekk, jenħtieġ li ssir valutazzjoni ta' jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp huwiex kopert mill-BER tar-R&Ż.

Fil-mument li jiġi konkluż l-akkordju ta' riċerka u żvilupp, il-Kumpaniji A u B huma l-uniċi żewġ impriżi involuti (jew li jistgħu jew x'aktarx jinvolvu ruħhom) fi sforzi ta' riċerka u żvilupp li jikkonċernaw il-komponent il-ġdid. Kull waħda minnhom setgħet issegwi r-riċerka u l-iżvilupp tal-komponent il-ġdid indipendentement u ġġib il-komponent il-ġdid fis-suq. Permezz tal-impriża konġunta, il-Kumpaniji A u B issa se jiffokaw fuq sforz wieħed ta' riċerka u żvilupp, minflok ma jinvolvu ruħhom fi tnejn separati. Għalhekk, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' jkollu effetti restrittivi skont it-tifsira tal-Artikolu 101, ikkawżati mit-tnaqqis tal-għadd ta' sforzi ta' riċerka u żvilupp u b'hekk tal-għadd ta' prodotti li x'aktarx jaslu fis-suq.

Jekk l-akkordju jwassal għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni, il-partijiet ikollhom bżonn jiddeterminaw jekk jistgħux jiġu eżentati skont il-BER tar-R&Ż. Madankollu, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp bejn il-Kumpaniji A u B ma jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-eżenzjoni. B'mod partikolari, il-livell limitu għall-akkordji bejn l-impriżi li jikkompetu fl-innovazzjoni ma huwiex issodisfat, minħabba li ma hemm l-ebda sforz ieħor ta' riċerka u żvilupp f'kompetizzjoni (il-paragrafu 3 tal-Artikolu 6 tal-BER tar-R&Ż). B'riżultat ta' dan, hija meħtieġa valutazzjoni individwali biex jiġi ddeterminat jekk l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jissodisfax ir-rekwiżiti skont l-Artikolu 101(3).

Skont l-Artikolu 101(3), filwaqt li l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jista' potenzjalment iwassal għal titjib fl-effiċjenza fil-forma li prodott ġdid jitlesta qabel, l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jelimina l-unika restrizzjoni tal-kompetizzjoni tal-partijiet fil-livell tal-innovazzjoni. B'riżultat, dan x'aktarx iwassal għal telf ta' innovazzjoni u għal prezzijiet downstream ogħla. L-akkordju ta' riċerka u żvilupp x'aktarx joħloq duwopolju fis-suq futur għal komponenti elettroniċi minjaturizzati ġodda. Tali duwopolju jkun ikkaratterizzat minn grad għoli ta' kostijiet komuni u skambju possibbli ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva bejn il-partijiet, minħabba li l-impriża konġunta tagħhom se timmanifattura għall-uniċi bejjiegħa tal-komponent il-ġdid, jiġifieri l-Kumpaniji A u B. Għalhekk, jista' jkun hemm ukoll riskju serju ta' koordinazzjoni antikompetittiva li twassal għal eżitu kolluživ fis-suq il-ġdid. Għalkemm ftit minn dak it-tħassib jista' jiġi rrimedjat jekk il-partijiet jimpenjaw ruħhom li jilliċenzjaw l-għarfien espert jew id-drittijiet tal-proprjetà intellettwali għall-manifattura tal-komponent il-ġdid lil partijiet terzi fuq termini raġonevoli, jidher li ma huwiex probabbli li dan ikun jista' jirrimedja t-tħassib kollu u jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). Għalhekk, ma huwiex probabbli li l-akkordju ta' riċerka u żvilupp jiġi eżentat skont l-Artikolu 101(3).

201. Akkordji ta' riċerka u żvilupp bejn impriżi li jikkompetu għal prodott u/jew teknoloġija eżistenti

Eżempju 2

Sitwazzjoni: Il-Kumpanija A għandha sehem mis-suq ta' 51 % f'suq li jinkludi l-mediċina blockbuster tagħha. Kumpanija żgħira, il-Kumpanija B, hija involuta fir-riċerka u l-iżvilupp farmaċewtiċi, fil-produzzjoni ta' ingredjenti farmaċewtiċi attivi ('active pharmaceutical ingredients' - "APIs") u fil-produzzjoni ta' mediċini ġeneriċi. Il-Kumpanija B ivvintat proċess li jagħmilha possibbli li hija tipproduċi l-API tal-mediċina blockbuster tal-Kumpanija A b'mod aktar ekonomiku. Il-Kumpanija B ressqet applikazzjoni għal privattiva għal dan il-proċess (privattiva tal-proċess). Il-privattiva komposta (API) tal-Kumpanija A tal-mediċina blockbuster tiskadi fi ftit inqas minn tliet snin; minn hemm 'il quddiem se jifdal għadd ta' privattivi tal-proċess relatati mal-mediċina. Il-Kumpanija B tikkunsidra li l-proċess

ġdid u aktar effiċjenti żviluppat minnha ma jiksirx il-privattivi tal-proċess eżistenti tal-Kumpanija A u jippermetti l-produzzjoni ta' verżjoni ġenerika tal-mediċina blockbuster ladarba tkun skadiet il-privattiva tal-API tal-Kumpanija A. Il-Kumpanija B x'aktarx li jew tipproduċi l-prodott innifsu jew inkella tilliċenzja l-proċess lil partijiet terzi interessati, pereżempju, lil produtturi ġeneriċi oħrajn jew lill-Kumpanija A.

Qabel ma tikkonkludi r-riċerka u l-iżvilupp tagħha f'dan il-qasam, il-Kumpanija B tidħol f'akkordju mal-Kumpanija A, li fih il-Kumpanija A tagħmel kontribuzzjoni finanzjarja għall-proġett tar-riċerka u l-iżvilupp li qed jitwettaq mill-Kumpanija B bil-kundizzjoni li takkwista liċenzja esklużiva għal kwalunkwe privattiva tal-proċess tal-Kumpanija B relatata mal-produzzjoni tal-API tal-mediċini blockbuster tal-Kumpanija A.

Hemm żewġ sforzi ta' riċerka u żvilupp indipendenti oħrajn li qed jiżviluppaw proċess għall-produzzjoni tal-API tal-mediċina blockbuster li ma jiksirx il-privattivi tal-proċess tal-Kumpaniji A jew B, iżda għadu mhux ċar jekk dawn humiex se jilħqu l-produzzjoni industrijali.

Analiżi: Il-proċess kopert mill-applikazzjoni tal-privattiva tal-Kumpanija B sempliċiment itejjeb proċess ta' produzzjoni eżistenti. Il-Kumpanija A hija attiva fis-suq għat-teknoloġija eżistenti (il-proċess tal-produzzjoni), kif ukoll fis-suq għall-prodott eżistenti (il-mediċina blockbuster). Il-Kumpanija B hija kompetitur potenzjali fil-livell tat-teknoloġija. Kieku l-Kumpanija B kellha tisfrutta l-privattiva tal-proċess, allura x'aktarx li hija tkun tista' tidħol fis-suq tal-prodott, pereżempju, bi prodott ġeneriku. Għalhekk, il-Kumpaniji A u B huma kompetituri potenzjali għas-suq tal-prodotti li minnu tifforma parti l-mediċina blockbuster. L-akkordju ma huwiex eżentat skont il-BER tar-R&Ż, minħabba li, mill-inqas fir-rigward tas-suq tal-prodott, is-sehem mis-suq tal-Kumpanija A huwa ogħla minn 25 %. Għalhekk, trid issir valutazzjoni individwali.

Il-Kumpanija A għandha saħħa fis-suq eżistenti li minnu tifforma parti l-mediċina blockbuster. Filwaqt li s-saħħa fis-suq tonqos b'mod sinifikanti bid-dħul fis-suq attwali ta' kompetituri ġeneriċi, il-liċenzja esklużiva tal-privattiva tal-proċess tagħmel il-proċess żviluppat mill-Kumpanija B mhux disponibbli għal partijiet terzi u b'hekk tista' ddewwem id-dħul ġeneriku (anki għax il-prodott għadu protett minn għadd ta' privattivi ta' proċess li jappartjenu lill-Kumpanija A). Billi ma huwiex ċar jekk iż-żewġ sforzi ta' riċerka u żvilupp l-oħrajn li bħalissa qed jaħdmu fuq alternattiva mhux bi ksur għall-privattiva tal-proċess tal-Kumpanija A humiex se jilħqu l-produzzjoni industrijali, il-privattiva tal-proċess tal-Kumpanija B hija l-unika rotta kredibbli għat-tnedija ta' prodotti ġeneriċi li jistgħu jikkompetu mal-mediċina blockbuster tal-Kumpanija A. Konsegwentement, l-akkordju jirrestrinġi l-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). L-iffrankar tal-kostijiet miksub permezz tal-proċess ta' produzzjoni l-ġdid għall-Kumpanija A ma huwiex biżżejjed biex jegħleb ir-restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Fin-nuqqas ta' kompetituri oħrajn fis-suq tal-prodotti, bħall-produtturi ġeneriċi, ma huwiex probabbli li l-iffrankar tal-kostijiet tal-produzzjoni jiġi mgħoddi lill-konsumaturi. Barra minn hekk, liċenzja esklużiva ma hijiex indispensabbli biex jinkiseb tali ffrankar. Għalhekk, huwa probabbli li l-akkordju ma jissodisfax il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

202. Sħubija fir-riċerka

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Il-Kumpaniji A, B u C huma atturi ewlenin fit-teknoloġiji tal-enerġija rinnovabbli. Huma qed jippjanaw li jistabbilixxu sħubija fir-riċerka, li se tiddefinixxi aġenda ta' riċerka u żvilupp li tistabbilixxi viżjoni komuni fit-tul rigward l-iżvilupp ta' teknoloġiji ġodda tal-enerġija rinnovabbli u t-titjib ta' dawk eżistenti, li se jiġu implimentati f'serje ta' proġetti separati ta' riċerka u żvilupp.

Din l-aġenda tikkostitwixxi kollaborazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp u tiġi formalizzata f'memorandum ta' qbil (MtQ), li jistabbilixxi l-objettivi, it-termini u l-kundizzjonijiet tal-kollaborazzjoni, inklużi l-mekkaniżmi ta' governanza u l-arranġamenti ta' monitoraġġ. B'hekk, il-MtQ jistabbilixxi qafas għall-kooperazzjoni li fih se jitwettqu proġetti speċifiċi ta' kollaborazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp b'appoġġ għall-aġenda fit-tul miftiehma.

Analiżi: Sħubija fir-riċerka ta' dan it-tip tista' tinvolvi impriżi li jikkompetu fl-iżvilupp ta' dawn it-teknoloġiji jew fl-implimentazzjoni tagħhom, jew inkella fit-tnejn li huma. Madankollu, jekk in-natura tas-sħubija fir-riċerka tkun limitata għal iffissar ta' aġenda wiesgħa, kollaborazzjoni ta' dan it-tip x'aktarx ma tkunx problematika.

Barra minn hekk, jekk is-sħubija fir-riċerka tindirizza sfida li l-ebda kumpanija ma tista' tindirizza weħidha u tkun teħtieġ il-mobilizzazzjoni ta' bosta atturi, hija tkun qed tiffaċilita l-innovazzjoni li li kieku ma sseħħx u, b'hekk, tkun qed tirrappreżenta kontribut għall-progress tekniku u ekonomiku.

Filwaqt li tali sħubija fir-riċerka x'aktarx ma tqajjimx tħassib dwar il-kompetizzjoni, l-akkordji individwali ta' kooperazzjoni fir-riċerka u l-iżvilupp ikollhom jiġu analizzati b'mod indipendenti.

3. Akkordji ta' Produzzjoni

3.1. Introduzzjoni

203. L-iskop ta' dan il-Kapitolu huwa li jipprovdi gwida dwar l-ambitu u l-valutazzjoni tal-kompetizzjoni ta' akkordji ta' produzzjoni li jaqgħu taħt l-Artikolu 101(1) u li jew (a) jibbenefikaw mill-BER ta' Speċjalizzazzjoni (it-Taqsima 3.4); jew (b) jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni u jridu jiġu vvalutati skont l-Artikoli 101(1) u (3) (it-Taqsima 3.5).

204. L-akkordji ta' produzzjoni jvarjaw fil-forma u fl-ambitu. Huma jistgħu jistabbilixxu li l-produzzjoni titwettaq minn parti waħda biss jew minn żewġ partijiet jew aktar. L-impriżi jistgħu jipproduċu b'mod konġunt permezz ta' impriża konġunta, jiġifieri, kumpanija kkontrollata b'mod konġunt li topera faċilità ta' produzzjoni waħda jew aktar, jew permezz ta' forom aktar laxki ta' kooperazzjoni fil-produzzjoni, bħal akkordji ta' sottokuntrattar.

205. Dawn il-linji gwida japplikaw għall-forom kollha ta' akkordji ta' produzzjoni konġunta u ta' akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali[154].

206. L-akkordji ta' sottokuntrattar jirreferu għal akkordji fejn parti waħda (il-"kuntrattur") tafda lil parti oħra (is-"sottokuntrattur") bil-produzzjoni ta' prodott. L-akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali jiġu konklużi bejn impriżi li joperaw fl-istess suq tal-prodott, irrispettivament minn jekk ikunux kompetituri reali jew potenzjali. L-akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali jinkludu akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali u reċiproka, kif ukoll akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali oħrajn.

207. Akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali huma akkordji bejn żewġ partijiet jew aktar li huma attivi fl-istess suq tal-prodotti, li bis-saħħa tagħhom parti jew partijiet jaqblu li jwaqqfu kompletament jew parzjalment il-produzzjoni ta' ċerti prodotti jew li jżommu lura milli jipproduċu dawk il-prodotti u li jixtruhom mingħand il-parti l-oħra jew il-partijiet l-oħrajn, li jaqblu li jipproduċu u jfornu dawk il-prodotti lill-parti jew lill-partijiet li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċuhom;

208. Akkordji ta' speċjalizzazzjoni reċiproka huma akkordji bejn żewġ partijiet jew aktar li huma attivi fl-istess suq tal-prodott u li bis-saħħa tagħhom żewġ partijiet jew aktar, fuq bażi reċiproka, jaqblu li jieqfu jew iżommu lura kompletament jew parzjalment milli jipproduċu ċerti prodotti differenti u li jixtru dawn il-prodotti mingħand il-partijiet l-oħrajn, li jaqblu li jipproduċu u jfornu dawn il-prodotti lill-parti jew lill-partijiet li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċuhom.

209. Dawn il-Linji Gwida japplikaw ukoll għal akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali oħrajn. Dan jinkludi akkordji ta' sottokuntrattar bil-ħsieb li tiġi estiża l-produzzjoni, li fihom il-kuntrattur fl-istess ħin ma jiqafx jew ma jillimitax il-produzzjoni tiegħu stess tal-prodott.

---

[154] L-akkordji ta' sottokuntrattar vertikali ma humiex koperti minn dawn il-Linji Gwida. L-akkordji ta' sottokuntrattar vertikali jiġu konklużi bejn kumpaniji li joperaw f'livelli differenti tas-suq. Dawn jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Linji Gwida dwar Restrizzjonijiet Vertikali u, soġġetti għal ċerti kundizzjonijiet, jistgħu jibbenefikaw mir-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija dwar Restrizzjonijiet Vertikali. Barra minn hekk, huma jistgħu jkunu koperti mill-Avviż tal-Kummissjoni tat-18 ta' Diċembru 1978 dwar il-valutazzjoni tagħha ta' ċerti akkordji ta' sottokuntrattar b'rabta mal-Artikolu 85(1) tat-Trattat tal-KEE, ĠU C 1, 3.1.1979, p. 2 ("l-Avviż dwar is-Sottokuntrattar").

3.2. Swieq rilevanti

210. Akkordju ta' produzzjoni se jaffettwa s-swieq direttament ikkonċernati mill-kooperazzjoni, jiġifieri, is-swieq li fihom jappartjenu l-prodotti manifatturati skont l-akkordju ta' produzzjoni. Dawn is-swieq se jiġu definiti skont l-Avviż dwar id-Definizzjoni tas-Suq[155]. Akkordju ta' produzzjoni jista' jkollu wkoll effetti ta' spill-over fis-swieq upstream, downstream jew li jmissu mas-suq direttament ikkonċernat mill-kooperazzjoni (is-"swieq ta' spill-over")[156]. Huwa probabbli li s-swieq ta' spill-over ikunu rilevanti jekk is-swieq ikunu interdipendenti u l-partijiet ikollhom pożizzjoni b'saħħitha fis-suq ta' spill-over.

3.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

211. Il-valutazzjoni ta' akkordju ta' speċjalizzazzjoni tibda bil-kwistjoni ta' jekk l-akkordju fihx restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1). Jekk dak ikun il-każ:

(a) l-ewwel, il-valutazzjoni se tiffoka fuq jekk l-akkordju ta' speċjalizzazzjoni jistax jibbenefika mill-eżenzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni;

(b) it-tieni, jekk l-akkordju jaqa' barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, tkun meħtieġa valutazzjoni individwali tal-akkordju sabiex jiġi ddeterminat jekk l-akkordju ta' speċjalizzazzjoni jissodisfax il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

3.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

212. L-akkordji ta' produzzjoni jistgħu jqajmu tħassib differenti dwar il-kompetizzjoni, bħal:

(a) Limitazzjoni diretta tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet;

(b) Il-koordinazzjoni tal-imġiba kompetittiva tal-partijiet bħala fornituri; jew

(c) esklużjoni antikompetittiva ta' partijiet terzi f'suq relatat.

213. L-akkordji ta' produzzjoni jistgħu jwasslu għal **limitazzjoni diretta tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet**. L-akkordji ta' produzzjoni u, b'mod partikolari, l-impriżi konġunti ta' produzzjoni[157], jistgħu jwasslu sabiex il-partijiet jallinjaw direttament (i) il-livelli tal-output, (ii) il-kwalità, (iii) il-prezz li bih l-impriża konġunta tbigħ il-prodotti tagħha, jew (iv) parametri oħrajn importanti mil-lat kompetittiv (pereżempju, l-innovazzjoni, is-sostenibbiltà). Dan jista' jirrestrinġi l-kompetizzjoni anki jekk il-partijiet ibigħu l-prodotti b'mod indipendenti.

214. L-akkordji ta' produzzjoni jistgħu jirriżultaw ukoll fil-**koordinazzjoni tal-imġiba kompetittiva tal-partijiet bħala fornituri**, jiġifieri, **eżitu kolluživ**, li twassal għal (i) prezzijiet ogħla, (ii) tnaqqis fl-output, (iii) tnaqqis fil-kwalità tal-prodotti, (iv) tnaqqis fil-varjetà tal-prodotti jew (v) tnaqqis fl-innovazzjoni. Dan jista' jseħħ, soġġett għal:

(a) li l-partijiet ikollhom saħħa fis-suq; u

---

[155] L-Att tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-għanijiet tal-liġi dwar il-kompetizzjoni tal-Komunità, ĠU C 372, 9.12.1997, p. 5.

[156] L-ewwel paragrafu tal-Artikolu 2(5) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 139/2004 tal-20 ta' Jannar 2004 dwar il-kontroll ta' konċentrazzjonijiet bejn impriżi, ĠU L 24, 29.1.2004, p. 1–22.

[157] Ara l-paragrafi 51 ("impriżi konġunti li joperaw b'mod sħiħ") u 13 ("responsabbiltà għal ksur tal-Artikolu 101(1)) ta' dawn il-Linji Gwida.

(b) l-eżistenza ta' karatteristiċi tas-suq li jwasslu għal tali koordinazzjoni, b'mod partikolari:

(i) meta l-akkordju ta' produzzjoni jżid il-kostijiet komuni tal-partijiet (jiġifieri, il-proporzjon tal-kostijiet varjabbli li l-partijiet għandhom komuni bejniethom) sa punt li jippermettilhom jiksbu eżitu kolluživ, jew

(ii) jekk l-akkordju jinvolvi skambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva li tista' twassal għal eżitu kolluživ.

215. Barra minn hekk, l-akkordji ta' produzzjoni jistgħu jwasslu għal **esklużjoni antikompetittiva ta' partijiet terzi f'suq relatat** (pereżempju, f'suq downstream li juża inputs mis-suq li fih iseħħ l-akkordju ta' produzzjoni). Tali tħassib dwar il-kompetizzjoni jista' jimmaterjalizza irrispettivament minn jekk il-partijiet għall-akkordju jkunux kompetituri fis-suq li fih isseħħ il-kooperazzjoni. Madankollu, sabiex esklużjoni ta' dan it-tip ikollha effetti antikompetittivi, mill-inqas waħda mill-partijiet irid ikollha pożizzjoni b'saħħitha fis-suq fejn jiġu vvalutati r-riskji ta' esklużjoni.

216. *Eżempju.* Meta jiksbu biżżejjed saħħa fis-suq, jista' jkun li l-partijiet li jinvolvu ruħhom fil-produzzjoni konġunta f'suq upstream ikunu jistgħu jgħollu l-prezz ta' komponent (jew input) ewlieni għal suq downstream. B'hekk, huma jistgħu jużaw il-produzzjoni konġunta biex jgħollu l-kostijiet tar-rivali tagħhom downstream u jimmarġinalizzawhom jew, fl-aħħar mill-aħħar, jisfurzawhom 'il barra mis-suq. Dan imbagħad iżid is-saħħa fis-suq tal-partijiet downstream, li jista' jippermettilhom isostnu prezzijiet ogħla mil-livell kompetittiv jew li jikkawżaw dannu lill-konsumaturi mod ieħor.

3.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

217. Ġeneralment, l-akkordji li jinvolvu (a) l-iffissar tal-prezzijiet, (b) il-limitazzjoni tal-output jew (c) il-kondiviżjoni ta' swieq jew konsumaturi jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop.

218. Madankollu, fil-kuntest tal-akkordji ta' produzzjoni, dan ma japplikax fejn:

(a) il-partijiet jaqblu fuq il-produzzjoni direttament ikkonċernata mill-akkordju ta' produzzjoni (pereżempju, il-kapaċità u l-volum tal-produzzjoni ta' impriża konġunta jew l-ammont miftiehem ta' prodotti esternalizzati), diment li ma jiġux eliminati l-parametri l-oħrajn tal-kompetizzjoni (pereżempju, il-prezzijiet); jew

(b) akkordju ta' produzzjoni li jipprevedi wkoll id-distribuzzjoni konġunta tal-prodotti manifatturati b'mod konġunt jipprevedi l-iffissar konġunt tal-prezzijiet tal-bejgħ għal dawk il-prodotti, u għal dawk il-prodotti biss, sakemm dik ir-restrizzjoni tkun meħtieġa għall-produzzjoni konġunta, li jfisser li altrimenti l-partijiet ma jkollhomx inċentiv biex jidħlu fl-akkordju ta' produzzjoni fl-ewwel lok.

219. F'dawn iż-żewġ każijiet, l-akkordji ta' produzzjoni li jinkludu dawn ir-restrizzjonijiet se jkollhom jiġu vvalutati sabiex jiġi ddeterminat jekk humiex probabbli li jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Dawn ir-restrizzjonijiet u l-akkordji ta' produzzjoni mhux se jiġu vvalutati separatament, iżda fid-dawl tal-effetti ġenerali fuq is-suq tal-akkordju ta' produzzjoni kollu.

3.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

220. Jekk it-tħassib possibbli dwar il-kompetizzjoni li jistgħu jwasslu għalih l-akkordji ta' produzzjoni huwiex probabbli li jimmaterjalizza f'każ partikolari jiddependi minn diversi varjabbli. Dawn il-varjabbli jiddeterminaw l-effetti probabbli ta' akkordju ta' produzzjoni fuq il-kompetizzjoni u, b'hekk, l-applikabbiltà tal-Artikolu 101(1). Dawn il-varjabbli jinkludu:

(a) il-karatteristiċi tas-suq li fih iseħħ l-akkordju;

(b) in-natura tal-kooperazzjoni;

(c) il-kopertura tas-suq tal-kooperazzjoni; u

(d) il-prodotti kkonċernati mill-kooperazzjoni.

221. Jekk akkordju ta' produzzjoni huwiex probabbli li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jiddependi mis-sitwazzjoni li tipprevali fin-nuqqas tal-akkordju bir-restrizzjonijiet allegati kollha tiegħu.

222. Fatturi bħal jekk il-partijiet għall-akkordju humiex kompetituri mill-qrib, jekk il-konsumaturi għandhomx possibbiltajiet limitati li jibdlu l-fornituri, jekk huwiex probabbli li l-kompetituri jżidu l-provvista jekk jiżdiedu l-prezzijiet, u jekk waħda mill-partijiet għall-akkordju hijiex forza kompetittiva importanti, huma kollha rilevanti għall-valutazzjoni tal-kompetizzjoni tal-akkordju.

223. **Akkordji ta' produzzjoni li jinvolvu wkoll funzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni** (eż. distribuzzjoni jew kummerċjalizzazzjoni konġunta). Dawn l-akkordji għandhom riskju ogħla ta' effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni minn akkordji ta' produzzjoni purament konġunta. Il-kummerċjalizzazzjoni konġunta tqarreb il-kooperazzjoni lejn il-konsumatur u normalment tinvolvi l-iffissar konġunt tal-prezzijiet u tal-bejgħ, jiġifieri prattiki li jġorru l-ogħla riskji għall-kompetizzjoni.

224. Madankollu, l-akkordji ta' distribuzzjoni konġunta għal prodotti li jkunu ġew prodotti b'mod konġunt ġeneralment ikunu inqas probabbli li jirrestringu l-kompetizzjoni minn akkordji awtonomi ta' distribuzzjoni konġunta.

225. Barra minn hekk, akkordju ta' distribuzzjoni konġunta li huwa meħtieġ sabiex ikun jista' jseħħ l-akkordju ta' produzzjoni konġunta huwa inqas probabbli li jirrestrinġi l-kompetizzjoni milli kieku ma kienx meħtieġ għall-produzzjoni konġunta.

226. **Akkordji ta' produzzjoni mhux probabbli li jkollhom effetti restrittivi**. Ċerti akkordji ta' produzzjoni mhux probabbli li jkollhom effetti restrittivi:

227. L-akkordji ta' produzzjoni bejn impriżi li jikkompetu fi swieq li fihom isseħħ il-kooperazzjoni mhux probabbli li jkollhom effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk l-*akkordju ta' produzzjoni jwassal għal suq ġdid*,[158] jiġifieri, jekk l-akkordju jippermetti lill-partijiet iniedu prodott ġdid, li, abbażi ta' fatturi oġġettivi, il-partijiet ma kinux ikunu jistgħu jniedu mingħajr l-akkordju (pereżempju, minħabba l-kapaċitajiet tekniċi tal-partijiet);

228. Ma huwiex probabbli li l-akkordji ta' produzzjoni jwasslu għal limitazzjoni diretta tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet, u ma huwiex probabbli li jseħħ eżitu kolluživ jew esklużjoni antikompetittiva jekk il-*partijiet għall-akkordju ma jkollhomx saħħa fis-*

[158] Għall-fini ta' dan il-Kapitolu, jenħtieġ li "suq ġdid" jinftiehem f'sens usa' milli fil-kuntest tal-akkordji ta' riċerka u żvilupp koperti mill-Kapitolu 2 (ara, pereżempju, il-paragrafu 60).

suq li fih tiġi vvalutata restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Hija biss is-saħħa fis-suq li tista' tippermetti lill-partijiet għall-akkordju jżommu l-prezzijiet b'mod profittabbli 'l fuq mil-livell kompetittiv, jew iżommu b'mod profittabbli l-output, il-kwalità tal-prodotti jew il-varjetà tal-prodotti taħt dak li jkun iddettat mill-kompetizzjoni.

3.3.3.1. Saħħa fis-suq

229. Il-punt tat-tluq għall-analiżi tas-saħħa fis-suq huwa (a) is-sehem individwali u kkombinat tal-partijiet mis-suq. Dan normalment ikun segwit minn (b) il-proporzjon ta' konċentrazzjoni u l-għadd ta' atturi fis-suq u minn (c) fatturi dinamiċi bħad-dħul potenzjali, u l-ishma mis-suq li qed jinbidlu, kif ukoll (d) fatturi oħrajn rilevanti għall-valutazzjoni tas-saħħa fis-suq.

(a) Ishma mis-suq

230. Ma huwiex probabbli li l-impriżi jkollhom saħħa fis-suq taħt ċertu livell ta' sehem mis-suq.

231. **BER ta' Speċjalizzazzjoni**. Il-livell limitu tas-sehem mis-suq skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni huwa stabbilit għal 20 %. L-akkordji ta' speċjalizzazzjoni[159] huma koperti mil-BER ta' Speċjalizzazzjoni jekk jiġu konklużi bejn partijiet b'sehem mis-suq ikkombinat li ma jaqbiżx l-20 % fis-suq jew is-swieq rilevanti, sakemm jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet l-oħrajn għall-applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

232. **Regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni**. Għal akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali, li jaqgħu barra mid-definizzjoni ta' akkordju ta' speċjalizzazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni (il-paragrafu 1(a) tal-Artikolu 1), fil-biċċa l-kbira tal-każijiet ma huwiex probabbli li tkun teżisti s-saħħa fis-suq, jekk il-partijiet għall-akkordju jkollhom sehem mis-suq ikkombinat li ma jaqbiżx l-20 %. Fi kwalunkwe każ, l-akkordji ta' sottokuntrattar orizzontali li fihom is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ma jaqbiżx l-20 % x'aktarx li jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

233. **Sehem mis-suq 'il fuq minn 20 %.** Jekk is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet jaqbeż l-20 %, iridu jiġu analizzati l-effetti restrittivi. B'mod ġenerali, ir-riskju li akkordju ta' produzzjoni jista' jżid l-inċentivi tal-partijiet għall-akkordju biex iżidu l-prezzijiet tagħhom (u/jew inaqqsu l-kwalità u l-firxa) ikun aktar probabbli aktar ma jkunu għoljin l-ishma mis-suq ikkombinati tal-partijiet.

(b) Proporzjon tal-konċentrazzjoni tas-suq

234. Ġeneralment, akkordju ta' produzzjoni huwa aktar probabbli li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni f'suq ikkonċentrat milli f'suq li ma jkunx ikkonċentrat. Akkordju ta' produzzjoni f'suq ikkonċentrat jista' jżid ir-riskju ta' eżitu kolluživ anki jekk il-partijiet ikollhom biss sehem mis-suq ikkombinat moderat.

235. Madankollu, sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet moderatament ogħla minn 20 % mhux bilfors jimplika suq ikkonċentrat ħafna. Sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ta' ftit aktar minn 20 % jista' jseħħ f'suq b'konċentrazzjoni moderata.

(c) Fatturi dinamiċi

[159] L-Artikolu 1.1. tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

236. Anki jekk l-ishma mis-suq tal-partijiet għall-akkordju u l-konċentrazzjoni tas-suq ikunu għoljin, ir-riskji ta' effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni xorta jistgħu jkunu baxxi jekk is-suq ikun dinamiku, jiġifieri, suq li fih iseħħ dħul u li fih l-ishma mis-suq jinbidlu spiss.

(d) Fatturi oħrajn rilevanti għall-valutazzjoni tas-saħħa fis-suq

237. L-għadd u l-intensità tar-rabtiet (pereżempju, akkordji ta' kooperazzjoni oħrajn) bejn il-kompetituri fis-suq huma wkoll rilevanti għall-valutazzjoni tas-saħħa tal-partijiet fis-suq.

238. Barra minn hekk, fil-każijiet fejn impriża b'saħħa f'suq wieħed tikkoopera ma' parteċipant ġdid potenzjali fis-suq, pereżempju, ma' fornitur tal-istess prodott f'suq ġeografiku jew tal-prodotti viċin, l-akkordju jista' potenzjalment iżid is-saħħa fis-suq tal-parti stabbilita. Dan jista' jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk: (a) il-kompetizzjoni attwali fis-suq tal-parti stabbilita tkun diġà dgħajfa, u (b) it-theddida tad-dħul tkun sors ewlieni ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni.

3.3.3.2. Limitazzjoni diretta tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet

239. Il-kompetizzjoni bejn il-partijiet għal akkordju ta' produzzjoni tista' tkun direttament limitata b'diversi modi. Pereżempju:

(a) Il-partijiet f'impriża konġunta ta' produzzjoni jistgħu, pereżempju, jillimitaw l-output tal-impriża konġunta meta mqabbla ma' dak li l-partijiet kienu jġibu fis-suq kieku kull waħda minnhom kellha tiddeċiedi fuq l-output tagħha weħidha.

(b) Jekk il-karatteristiċi ewlenin tal-prodott jiġu ddeterminati mill-akkordju ta' produzzjoni, dan jista' jelimina wkoll id-dimensjonijiet ewlenin tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet u, fl-aħħar mill-aħħar, iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

(c) Impriża konġunta li titlob prezz għoli għat-trasferiment lill-partijiet għall-akkordju ta' produzzjoni żżid il-kostijiet tal-input għall-partijiet, li jistgħu jwasslu għal prezzijiet downstream ogħla. Il-kompetituri jistgħu jsibuha profittabbli li jżidu l-prezzijiet tagħhom bħala reazzjoni, u b'hekk jikkontribwixxu għal żidiet fil-prezzijiet fis-suq rilevanti.

240. Barra minn hekk, f'xi industriji fejn il-produzzjoni hija l-attività ekonomika ewlenija, anki akkordju purament ta' produzzjoni jista' fih innifsu jelimina dimensjonijiet ewlenin tal-kompetizzjoni, li b'hekk jillimita direttament il-kompetizzjoni bejn il-partijiet għall-akkordji.

3.3.3.3. Eżitu kolluživ u esklużjoni antikompetittiva

241. Il-probabbiltà ta' eżitu kolluživ tiddependi fuq is-saħħa tal-partijiet fis-suq (ara t-Taqsima 3.3.3.1), kif ukoll fuq il-karatteristiċi tas-suq rilevanti. Eżitu kolluživ jista' jirriżulta b'mod partikolari (iżda mhux biss) minn kostijiet komuni jew skambju ta' informazzjoni miġjuba mill-akkordju ta' produzzjoni.

242. Akkordju ta' produzzjoni jista' jwassal ukoll għal esklużjoni antikompetittiva: (a) billi jżid is-saħħa tal-impriżi fis-suq; jew (b) billi jżid il-kostijiet komuni tagħhom; jew (c) jekk ikun jinvolvi l-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva.

(a) Kostijiet komuni

243. Akkordju ta' produzzjoni bejn partijiet b'saħħa fis-suq jista' jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk iżid il-kostijiet komuni tagħhom għal livell li

jippermettilhom jikkolludu (pereżempju, jaqblu fuq il-prezzijiet jew parametri oħrajn tal-kompetizzjoni) jew jipprekludu partijiet terzi fi swieq ta' spill-over.

244. Kostijiet komuni tirreferi għall-proporzjon tal-kostijiet varjabbli li l-partijiet għall-akkordju għandhom komuni bejniethom. Il-kostijiet rilevanti huma l-kostijiet varjabbli tal-prodott li fir-rigward tiegħu jikkompetu l-partijiet għall-akkordju ta' produzzjoni.

245. Akkordju ta' produzzjoni huwa aktar probabbli li jwassal għal eżitu kollużiv jew għal esklużjoni jekk qabel l-akkordju l-partijiet diġà jkollhom proporzjon għoli ta' kostijiet varjabbli komuni bejniethom, hekk kif iż-żieda addizzjonali miġjuba mill-kostijiet tal-produzzjoni tal-prodotti soġġetti għall-akkordju tista' xxaqleb il-bilanċ lejn eżitu kollużiv. Bil-maqlub, anki jekk il-livell inizjali ta' kostijiet komuni jkun baxx, jekk iż-żieda (miġjuba mill-kostijiet tal-produzzjoni tal-prodotti soġġetti għall-akkordju) tkun kbira, ir-riskju ta' eżitu kollużiv jew ta' esklużjoni jista' jkun għoli.

246. Il-kostijiet komuni jżidu r-riskju ta' eżitu kollużiv jew esklużjoni biss jekk il-kostijiet tal-produzzjoni jikkostitwixxu proporzjon kbir tal-kostijiet varjabbli kkonċernati.

(a) Xenarju fejn il-kostijiet komuni jistgħu jwasslu għal eżitu kollużiv ikun fejn il-partijiet jaqblu fuq il-produzzjoni konġunta ta' prodott intermedju li jammonta għal proporzjon kbir tal-kostijiet varjabbli tal-prodott finali li fir-rigward tiegħu l-partijiet jikkompetu downstream. Il-partijiet jistgħu jużaw l-akkordju ta' produzzjoni biex iżidu l-prezz ta' dak l-input importanti komuni għall-prodotti tagħhom fis-suq downstream. Dan idgħajjef il-kompetizzjoni downstream u x'aktarx li jwassal għal prezzijiet finali ogħla. Il-profitt jiġi mċaqlaq minn downstream għal upstream sabiex imbagħad jiġi kondiviż bejn il-partijiet permezz tal-impriża konġunta.

(b) Bl-istess mod, il-kostijiet komuni jżidu r-riskji ta' esklużjoni antikompetittiva ta' akkordju ta' sottokuntrattar orizzontali fejn l-input li l-kuntrattur jixtri mingħand is-sottokuntrattur jammonta għal proporzjon kbir tal-kostijiet varjabbli tal-prodott finali li miegħu jikkompetu l-partijiet.

247. Madankollu, huwa inqas probabbli li l-kostijiet komuni jżidu r-riskju ta' eżitu kollużiv fejn il-kooperazzjoni tkun tikkonċerna prodotti li jeħtieġu kummerċjalizzazzjoni għalja; pereżempju, prodotti ġodda jew eteroġenji li jkunu jeħtieġu kummerċjalizzazzjoni għalja jew kostijiet tat-trasport għoljin.

(b) Skambji ta' informazzjoni

248. Akkordju ta' produzzjoni jista' jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk jinvolvi skambju ta' informazzjoni kummerċjalment strateġika li jista' jwassal għal eżitu kollużiv jew esklużjoni antikompetittiva.

249. Jekk l-iskambju ta' informazzjoni fil-kuntest ta' akkordju ta' produzzjoni huwiex probabbli li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jenħtieġ li jiġi vvalutat skont il-gwida mogħtija fil-Kapitolu 6 ta' dawn il-Linji Gwida. Kwalunkwe effett negattiv li jirriżulta minn dawk l-iskambji ta' informazzjoni mhux se jiġi vvalutat separatament, iżda fid-dawl tal-effetti ġenerali tal-akkordju ta' produzzjoni.

250. L-akkordju ta' produzzjoni jkun aktar probabbli li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3) jekk l-iskambju ta' informazzjoni ma jaqbiżx il-kondiviżjoni tad-*data* meħtieġa għall-produzzjoni tal-prodotti soġġetti għall-akkordju, anki jekk l-iskambju ta' informazzjoni kellu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). F'dan il-każ, it-titjib fl-effiċjenza li jirriżulta mill-produzzjoni

konġunta x'aktarx li jegħleb l-effetti restrittivi tal-koordinazzjoni tal-imġiba tal-partijiet.

251. L-akkordju ta' produzzjoni jkun inqas probabbli li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3) jekk l-iskambju ta' informazzjoni jkun mar lil hinn minn dak li kien meħtieġ għall-produzzjoni konġunta, pereżempju, informazzjoni relatata mal-prezzijiet u mal-bejgħ.

3.4. Akkordji koperti mill-BER ta' Speċjalizzazzjoni

252. Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jistabbilixxi regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni, soġġett għal ċerti kundizzjonijiet, għal ċerti akkordji ta' produzzjoni, li jissejħu "akkordji ta' speċjalizzazzjoni".

253. Il-benefiċċju tal-eżenzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni huwa limitat għal dawk l-akkordji ta' speċjalizzazzjoni li għalihom wieħed jista' jassumi b'ċertezza suffiċjenti li jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

3.4.1. Akkordji ta' speċjalizzazzjoni

254. L-akkordji ta' speċjalizzazzjoni jinkludu t-tipi ta' akkordji ta' produzzjoni orizzontali li ġejjin: akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali, akkordji ta' speċjalizzazzjoni reċiproka u akkordji ta' produzzjoni konġunta u jikkonċernaw il-manifattura ta' oġġetti jew it-tħejjija ta' servizzi.

255. **Akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali**. L-elementi ewlenin ta' dawn l-akkordji, kif definiti fil-paragrafu 1(a)(i) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, huma:

(a) Jinvolvu żewġ partijiet jew aktar; u

(b) Il-partijiet għall-akkordji huma diġà attivi fl-istess suq tal-prodotti; u

(c) L-akkordju jikkonċerna l-istess prodotti; u

(d) Parti jew partijiet jaqblu li jieqfu jew iżommu lura kompletament jew parzjalment milli jipproduċu ċerti prodotti u li jixtruhom mingħand il-parti l-oħra jew il-partijiet l-oħrajn; u

(e) Parti jew partijiet differenti jaqblu li jipproduċu u jfornu dawk il-prodotti lill-parti l-oħra jew lill-partijiet l-oħrajn li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċuhom.

256. Id-definizzjoni ta' akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali ma teħtieġx: (i) li l-partijiet ikunu attivi fl-istess suq ġeografiku; jew (ii) li l-parti jew il-partijiet li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċu ċerti prodotti jnaqqsu l-kapaċità (eż. il-bejgħ ta' fabbriki, l-għeluq ta' linji tal-produzzjoni, eċċ.), billi jkun biżżejjed jekk inaqqsu l-volumi tal-produzzjoni tagħhom.

257. **Akkordji ta' speċjalizzazzjoni reċiproka**. L-elementi ewlenin ta' dawn l-akkordji, kif definit fil-paragrafu 1(a)(ii) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, huma:

(a) Jinvolvu żewġ partijiet jew aktar; u

(b) Il-partijiet għall-akkordji huma diġà attivi fl-istess suq tal-prodotti; u

(c) L-akkordju jikkonċerna prodotti differenti; u

(d) Żewġ partijiet jew aktar, fuq bażi reċiproka, jaqblu kompletament jew parzjalment li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċu ċerti prodotti differenti u li jixtru dawn il-prodotti mingħand il-partijiet l-oħrajn; u

(e) Tali partijiet oħrajn jaqblu li jipproduċu u jfornu dawk il-prodotti lill-partijiet li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċuhom.

258. Id-definizzjoni ta' akkordji ta' speċjalizzazzjoni reċiproka ma teħtieġx: (i) li l-partijiet ikunu attivi fl-istess suq ġeografiku, jew (ii) li l-partijiet li jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċu ċerti prodotti differenti jnaqqsu l-kapaċità (eż. il-bejgħ ta' fabbriki, l-għeluq ta' linji tal-produzzjoni, eċċ.), billi jkun biżżejjed jekk inaqqsu l-volumi tal-produzzjoni tagħhom.

259. **Akkordji ta' produzzjoni konġunta**. L-elementi ewlenin ta' dawn l-akkordji, kif definiti fil-paragrafu 1(a)(iii) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, huma:

(a) Jinvolvu żewġ partijiet jew aktar; u

(b) Il-partijiet jipproduċu ċerti prodotti b'mod konġunt (ara t-Taqsima 3.4.3).

260. Id-definizzjoni ta' akkordji ta' produzzjoni konġunta ma teħtieġx: (i) li l-partijiet diġà jkunu attivi fl-istess suq tal-prodotti; jew (ii) li parti jew partijiet jieqfu jew iżommu lura milli jipproduċu kwalunkwe prodott.

3.4.2. Dispożizzjonijiet oħrajn f'akkordji ta' speċjalizzazzjoni

261. Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jeżenta wkoll ċerti dispożizzjonijiet li jistgħu jiġu inklużi f'akkordji ta' speċjalizzazzjoni.

262. **Dispożizzjonijiet dwar iċ-ċessjoni jew il-liċenzjar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali lil waħda jew aktar mill-partijiet** (il-paragrafu 3 tal-Artikolu 2 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni). Dawn id-dispożizzjonijiet jibbenefikaw mill-eżenzjoni prevista fl-Artikolu 2 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jekk jissodisfaw żewġ kundizzjonijiet kumulattivi:

(a) Ma jikkostitwixxux l-iskop primarju tal-akkordju ta' speċjalizzazzjoni; u

(b) Ikunu direttament relatati mal-implimentazzjoni ta' tali akkordju u meħtieġa għaliha.

263. **Dispożizzjonijiet dwar l-obbligi ta' provvista jew xiri** (il-paragrafu 4 tal-Artikolu 2 u l-premessa 11 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni). Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jistabbilixxi li l-akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali u reċiproċi se jiġu eżentati biss meta jipprevedu obbligi ta' provvista u xiri. F'każ bħal dan, dawn l-obbligi jistgħu jkunu esklużivi jew le (il-premessa 11 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni).

264. Fir-rigward tal-obbligi esklużivi ta' provvista jew xiri, il-paragrafu 4 tal-Artikolu 2 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jistabbilixxi li l-eżenzjoni se tapplika għal akkordji ta' speċjalizzazzjoni fejn il-partijiet jaċċettaw obbligu ta' xiri esklużiv jew obbligu ta' provvista esklużiva.

(a) Obbligu ta' provvista esklużiva, kif definit fil-paragrafu 1(j) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, ifisser obbligu li ma jiġux fornuti l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni (kif definit fil-paragrafu 1(c) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni) lil impriża f'kompetizzjoni minbarra parti jew partijiet għall-akkordju. Għalhekk, obbligu ta' provvista esklużiva ma jżommx lill-partijiet milli jfornu l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni lil partijiet terzi li ma jkunux impriżi f'kompetizzjoni.

(b) Obbligu ta' xiri esklużiv, kif definit fil-paragrafu 1(k) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, ifisser obbligu li l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni jinxtraw biss mingħand parti jew partijiet għall-akkordju.

265. Dispożizzjonijiet oħrajn inklużi f'akkordji ta' speċjalizzazzjoni li jikkostitwixxu restrizzjonijiet anċillari se jibbenefikaw ukoll mill-eżenzjoni prevista fl-Artikolu 2 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni sakemm jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet definiti skont il-ġurisprudenza tal-Unjoni[160].

3.4.3. Distribuzzjoni konġunta u l-kunċett ta' "konġunt" skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni

266. Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jiddefinixxi l-kunċett ta' "konġunt" fil-kuntest tad-distribuzzjoni. Id-distribuzzjoni konġunta tista' tkun parti minn akkordju ta' speċjalizzazzjoni u tista' tibbenefika mill-eżenzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jekk l-attivitajiet ta' distribuzzjoni jitwettqu b'wieħed miż-żewġ modi li ġejjin:

(a) Id-distribuzzjoni titwettaq minn tim konġunt, organizzazzjoni konġunta jew impriża konġunta, jew

(b) Id-distribuzzjoni ssir minn distributur terz li jissodisfa tliet kundizzjonijiet kumulattivi:

i) Jinħatar b'mod konġunt mill-partijiet għall-akkordju ta' speċjalizzazzjoni; u

ii) Jinħatar fuq bażi esklużiva jew mhux esklużiva; u

iii) Ma jkunx kompetitur reali jew potenzjali tal-partijiet għall-akkordju ta' speċjalizzazzjoni.

267. L-eżenzjoni prevista fil-BER ta' Speċjalizzazzjoni tapplika wkoll[161] għal akkordji ta' speċjalizzazzjoni fejn il-partijiet (a) iqassmu l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni b'mod konġunt u (b) ma jbigħuhomx b'mod indipendenti.

268. Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni juża wkoll il-kunċett ta' "konġunt" fid-definizzjoni ta' "akkordji ta' produzzjoni konġunta" (il-paragrafu 1(a)(iii) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni). Madankollu, it-terminu "konġunt" ma huwiex definit fil-kuntest tal-produzzjoni. Għalhekk, skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni, il-produzzjoni konġunta tista' tieħu kwalunkwe forma.

3.4.4. Servizzi skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni

269. L-akkordji ta' speċjalizzazzjoni li jibbenefikaw mill-eżenzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jistgħu jkunu jikkonċernaw ukoll it-tħejjija tas-servizzi. It-tħejjija tas-servizzi tirreferi għal attivitajiet upstream mill-forniment ta' servizzi lill-konsumaturi (il-paragrafu 1(e) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni). Pereżempju, akkordju ta' speċjalizzazzjoni għall-ħolqien ta' pjattaforma li permezz tagħha se jiġi pprovdut servizz jista' jitqies bħala akkordju dwar it-tħejjija tas-servizzi.

160 Is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard* vs *Il-Kummissjoni*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punt 89; is-sentenza tal-11 ta' Lulju 1985, *Remia u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, il-Kawża 42/84, EU:C:1985:327, il-punti 19-20; is-sentenza tat-28 ta' Jannar 1986, *Pronuptia*, il-Kawża 161/84, EU:C:1986:41, il-punti 15-17; is-sentenza tal-15 ta' Diċembru 1994, *DLG*, C-250/92, EU:C:1994:413, il-punti 35, u s-sentenza tat-12 ta' Diċembru 1995, *Oude Luttikhuis u Oħrajn*, C-399/93, EU:C:1995:434, il-punti 12-15.

161 Il-paragrafu 4(b) tal-Artikolu 2 u l-paragrafu 1(l) tal-Artikolu 1 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

270. Madankollu, kif spjegat fil-premessa 9 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, il-forniment ta' servizzi jaqa' barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, ħlief fil-kuntest ta' distribuzzjoni li fiha l-partijiet jipprovdu s-servizzi mħejjija skont l-akkordju ta' speċjalizzazzjoni.

3.4.5. Impriżi f'kompetizzjoni: kompetituri reali jew potenzjali

271. Skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni (il-paragrafu 1(i) tal-Artikolu 1), l-impriżi f'kompetizzjoni jitqiesu bħala: (a) kompetituri reali jekk ikunu attivi fl-istess suq rilevanti; jew (b) kompetituri potenzjali jekk, fin-nuqqas tal-akkordju ta' produzzjoni, x'aktarx li jwettqu, għal raġunijiet realistiċi u mhux biss bħala sempliċi possibbiltà teoretika, fi żmien mhux aktar minn tliet snin, l-investimenti addizzjonali meħtieġa jew kostijiet meħtieġa oħrajn biex jidħlu fis-suq rilevanti.

272. Il-kompetizzjoni potenzjali għandha tiġi vvalutata fuq bażi realistika. Pereżempju, il-partijiet ma jistgħux jiġu definiti bħala kompetituri potenzjali sempliċiment minħabba li akkordju ta' speċjalizzazzjoni jippermettilhom iwettqu ċerti attivitajiet ta' produzzjoni. Il-kwistjoni deċiżiva hija jekk kull parti għandhiex il-mezzi meħtieġa biex tagħmel dan b'mod indipendenti.

3.4.6. Livell limitu tas-sehem mis-suq u d-durata tal-eżenzjoni

3.4.6.1. Livell limitu tas-sehem mis-suq

273. Skont l-Artikolu 3 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, l-akkordji ta' speċjalizzazzjoni se jibbenefikaw mill-eżenzjoni jekk jiġu ssodisfati l-livelli limiti tas-sehem mis-suq li ġejjin:

(a) Is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ma jaqbiżx l-20 % fis-suq jew tas-swieq rilevanti kkonċernat(i) mill-akkordju ta' speċjalizzazzjoni, diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet l-oħrajn għall-eżenzjoni skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

(b) Meta l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni jkunu prodotti intermedjarji u waħda jew aktar mill-partijiet jużaw kompletament jew parzjalment dawk il-prodotti b'mod ristrett għall-produzzjoni ta' ċerti prodotti downstream, li l-partijiet ibigħu wkoll, l-eżenzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni tkun kundizzjonali fuq:

  i) Is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet li ma jaqbiżx l-20 % fis-suq/swieq rilevanti li għalih(om) jappartjenu l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni; u

  ii) Is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet li ma jaqbiżx l-20 % fis-suq/swieq rilevanti li għalih(om) jappartjenu l-prodotti downstream. Skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni, "prodott downstream" huwa definit bħala prodott li għalih jintuża prodott ta' speċjalizzazzjoni bħala input minn waħda jew aktar mill-partijiet u li jinbiegħ minn dawk il-partijiet fis-suq (il-paragrafu 1(g) tal-Artikolu 1).

3.4.6.2. Kalkolu tal-ishma mis-suq

274. Skont l-Artikolu 4 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, l-ishma mis-suq iridu jiġu kkalkolati abbażi tad-*data* relatata mas-sena kalendarja preċedenti.

275. Għal ċerti swieq, jista' jkun meħtieġ li l-ishma mis-suq jiġu kkalkolati abbażi ta' medja tal-ishma mis-suq tal-partijiet tal-aħħar tliet snin kalendarji preċedenti. Dan jista' jkun rilevanti, pereżempju, meta jkun hemm swieq tal-offerti u l-ishma mis-suq jistgħu jinbidlu b'mod sinifikanti (eż. minn 0 % għal 100 %) minn sena għal oħra,

skont jekk parti kinitx irnexxiet jew le fil-proċess tal-offerti. Dan jista' jkun rilevanti wkoll għal swieq ikkaratterizzati minn ordnijiet varjabbli kbar li għalihom is-sehem mis-suq tas-sena kalendarja preċedenti ma jistax ikun rappreżentattiv, pereżempju, jekk ma tkun saret l-ebda ordni kbira fis-sena kalendarja preċedenti. Sitwazzjoni oħra li fiha jista' jkun meħtieġ li jiġu kkalkolati l-ishma mis-suq abbażi ta' medja tal-aħħar tliet snin kalendarji preċedenti tkun meta jkun hemm xokk tal-provvista jew tad-domanda fis-sena kalendarja ta' qabel l-akkordju ta' kooperazzjoni.

276. Fir-rigward tal-metrika għall-kalkolu tal-ishma mis-suq, il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jistabbilixxi li l-kalkolu tal-ishma mis-suq għandu jkun ibbażat fuq il-valur tal-bejgħ. Jekk ma jkunx hemm *data* dwar il-valur tal-bejgħ disponibbli, jistgħu jintużaw stimi bbażati fuq informazzjoni affidabbli oħra tas-suq, inklużi l-volumi tal-bejgħ fis-suq, sabiex jiġi stabbilit is-sehem mis-suq tal-partijiet.

277. Għall-fini tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, it-termini "impriża" u "parti" għandhom jinkludu l-"impriżi konnessi" rispettivi tagħhom, kif definiti fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 1. Skont il-paragrafu 3 tal-Artikolu 4 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, is-sehem mis-suq miżmum mill-partijiet għall-akkordju ta' speċjalizzazzjoni u mill-impriża konnessa tagħhom għandu jitqassam b'mod ugwali lil kull impriża li jkollha d-drittijiet jew is-setgħat li ġejjin:

(a) is-setgħa li teżerċita, direttament jew indirettament, aktar minn nofs id-drittijiet tal-vot,

(b) is-setgħa li taħtar, direttament jew indirettament, aktar minn nofs il-membri tal-bord superviżorju, tal-bord tal-maniġment jew tal-korpi li jirrappreżentaw legalment lill-impriża; jew

(c) id-dritt li timmaniġġja, direttament jew indirettament, l-affarijiet tal-impriża.

3.4.6.3. Id-durata tal-eżenzjoni

278. L-eżenzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni ma għandhiex durata speċifika. L-eżenzjoni hija applikabbli għad-durata tal-akkordju ta' speċjalizzazzjoni sakemm jiġu ssodisfati l-livelli limiti tas-sehem mis-suq.

279. Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jipprevedi li meta s-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet jiżdied għal aktar minn 20 % f'mill-inqas wieħed mis-swieq ikkonċernati mill-akkordju ta' speċjalizzazzjoni, l-eżenzjoni tkompli tapplika għal perjodu ta' sentejn kalendarji konsekuttivi wara s-sena li fiha jkun inqabeż għall-ewwel darba l-livell limitu ta' 20 %.

3.4.7. Restrizzjonijiet fundamentali fil-BER ta' Speċjalizzazzjoni

3.4.7.1. Restrizzjonijiet fundamentali

280. L-Artikolu 5 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni fih lista ta' restrizzjonijiet fundamentali. Ir-restrizzjonijiet fundamentali huma meqjusa bħala restrizzjonijiet serji tal-kompetizzjoni li fil-biċċa l-kbira tal-każijiet jenħtieġ li jiġu pprojbiti minħabba l-ħsara li jikkawżaw lis-suq u lill-konsumaturi. L-akkordji ta' speċjalizzazzjoni li jinkludu restrizzjoni fundamentali waħda jew aktar huma esklużi b'mod ġenerali mill-ambitu tal-eżenzjoni prevista mill-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

281. Ir-restrizzjonijiet fundamentali elenkati fl-Artikolu 5 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jistgħu jinġabru fil-kategoriji li ġejjin:

(a) l-iffissar tal-prezzijiet meta jinbiegħu l-prodotti ta' speċjalizzazzjoni lil partijiet terzi;

(b) il-limitazzjoni tal-output jew tal-bejgħ; u

(c) l-allokazzjoni ta' swieq jew konsumaturi.

282. Tali restrizzjonijiet jistgħu jinkisbu (a) direttament jew indirettament, u (b) weħidhom jew flimkien ma' fatturi oħrajn taħt il-kontroll tal-partijiet għall-akkordju ta' speċjalizzazzjoni.

3.4.7.2. Eċċezzjonijiet

283. L-Artikolu 5 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni fih ukoll diversi eċċezzjonijiet għar-restrizzjonijiet fundamentali. L-akkordji ta' speċjalizzazzjoni li jinkludu dawn id-dispożizzjonijiet xorta jistgħu jiġu eżentati jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet l-oħrajn għal eżenzjoni skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni.

(a) Iffissar tal-prezzijiet: fil-kuntest ta' distribuzzjoni konġunta, il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jippermetti l-iffissar tal-prezzijiet debitati lill-konsumaturi immedjati (it-tieni paragrafu, tal-paragrafu 1 tal-Artikolu 5).

(b) Limitazzjoni tal-output jew tal-bejgħ:

i) Fil-kuntest ta' akkordji ta' speċjalizzazzjoni unilaterali jew reċiproka, il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jippermetti dispożizzjonijiet dwar l-ammont miftiehem ta' prodotti li (i) parti jew partijiet jieqfu jimmanifatturaw jew iħejju u/jew li (ii) parti jew partijiet jimmanifatturaw jew iħejju għall-parti l-oħra jew għall-partijiet l-oħrajn (it-tieni paragrafu (a) tal-paragrafu 2 tal-Artikolu 5);

ii) Fil-kuntest ta' akkordji ta' produzzjoni konġunta, il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jippermetti dispożizzjonijiet dwar l-iffissar tal-kapaċità u l-volumi tal-produzzjoni tal-partijiet li jikkonċernaw il-prodotti ta' speċjalizzazzjoni (it-tieni paragrafu (b) tal-paragrafu 2 tal-Artikolu 5);

iii) Fil-kuntest ta' distribuzzjoni konġunta, il-BER ta' Speċjalizzazzjoni jippermetti dispożizzjonijiet li jistabbilixxu miri tal-bejgħ fir-rigward tal-prodotti ta' speċjalizzazzjoni (it-tieni paragrafu (c) tal-paragrafu 2 tal-Artikolu 5).

3.4.8. Irtirar tal-benefiċċju tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni

284. L-Artikoli 6 u 7 tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jipprevedu li l-Kummissjoni u n-NEK jistgħu jirtiraw il-benefiċċju tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 29(1) u tal-Artikolu 29(2) tar-Regolament (KE) Nru 1/2003, rispettivament, b'mod partikolari fejn:

(a) is-suq rilevanti jkun ikkonċentrat ħafna, u

(b) il-kompetizzjoni tkun diġà dgħajfa, b'mod partikolari minħabba (i) il-pożizzjonijiet individwali fis-suq ta' parteċipanti oħrajn fis-suq jew (ii) ir-rabtiet bejn parteċipanti oħrajn fis-suq maħluqa minn akkordji ta' speċjalizzazzjoni paralleli.

285. Il-linji gwida previsti għall-irtirar tal-benefiċċji tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni japplikaw ukoll għall-irtirar tal-benefiċċji tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni (ara t-Taqsima 2.7 ta' dawn il-Linji Gwida).

3.5. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3) tal-akkordji ta' produzzjoni li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni

286. Ma hemm l-ebda preżunzjoni li l-akkordji ta' produzzjoni li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-BER ta' Speċjalizzazzjoni jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) jew jonqsu milli jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). Tali akkordji ta' produzzjoni jeħtieġu valutazzjoni individwali.

287. Il-valutazzjoni individwali ta' tali akkordji ta' produzzjoni tibda bil-kwistjoni ta' jekk l-akkordju jirrestrinġix il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1)[162]. Jekk iva, l-impriżi jkollhom jivvalutaw jekk l-akkordju ta' produzzjoni jissodisfax il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

3.5.1. Titjib fl-effiċjenza

288. L-akkordji ta' produzzjoni jistgħu jipprovdu titjib fl-effiċjenza billi:

(a) jippermettu lill-impriżi jiffrankaw il-kostijiet li kieku kienu jidduplikaw;

(b) jgħinu lill-impriżi jtejbu l-kwalità tal-prodotti jekk jiġbru flimkien il-ħiliet u l-għarfien espert komplementari tagħhom;

(c) jippermettu lill-impriżi jżidu l-varjetà tal-prodotti, li kieku ma kinux ikunu jistgħu jaffordjaw, jew li ma kinux ikunu jistgħu jiksbu;

(d) jippermettu lill-impriżi jtejbu t-teknoloġiji tal-produzzjoni jew iniedu prodotti ġodda (bħal prodotti sostenibbli), li kieku ma kinux ikunu jistgħu jagħmlu (pereżempju, minħabba l-kapaċitajiet tekniċi tal-partijiet);

(e) jinċentivaw u jippermettu lill-impriżi jadattaw il-kapaċitajiet tal-produzzjoni tagħhom għal żieda f'daqqa fid-domanda jew tnaqqis f'daqqa fil-provvista ta' ċerti prodotti, li jwasslu għal riskju ta' skarsezza;

(f) jindirizzaw l-iskarsezza u t-tfixkil fil-katina tal-provvista f'setturi kritiċi tal-ekonomija, filwaqt li jippermettu lill-partijiet inaqqsu d-dipendenzi fuq għadd limitat wisq ta' fornituri ta' ċerti prodotti, servizzi u teknoloġiji;

(g) jippermettu lill-impriżi jipproduċu b'kostijiet aktar baxxi jekk il-kooperazzjoni tippermetti lill-partijiet iżidu l-produzzjoni fejn il-kostijiet marġinali jonqsu mal-output, jiġifieri, permezz ta' ekonomiji ta' skala; u

(h) jipprovdu ffrankar tal-kostijiet permezz ta' ekonomiji ta' firxa, jekk l-akkordju jippermetti lill-partijiet iżidu l-għadd ta' tipi differenti ta' prodotti.

289. Dan it-titjib fl-effiċjenza jista' jikkontribwixxi għal suq intern reżiljenti.

3.5.2. Indispensabbiltà

290. Ir-restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jinkiseb it-titjib fl-effiċjenza ġġenerat minn akkordju ta' produzzjoni ma jissodisfawx il-kriterji tal-Artikolu 101(3). Pereżempju, ir-restrizzjonijiet imposti f'akkordju ta' produzzjoni fuq l-imġiba kompetittiv tal-partijiet fir-rigward tal-output barra mill-kooperazzjoni normalment ma jitqisux bħala indispensabbli. Bl-istess mod, l-iffissar tal-prezzijiet b'mod konġunt ma jitqiesx bħala indispensabbli jekk l-akkordju ta' produzzjoni ma jinvolvix ukoll kummerċjalizzazzjoni konġunta.

---

[162] It-Taqsima 2.3 ta' dawn il-Linji Gwida.

3.5.3. Trasferiment lill-konsumaturi

291. It-titjib fl-effiċjenza miksub permezz ta' restrizzjonijiet indispensabbli jrid jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, pereżempju, fil-forma ta' prezzijiet aktar baxxi jew kwalità jew varjetà aħjar tal-prodotti.

292. It-titjib fl-effiċjenza li minnu jibbenefikaw biss il-partijiet jew l-iffrankar fil-kostijiet li jiġi kkawżat mit-tnaqqis fl-output jew l-allokazzjoni fis-suq ma humiex biżżejjed biex jiġu ssodisfati l-kriterji tal-Artikolu 101(3).

293. Jekk il-partijiet għall-akkordju ta' produzzjoni jiksbu ffrankar tal-kostijiet varjabbli tagħhom, huwa aktar probabbli li huma jgħaddu dan l-iffrankar lill-konsumaturi milli jekk inaqqsu l-kostijiet fissi tagħhom.

294. Barra minn hekk, aktar ma tkun għolja s-saħħa tal-partijiet fis-suq, inqas ikun probabbli li huma jgħaddu t-titjib fl-effiċjenza lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

3.5.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

295. Il-kriterji tal-Artikolu 101(3) ma jistgħux jiġu ssodisfati jekk il-partijiet jingħataw il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta' parti sostanzjali mill-prodotti inkwistjoni. Dan għandu jiġi analizzat fis-suq rilevanti li għalih jappartjenu l-prodotti soġġetti għall-kooperazzjoni u fi kwalunkwe suq ta' spill-over possibbli.

3.6. Akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl

296. F'din it-Taqsima, il-Kummissjoni tipprovdi gwida rigward tip speċifiku ta' akkordju ta' produzzjoni li jikkonċerna l-infrastruttura tal-mowbajl – akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl[163]. In-networks tal-konnettività huma l-pedament ta' ekonomija u soċjetà diġitali, ta' rilevanza għal kważi n-negozji u l-konsumaturi kollha. L-operaturi tan-networks tal-mowbajl spiss jikkooperaw biex iżidu l-kosteffettività tal-introduzzjoni tan-network tagħhom[164].

297. L-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl huma eżempju ta' akkordji ta' speċjalizzazzjoni li jikkonċernaw it-tħejjija konġunta tas-servizzi. Fl-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl, l-operaturi tan-networks tal-mowbajl jaqblu li jikkondividu xi elementi tal-infrastruttura. Dan jista' jinkludi l-kondiviżjoni tal-infrastruttura tas-sit bażiku tagħhom, bħal arbli, kabinetti, antenni

---

163 Jenħtieġ li jiġi nnotat li t-terminu "infrastruttura tal-mowbajl" f'din it-Taqsima jikkonċerna l-użu tal-infrastruttura mhux biss għas-servizzi mobbli, bħall-broadband mobbli, iżda wkoll għall-forniment ta' aċċess mingħajr fili lejn post fiss, bħall-Aċċess Fiss Mingħajr Fili ('Fixed Wireless Access' - "FWA") li jintuża bħala alternattiva għall-konnessjonijiet bil-fili.

164 Il-qafas regolatorju fil-komunikazzjonijiet elettroniċi jistabbilixxi l-possibbiltajiet ta' kondiviżjoni tal-infrastruttura tal-mowbajl f'ċerti ċirkostanzi speċifiċi ħafna. Pereżempju, dan jista' jkun il-każ għal żoni inqas densi fejn ir-replikazzjoni ma tkunx prattikabbli u fejn l-utenti finali jirriskjaw li jiġu mċaħħda mill-konnettività diġitali. Ara l-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 61(4) tad-Direttiva (UE) 2018/1972 tal-11 ta' Diċembru 2018 li tistabbilixxi l-Kodiċi Ewropew għall-Komunikazzjonijiet Elettroniċi (KEKE), li taħthom l-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti tagħhom ikollhom is-setgħa li jimponu fuq l-impriżi obbligi b'rabta mal-kondiviżjoni ta' infrastruttura passiva jew obbligi biex jiġu konklużi akkordji ta' aċċess għal roaming lokalizzat, kif ukoll eċċezzjonalment dwar kondiviżjoni attiva. Ara wkoll ir-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni dwar sett ta' għodod komuni tal-Unjoni biex jitnaqqas il-kost tat-tnedija ta' networks b'kapaċità għolja ħafna u biex jiġi żgurat aċċess f'waqtu u li jiffavorixxi l-investiment għall-ispettru tar-radju tal-5G, sabiex titrawwem il-konnettività b'appoġġ għall-irkupru ekonomiku mill-kriżi tal-COVID-19 fl-Unjoni.

jew provvisti tal-enerġija ("kondiviżjoni passiva" jew "kondiviżjoni tas-siti"). L-operaturi tan-networks tal-mowbajl jistgħu jikkondividu wkoll it-tagħmir tan-Network ta' Aċċess bir-Radju ('Radio Access Network' - "RAN") fis-siti bħall-istazzjonijiet bażi transceiver jew in-nodi ta' kontrollur ("kondiviżjoni attiva tal-RAN") jew l-ispettru tagħhom, bħall-meded ta' frekwenza ("kondiviżjoni tal-ispettru")[165].

298. Il-Kummissjoni tirrikonoxxi l-benefiċċji potenzjali mill-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl li jirriżultaw mit-tnaqqis fil-kostijiet jew mit-titjib fil-kwalità. It-tnaqqis fil-kostijiet, pereżempju, relatat mat-tnedija u l-manutenzjoni, jista' jkun ta' benefiċċju għall-konsumaturi f'termini ta' prezzijiet aktar baxxi. Kwalità aħjar tas-servizzi jew varjetà usa' ta' prodotti u servizzi jistgħu jirriżultaw, pereżempju, minn tnedija aktar mgħaġġla ta' networks u teknoloġiji ġodda, kopertura usa' jew grilji tan-networks aktar densi. Il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl tista' tippermetti wkoll il-ħolqien ta' kompetizzjoni li altrimenti ma kinitx teżisti[166]. Il-Kummissjoni ġeneralment sabet ukoll li l-operaturi tan-networks tal-mowbajl jistgħu jibbenefikaw minn networks effiċjenti kbar billi jidħlu f'akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl mingħajr il-ħtieġa ta' konsolidazzjoni permezz ta' fużjonijiet.

299. Il-Kummissjoni tqis li l-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl, inkluża kondiviżjoni possibbli tal-ispettru, fil-prinċipju ma jkunux restrittivi għall-kompetizzjoni bl-iskop fis-sens tal-Artikolu 101(1), sakemm ma jservux bħala għodda għall-involviment f'kartell.

300. Madankollu, l-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl jistgħu jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Huma jistgħu jillimitaw il-kompetizzjoni fl-infrastruttura li sseħħ fin-nuqqas tal-akkordju[167]. Kompetizzjoni mnaqqsa fl-infrastruttura tista' min-naħa tagħha tillimita l-kompetizzjoni fil-livell tal-bejgħ bl-ingrossa, kif ukoll fil-livell tal-bejgħ bl-imnut. Dan għaliex kompetizzjoni aktar limitata fil-livell tal-infrastruttura tista' taffettwa parametri bħall-għadd u l-post tas-siti, iż-żmien tat-tnedija tas-siti, kif ukoll l-ammont ta' kapaċità installata f'kull sit, li, min-naħa tagħhom, jistgħu jaffettwaw il-kwalità tas-servizz u l-prezzijiet.

301. L-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl jistgħu wkoll, *de facto*, inaqqsu l-indipendenza tal-partijiet fit-teħid tad-deċiżjonijiet u jillimitaw il-kapaċità u l-inċentivi tal-partijiet biex jinvolvu ruħhom f'kompetizzjoni tal-infrastruttura ma'

---

165 Fl-aħħar nett, minbarra l-kondiviżjoni tal-parti tar-RAN tan-network tagħhom, l-operaturi tan-networks tal-mowbajl jistgħu jikkondividu wkoll xi nodi tan-networks ewlenin rispettivi tagħhom, bħaċ-ċentri ta' kommutazzjoni tal-mowbajls u l-entitajiet ta' ġestjoni tal-mowbajls.

166 Pereżempju, il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl tista' tippermetti kompetizzjoni fil-livell tal-bejgħ bl-imnut li ma tkunx teżisti fin-nuqqas tal-akkordju. Ara, b'analoġija, is-Sentenza tat-2 ta' Mejju 2006, *O2 (Il-Ġermanja)* vs *Il-Kummissjoni*, T-328/03, EU:T:2006:116 il-punti minn 77 sa 79. Din is-sentenza hija relatata ma' akkordji nazzjonali dwar ir-roaming, madankollu, il-prinċipji jistgħu jiġu applikati *mutatis mutandis* għal akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl.

167 L-effetti tal-akkordju jenħtieġ li jiġu kkunsidrati u sabiex dan ikun kopert mill-projbizzjoni, huwa meħtieġ li jinstab li dawk il-fatturi jkunu preżenti, għax dan juri li fil-fatt il-kompetizzjoni ġiet evitata jew ristretta jew imfixkla b'mod sinifikanti. Il-kompetizzjoni inkwistjoni trid tinftiehem fil-kuntest attwali li fih isseħħ fin-nuqqas tal-akkordju inkwistjoni; l-interferenza mal-kompetizzjoni tista' b'mod partikolari tiġi ddubitata jekk l-akkordju jidher li huwa verament meħtieġ għall-penetrazzjoni ta' żona ġdida minn impriża. Ara s-Sentenza fil-Kawża T-328/03 *O2 (Il-Ġermanja)* vs *Il-Kummissjoni* ECLI: EU:T:2006:116, il-para. 68.

xulxin. Pereżempju, dan jista' jkun dovut għal xi termini tekniċi,[168] kuntrattwali jew finanzjarji tal-akkordju[169]. L-iskambji ta' informazzjoni bejn il-partijiet jistgħu jkunu wkoll problematiċi minn perspettiva ta' kompetizzjoni, speċjalment meta jaqbżu dak li huwa strettament meħtieġ sabiex jiffunzjona l-akkordju dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura mobbli.

302. Filwaqt li l-valutazzjoni kompetittiva skont l-Artikolu 101 dejjem trid titwettaq fuq bażi ta' każ b'każ[170], jistgħu jingħataw prinċipji wiesgħa bħala gwida biex titwettaq tali valutazzjoni għat-tipi differenti ta' akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl:

(a) Ma huwiex probabbli li l-kondiviżjoni passiva twassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, sakemm l-operaturi tan-network iżommu grad sinifikanti ta' indipendenza u flessibbiltà fid-definizzjoni tal-istrateġija tan-negozju tagħhom, il-karatteristiċi tas-servizzi u tal-investimenti fin-network tagħhom;

(b) L-akkordji ta' kondiviżjoni attiva tar-RAN jistgħu jkunu aktar probabbli li jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Dan minħabba li, meta mqabbla mal-kondiviżjoni passiva, il-kondiviżjoni attiva tar-RAN x'aktarx tinvolvi kooperazzjoni aktar estensiva fuq elementi tan-network li x'aktarx jaffettwaw mhux biss il-kopertura, iżda wkoll it-tnedija indipendenti ta' kapaċità;

(c) L-akkordji dwar il-kondiviżjoni tal-ispettru (imsejħa wkoll "akkomunament tal-ispettru") huma kooperazzjoni aktar estensiva u jistgħu jirrestrinġu l-kapaċità tal-partijiet li jiddifferenzjaw l-offerti bl-imnut u/jew bl-ingrossa tagħhom saħansitra aktar u jillimitaw direttament il-kompetizzjoni bejniethom[171]. Filwaqt li l-awtoritajiet kompetenti ma għandhomx jipprevjenu l-kondiviżjoni tal-ispettru tar-radju fil-kundizzjonijiet marbuta mad-drittijiet tal-użu għall-ispettru tar-radju,[172] dawn l-akkordji jridu jiġu eżaminati b'attenzjoni skont l-Artikolu 101[173].

---

168 L-akkordji dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura mobbli jistgħu jwasslu għal sitwazzjonijiet fejn parti tkun qed iżżomm lura lill-parti l-oħra. Pereżempju, parti ma tkunx tista' tuża ċerta teknoloġija f'żona moqdija mill-parti l-oħra.

169 Pereżempju, f'każ ta' qasma ġeografika, meta l-aġġornamenti tan-network jiġu debitati minn parti waħda lill-oħra bi prezz li jkun ogħla mill-kostijiet inkrementali sottostanti.

170 Is-sentenza fil-Kawża T-328/03 *O2 (Il-Ġermanja)* vs *Il-Kummissjoni* ECLI: EU:T:2006:116, il-punti minn 65 sa 71.

171 Jenħtieġ li jiġi nnotat li t-terminu "Kondiviżjoni tal-Ispettru" f'din it-Taqsima jikkonċerna biss it-tip ta' akkordju dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura li fih żewġ operaturi tan-networks tal-mowbajl jew aktar jużaw bħala riżorsa kondiviża ("jiġifieri akkomunament") il-parteċipazzjoni fl-ispettru rispettiva tagħhom f'banda ta' spettru waħda jew aktar. Madankollu, il-kunsiderazzjonijiet rigward il-kondiviżjoni tal-ispettru huma mingħajr preġudizzju għal tipi oħrajn ta' kondiviżjoni tal-ispettru, pereżempju, bejn dawk li ma humiex kompetituri (inkluż bejn l-operaturi tan-networks tal-mowbajl u l-operaturi tan-networks mhux tal-mowbajl) li jużaw l-istess baned ta' spettru b'mod dinamiku u b'hekk irawmu l-użu effiċjenti ta' tali riżorsa skarsa u opportunitajiet ġodda għall-iskjerament tal-5G. Barra minn hekk, jenħtieġ li t-terminu "Kondiviżjoni tal-Ispettru" f'din it-taqsima ma jiġix konfuż mal-hekk imsejħa "Kondiviżjoni Dinamika tal-Ispettru", li hija teknoloġija li tippermetti l-allokazzjoni dinamika tar-riżorsi tal-kapaċità ta' operatur tal-mowbajl f'banda speċifika tal-ispettru, sabiex tippermetti t-tħaddim simultanju ta' aktar minn ġenerazzjoni waħda ta' teknoloġija mobbli, bħat-3G, il-4G u l-5G, fuq din il-banda tal-ispettru.

172 Ara d-dispożizzjonijiet fl-Artikolu 47(2) tal-KEKE li abbażi tagħhom l-awtoritajiet kompetenti tal-Istati Membri ma għandhomx jipprevjenu l-kondiviżjoni tal-ispettru tar-radju fil-kundizzjonijiet marbuta mad-drittijiet tal-użu tal-ispettru tar-radju. Barra minn hekk, l-awtoritajiet kompetenti, meta jorbtu l-

303. Fit-twettiq tal-valutazzjoni ta' jekk akkordju dwar il-kondiviżjoni ta' infrastruttura tal-mowbajl jistax ikollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, hemm varjetà ta' fatturi li huma rilevanti, inklużi:

(a) it-tip u l-profondità tal-kondiviżjoni (inkluż il-grad ta' indipendenza miżmum mill-operaturi tan-network);[174]

(b) l-ambitu tas-servizzi kondiviżi u tat-teknoloġiji kondiviżi, id-durata u l-istruttura stabbiliti mill-akkordji;

(c) l-ambitu ġeografiku u l-kopertura tas-suq tal-akkordju dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura tal-mowbajl (pereżempju, il-kopertura tal-popolazzjoni u jekk l-akkordju jikkonċernax żoni b'popolazzjoni densa);[175]

(d) l-istruttura u l-karatteristiċi tas-suq (l-ishma tal-partijiet mis-suq, l-ammont ta' spettru miżmum mill-partijiet, il-prossimità tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet, l-għadd ta' operaturi barra mill-akkordju u d-daqs tal-pressjoni kompetittiva eżerċitata minnhom, l-ostakli għad-dħul, eċċ.).

304. Filwaqt li ma jfissirx awtomatikament konformità mal-Artikolu 101, sabiex akkordju dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura mobbli jitqies, *prima facie*, bħala mhux probabbli li jkollu effetti restrittivi skont l-Artikolu 101, huwa jkollu jikkonforma, bħala minimu, ma' dawn li ġejjin:

(a) L-operaturi jikkontrollaw u joperaw in-network ewlieni tagħhom stess u ma jeżisti l-ebda diżinċentiv tekniku, kuntrattwali, finanzjarju jew ieħor li jipprevjeni lill-operaturi milli jiskjeraw individwalment/unilateralment l-infrastruttura tagħhom, jaġġornaw u jinnovaw jekk ikunu jixtiequ jagħmlu dan;

(b) L-operaturi jżommu operazzjonijiet indipendenti ta' bejgħ bl-imnut u bl-ingrossa (indipendenza teknika, kummerċjali u oħra b'rabta mat-teħid tad-deċiżjonijiet). Dan jinkludi l-libertà tal-operaturi li jistabbilixxu l-prezzijiet għas-servizzi tagħhom, li jiddeterminaw il-parametri tal-prodott/pakkett ta' prodotti, li jsegwu strateġiji indipendenti tal-ispettru u li jiddifferenzjaw is-servizzi tagħhom abbażi tal-kwalità u ta' parametri oħrajn;

---

kundizzjonijiet mad-drittijiet individwali tal-użu tal-ispettru tar-radju, jistgħu jipprevedu l-possibbiltajiet: (a) il-kondiviżjoni ta' infrastruttura passiva jew attiva; (b) l-akkordji kummerċjali ta' aċċess għar-roaming; (c) it-tnedija konġunta ta' infrastrutturi għall-forniment ta' networks jew servizzi li jiddependu fuq l-użu tal-ispettru tar-radju.

173 Pereżempju, akkordju dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura tal-mowbajl bejn żewġ operaturi tal-mowbajl li għandhom ishma mis-suq ikkombinati stabbli ta' 90 % u li jkopri t-territorju kollu ta' Stat Membru, it-teknoloġiji kollha (2G-5G) u b'kondiviżjoni tal-ispettru jiġġustifika investigazzjoni fil-fond, preżumibbilment bi probabbiltà għolja li jiġu identifikati effetti restrittivi fis-suq għad-detriment aħħari tal-konsumaturi. Madankollu, f'ċerti ċirkostanzi (pereżempju, jekk l-akkordju jkun limitat biss għal żoni skarsament popolati), tali akkordji jista' ma jkollhomx tali effetti restrittivi.

174 Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tas-16 ta' Lulju 2003, T-Mobile Deutschland/O2 Il-Ġermanja: Network Sharing Rahmenvertrag COMP/38.369, il-premessa 12; Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tat-30 ta' April 2003, *O2 UK Limited / T-Mobile UK Limited ('UK Network Sharing Agreement')* (COMP/38.370), il-premessa 11.

175 Ara l-pożizzjoni komuni tal-Korp ta' Regolaturi Ewropej tal-Komunikazzjonijiet Elettroniċi (BEREC) dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura tal-mowbajl tat-13 ta' Ġunju 2019, it-Taqsima 4.2. Kondiviżjoni attiva. Ara wkoll, pereżempju, id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tas-6 ta' Marzu 2020, *Vodafone Italia/TIM/INWIT JV* (M.9674) u l-istqarrija għall-istampa li takkumpanjaha: Mergers: INWIT /Telecom Italia, Vodafone (europa.eu).

(c) L-operaturi ma jiskambjawx aktar informazzjoni minn dak li huwa strettament meħtieġa sabiex il-kondiviżjoni tal-infrastruttura mobbli tkun tista' topera u ġew stabbiliti ostakli meħtieġa għall-iskambju tal-informazzjoni.

305. In-nuqqas ta' konformità tal-akkordju dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura tal-mowbajl ma' dawn il-kundizzjonijiet minimi jagħti indikazzjoni li l-akkordju dwar il-kondiviżjoni tal-infrastruttura tal-mowbajl x'aktarx li jkollu effetti restrittivi skont l-Artikolu 101.

3.7. Eżempji

306. Limitazzjoni diretta tal-kompetizzjoni

Eżempju 1

Sitwazzjoni: Il-Kumpaniji A u B, żewġ fornituri ta' prodott X, jiddeċiedu li jagħlqu l-impjanti tal-produzzjoni attwali qodma tagħhom u li jibnu impjant tal-produzzjoni ġdid, akbar u aktar effiċjenti mmexxi minn impriża konġunta, li se jkollu kapaċità ogħla mill-kapaċità totali tal-impjanti qodma tal-Kumpaniji A u B. Il-kompetituri qed jużaw il-faċilitajiet eżistenti tagħhom b'kapaċità sħiħa u ma għandhom l-ebda pjan ta' espansjoni. Il-Kumpaniji A u B għandhom ishma mis-suq ta' 20 % u 25 %, rispettivament, fis-suq rilevanti għall-prodott X. Is-suq huwa kkonċentrat, staġnat, ma kien hemm l-ebda dħul reċenti u l-ishma mis-suq kienu stabbli matul iż-żmien. Il-kostijiet tal-produzzjoni jikkostitwixxu parti kbira mill-kostijiet varjabbli tal-Kumpanija A u tal-Kumpanija B għall-prodott X. Il-kummerċjalizzazzjoni hija attività ekonomika minuri f'termini ta' kostijiet u importanza strateġika meta mqabbla mal-produzzjoni: il-kostijiet tal-kummerċjalizzazzjoni huma baxxi, minħabba li l-prodott X huwa omoġenju u stabbilit u t-trasport ma huwiex fattur ewlieni tal-kompetizzjoni.

Analiżi: Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni ma japplikax għal dan l-eżempju minħabba li s-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet jaqbeż l-20 % fis-suq rilevanti għall-prodott X. Għalhekk, tkun meħtieġa valutazzjoni individwali tal-akkordju ta' produzzjoni.

Jekk il-Kumpaniji A u B jikkondividu l-kostijiet varjabbli kollha jew il-biċċa l-kbira tagħhom, dan l-akkordju ta' produzzjoni jista' jwassal għal limitazzjoni diretta tal-kompetizzjoni bejniethom. Dan jista' jwassal sabiex il-partijiet jillimitaw l-output tal-impriża konġunta meta mqabbel ma' dak li kienu jġibu fis-suq li kieku kull waħda minnhom kienet tiddeċidi dwar l-output tagħha hija stess. Fid-dawl tar-restrizzjonijiet limitati li l-kompetituri se jeżerċitaw f'termini ta' kapaċità, dan it-tnaqqis fl-output jista' jwassal għal prezzijiet ogħla.

Għalhekk, huwa probabbli li l-impriża konġunta tal-produzzjoni tal-Kumpaniji A u B twassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1) fis-suq tal-prodott X.

Is-sostituzzjoni ta' żewġ impjanti tal-produzzjoni qodma iżgħar b'wieħed ġdid tista' twassal lill-impriża konġunta biex iżżid l-output bi prezzijiet aktar baxxi għall-benefiċċji tal-konsumaturi. Madankollu, l-akkordju ta' produzzjoni jista' jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3) biss jekk il-partijiet jipprovdu evidenza ssostanzjata li t-titjib fl-effiċjenza jkun sostanzjali, u x'aktarx li jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa tali punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

307. Eżiti kollużivi

Eżempju 2

Sitwazzjoni: Żewġ fornituri, il-Kumpaniji A u B, jifformaw impriża konġunta tal-produzzjoni fir-rigward tal-prodott Y. Il-Kumpaniji A u B għandhom, rispettivament, sehem mis-suq ta' 15 % u 10 % fis-suq għall-prodott Y. Hemm tliet atturi oħrajn fis-suq: il-Kumpanija Ċ b'sehem mis-suq ta' 30 %, il-Kumpanija D b'25 % u l-Kumpanija E b'20 %. Il-Kumpanija B diġà għandha impjant ta' produzzjoni konġunt mal-Kumpanija D. Il-prodott Y huwa omoġenju, it-teknoloġija sottostanti hija sempliċi u l-fornituri għandhom kostijiet varjabbli simili ħafna.

Analiżi: Is-suq huwa kkaratterizzat minn ftit atturi b'ishma mis-suq simili u kostijiet varjabbli tal-produzzjoni. Il-kooperazzjoni bejn il-Kumpaniji A u B iżżid konnessjoni addizzjonali fis-suq, li żżid *de facto* l-konċentrazzjoni fis-suq, minħabba li tgħaqqad ukoll il-Kumpanija D mal-Kumpaniji A u B. Din il-kooperazzjoni x'aktarx li żżid ir-riskju ta' eżitu kolluživ u, b'hekk, x'aktarx li twassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Il-kriterji tal-Artikolu 101(3) jistgħu jiġu ssodisfati biss fil-preżenza ta' kisbiet sinifikanti fl-effiċjenza li jiġu mgħoddija lill-konsumaturi sa tali punt li jegħlbu l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Madankollu, f'dan l-eżempju, minħabba l-karatteristiċi omoġenji tal-prodott Y u s-sempliċità tat-teknoloġija sottostanti tiegħu, dan jidher improbabbli.

308. Esklużjoni antikompetittiva

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Il-Kumpaniji A u B jistabbilixxu impriża konġunta tal-produzzjoni għall-prodott intermedju X li tkopri l-produzzjoni kollha tagħhom ta' X. Il-prodott intermedju X huwa l-input ewlieni fil-produzzjoni tal-prodott downstream Y u ma hemm l-ebda prodott ieħor li jista' jintuża minflok bħala input. Il-kostijiet tal-produzzjoni ta' X jammontaw għal 70 % tal-kostijiet varjabbli tal-prodott finali Y li fir-rigward tiegħu jikkompetu downstream il-Kumpaniji A u B. Il-Kumpaniji A u B għandhom sehem kull waħda ta' 20 % fis-suq għal Y, hemm dħul limitat u l-ishma mis-suq kienu stabbli matul iż-żmien. Minbarra li jkopru d-domanda tagħhom stess għal X (użu ristrett), il-Kumpaniji A u B għandhom sehem kull waħda ta' 40 % mis-suq fis-suq għal X (bejgħ lil partijiet terzi). Hemm ostakli kbar għad-dħul fis-suq għal X u l-produtturi eżistenti qed joperaw qrib il-kapaċità sħiħa tagħhom. Fis-suq għal Y, hemm żewġ fornituri sinifikanti oħrajn, kull wieħed b'sehem mis-suq ta' 15 %, u diversi kompetituri iżgħar. Dan l-akkordju jiġġenera ffrankar tal-kostijiet fissi, fil-forma ta' tnaqqis tal-kostijiet tal-kwartieri ġenerali, li jwassal għal ekonomiji ta' skala għall-impriża konġunta.

Analiżi: Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni ma japplikax għal dan l-eżempju, minħabba li s-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet jaqbeż l-20 % kemm fis-suq tal-prodott intermedju X kif ukoll fis-suq għall-prodott downstream Y. Għalhekk, tkun meħtieġa valutazzjoni individwali tal-akkordju tal-produzzjoni.

Bis-saħħa tal-impriża konġunta tal-produzzjoni, il-Kumpaniji A u B ikunu jistgħu jikkontrollaw fil-biċċa l-kbira l-provvisti tal-input essenzjali X lill-kompetituri tagħhom fis-suq downstream għal Y. Dan jagħti lill-Kumpaniji A u B il-kapaċità li jżidu l-kostijiet tar-rivali tagħhom billi jżidu b'mod artifiċjali l-prezz ta' X, jew billi jnaqqsu l-output. Dan jista' jeskludi lill-kompetituri tal-Kumpaniji A u B fis-suq għal Y. Minħabba l-esklużjoni antikompetittiva probabbli downstream, dan l-akkordju x'aktarx li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-

Artikolu 101(1). L-ekonomiji ta' skala ġġenerati mill-impriża konġunta tal-produzzjoni mhux probabbli li jegħlbu l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni u, għalhekk, dan l-akkordju probabbilment ma jissodisfax il-kriterji tal-Artikolu 101(3).

309. Akkordju ta' produzzjoni bħala allokazzjoni tas-suq

Eżempju 4

Sitwazzjoni: Il-Kumpaniji A u B jimmanifatturaw il-prodotti X u Y, li jappartjenu għal swieq ta' prodotti separati. Is-sehem mis-suq tal-Kumpanija A ta' X huwa ta' 30 % u ta' Y huwa ta' 10 %. Is-sehem mis-suq tal-Kumpanija B ta' X huwa ta' 10 % u ta' Y huwa ta' 30 %. Sabiex jiksbu ekonomiji ta' skala fil-produzzjoni, il-Kumpaniji A u B jikkonkludu akkordju ta' speċjalizzazzjoni reċiproka li taħtu l-Kumpanija A tipproduċi biss X u l-Kumpanija B tipproduċi biss Y. Huma ma jagħmlux provvista inkroċjata tal-prodotti lil xulxin sabiex b'hekk il-Kumpanija A tbiegħ X biss u l-Kumpanija B tbiegħ Y biss. Il-partijiet jaffermaw li permezz ta' din l-ispeċjalizzazzjoni huma jiffrankaw kostijiet fissi b'mod sinifikanti minħabba l-ekonomiji ta' skala u li billi jiffokaw fuq prodott wieħed biss, huma jtejbu t-teknoloġiji tal-produzzjoni tagħhom, li jwassal għal prodotti ta' kwalità aħjar.

Analiżi: Il-BER ta' Speċjalizzazzjoni ma japplikax minħabba li s-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet jaqbeż l-20 % f'kull wieħed mis-swieq tal-prodotti X u Y. Barra minn hekk, l-akkordju konkluż bejn il-Kumpaniji A u B jaqa' barra mid-definizzjoni ta' akkordju ta' speċjalizzazzjoni reċiproka skont il-BER ta' Speċjalizzazzjoni, billi ma hemm l-ebda provvista inkroċjata (jiġifieri ma hemm l-ebda akkordju li jinxtraw il-prodotti X u Y mingħand il-Kumpaniji B u A rispettivament, li jaqblu li jipproduċuhom u jfornuhom). Għalhekk, tkun meħtieġa valutazzjoni individwali tal-akkordju ta' produzzjoni.

Fir-rigward tal-effetti tiegħu fuq il-kompetizzjoni fis-suq, dan l-akkordju ta' produzzjoni jalloka s-swieq tal-prodotti X u Y bejn il-partijiet. Għalhekk, dan l-akkordju jirrestrinġi l-kompetizzjoni bl-iskop. Minħabba li l-effiċjenzi li jissemmew fil-forma ta' tnaqqis fil-kostijiet fissi u t-titjib fit-teknoloġija tal-produzzjoni huma marbuta biss mal-allokazzjoni tas-suq, huma mhux probabbli li jegħlbu l-effetti restrittivi tal-akkordju u, għalhekk, l-akkordju ma jissodisfax il-kriterji tal-Artikolu 101(3). Fi kwalunkwe każ, jekk il-Kumpanija A jew B temmen li jkun aktar effiċjenti li tiffoka fuq prodott wieħed biss, hija tista' sempliċiment tieħu d-deċiżjoni unilaterali li tipproduċi biss X jew Y mingħajr ma taqbel fl-istess ħin li l-kumpanija l-oħra tiffoka fuq il-produzzjoni tal-prodott l-ieħor rispettiv.

310. Skambju ta' informazzjoni

Eżempju 5

Sitwazzjoni: Il-Kumpaniji A u B it-tnejn jipproduċu Z, prodott kimiku ta' bażi. Z huwa prodott omoġenju li jiġi manifatturat skont standard Ewropew li ma jippermetti l-ebda varjazzjoni tal-prodott. Il-kostijiet tal-produzzjoni huma fattur ta' kost sinifikanti fir-rigward ta' Z. Il-Kumpanija A għandha sehem mis-suq ta' 20 % u l-Kumpanija B ta' 25 % fis-suq tal-Unjoni kollha għal Z. Hemm erba' manifatturi oħrajn fis-suq għal Z, b'ishma mis-suq rispettivi ta' 20 %, 15 %, 10 % u 10 %. L-impjant tal-produzzjoni tal-Kumpanija A jinsab fl-Istat Membru X fit-Tramuntana tal-Ewropa, filwaqt li l-impjant tal-produzzjoni tal-Kumpanija B jinsab fl-Istat Membru Y fin-Nofsinhar tal-Ewropa. Għalkemm il-maġġoranza tal-konsumaturi tal-Kumpanija A jinsabu fit-Tramuntana tal-Ewropa, il-Kumpanija A għandha wkoll għadd ta' konsumaturi fin-Nofsinhar tal-Ewropa. Il-maġġoranza tal-konsumaturi tal-

Kumpanija B jinsabu fin-Nofsinhar tal-Ewropa, iżda din għandha wkoll għadd ta' konsumaturi li jinsabu fit-Tramuntana tal-Ewropa. Bħalissa, il-Kumpanija A tipprovdi lill-konsumaturi fin-Nofsinhar tal-Ewropa tagħha b'Z manifatturat fl-impjant tal-produzzjoni tagħha fl-Istat Membru X u tittrasportah lejn in-Nofsinhar tal-Ewropa bit-trakkijiet. Bl-istess mod, il-Kumpanija B tipprovdi lill-konsumaturi fit-Tramuntana tal-Ewropa tagħha b'Z manifatturat fl-Istat Membru Y u tittrasportah lejn it-Tramuntana tal-Ewropa bit-trakkijiet. Il-kostijiet tat-trasport huma pjuttost għoljin, iżda mhux għoljin biżżejjed biex jagħmlu l-kunsinni mill-Kumpanija A lejn in-Nofsinhar tal-Ewropa u mill-Kumpanija B lejn it-Tramuntana tal-Ewropa mhux profittabbli.

Il-Kumpaniji A u B jiddeċiedu li jkun aktar effiċjenti jekk il-Kumpanija A tieqaf tittrasporta Z mill-Istat Membru X lejn in-Nofsinhar tal-Ewropa u jekk il-Kumpanija B tieqaf tittrasporta Z mill-Istat Membru Y lejn it-Tramuntana tal-Ewropa, għalkemm, fl-istess ħin, huma ħerqana li jżommu l-konsumaturi eżistenti tagħhom. Sabiex jagħmlu dan, il-Kumpaniji A u B għandhom il-ħsieb li jidħlu f'akkordju ta' tpartit li jippermettilhom jixtru kwantità annwali miftehma ta' Z mill-impjant tal-parti l-oħra bil-ħsieb li jbiegħu Z mixtri lil dawk il-konsumaturi tagħhom li jinsabu aktar qrib l-impjant tal-parti l-oħra. Sabiex jikkalkulaw prezz tax-xiri li ma jiffavorixxix lil parti waħda fuq l-oħra u li jikkunsidra l-kostijiet tal-produzzjoni differenti tal-partijiet u l-iffrankar differenti fuq l-kostijiet tat-trasport, u sabiex jiżguraw li ż-żewġ partijiet jistgħu jiksbu marġini xieraq, huma jaqblu li jiddivulgaw lil xulxin l-kostijiet ewlenin tagħhom fir-rigward ta' Z (jiġifieri, l-kostijiet tal-produzzjoni u l-kostijiet tat-trasport).

Analiżi: Il-fatt li l-Kumpaniji A u B – li huma kompetituri – ipartu partijiet mill-produzzjoni tagħhom fih innifsu ma jwassalx għal tħassib dwar il-kompetizzjoni. Madankollu, l-akkordju jipprevedi wkoll l-iskambju tal-kostijiet tal-produzzjoni u tat-trasport tal-partijiet fir-rigward ta' Z. Barra minn hekk, il-Kumpaniji A u B għandhom pożizzjoni kkombinata b'saħħitha f'suq pjuttost ikkonċentrat għal prodott ta' bażi omoġenju. Għalhekk, minħabba l-iskambju estensiv ta' informazzjoni dwar parametru ewlieni tal-kompetizzjoni fir-rigward ta' Z, huwa probabbli li l-akkordju ta' tpartit bejn il-Kumpaniji A u B iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1) minħabba li jista' jwassal għal eżitu kolluživ. Anki jekk l-akkordju se jwassal għal titjib sinifikanti fl-effiċjenza fil-forma ta' ffrankar tal-kostijiet għall-partijiet, ir-restrizzjonijiet fuq il-kompetizzjoni ġġenerati mill-akkordju ma humiex indispensabbli għall-kisba tagħhom. Il-partijiet jistgħu jiksbu ffrankar tal-kostijiet simili jekk jaqblu fuq formula ta' prezz li ma tinvolvix id-divulgazzjoni tal-kostijiet tal-produzzjoni u tat-trasport tagħhom. Konsegwentement, l-akkordju ta' tpartit fil-forma attwali tiegħu ma jissodisfax il-kriterji tal-Artikolu 101(3).

4. AKKORDJI TA' XIRI

4.1. Introduzzjoni

311. Dan il-Kapitolu jiffoka fuq akkordji li jikkonċernaw ix-xiri konġunt ta' prodotti minn diversi impriżi flimkien. Ix-xiri konġunt jista' jitwettaq permezz ta' kumpanija kkontrollata b'mod konġunt, minn kumpanija li fiha impriżi differenti jkollhom ishma mingħajr kontroll, minn kooperattiva jew kooperattiva ta' kooperattivi, permezz ta' arranġament kuntrattwali jew permezz ta' forom saħansitra aktar laxki

ta' kooperazzjoni, pereżempju, xerrej jew negozjatur wieħed li jirrappreżenta grupp ta' xerrejja (kollettivament imsejħa "arranġamenti ta' xiri konġunt").

312. Wieħed isib arranġamenti ta' xiri konġunt f'varjetà ta' setturi ekonomiċi u jinvolvu l-ġbir flimkien ta' attivitajiet ta' xiri. Dawn jistgħu jikkonsistu fil-ġbir flimkien tax-xiri reali permezz tal-arranġament ta' xiri konġunt. Dawn jistgħu jkunu limitati wkoll għan-negozjar konġunt tal-prezz tax-xiri, ta' ċerti elementi tal-prezz, jew ta' termini u kundizzjonijiet oħrajn, filwaqt li jħallu x-xiri attwali, skont il-prezz u t-termini u l-kundizzjonijiet innegozjati b'mod konġunt, għall-membri individwali tiegħu. Arranġament ta' xiri konġunt jista' jidħol ukoll għal attivitajiet addizzjonali bħad-distribuzzjoni konġunta, il-kontroll tal-kwalità u l-ħżin, filwaqt li jevita d-duplikazzjoni tal-kostijiet tal-kunsinna. Skont is-settur, ix-xerrej jista' jikkonsma l-prodotti jew jużahom bħala inputs għall-attivitajiet tiegħu stess, pereżempju, l-enerġija jew il-fertilizzanti. Gruppi ta' detenturi ta' liċenzja potenzjali jistgħu wkoll jinnegozjaw flimkien akkordji ta' liċenzjar għal privattivi essenzjali standard ma' liċenzjaturi bil-ħsieb li jinkorporaw dik it-teknoloġija fil-prodotti tagħhom (xi drabi msejħa gruppi ta' negozjar tal-liċenzjar). Fis-settur tad-distribuzzjoni, ix-xerrejja jistgħu sempliċiment ibigħu mill-ġdid il-prodotti, bħal pereżempju oġġetti tal-konsumatur li jinbiegħu malajr, prodotti elettroniċi tal-konsumatur jew oġġetti oħrajn tal-konsumatur. L-aħħar gruppi ta' xerrejja msemmija, li jikkonsistu f'bejjiegħa bl-imnut indipendenti, ktajjen tal-bejgħ bl-imnut jew gruppi ta' bejjiegħa bl-imnut ġeneralment jissejħu "alleanzi ta' bejjiegħa bl-imnut"[176].

313. L-arranġamenti ta' xiri konġunt ġeneralment jimmiraw lejn il-ħolqien ta' grad ta' saħħa tax-xerrejja fil-konfront ta' fornituri kbar, li membri individwali tal-arranġament ta' xiri konġunt ma kinux jiksbu li kieku aġixxew separatament minflok flimkien. Għalhekk, il-valutazzjoni tagħhom hija prinċipalment iffokata fuq is-suq tax-xiri fejn l-arranġament ta' xiri konġunt jakkumula s-saħħa tax-xerrejja tal-membri tiegħu u jinnegozja mal-fornituri jew jixtri mingħandhom. Is-saħħa tax-xerrejja ta' arranġament ta' xiri konġunt tista' twassal għal prezzijiet aktar baxxi, aktar varjetà jew prodotti jew servizzi ta' kwalità aħjar għall-konsumaturi. L-impriżi jistgħu jinvolvu ruħhom ukoll f'arranġamenti ta' xiri konġunt meta dan jippermettilhom jipprevjenu skarsezza jew jindirizzaw it-tfixkil fil-produzzjoni ta' ċerti prodotti, u b'hekk jevitaw interruzzjonijiet fil-katina tal-provvista. Madankollu, is-saħħa tax-xerrejja tista', f'ċerti ċirkostanzi, twassal ukoll għal tħassib dwar il-kompetizzjoni kif spjegat hawn taħt 4.2.3.

314. L-arranġamenti ta' xiri konġunt jistgħu jinvolvu kemm akkordji orizzontali kif ukoll vertikali. F'każijiet bħal dawn, tkun meħtieġa analiżi f'żewġ stadji. L-ewwel nett, l-akkordji orizzontali bejn l-impriżi f'kompetizzjoni li jinvolvu ruħhom f'xiri konġunt jew id-deċiżjonijiet adottati mill-assoċjazzjoni ta' impriżi għandhom jiġu vvalutati skont il-prinċipji deskritti f'dawn il-Linji Gwida. Jekk dik il-valutazzjoni twassal għall-konklużjoni li l-arranġament ta' xiri konġunt ma jwassalx għal tħassib dwar il-kompetizzjoni, tkun meħtieġa valutazzjoni oħra biex jiġu eżaminati l-akkordji vertikali rilevanti bejn l-arranġament ta' xiri konġunt u membru individwali tiegħu u bejn l-arranġament ta' xiri konġunt u l-fornituri. Il-valutazzjoni msemmija l-aħħar se ssegwi r-regoli tar-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija dwar Restrizzjonijiet Vertikali u l-Linji Gwida dwar Restrizzjonijiet Vertikali. L-akkordji vertikali mhux

[176] Ara Colen, L., Bouamra-Mechemache. Z., Daskalova, V., Nes, K., Retail alliances in the agricultural and food supply chain, EUR 30206 EN, Il-Kummissjoni Ewropea, 2020, ISBN 978-92-76-18585-7, doi:10.2760/33720, JRC120271.

koperti mir-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija Vertikali ma humiex preżunti bħala illegali, iżda jeħtieġu eżami individwali.

4.2. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

4.2.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

315. L-akkordji ta' xiri jistgħu jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni fis-suq/swieq tax-xiri upstream u/jew tal-bejgħ downstream, bħal żieda fil-prezzijiet, tnaqqis fl-output, il-kwalità jew il-varjetà tal-prodotti, jew l-innovazzjoni, l-allokazzjoni tas-suq, jew il-esklużjoni antikompetittiva ta' xerrejja possibbli oħrajn.

4.2.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

316. L-arranġamenti ta' xiri konġunt normalment ma jikkostitwixxux restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop jekk verament ikunu jikkonċernaw xiri konġunt, jiġifieri jekk l-arranġament ta' xiri konġunt ikun jinvolvi negozjar kollettiv u konklużjoni ta' akkordju, f'isem il-membri tiegħu, ma' kwalunkwe fornitur partikolari ta' terminu ta' negozjar wieħed jew aktar. Tali arranġamenti jeħtieġ li jiġu distinti minn kartelli tax-xerrejja, jiġifieri akkordji jew prattiki miftiehma bejn żewġ xerrejja jew aktar immirati lejn,

(a) il-koordinazzjoni tal-imġiba kompetittiva individwali ta' dawk ix-xerrejja fis-suq jew l-influwenzar tal-parametri rilevanti tal-kompetizzjoni permezz ta' prattiki bħal, iżda mhux limitati għal, l-iffissar jew il-koordinazzjoni tal-prezzijiet tax-xiri jew ta' partijiet minnhom (inklużi akkordji li jiffissaw il-pagi jew li ma jitħallasx prezz għal prodott) jew kundizzjonijiet kummerċjali oħrajn, l-allokazzjoni tal-kwoti tax-xiri, il-kondiviżjoni tas-swieq u tal-fornituri, u

(b) l-influwenzar tan-negozjati individwali ta' dawk ix-xerrejja mal-fornituri jew ix-xiri individwali mingħandhom, pereżempju, permezz ta' koordinazzjoni fuq l-istrateġiji ta' negozjar tal-prezz tax-xerrejja jew l-iskambji dwar l-istatus ta' tali negozjati mal-fornituri.

317. Il-kartelli tax-xerrejja għandhom bħala bl-iskop tagħhom id-distorsjoni tal-proċess tal-kompetizzjoni fis-suq intern[177] f'konflitt mal-Artikolu 101(1)(a)[178]. F'kartell tax-xerrejja, ix-xerrejja jikkoordinaw l-imġiba tagħhom bejniethom fid-dawl tal-interazzjoni individwali tagħhom mal-fornitur fis-suq tax-xiri. Jekk ix-xerrejja jinnegozjaw individwalment mal-fornituri, jenħtieġ li huma jieħdu d-deċiżjonijiet ta' xiri tagħhom b'mod indipendenti minn xulxin mingħajr ma jneħħu l-inċertezza strateġika bejniethom permezz ta' akkordji u prattiki miftiehma jew iżidu b'mod artifiċjali t-trasparenza fir-rigward tal-imġiba futura tagħhom fis-suq. Jidher b'mod ċar li dan ma huwiex il-każ meta x-xerrejja l-ewwel jiffissaw il-prezz tax-xiri bejniethom u sussegwentement kull wieħed mix-xerrejja jinnegozja u jixtri individwalment mingħand il-fornitur.

318. Kartell tax-xerrejja jista' jeżisti wkoll meta x-xerrejja jaqblu li jiskambjaw informazzjoni kummerċjalment sensittiva bejniethom dwar l-intenzjonijiet tax-xiri individwali jew tan-negozjati tagħhom mal-fornituri, mingħajr arranġament ta' xiri konġunt ġenwin li jinteraġixxi b'mod kollettiv, f'isem il-membri tiegħu, mal-

---

177 Is-sentenza tas-7 ta' Novembru 2019, *Campine,* T-240/17, EU:T:2019:778, il-punt 297.

178 Is-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 37; is-sentenza tat-13 ta' Diċembru 2006, *Ċanga Franċiża*, il-kawżi magħquda T-217/03 u T-245/03, EU:T:2006:391, il-punt 83 u s-segwenti.

fornituri[179]. Dan jikkonċerna, b'mod partikolari, l-iskambji bejn ix-xerrejja dwar il-prezzijiet tax-xiri (il-prezzijiet massimi, l-iskontijiet minimi u aspetti oħrajn tal-prezzijiet) li għandhom jitħallsu, it-termini u l-kundizzjonijiet, is-sorsi tal-provvista (kemm f'termini ta' fornituri kif ukoll ta' territorji), il-volumi u l-kwantitajiet, il-kwalità jew parametri oħrajn tal-kompetizzjoni (pereżempju, it-twaqqit, il-kunsinna u l-innovazzjoni).

319. Il-lista mhux eżawrjenti ta' fatturi li ġejja tista' tgħin lill-impriżi jivvalutaw li l-akkordju li għalih huma parti, flimkien ma' xerrejja oħrajn, ma jikkostitwixxix kartell tax-xerrejja. Dawn il-fatturi għandhom jiġu vvalutati fuq bażi ta' każ b'każ:

(a) l-arranġament ta' xiri konġunt għamilha ċara lill-fornituri li huwa jinnegozja b'mod konġunt u jorbot lill-membri tiegħu b'termini u kundizzjonijiet tax-xiri individwali tagħhom jew jixtri b'mod konġunt għalihom. Dan ma jirrikjedix li l-arranġament ta' xiri konġunt jiddivulga l-identità eżatta tal-membri tiegħu, b'mod partikolari fejn ikunu impriżi żgħar jew ta' daqs medju li jinteraġixxu ma' fornituri kbar. Madankollu, l-għarfien indirett tal-arranġament ta' xiri konġunt min-naħa tal-fornituri, pereżempju, permezz ta' partijiet terzi jew rapporti għall-istampa, x'aktarx li ma jitqiesx bħala biżżejjed[180].

(b) il-partijiet għall-arranġament ta' xiri konġunt iddefinew il-forma tal-kooperazzjoni tagħhom, l-ambitu tagħha u l-funzjonament tagħha f'akkordju bil-miktub sabiex il-konformità tiegħu mal-Artikolu 101(1) tkun tista' tiġi vverifikata *ex post* u vverifikata mal-operat reali tal-arranġament ta' xiri konġunt. Madankollu, akkordju bil-miktub ma jistax jipproteġi l-arranġament mill-iskrutinju tal-liġi tal-kompetizzjoni.

320. Diment li jaffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri, kartell tax-xerrejja jikkostitwixxi, min-natura tiegħu u indipendentement minn kwalunkwe effett konkret li jista' jkollu, restrizzjoni sinifikanti tal-kompetizzjoni[181]. Għalhekk, il-valutazzjoni tal-kartelli tax-xerrejja, għall-kuntrarju ta' dik tal-arranġamenti ta' xiri konġunt, ma teħtieġx definizzjoni tas-suq/swieq rilevanti, kunsiderazzjoni tal-pożizzjoni tax-xerrejja fis-suq tax-xiri upstream u lanqas jekk humiex qed jikkompetu fis-suq tal-bejgħ downstream.

321. L-arranġamenti ta' xiri konġunt jistgħu jwasslu wkoll għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop jekk iservu bħala għodda biex jinvolvu ruħhom f'kartell moħbi, jiġifieri, akkordju bejn ix-xerrejja li jiffissaw il-prezzijiet, jillimitaw l-output jew jikkondividu s-swieq jew il-konsumaturi fis-suq jew is-swieq tal-bejgħ downstream.

322. Arranġament ta' xiri konġunt bejn grupp ta' xerrejja li għandu l-għan li jeskludi kompetitur reali jew potenzjali mill-istess livell tas-suq tal-bejgħ jikkwalifika bħala bojkott kollettiv u jammonta wkoll għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop.

---

179 Ara l-Kapitolu 6 dwar l-iskambju ta' informazzjoni u, b'mod partikolari, it-Taqsima 6.2.6, li tapplika wkoll għall-iskambji ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva bejn ix-xerrejja.

180 Madankollu, is-segretezza ma hijiex rekwiżit biex jinstab kartell tax-xerrejja. Il-Kummissjoni ssanzjonat kartelli tax-xerrejja li ma kinux joperaw b'mod sigriet għalkollox, iżda li għall-inqas bdew joperaw b'mod relattivament trasparenti. Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2003/600/KE tat-2 ta' April 2003, Ċanga Franċiża, ĠU L 209, 19.8.2003, p. 12.

181 Is-sentenza tat-13 ta' Diċembru 2012, *Expedia*, C-226/11, EU:C:2012:795, il-punt 37.

4.2.3. *Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni*

323. L-arranġamenti ta' xiri konġunt, li permezz tagħhom ix-xerrejja jinteraġixxu b'mod konġunt mal-fornituri permezz tal-arranġament, iridu jiġu analizzati fil-kuntest legali u ekonomiku tagħhom fir-rigward tal-effetti reali u probabbli tagħhom fuq il-kompetizzjoni. L-analiżi tal-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni ġġenerati minn arranġament ta' xiri konġunt trid tkopri l-effetti negattivi kemm fuq is-suq jew is-swieq tax-xiri, fejn l-arranġament ta' xiri konġunt jinteraġixxi mal-fornituri, kif ukoll fuq is-suq jew is-swieq tal-bejgħ, fejn il-partijiet għall-arranġament ta' xiri konġunt jistgħu jikkompetu bħala bejjiegħa.

324. Madankollu, b'mod ġenerali, huwa inqas probabbli li l-arranġamenti ta' xiri konġunt iwasslu għal tħassib fir-rigward tal-kompetizzjoni meta l-partijiet ma jkollhomx saħħa fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ.

325. Ċerti restrizzjonijiet kuntrattwali imposti fuq il-membri ta' arranġament ta' xiri konġunt ma jistgħux jirrestrinġu l-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) u saħansitra jkollhom effetti ta' benefiċċju fuq il-kompetizzjoni meta jkunu limitati għal dak li huwa oġġettivament meħtieġ biex jiġi żgurat il-funzjonament tajjeb tal-arranġament u biex tiġi eżerċitata s-saħħa tax-xerrejja tiegħu b'rabta mal-fornituri[182]. Dan japplika, pereżempju, għal projbizzjoni fuq il-partijiet għal arranġament ta' xiri konġunt milli jipparteċipaw f'arranġamenti kompetituri oħrajn sal-punt li dan jista' jipperikola l-operazzjonijiet u s-saħħa tax-xerrejja tiegħu. Bil-maqlub, l-obbligi ta' xiri esklużiv, fejn il-membri ta' arranġament ta' xiri konġunt ikunu obbligati jixtru l-ħtiġijiet kollha tagħhom jew il-biċċa l-kbira minnhom permezz tal-arranġament, jista' jkollhom effetti negattivi fuq il-kompetizzjoni u jeħtieġu valutazzjoni fid-dawl tal-effetti ġenerali tal-arranġament ta' xiri konġunt.

4.2.3.1. Swieq rilevanti

326. Hemm żewġ swieq li jistgħu jiġu affettwati mill-arranġamenti ta' xiri konġunt. L-ewwel nett, is-suq jew is-swieq li miegħu jew magħhom huwa direttament ikkonċernat l-arranġament ta' xiri konġunt, jiġifieri, is-suq jew is-swieq tax-xiri rilevanti fejn il-partijiet jinnegozjaw mal-fornituri jew jixtru mingħandhom. It-tieni, is-suq jew is-swieq tal-bejgħ, jiġifieri, is-suq jew is-swieq downstream fejn il-partijiet għall-arranġament ta' xiri konġunt ikunu attivi bħala bejjiegħa.

327. Id-definizzjoni ta' swieq tax-xiri rilevanti ssegwi l-prinċipji deskritti fl-Avviż dwar id-Definizzjoni tas-Suq u kwalunkwe gwida futura relatata mad-definizzjoni ta' swieq rilevanti għall-finijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni u hija bbażata fuq il-kunċett ta' sostitwibbiltà biex jiġu identifikati restrizzjonijiet kompetittivi. L-unika differenza mid-definizzjoni ta' "swieq tal-bejgħ" hija li s-sostitwibbiltà għandha tiġi definita mill-perspettiva tal-provvista u mhux mill-perspettiva tad-domanda. Fi kliem ieħor, l-alternattivi tal-fornituri huma deċiżivi fl-identifikazzjoni tar-restrizzjonijiet kompetittivi fuq ix-xerrejja. Dawk l-alternattivi jistgħu jiġu analizzati, pereżempju, billi tiġi eżaminata r-reazzjoni tal-fornituri għal tnaqqis żgħir iżda mhux tranżitorju fil-prezz. Ladarba jiġi definit is-suq, is-sehem mis-suq jista' jiġi kkalkolat bħala l-persentaġġ tax-xiri mill-partijiet mill-bejgħ totali tal-prodott mixtri jew tal-prodotti mixtrija fis-suq rilevanti.

328. Barra minn hekk, jekk il-partijiet ikunu kompetituri f'suq tal-bejgħ wieħed jew aktar, dawk is-swieq ikunu wkoll rilevanti għall-valutazzjoni. Is-swieq tal-bejgħ għandhom

[182] Ara s-sentenza tal-15 ta' Diċembru 1994, *Gøttrup*-Klim, C-250/92, EU:C:1994:413, il-punt 34.

jiġu definiti billi tiġi applikata l-metodoloġija deskritta fl-Avviż dwar id-Definizzjoni tas-Suq u kwalunkwe gwida futura relatata mad-definizzjoni tas-swieq rilevanti għall-finijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni.

4.2.3.2. Saħħa fis-suq

329. Ma hemm l-ebda livell limitu assolut li ’l fuq minnu jista’ jiġi preżunt li l-partijiet għal arranġament ta’ xiri konġunt għandhom saħħa fis-suq sabiex ikun probabbli li l-arranġament ta’ xiri konġunt iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Madankollu, fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, ma huwiex probabbli li tkun teżisti saħħa fis-suq jekk il-partijiet għall-arranġament ta’ xiri konġunt ikollhom sehem mis-suq ikkombinat li ma jaqbiżx il-15 % fis-suq jew fis-swieq tax-xiri, kif ukoll sehem mis-suq ikkombinat li ma jaqbiżx il-15 % fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ. Fi kwalunkwe każ, jekk l-ishma mis-suq ikkombinati tal-partijiet ma jaqbżux il-15 % kemm fis-suq/swieq tax-xiri kif ukoll f’dawk tal-bejgħ, x’aktarx li l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) jiġu ssodisfati.

330. Sehem mis-suq ’il fuq minn dak il-livell limitu f’suq wieħed jew fit-tnejn li huma ma jindikax awtomatikament li l-arranġament ta’ xiri konġunt x’aktarx li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Arranġament ta’ xiri konġunt b’sehem mis-suq ikkombinat ’il fuq minn dak il-livell limitu jeħtieġ valutazzjoni dettaljata tal-effetti tiegħu fis-suq li tinvolvi, iżda ma tkunx limitata għal, fatturi bħall-konċentrazzjoni tas-suq, valutazzjoni tal-marġnijiet tal-profitt u tas-setgħa kumpensatorja possibbli ta’ fornituri b’saħħithom.

331. Jekk il-partijiet għall-arranġament ta’ xiri konġunt ikollhom grad sinifikanti ta’ saħħa tax-xerrejja fis-suq tax-xiri, hemm riskju li huma jistgħu jagħmlu ħsara lill-kompetizzjoni upstream, li fl-aħħar mill-aħħar tista’ tikkawża wkoll ħsara kompetittiva lill-konsumaturi aktar downstream. Pereżempju, is-saħħa tax-xerrejja eżerċitata b’mod konġunt tista’ tagħmel ħsara lill-inċentivi ta’ investiment u ġġiegħel lill-fornituri jnaqqsu l-firxa jew il-kwalità tal-prodotti li jipproduċu. Din tista’ ġġib magħha effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, bħal tnaqqis fil-kwalità, tnaqqis fl-isforzi ta’ innovazzjoni, jew, fl-aħħar mill-aħħar, provvista subottimali

332. Ir-riskju li arranġament ta’ xiri konġunt jista’ jiskoraġġixxi l-investimenti jew l-innovazzjonijiet li minnhom jibbenefikaw il-konsumaturi jista’ jkun akbar għal xerrejja kbar li flimkien jammontaw għal proporzjon kbir ta’ xiri – b’mod partikolari meta jittrattaw ma’ fornituri żgħar. Tali fornituri jistgħu jkunu partikolarment vulnerabbli għal tnaqqis fil-profitti permezz ta’ arranġament ta’ xiri konġunt b’sehem mis-suq sinifikanti fis-suq jew fis-swieq tax-xiri, speċjalment meta fornituri żgħar ikunu għamlu investimenti speċifiċi sabiex ifornu lill-membri ta’ arranġament ta’ xiri konġunt. Huwa inqas probabbli li jkun hemm effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk il-fornituri jkollhom grad sinifikanti ta’ saħħa kumpensatorja tal-bejjiegħa (li mhux bilfors tammonta għal dominanza) fis-suq jew fis-swieq tax-xiri, pereżempju, minħabba li jbigħu prodotti jew servizzi li x-xerrejja jeħtieġ li jkollhom sabiex jikkompetu fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ downstream

333. Pereżempju, akkordju bejn il-membri ta’ arranġament ta’ xiri konġunt biex ma jibqgħux jixtru prodotti mingħand ċerti fornituri minħabba li tali prodotti ma humiex sostenibbli, filwaqt li l-arranġament ta’ xiri jrid jixtri biss prodotti sostenibbli, jista’ jwassal għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni f’termini ta’ prezz u għażla. Fid-dawl tal-

kontenut, l-objettivi u l-kuntest legali u ekonomiku tiegħu[183], tali akkordju fil-prinċipju ma għandux l-iskop li jeskludi fornituri li jipproduċu prodotti mhux sostenibbli mis-suq tax-xiri. F'dawk iċ-ċirkostanzi, jenħtieġ li jiġu vvalutati l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni ta' arranġament ta' xiri konġunt biex jinxtraw prodotti sostenibbli biss, filwaqt li jitqiesu, b'mod partikolari, in-natura tal-prodotti, il-pożizzjoni tax-xerrejja fis-suq u l-pożizzjoni tal-fornituri fis-suq. F'dan il-kuntest, se jkun rilevanti li jiġi kkunsidrat jekk il-fornituri kkonċernati għandhomx konsumaturi oħrajn minbarra dawk li huma parti għall-arranġament ta' xiri konġunt (inklużi konsumaturi fi swieq oħrajn) jew jistgħux faċilment jiddeċiedu li jibdew jipproduċu wkoll prodotti sostenibbli

334. Is-saħħa tax-xerrejja tal-partijiet għall-arranġament ta' xiri konġunt tista' tintuża wkoll biex teskludi xerrejja kompetituri mis-suq tax-xiri billi tillimita l-aċċess tagħhom għal fornituri effiċjenti u teħtieġ valutazzjoni tal-effetti restrittivi tal-arranġament fuq il-kompetizzjoni. Dan ikun l-aktar probabbli jekk ikun hemm għadd limitat ta' fornituri u jkun hemm ostakli għad-dħul fuq in-naħa tal-provvista tas-suq tax-xiri upstream. Bil-maqlub, arranġament ta' xiri konġunt fost grupp ta' xerrejja li għandu l-għan li jeskludi kompetitur attwali jew potenzjali mill-istess livell tas-suq tal-bejgħ jikkwalifika bħala bojkott kollettiv u jammonta għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop.

335. Jekk il-partijiet għal arranġament ta' xiri konġunt ikunu kompetituri downstream reali jew potenzjali, l-inċentivi tagħhom għall-kompetizzjoni fil-prezzijiet fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ downstream jistgħu jitnaqqsu b'mod konsiderevoli meta jixtru parti sinifikanti mill-prodotti tagħhom flimkien. L-ewwel nett, jekk il-partijiet flimkien ikollhom grad sinifikanti ta' saħħa fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ (li mhux bilfors jammonta għal dominanza), jista' jkun inqas probabbli li l-prezzijiet tax-xiri aktar baxxi miksuba mill-arranġament ta' xiri konġunt jiġu mgħoddija lill-konsumaturi. It-tieni, aktar ma jkun kbir is-sehem mis-suq ikkombinat tax-xerrejja fis-suq tal-bejgħ downstream, aktar ikun kbir ir-riskju li l-koordinazzjoni tax-xiri upstream tista' twassal ukoll għall-koordinazzjoni tal-bejgħ downstream. Dan ir-riskju huwa partikolarment kbir jekk l-arranġament ta' xiri konġunt jillimita (jew jiddiżinċentiva) il-kapaċità tal-membri tiegħu li jixtru b'mod indipendenti volumi addizzjonali tal-input fis-suq tax-xiri, jew permezz tal-arranġament ta' xiri konġunt jew inkella barra minnu. Obbligu fuq il-membri ta' arranġament ta' xiri konġunt li jixtru l-ħtiġijiet kollha tagħhom, jew il-biċċa l-kbira minnhom, permezz tal-arranġament, jirrikjedi valutazzjoni tal-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Tali valutazzjoni tqis, b'mod partikolari, il-firxa tal-obbligu, is-sehem mis-suq tal-arranġament ta' xiri konġunt fis-suq tal-bejgħ u l-grad ta' konċentrazzjoni tal-fornituri fis-suq tax-xiri u jekk tali obbligu huwiex meħtieġ sabiex tiġi żgurata pożizzjoni ta' negozjar b'saħħitha biżżejjed tal-arranġament lejn fornituri b'saħħithom.

336. Fl-analiżi ta' jekk il-partijiet għal arranġament ta' xiri konġunt għandhomx is-saħħa tax-xerrejja, l-għadd u l-intensità tar-rabtiet (pereżempju, akkordji ta' xiri oħrajn) bejn il-kompetituri fis-suq tax-xiri huma rilevanti.

337. Madankollu, jekk ix-xerrejja kompetituri li jikkooperaw ma jkunux attivi fl-istess suq tal-bejgħ rilevanti (pereżempju, il-bejjiegħa bl-imnut li huma attivi fi swieq ġeografiċi differenti u ma jistgħux jitqiesu bħala kompetituri potenzjali), l-

[183] Ara t-Taqsima 1.2.4 ta' hawn fuq.

arranġament ta' xiri konġunt huwa inqas probabbli li jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni fis-suq tal-bejgħ. Madankollu, jista' jkun aktar probabbli li tali arranġament ta' xiri konġunt ma' membri li ma humiex attivi fl-istess suq tal-bejgħ iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk huma jkollhom tali pożizzjoni sinifikanti fis-swieq tax-xiri li tista' tagħmel ħsara lill-proċess kompetittiv għal atturi oħrajn fis-swieq tax-xiri (pereżempju, billi tagħmel ħsara sinifikanti lill-inċentivi ta' investiment upstream).

4.2.3.3. Eżitu kolluživ

338. L-arranġamenti ta' xiri konġunt jistgħu jwasslu għal eżitu kolluživ jekk jiffaċilitaw il-koordinazzjoni tal-imġiba tal-partijiet fis-suq tal-bejgħ fejn huma kompetituri reali jew potenzjali. Dan jista' jkun il-każ, b'mod partikolari, jekk l-istruttura tas-suq fis-suq tal-bejgħ twassal għal kollużjoni (pereżempju, minħabba li s-suq ikun ikkonċentrat u juri grad sinifikanti ta' trasparenza). Eżitu kolluživ huwa wkoll aktar probabbli jekk l-arranġament ta' xiri konġunt ikun jinkludi għadd sinifikanti ta' impriżi fis-suq tal-bejgħ u jestendi lil hinn mis-sempliċi negozjar konġunt tat-termini u tal-kundizzjonijiet tax-xiri (pereżempju, billi jiffissa l-volumi ta' xiri tal-membri tiegħu), biex b'hekk jiġi limitat b'mod sinifikanti l-ambitu għall-partijiet għall-arranġament biex jikkompetu fis-suq tal-bejgħ.

339. Il-kollużjoni tista' tiġi ffaċilitata wkoll jekk il-partijiet jiksbu grad għoli ta' kostijiet komuni permezz ta' xiri konġunt, dejjem jekk il-partijiet ikollhom saħħa fis-suq tal-bejgħ u l-karatteristiċi tas-suq iwasslu għall-koordinazzjoni.

340. L-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jkunu aktar probabbli jekk il-partijiet għall-arranġament ta' xiri konġunt ikollhom proporzjon sinifikanti tal-kostijiet varjabbli tagħhom fis-suq tal-bejgħ komuni bejniethom. Dan ikun il-każ, pereżempju, jekk il-bejjiegħa bl-imnut li jkunu attivi fl-istess suq jew swieq tal-bejgħ bl-imnut rilevanti, jixtru flimkien ammont sinifikanti tal-prodotti li joffru għall-bejgħ mill-ġdid. Dan jista' jkun il-każ ukoll jekk il-manifatturi u l-bejjiegħa kompetituri ta' prodott finali jixtru b'mod konġunt proporzjon kbir tal-input tagħhom flimkien.

341. L-implimentazzjoni ta' arranġament ta' xiri konġunt tista' teħtieġ l-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva, bħall-prezzijiet tax-xiri (jew parti minnhom) u l-volumi tax-xiri. L-iskambju ta' tali informazzjoni jista' jiffaċilita l-koordinazzjoni fir-rigward tal-prezzijiet tal-bejgħ u tal-output u, b'hekk, iwassal għal eżitu kolluživ fis-swieq tal-bejgħ. L-effetti ta' spill-over mill-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva jistgħu jiġu minimizzati, pereżempju, fejn id-*data* tinġabar mill-arranġament ta' xiri konġunt u dan ma jgħaddix l-informazzjoni lill-partijiet għalih billi jiġu stabbiliti miżuri tekniċi jew prattiċi biex jipproteġu l-kunfidenzjalità tal-informazzjoni. Barra minn hekk, jenħtieġ li l-parteċipazzjoni ta' impriża f'diversi arranġamenti ta' xiri konġunt ma twassalx għal skambji antikompetittivi ta' informazzjoni jew tipi oħrajn ta' koordinazzjoni bejn l-arranġamenti ta' xiri differenti.

342. Kwalunkwe effett fuq il-kompetizzjoni li jirriżulta mill-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva se jiġi vvalutat fid-dawl tal-effetti ġenerali tal-arranġament ta' xiri konġunt, sakemm tali skambji jkunu meħtieġa għall-funzjonament tal-arranġament ta' xiri konġunt. Jekk l-iskambju ta' informazzjoni fil-kuntest ta' arranġament ta' xiri konġunt huwiex probabbli li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jenħtieġ li jiġi vvalutat skont il-gwida mogħtija fil-Kapitolu 6. Jekk l-iskambju ta' informazzjoni ma jaqbiżx il-kondiviżjoni tad-*data* meħtieġa għax-xiri konġunt tal-prodotti mill-partijiet għall-arranġament ta' xiri

konġunt, allura anki jekk l-iskambju ta' informazzjoni jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), ikun aktar probabbli li l-akkordju jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3) milli kieku l-iskambju jmur lil hinn minn dak li kien meħtieġ għax-xiri konġunt.

343. Meta jiġu nnegozjati t-termini u l-kundizzjonijiet mal-fornituri, arranġament ta' xiri konġunt jista' jhedded lill-fornituri biex jabbandunaw in-negozjati jew biex iwaqqfu x-xiri temporanjament sakemm ma jiġux offruti termini aħjar jew prezzijiet orħos. Tali theddid huwa tipikament parti minn proċess ta' negozjar u jista' jinvolvi azzjoni kollettiva mix-xerrejja meta arranġament ta' xiri konġunt iwettaq in-negozjati. Fornituri b'saħħithom jistgħu jużaw theddid simili li jieqfu jinnegozjaw jew ifornu prodotti fin-negozjar tagħhom max-xerrejja. Tali theddid ġeneralment ma jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop u kwalunkwe effett negattiv li jirriżulta minn tali theddid kollettiv ma jiġix ivvalutat separatament, iżda fid-dawl tal-effetti ġenerali tal-arranġament ta' xiri konġunt. Eżempju ta' tali theddid għan-negozjar jikkonċerna waqfiet temporanji mill-membri ta' alleanza tal-bejgħ bl-imnut milli jordnaw ċerti prodotti, magħżula minn kull wieħed mill-membri individwalment għall-ħwienet tagħhom stess, minn fornitur matul in-negozjati tagħhom dwar it-termini u l-kundizzjonijiet għall-akkordju futur tagħhom dwar il-provvista[184]. Tali waqfiet temporanji jistgħu jwasslu sabiex il-prodotti magħżula mill-membri individwi tal-alleanza ma jkunux disponibbli fuq l-ixkafef tal-bejjiegħa bl-imnut għal perjodu ta' żmien limitat, jiġifieri sakemm l-alleanza tal-bejjiegħa bl-imnut u l-fornitur ikunu qablu fuq it-termini u l-kundizzjonijiet tal-provvisti futuri.

4.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3)

4.3.1. Titjib fl-effiċjenza

344. L-arranġamenti ta' xiri konġunt jistgħu jwasslu għal kisbiet sinifikanti fl-effiċjenza. B'mod partikolari, huma jistgħu jwasslu għal iffrankar tal-kostijiet, bħal prezzijiet tax-xiri aktar baxxi jew tnaqqis fl-kostijiet tat-tranżazzjoni, tat-trasport u tal-ħżin, biex b'hekk jiġu ffaċilitati l-ekonomiji ta' skala. Barra minn hekk, l-arranġamenti ta' xiri konġunt jistgħu jwasslu għal titjib fl-effiċjenza kwalitattiva billi jwasslu lill-fornituri sabiex jinnovaw u jintroduċu prodotti ġodda jew imtejba fis-suq. Tali effiċjenzi kwalitattivi jistgħu jkunu ta' benefiċċju għall-konsumaturi, billi jnaqqsu d-dipendenzi u jevitaw l-iskarsezza permezz ta' ktajjen tal-provvista aktar reżiljenti u billi jikkontribwixxu għal suq intern aktar reżiljenti.

4.3.2. Indispensabbiltà

345. Restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jinkiseb titjib fl-effiċjenza ġġenerat permezz ta' akkordju ta' xiri ma jissodisfawx il-kriterji tal-Artikolu 101(3). Obbligu ta' xiri jew negozjar esklużivament permezz tal-arranġament ta' xiri konġunt jista', f'ċerti każijiet, ikun indispensabbli biex jinkiseb il-grad meħtieġ ta' saħħa tax-xerrejja jew il-volum tax-xiri għar-realizzazzjoni ta' ekonomiji ta' skala. Madankollu, tali obbligu għandu jiġi vvalutat fil-kuntest tal-każ individwali.

---

184 Il-waqfiet temporanji mill-bejjiegħa bl-imnut fl-ordnijiet ta' ċerti prodotti mingħand il-fornituri jenħtieġ li jiġu distinti mill-hekk imsejħa "tneħħija mil-lista", jiġifieri miżura li permezz tagħha bejjiegħ bl-imnut ineħħi b'mod permanenti ċerti prodotti ta' fornitur mill-għażla ta' prodotti tiegħu u jneħħi l-ispazju assoċjat fuq l-ixkafef tiegħu.

4.3.3. Trasferiment lill-konsumaturi

346. It-titjib fl-effiċjenza, bħall-effiċjenzi tax-xiri li jnaqqsu l-kostijiet jew l-effiċjenzi kwalitattivi fil-forma tal-introduzzjoni ta' prodotti ġodda jew imtejba fis-suq, li jinkisbu permezz ta' restrizzjonijiet indispensabbli, iridu jiġu mgħoddija lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni kkawżati mill-arranġament ta' xiri konġunt. B'hekk, l-iffrankar tal-kostijiet jew effiċjenzi oħrajn li minnhom jibbenefikaw biss il-partijiet għall-arranġament ta' xiri konġunt ma humiex biżżejjed. Minflok, l-iffrankar tal-kostijiet jeħtieġ li jiġi mgħoddi lill-konsumaturi tal-partijiet stess, jiġifieri, lill-konsumaturi. Fl-eżempju ta' kostijiet tax-xiri aktar baxxi, it-trasferiment jista' jseħħ permezz ta' prezzijiet aktar baxxi fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ.

347. Normalment, il-kumpaniji jkollhom inċentiv biex jgħaddu mill-inqas parti minn tnaqqis fil-kostijiet varjabbli lill-konsumaturi tagħhom stess. Il-marġini ta' profitt ogħla li jirriżulta mit-tnaqqis fil-kostijiet varjabbli jipprovdi lill-kumpaniji b'inċentiv kummerċjali sinifikanti biex jespandu l-output permezz ta' tnaqqis fil-prezzijiet. Madankollu, il-membri ta' arranġament ta' xiri konġunt li flimkien għandhom saħħa sinifikanti fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ, jistgħu jkunu inqas inklinati li jgħaddu t-tnaqqis fil-kostijiet varjabbli lill-konsumaturi. Barra minn hekk, it-tnaqqis pur fil-kostijiet fissi (bħal pagamenti ta' somma f'daqqa mill-fornituri) jista' ma jkunx probabbli li jiġi mgħoddi lill-konsumaturi, minħabba li normalment ma jipprovdix lill-kumpaniji b'inċentiv biex jespandu l-output. Għalhekk, hija meħtieġa valutazzjoni bir-reqqa tal-arranġament speċifiku ta' xiri konġunt biex jiġi vvalutat jekk dan jiġġenerax inċentiv ekonomiku għall-espansjoni tal-output u, b'hekk, jiġu mgħoddija t-tnaqqis tal-kostijiet jew l-effiċjenzi[185]. Fl-aħħar nett, prezzijiet tal-bejgħ aktar baxxi għall-konsumaturi huma partikolarment improbabbli jekk l-arranġament ta' xiri konġunt jillimita (jew jiddiżinċentiva) il-kapaċità tal-membri tiegħu biex jixtru b'mod indipendenti volumi addizzjonali permezz tal-arranġament ta' xiri konġunt jew barra minnu. Fil-fatt, l-arranġamenti ta' xiri konġunt li jillimitaw l-ordnijiet indipendenti ta' volumi addizzjonali mill-membri tagħhom jipprovdu inċentiv biex jiżdiedu l-prezzijiet tal-bejgħ. Dan għaliex il-limitazzjoni konġunta tax-xiri ta' inputs jista' jkollha wkoll l-effett li tillimita l-volum ta' bejgħ fis-suq jew fis-swieq tal-bejgħ.

4.3.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

348. Il-kriterji tal-Artikolu 101(3) ma jistgħux jiġu ssodisfati jekk il-partijiet jingħataw il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta' parti sostanzjali mill-prodotti inkwistjoni. Dik il-valutazzjoni għandha tkopri kemm is-swieq tax-xiri kif ukoll tal-bejgħ.

4.4. Eżempji

349. Kartell tax-xerrejja

> Eżempju 1
>
> **Sitwazzjoni**: Ħafna impriżi żgħar jiġbru l-mowbajls użati permezz ta' ħwienet tal-bejgħ bl-imnut fejn jiġu ritornati meta jinxtara mowbajl ġdid. Dawn il-kolletturi

---

185 Pereżempju, filwaqt li ribass jista' jkollu l-*forma* kuntrattwali ta' pagament ta' somma f'daqqa, huwa jista' effettivament ikun kontinġenti fuq il-ħtieġa li x-xerrej jilħaq ċerti miri ta' bejgħ mistennija meta l-kuntratt jiġi nnegozjat mill-ġdid is-sena ta' wara.

jbigħu l-mowbajls użati lil impriżi tar-riċiklaġġ li jestrattaw materja prima siewja bħal deheb, fidda u ram, sabiex jerġgħu jintużaw bħala alternattiva aktar sostenibbli għall-estrazzjoni artiġjanali. Ħames impriżi tar-riċiklaġġ li jirrappreżentaw 12 % tas-suq tax-xiri għall-mowbajls użati jaqblu ma' prezz massimu komuni tax-xiri għal kull telefon. Dawn il-ħames impriżi tar-riċiklaġġ iżommu wkoll lil xulxin informati dwar id-diskussjonijiet dwar il-prezzijiet li qed iwettqu individwalment mal-kolletturi tal-mowbajls użati, l-offerti li għamlulhom il-kolletturi u l-prezz li eventwalment jaqblu li jħallsu lill-kolletturi għal kull telefon.

Analiżi: Il-ħames impriżi tar-riċiklaġġ huma kollha parti minn kartell tax-xerrejja. Kull waħda minnhom qed tinnegozja u tixtri individwalment mingħand il-kolletturi tal-mowbajls. Ma hemm l-ebda arranġament ta' xiri konġunt involut li jirrappreżenta lix-xerrejja b'mod konġunt fin-negozjati mal-kolletturi jew fix-xiri mingħandhom. Irrispettivament mis-sehem mis-suq relattivament żgħir li l-impriżi tar-riċiklaġġ għandhom fis-suq tax-xiri għall-iskart elettroniku, l-akkordju bejniethom jikkwalifika bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop u ma jirrikjedix definizzjoni tas-suq u lanqas valutazzjoni tal-effetti potenzjali tiegħu fuq is-suq.

350. Negozjar konġunt minn alleanza Ewropea tal-bejgħ bl-imnut

Eżempju 2

Sitwazzjoni: Alleanza Ewropea tal-bejgħ bl-imnut, li bħala membri tagħha għandha seba' ktajjen kbar tal-bejgħ bl-imnut, kull waħda minn Stat Membru differenti, tinnegozja b'mod konġunt ma' manifattur kbir ta' prodotti tal-ħelu xi termini u kundizzjonijiet addizzjonali għall-akkordju ta' provvista futur tagħhom. L-alleanza għandha sehem mis-suq ta' mhux aktar minn 18 % f'kull suq tax-xiri rilevanti għall-ħelu u kull wieħed mill-membri tagħha għandu sehem mis-suq ta' bejn 15 % u 20 % fis-swieq tal-bejgħ bl-imnut fl-Istat Membru rispettiv tagħhom. In-negozjati jkopru b'mod partikolari ribass addizzjonali mill-prezz tal-lista normali tal-manifattur bi skambju għal ċerti servizzi promozzjonali li jkopru s-seba' Stati Membri li fihom il-membri tal-alleanza huma attivi fis-suq tal-bejgħ. Iż-żewġ naħat jixprunaw ftehim iebes sabiex jiksbu l-aqwa ftehim possibbli. F'xi punt matul in-negozjati, l-alleanza tal-bejgħ bl-imnut thedded u sussegwentement tiddeċiedi li twaqqaf temporanjament l-ordni ta' ċerti prodotti mingħand il-manifattur biex iżżid il-pressjoni. Fl-implimentazzjoni ta' din id-deċiżjoni, kull membru tal-alleanza jiddeċiedi individwalment liema prodotti jieqaf jordna mingħand il-manifattur waqt l-imblokk matul in-negozjati. Eventwalment, wara sessjoni oħra ta' negozjati, il-manifattur u l-alleanza jaqblu fuq ir-ribass addizzjonali li se japplika għax-xiri individwali sussegwenti mill-membri tagħha u jerġgħu jibdew l-ordnijiet tagħhom tal-firxa sħiħa ta' prodotti mingħand il-manifattur.

Analiżi: L-alleanza Ewropea tal-bejgħ bl-imnut tikkwalifika bħala arranġament ta' xiri konġunt, anki jekk tinnegozja b'mod konġunt biss ċerti termini u kundizzjonijiet mal-manifattur f'isem il-membri tagħha, li abbażi tagħhom huma jixtru individwalment il-kwantitajiet meħtieġa tagħhom. Il-ktajjen nazzjonali tal-bejgħ bl-imnut li huma membri tal-alleanza ma humiex attivi fl-istess swieq tal-bejgħ. Għalhekk, l-arranġament ta' xiri konġunt huwa inqas probabbli li jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni downstream sal-punt li jiffaċċjaw pressjoni kompetittiva suffiċjenti minn bejjiegħa bl-imnut kompetituri. Kwalunkwe effett negattiv fuq il-kompetizzjoni għall-manifatturi upstream mir-ribass addizzjonali (pereżempju, f'termini ta' innovazzjoni mill-fornituri) għandu jiġi vvalutat fid-dawl

tal-effetti ġenerali tal-arranġament ta' xiri konġunt. Il-waqfien temporanju tal-ordnijiet ma jidhirx li jagħmel ħsara lill-konsumaturi fuq perjodu ta' żmien qasir, sakemm ikollhom bejjiegħa bl-imnut kompetituri oħrajn fejn ikunu jistgħu jixtru l-istess prodotti jew prodotti sostitwibbli, u dan jista' jkun ta' benefiċċju għall-konsumaturi fit-tul permezz ta' prezzijiet aktar baxxi.

351. Xiri konġunt minn impriżi żgħar b'ishma mis-suq ikkombinati moderati

Eżempju 3

Sitwazzjoni: 150 bejjiegħ bl-imnut żgħar ikkonkludew akkordju biex jifformaw arranġament ta' xiri konġunt. Huma obbligati li jixtru volum minimu permezz tal-arranġament, li jammonta għal madwar 50 % tal-kostijiet totali ta' kull bejjiegħ bl-imnut. Il-bejjiegħa bl-imnut jistgħu jixtru aktar mill-volum minimu permezz tal-arranġament, u jistgħu wkoll jixtru barra mill-kooperazzjoni. Huma għandhom sehem mis-suq ikkombinat ta' 23 % kemm fis-suq tax-xiri kif ukoll f'dak tal-bejgħ. L-Impriża A u l-Impriża B huma żewġ kompetituri kbar tal-membri tal-arranġament ta' xiri konġunt. Il-Kumpanija A għandha sehem ta' 25 % kemm fis-suq tax-xiri kif ukoll f'dak tal-bejgħ, u l-Kumpanija B għandha 35 %. Ma hemm l-ebda ostaklu li jimpedixxi lill-bqija tal-kompetituri iżgħar milli jifformaw ukoll arranġament ta' xiri konġunt. Il-150 bejjiegħ bl-imnut jiksbu ffrankar sostanzjali fil-kostijiet bis-saħħa tax-xiri b'mod konġunt permezz tal-arranġament ta' xiri konġunt.

Analiżi: Il-bejjiegħa bl-imnut għandhom pożizzjoni moderata fis-swieq tax-xiri u tal-bejgħ. Barra minn hekk, il-kooperazzjoni ġġib magħha xi ekonomiji ta' skala. Minkejja li l-bejjiegħa bl-imnut jiksbu grad għoli ta' kostijiet komuni, mhux probabbli li jkollhom saħħa fis-suq tal-bejgħ minħabba l-preżenza fis-suq tal-Impriżi A u B, li t-tnejn huma individwalment akbar mill-arranġament ta' xiri konġunt. Konsegwentement, ma huwiex probabbli li l-bejjiegħa bl-imnut jikkoordinaw l-imġiba tagħhom u jaslu għal eżitu kollużiv. Għalhekk, ma huwiex probabbli li l-formazzjoni tal-arranġament ta' xiri konġunt twassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

352. Il-kostijiet komuni u s-saħħa fis-suq tal-bejgħ

Eżempju 4

Sitwazzjoni: Żewġ ktajjen ta' supermarkets jikkonkludu akkordju biex jixtru flimkien prodotti li jammontaw għal madwar 80 % tal-kostijiet varjabbli tagħhom. Fis-swieq tax-xiri rilevanti għall-kategoriji differenti ta' prodotti, il-partijiet għandhom ishma mis-suq ikkombinati ta' bejn 25 % u 40 %. Fis-suq tal-bejgħ rilevanti, huma għandhom sehem mis-suq ikkombinat ta' 60 % u hemm erba' bejjiegħa bl-imnut sinifikanti oħrajn, kull wieħed b'sehem mis-suq ta' 10 %. Id-dħul fis-suq ma huwiex probabbli.

Analiżi: Huwa probabbli li dan l-akkordju ta' xiri jagħti lill-partijiet il-kapaċità li jikkordinaw l-imġiba tagħhom fis-suq tal-bejgħ, u b'hekk iwassal għal eżitu kollużiv. Il-partijiet għandhom saħħa fis-suq tal-bejgħ, minħabba li f'dak is-suq hemm ftit kompetituri u huma ferm iżgħar, u l-akkordju ta' xiri jwassal għal kostijiet komuni sinifikanti. Barra minn hekk dħul fis-suq ma huwiex probabbli. L-inċentiv għall-partijiet biex jikkoordinaw l-imġiba tagħhom jissaħħaħ jekk l-istrutturi tal-kostijiet tagħhom kienu diġà simili qabel il-konklużjoni tal-akkordju. Barra minn hekk, marġnijiet simili tal-partijiet ikomplu jżidu r-riskju ta' eżitu kollużiv. Dan l-akkordju joħloq ukoll ir-riskju li l-partijiet iwaqqfu d-domanda u konsegwentement, b'riżultat

ta' tnaqqis fil-kwantità, il-prezzijiet tal-bejgħ dowstream jiżdiedu. B'hekk, l-akkordju ta' xiri x'aktarx li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Minkejja li huwa probabbli ħafna li l-akkordju jwassal għal titjib fl-effiċjenza fil-forma ta' ffrankar tal-kostijiet, minħabba s-saħħa sinifikanti tal-partijiet fis-suq tal-bejgħ, mhux probabbli li dawn jiġu mgħoddija lill-konsumaturi sa punt li jegħlbu l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Għalhekk, l-akkordju ta' xiri mhux probabbli li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3).

353. Partijiet attivi fi swieq ġeografiċi differenti

Eżempju 5

Sitwazzjoni: Sitt bejjiegħa bl-imnut kbar, li kull wieħed minnhom huwa bbażat fi Stat Membru differenti, jifformaw arranġament ta' xiri konġunt biex jixtru flimkien diversi prodotti tad-ditta bbażati fuq id-dqiq tal-qamħ durum. Il-partijiet huma permessi jixtru prodotti tad-ditta simili oħrajn barra mill-kooperazzjoni. Barra minn hekk, ħamsa minnhom joffru wkoll prodotti simili b'tikketti privati. Il-membri tal-arranġament ta' xiri konġunt għandhom sehem mis-suq ikkombinat ta' madwar 22 % fis-suq tax-xiri rilevanti, li jkopri l-Unjoni kollha. Fis-suq tax-xiri hemm tliet xerrejja kbar oħrajn ta' daqs simili. Kull waħda mill-partijiet għall-arranġament tax-xiri konġunt għandha sehem mis-suq ta' bejn 20 % u 30 % fis-swieq tal-bejgħ li fihom huma attivi u li huma swieq nazzjonali. L-ebda waħda minnhom ma hija attiva fi Stat Membru fejn huwa attiv membru ieħor tal-grupp. Il-partijiet ma humiex parteċipanti ġodda potenzjali fis-swieq ta' xulxin.

Analiżi: L-arranġament ta' xiri konġunt se jkun jista' jikkompeti max-xerrejja ewlenin eżistenti l-oħrajn fis-suq tax-xiri. Is-swieq tal-bejgħ huma ferm iżgħar (fil-fatturat u fl-ambitu ġeografiku) mis-suq tax-xiri li jkopri l-Unjoni kollha u, f'dawk is-swieq, uħud mill-membri tal-arranġament jista' jkollhom saħħa fis-suq. Anki jekk il-membri tal-arranġament ta' xiri konġunt ikollhom sehem mis-suq ikkombinat ta' aktar minn 15 % fis-suq tax-xiri, ma huwiex probabbli li l-partijiet jikkoordinaw l-imġiba tagħhom u jkollhom kollużjoni fis-swieq tal-bejgħ, minħabba li la huma kompetituri reali u lanqas potenzjali fis-swieq downstream. Huwa probabbli wkoll li huma jgħaddu l-prezzijiet imnaqqsa, dment li jiffaċċjaw kompetizzjoni sinifikanti fis-swieq tal-bejgħ. Konsegwentement, l-arranġament ta' xiri konġunt mhux probabbli li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

354. Skambju ta' informazzjoni

Eżempju 6

Sitwazzjoni: Tliet manifatturi kompetituri A, B u Ċ jafdaw arranġament ta' xiri konġunt indipendenti bix-xiri tal-prodott Z, li huwa prodott intermedjarju użat mit-tliet partijiet għall-produzzjoni tagħhom tal-prodott finali X. Il-kostijiet ta' Z ma humiex fattur ta' kostijiet sinifikanti għall-produzzjoni ta' X. L-arranġament ta' xiri konġunt ma jikkompetix mal-partijiet fis-suq tal-bejgħ għal X. L-informazzjoni kollha meħtieġa għax-xiri (pereżempju, l-ispeċifikazzjonijiet tal-kwalità, il-kwantitajiet, id-dati tal-kunsinna, il-prezzijiet massimi tax-xiri) tiġi ddivulgata biss lill-arranġament ta' xiri konġunt, mhux lill-partijiet l-oħrajn. L-arranġament ta' xiri konġunt jaqbel fuq il-prezzijiet tax-xiri mal-fornituri. A, B u Ċ għandhom sehem mis-suq ikkombinat ta' 30 % f'kull wieħed mis-swieq tax-xiri u tal-bejgħ. Huma għandhom sitt kompetituri fis-swieq tax-xiri u l-bejgħ, tnejn minnhom b'sehem mis-suq ta' 20 %.

Analiżi: Billi ma hemmx skambju ta' informazzjoni dirett bejn il-partijiet, ma huwiex probabbli li t-trasferiment tal-informazzjoni meħtieġa għax-xiri permezz tal-arranġament ta' xiri konġunt iwassal għal eżitu kolluživ. Konsegwentement, ma huwiex probabbli li l-iskambju ta' informazzjoni jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

5. AKKORDJI TA' KUMMERĊJALIZZAZZJONI

5.1. Introduzzjoni

355. L-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jinvolvu kooperazzjoni bejn kompetituri fil-bejgħ, id-distribuzzjoni jew il-promozzjoni tal-prodotti sostituti tagħhom. Dan it-tip ta' akkordju jista' jkollu ambitu li jvarja ħafna, skont il-funzjonijiet tal-kummerċjalizzazzjoni li huma koperti mill-kooperazzjoni. Fuq naħa waħda tal-ispettru, l-akkordji ta' bejgħ konġunt jistgħu jwasslu għal determinazzjoni konġunta tal-aspetti kummerċjali kollha relatati mal-bejgħ tal-prodott, inkluż il-prezz. Fuq in-naħa l-oħra, hemm akkordji aktar limitati li jindirizzaw biss funzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni speċifika waħda, bħad-distribuzzjoni, is-servizz ta' wara l-bejgħ, jew ir-reklamar.

356. Kategorija importanti ta' dawk l-akkordji aktar limitati hija l-akkordji ta' distribuzzjoni. Il-VBER u l-Linji Gwida Vertikali ġeneralment ikopru l-akkordji ta' distribuzzjoni, sakemm il-partijiet għall-akkordju ma jkunux kompetituri reali jew potenzjali. Jekk il-kompetituri jaqblu li jiddistribwixxu l-prodotti sostituti tagħhom (b'mod partikolari jekk jagħmlu dan fi swieq ġeografiċi differenti), hemm riskju f'ċerti każijiet li l-akkordji jkollhom bħala l-iskop jew l-effett tagħhom il-kompartimentalizzazzjoni tas-swieq bejn il-partijiet jew li jwasslu għal eżitu kolluživ. Dan jista' jkun minnu kemm għal akkordji reċiproċi kif ukoll għal dawk mhux reċiproċi bejn il-kompetituri, li b'hekk għandhom jiġu vvalutati, l-ewwel nett, skont il-prinċipji stabbiliti f'dan il-Kapitolu. Jekk dik il-valutazzjoni twassal għall-konklużjoni li l-kooperazzjoni bejn il-kompetituri fil-qasam tad-distribuzzjoni fil-prinċipju tkun aċċettabbli, tkun meħtieġa valutazzjoni oħra biex jiġu eżaminati r-restrizzjonijiet vertikali inklużi f'tali akkordji. Dak it-tieni stadju tal-valutazzjoni jenħtieġ li jkun ibbażat fuq il-prinċipji stabbiliti fil-Linji Gwida Vertikali.

357. L-unika eċċezzjoni għall-proċess f'żewġ stadji msemmi fil-paragrafu preċedenti hija fil-każ ta' akkordji ta' distribuzzjoni mhux reċiproċi bejn il-kompetituri fejn (a) il-fornitur ikun manifattur, bejjiegħ bl-ingrossa, jew importatur u distributur ta' oġġetti, filwaqt li x-xerrej ikun distributur u mhux impriża li tikkompeti fil-livell tal-manifattura, tal-bejgħ bl-ingrossa jew tal-importazzjoni, jew, (b) il-fornitur ikun fornitur ta' servizzi f'diversi livelli ta' kummerċ, filwaqt li x-xerrej jipprovdi s-servizzi tiegħu fil-livell tal-bejgħ bl-imnut u ma jkunx impriża li tikkompeti fil-livell tal-kummerċ meta jixtri s-servizzi tal-kuntratt li huma koperti mill-VBER[186], li għalihom dawn il-Linji Gwida ma japplikawx. Il-paragrafu 48 jipprovdi gwida addizzjonali dwar ir-relazzjoni ġenerali bejn dawn il-Linji Gwida mal-VBER u l-Linji Gwida Vertikali.

358. Jenħtieġ li ssir distinzjoni oħra bejn akkordji fejn il-partijiet jaqblu biss dwar kummerċjalizzazzjoni konġunta u akkordji fejn il-kummerċjalizzazzjoni tkun relatata ma' tip ieħor ta' kooperazzjoni upstream, bħal produzzjoni konġunta jew xiri

[186] L-Artikolu […] tar-Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija dwar Restrizzjonijiet Vertikali.

konġunt. Meta jiġu analizzati l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni li jikkombinaw stadji differenti ta' kooperazzjoni, huwa meħtieġ li ssir il-valutazzjoni skont il-paragrafi 6-7.

359. Japplikaw regoli speċifiċi għall-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti agrikoli. L-Artikolu 101 ma japplikax għal (i) il-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti agrikoli permezz ta' Organizzazzjonijiet tal-Produtturi u Assoċjazzjonijiet ta' Organizzazzjonijiet tal-Produtturi rikonoxxuti[187] u (ii) għal ċerti akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni li ma jikkonċernawx il-prezzijiet tal-bejgħ konġunt u li jiġu konklużi fost il-bdiewa u fost l-assoċjazzjonijiet tagħhom[188], soġġett għal kundizzjonijiet speċifiċi stipulati f'dawn ir-regoli. Barra minn hekk, hemm dispożizzjonijiet speċifiċi għall-kummerċjalizzazzjoni tal-ħalib mhux ipproċessat[189].

5.2. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

5.2.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

360. L-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu jwasslu għal restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni b'diversi modi. L-ewwel nett, u bl-aktar mod ovvju, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu jwasslu għall-iffissar tal-prezzijiet.

361. It-tieni, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu wkoll jiffaċilitaw il-limitazzjonijiet tal-output, minħabba li l-partijiet jistgħu jiddeċiedu dwar il-volum ta' prodotti li għandhom jitqiegħdu fis-suq, u għalhekk jirrestrinġu l-provvista.

362. It-tielet, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu jsiru mezz għall-partijiet biex jaqsmu s-swieq jew biex jallokaw l-ordnijiet jew il-konsumaturi, pereżempju, f'każijiet fejn l-impjanti tal-produzzjoni tal-partijiet ikunu jinsabu fi swieq ġeografiċi differenti jew meta l-akkordji jkunu reċiproċi.

363. Fl-aħħar nett, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu jwasslu wkoll għal skambju ta' informazzjoni strateġika relatata ma' aspetti fi ħdan jew barra mill-ambitu tal-kooperazzjoni jew ma' kostijiet komuni – b'mod partikolari fir-rigward ta' akkordji li ma jinkludux l-iffissar tal-prezzijiet – li jistgħu jirriżultaw f'eżitu kolluživ.

5.2.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

364. L-ewwel nett, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jwasslu għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop jekk iservu bħala għodda għall-involviment f'kartell moħbi. Fi kwalunkwe każ, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni li jinvolvu l-iffissar tal-prezzijiet, il-limitazzjonijiet tal-output jew il-kompartimentalizzazzjoni tas-suq għalhekk x'aktarx li jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop.

365. L-iffissar tal-prezzijiet huwa wieħed mill-preokkupazzjonijiet ewlenin fir-rigward tal-kompetizzjoni li jirriżultaw mill-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni bejn il-kompetituri. Akkordji limitati għall-bejgħ konġunt u, b'mod ġenerali, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni li jinkludu l-ipprezzar konġunt ġeneralment iwasslu għall-koordinazzjoni tal-politika tal-ipprezzar ta' manifatturi jew fornituri ta' servizzi kompetituri. Tali akkordji jistgħu mhux biss jeliminaw il-kompetizzjoni fil-prezzijiet

---

[187] L-Artikolu 152(1a) tar-Regolament (UE) 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fl-agrikoltura, kif emendat bir-Regolament (UE) 2021/2117 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-2 ta' Diċembru 2021.

[188] L-Artikolu 209 tal-istess regolament.

[189] L-Artikolu 149 tal-istess regolament.

bejn il-partijiet fuq prodotti sostituti, iżda jistgħu wkoll jirrestrinġu l-volum totali ta' prodotti li għandhom jiġu kkonsenjati mill-partijiet fil-qafas ta' sistema għall-allokazzjoni tal-ordnijiet. Għalhekk, tali akkordji x'aktarx li jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop.

366. Dik il-valutazzjoni ma tinbidilx jekk l-akkordju ma jkunx esklużiv (jiġifieri, fejn il-partijiet ikunu liberi li jbigħu individwalment barra mill-akkordju), sakemm ikun jista' jiġi konkluż li l-akkordju se jwassal għal koordinazzjoni tal-prezzijiet mitluba mill-partijiet lill-konsumaturi kollha tagħhom, jew lil parti minnhom.

367. Bl-istess mod, il-limitazzjonijiet tal-output huma tħassib importanti fir-rigward tal-kompetizzjoni li jista' jinħoloq mill-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni. Meta l-partijiet għall-akkordju jiddeċiedu b'mod konġunt dwar il-kwantità tal-prodotti li għandhom jiġu kkummerċjalizzati, il-provvista disponibbli tal-prodotti kuntrattwali tista' titnaqqas u dan iwassal biex jiżdied il-prezz tagħhom. Jenħtieġ li kwalunkwe parti għall-akkordju fil-prinċipju tiddeċiedi b'mod indipendenti li żżid jew tnaqqas l-output tagħha biex tissodisfa d-domanda tas-suq. Ir-riskju ta' limitazzjonijiet fuq l-output huwa aktar limitat fil-każ ta' akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni mhux esklużivi, sakemm il-partijiet jibqgħu liberi u attwalment disponibbli biex iservu individwalment kwalunkwe domanda addizzjonali u sakemm l-akkordju ma jwassalx għal koordinazzjoni tal-politika dwar il-provvista tal-partijiet.

368. Tħassib speċifiku ieħor fir-rigward tal-kompetizzjoni relatat mal-arranġamenti ta' kummerċjalizzazzjoni bejn il-partijiet li huma attivi fi swieq ġeografiċi differenti jew fil-konfront ta' kategoriji differenti ta' konsumaturi huwa li dawn jistgħu jkunu strument ta' kompartimentalizzazzjoni tas-suq. Jekk il-partijiet jużaw akkordju reċiproku ta' kummerċjalizzazzjoni biex jiddistribwixxu l-prodotti ta' xulxin sabiex jeliminaw il-kompetizzjoni reali jew potenzjali bejniethom billi deliberatament jallokaw is-swieq jew il-konsumaturi, l-akkordju x'aktarx li jkollu bħala l-iskop tiegħu restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Jekk l-akkordju ma jkunx reċiproku, ir-riskju ta' kompartimentalizzazzjoni tas-suq ikun inqas evidenti. Madankollu, huwa meħtieġ li jiġi vvalutat jekk l-akkordju mhux reċiproku jikkostitwixxix il-bażi għal fehim reċiproku biex jiġi evitat li l-partijiet jidħlu fis-swieq ta' xulxin.

5.2.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

369. Akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni li ma huwiex restrittiv bl-iskop xorta jista' jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, li għandhom jiġu vverifikati skont l-elementi msemmija fil-paragrafu 37. Il-kjarifiki li ġejjin jistgħu jiżdiedu b'rispett speċifiku għall-effetti antikompetittivi fl-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni.

370. Sabiex jiġu evalwati l-effetti restrittivi possibbli ta' akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni, għandha tiġi definita r-relazzjoni kompetittiva bejn il-partijiet fis-suq/swieq tal-prodotti u fis-swieq ġeografiċi rilevanti direttament ikkonċernati mill-kooperazzjoni (jiġifieri, is-suq jew is-swieq li għalihom jappartjenu l-prodotti soġġetti għall-akkordju). F'akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni, is-suq ewlieni affettwat ġeneralment ikun is-suq fejn il-partijiet għall-akkordju jikkummerċjalizzaw il-prodotti kuntrattwali b'mod konġunt. Madankollu, billi akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni f'suq wieħed jista' jaffettwa wkoll l-imġiba kompetittiva tal-partijiet fi swieq ġirien li huma relatati mill-qrib mas-suq direttament ikkonċernat mill-kooperazzjoni, kwalunkwe suq ġar bħal dan jeħtieġ li jiġi definit ukoll. Is-swieq ġirien jistgħu jkunu relatati orizzontalment jew vertikalment mas-suq fejn isseħħ il-kooperazzjoni.

371. F'każijiet fejn ma jkunux restrittivi bl-iskop, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni bejn il-kompetituri ġeneralment ikollhom biss effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk il-partijiet ikollhom ċertu grad ta' saħħa fis-suq, li għandu jiġi vvalutat ukoll filwaqt li titqies kwalunkwe saħħa kumpensatorja possibbli tax-xerrej. F'dan ir-rigward, fl-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni, il-partijiet jiġbru flimkien (parti minn) l-attivitajiet tagħhom relatati mas-suq, f'relazzjoni diretta mal-konsumaturi tagħhom. Għalhekk, fil-każ ta' saħħa konġunta fis-suq, b'mod ġenerali, hemm grad rilevanti ta' probabbiltà li l-partijiet ikollhom il-kapaċità li jżidu l-prezzijiet jew inaqqsu l-output, il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti jew l-innovazzjoni. Ir-relazzjoni diretta mal-konsumaturi żżid ir-riskju ta' effetti antikompetittivi tal-akkordju.

372. Akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni normalment mhux probabbli li jwassal għal tħassib fir-rigward tal-kompetizzjoni jekk ikun oġġettivament meħtieġ sabiex parti waħda tkun tista' tidħol f'suq li kieku ma kinitx tkun tista' tidħol fih individwalment jew ma' għadd aktar limitat ta' partijiet milli dawk li effettivament ikunu qed jieħdu sehem fil-kooperazzjoni, pereżempju, minħabba il-kostijiet involuti.

373. Il-kwistjoni ewlenija fil-valutazzjoni ta' akkordju reċiproku ta' kummerċjalizzazzjoni hija jekk l-akkordju inkwistjoni huwiex oġġettivament meħtieġ sabiex il-partijiet jidħlu fis-swieq ta' xulxin. Jekk dan ikun il-każ, l-akkordju ma joħloqx problemi ta' kompetizzjoni ta' natura orizzontali. Madankollu, jekk l-akkordju jnaqqas l-indipendenza fit-teħid ta' deċiżjonijiet ta' waħda mill-partijiet fir-rigward tad-dħul fis-suq jew fis-swieq tal-partijiet l-oħrajn billi jillimita l-inċentivi tagħha biex tagħmel dan, x'aktarx li dan iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. L-istess raġunament japplika għall-akkordji mhux reċiproċi, fejn ir-riskju ta' effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jkun, madankollu, inqas evidenti.

5.2.3.1. Eżitu kolluživ

374. Akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni konġunta li ma jinvolvix l-iffissar tal-prezzijiet, il-limitazzjoni tal-output jew il-kompartimentalizzazzjoni tas-suq x'aktarx iwassal ukoll għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk iżid il-kostijiet varjabbli komuni għal livell li x'aktarx iwassal għal eżitu kolluživ. Dan x'aktarx ikun il-każ ta' akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni konġunta jekk qabel l-akkordju l-partijiet diġà jkollhom proporzjon kbir tal-kostijiet varjabbli tagħhom komuni. F'sitwazzjoni bħal din, iż-żieda addizzjonali fil-komunalità (jiġifieri, il-kostijiet tal-kummerċjalizzazzjoni tal-prodott soġġett għall-akkordju) tista' xxaqleb il-bilanċ lejn eżitu kolluživ. Bil-maqlub, jekk iż-żieda tkun kbira, ir-riskju ta' eżitu kolluživ jista' jkun għoli anki jekk il-livell inizjali tal-kostijiet komuni jkun baxx.

375. Il-probabbiltà ta' eżitu kolluživ tiddependi fuq is-saħħa tal-partijiet fis-suq u l-karatteristiċi tas-suq rilevanti. Il-kostijiet komuni jistgħu jżidu biss ir-riskju ta' eżitu kolluživ jekk il-partijiet ikollhom saħħa fis-suq u jekk il-kostijiet tal-kummerċjalizzazzjoni jikkostitwixxu proporzjon kbir tal-kostijiet varjabbli relatati mal-prodotti kkonċernati. Dan, pereżempju, ma jkunx il-każ għal prodotti omoġenji li għalihom l-ogħla fattur tal-kostijiet huwa l-produzzjoni. Il-kostijiet komuni tal-kummerċjalizzazzjoni jżidu r-riskju ta' eżitu kolluživ jekk l-akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni jkun jikkonċerna prodotti li jinvolvu kummerċjalizzazzjoni għalja, pereżempju, kostijiet għoljin tad-distribuzzjoni jew tal-kummerċjalizzazzjoni. Konsegwentement, l-akkordji li jikkonċernaw biss ir-reklamar konġunt jew il-promozzjoni konġunta jistgħu jwasslu wkoll għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk dawk il-kostijiet jikkostitwixxu fattur sinifikanti tal-kost.

376. Il-kummerċjalizzazzjoni konġunta ġeneralment tinvolvi l-iskambju ta' informazzjoni kummerċjali sensittiva, b'mod partikolari dwar l-istrateġija tal-kummerċjalizzazzjoni u l-ipprezzar. Fil-biċċa l-kbira tal-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni, huwa meħtieġ ċertu livell ta' skambju ta' informazzjoni sabiex jiġi implimentat l-akkordju. Għalhekk, ikun meħtieġ li jiġi verifikat jekk l-iskambju ta' informazzjoni jistax iwassal għal eżitu kolluživ fir-rigward tal-attivitajiet tal-partijiet fi ħdan il-kooperazzjoni u barra minnha. Kwalunkwe effett negattiv li jirriżulta mill-iskambju ta' informazzjoni ma jiġix ivvalutat separatament, iżda fid-dawl tal-effetti ġenerali tal-akkordju.

377. Fi kwalunkwe każ, l-effetti restrittivi probabbli fuq il-kompetizzjoni tal-iskambju ta' informazzjoni fil-kuntest tal-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni se jiddependu fuq il-karatteristiċi tas-suq u fuq id-*data* kondiviża, u jenħtieġ li jiġu vvalutati fid-dawl tal-gwida mogħtija fil-Kapitolu 6.

5.2.3.2. Kooperazzjoni li ġeneralment ma tqajjem l-ebda tħassib

378. Kif diġà ssemma hawn fuq fil-paragrafu 367, l-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni bejn il-kompetituri ġeneralment jista' jkollhom effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk il-partijiet ikollhom ċertu grad ta' saħħa fis-suq. Fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, ma huwiex probabbli li tkun teżisti saħħa fis-suq jekk il-partijiet għall-akkordju jkollhom sehem mis-suq ikkombinat li ma jaqbiżx il-15 % fis-suq meta huma jikkummerċjalizzaw b'mod konġunt il-prodotti kuntrattwali. Fi kwalunkwe każ, jekk is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ma jaqbiżx il-15 %, huwa probabbli li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

379. Jekk is-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ikun akbar minn 15 %, ma jkunx possibbli li jiġi preżunt li l-akkordju tagħhom mhux se jkollu effetti restrittivi u, b'hekk, irid jiġi vvalutat l-impatt probabbli tal-akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni konġunta fis-suq.

5.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3)

5.3.1. Titjib fl-effiċjenza

380. L-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu jwasslu għal kisbiet sinifikanti fl-effiċjenza. L-effiċjenzi li għandhom jitqiesu meta jiġi vvalutat jekk akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni jissodisfax il-kriterji tal-Artikolu 101(3) se jiddependu fuq in-natura tal-attività u tal-partijiet għall-kooperazzjoni. L-iffissar tal-prezzijiet ġeneralment ma jkunx jista' jiġi ġġustifikat, sakemm ma jkunx indispensabbli għall-integrazzjoni ta' funzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni oħrajn, u sakemm din l-integrazzjoni ma tiġġenerax effiċjenzi sostanzjali. Id-distribuzzjoni konġunta tista' tiġġenera effiċjenzi sinifikanti, li jirriżultaw minn ekonomiji ta' skala jew ambitu, speċjalment għal produtturi iżgħar jew gruppi ta' bejjiegħa bl-imnut indipendenti, pereżempju, f'każ li jieħdu vantaġġ minn pjattaformi ta' distribuzzjoni ġodda sabiex jikkompetu ma' operaturi globali jew ewlenin. Distribuzzjoni konġunta tista' b'mod partikolari tkun rilevanti biex jintlaħqu objettivi ambjentali, sakemm dawn ikunu ċerti, kwantifikabbli u ddokumentati. L-akkordji ta' kummerċjalizzazzjoni jistgħu jikkontribwixxu wkoll għal suq intern reżiljenti u jiġġeneraw effiċjenzi li jkunu ta' benefiċċju għall-konsumatur billi jnaqqsu d-dipendenzi u/jew jimmitigaw in-nuqqasijiet u t-tfixkil fil-ktajjen tal-provvista.

381. Barra minn hekk, it-titjib fl-effiċjenza ma jridx ikun iffrankar li jirriżulta biss mill-eliminazzjoni tal-kostijiet li huma inerentement parti mill-kompetizzjoni, iżda jridu jirriżultaw mill-integrazzjoni tal-attivitajiet ekonomiċi. Għalhekk, tnaqqis fil-kost tat-

trasport li jkun biss riżultat tal-allokazzjoni tal-konsumaturi mingħajr ebda integrazzjoni tas-sistema loġistika ma jistax jitqies bħala titjib fl-effiċjenza skont it-tifsira tal-Artikolu 101(3).

382. It-titjib fl-effiċjenza jrid jintwera mill-partijiet għall-akkordju. Element importanti f'dan ir-rigward ikun il-kontribuzzjoni mill-partijiet ta' kapital sinifikanti, teknoloġija, jew assi oħrajn. Jista' jiġi aċċettat ukoll iffrankar tal-kostijiet permezz ta' tnaqqis fid-duplikazzjoni ta' riżorsi u faċilitajiet. Madankollu, jekk il-kummerċjalizzazzjoni konġunta ma tirrappreżentax aktar minn aġenzija tal-bejgħ mingħajr ebda investiment, ma huwiex probabbli li din tissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

5.3.2. Indispensabbiltà

383. Restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkiseb it-titjib fl-effiċjenza ġġenerat minn akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni ma jissodisfawx il-kriterji tal-Artikolu 101(3). Il-kwistjoni ta' indispensabbiltà hija partikolarment importanti għal dawk l-akkordji li jinvolvu ffissar tal-prezzijiet jew kompartimentalizzazzjoni tas-suq, li jistgħu jitqiesu indispensabbli biss f'ċirkostanzi eċċezzjonali.

5.3.3. Trasferiment lill-konsumaturi

384. It-titjib fl-effiċjenza miksub permezz ta' restrizzjonijiet indispensabbli jrid jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni kkawżati mill-akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni. Dan jista' jseħħ fil-forma ta' prezzijiet aktar baxxi jew kwalità jew varjetà aħjar tal-prodotti. Madankollu, aktar ma tkun għolja s-saħħa fis-suq tal-partijiet, inqas ikun probabbli li t-titjib fl-effiċjenza jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Fejn il-partijiet ikollhom sehem mis-suq ikkombinat ta' inqas minn 15 %, huwa probabbli li kwalunkwe titjib fl-effiċjenza muri ġġenerat mill-akkordju jiġi mgħoddi b'mod suffiċjenti lill-konsumaturi.

5.3.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

385. Il-kriterji tal-Artikolu 101(3) ma jistgħux jiġu ssodisfati jekk il-partijiet jingħataw il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta' parti sostanzjali mill-prodotti inkwistjoni. Dan għandu jiġi analizzat fis-suq rilevanti li għalih jappartjenu l-prodotti soġġetti għall-kooperazzjoni u fis-swieq ta' spill-over possibbli.

5.4. Konsorzji tal-offerti

386. It-terminu konsorzju tal-offerti jirreferi għal sitwazzjoni fejn żewġ partijiet jew aktar jikkooperaw biex jissottomettu offerta konġunta f'kompetizzjoni tal-akkwist pubbliku jew privat[190].

[190] Il-kooperazzjoni fl-offerti tista' ssir jew permezz ta' sottokuntrattar, fejn l-offerent uffiċjali jaqbel, f'każ ta' aġġudikazzjoni, li jissottokuntratta parti mill-attività lil parti waħda oħra jew aktar, jew inkella permezz ta' konsorzju, fejn is-sħab kollha tal-konsorzju jipparteċipaw b'mod konġunt fil-proċess tal-offerti, normalment ma' entità ġuridika speċifika għall-finijiet tal-proċess ta' sejħiet għall-offerti. Minn perspettiva ta' akkwist pubbliku, id-differenza bejn is-sottokuntrattar u konsorzju hija li, fl-ewwel każ, il-kuntrattur ewlieni jista' ma jkollux għaliex jiddivulga minnufih l-ismijiet tas-sottokuntratturi tiegħu, filwaqt li, f'konsorzju, l-ismijiet tal-membri tal-konsorzju jiġu ddikjarati minnufih lill-awtorità tal-offerti. Minn perspettiva tad-dritt tal-kompetizzjoni, kemm is-sottokuntrattar kif ukoll il-konsorzji jikkostitwixxu offerti konġunti. F'din it-Taqsima, it-terminu konsorzju tal-offerti se jintuża għall-fini tas-sempliċità.

387. Għall-fini ta’ din it-Taqsima, il-konsorzji tal-offerti għandhom jiġu differenzjati mill-immanuvrar tal-offerti (jew mill-offerti kollużivi), li jirreferi għal akkordji illegali bejn l-operaturi ekonomiċi, bl-għan li tiġi distorta l-kompetizzjoni fil-proċeduri tal-għoti. L-immanuvrar tal-offerti huwa waħda mill-aktar forom serji ta’ restrizzjonijiet bl-iskop u jista’ jassumi diversi forom, bħall-iffissar minn qabel tal-kontenut tal-offerti tagħhom (speċjalment il-prezz) sabiex jinfluwenza l-eżitu tal-proċedura, filwaqt li l-operaturi jżommu lura milli jissottomettu offerta, jallokaw is-suq abbażi tal-ġeografija, l-awtorità kontraenti jew is-suġġett tal-akkwist, jew jistabbilixxu skemi ta’ rotazzjoni għal għadd ta’ proċeduri. L-għan ta’ dawn il-prattiki kollha huwa li offerent iddeterminat minn qabel ikun jista’ jiggarantixxi kuntratt, filwaqt li joħloq l-impressjoni li l-proċedura hija ġenwinament kompetittiva[191]. Mil-lat tal-kompetizzjoni, l-immanuvrar tal-offerti huwa forma ta’ kartell li jikkonsisti fil-manipulazzjoni ta’ proċedura ta’ sejħa għall-offerti għall-għoti ta’ kuntratt[192].

388. L-immanuvrar tal-offerti ġeneralment ma jinvolvix parteċipazzjoni konġunta fil-proċess tal-offerti. Dan tipikament ikun pjuttost ftehim moħbi jew taċitu bejn parteċipanti potenzjali biex jikkoordinaw id-deċiżjonijiet individwali apparenti tagħhom fir-rigward tal-parteċipazzjoni fil-proċess ta’ sejħa għall-offerti. Madankollu, f’xi każijiet, id-distinzjoni bejn l-immanuvrar tal-offerti u l-forom leġittimi ta’ offerti konġunti ma tkunx sempliċi, b’mod partikolari f’każijiet ta’ sottokuntrattar. Pereżempju, każijiet fejn żewġ offerenti jissottokuntrattaw lil xulxin jistgħu jkunu indikazzjoni potenzjali ta’ kollużjoni, minħabba li tali akkordji ta’ sottokuntrattar ġeneralment jippermettu lill-partijiet ikunu jafu l-offerta finanzjarja ta’ xulxin, u b’hekk iqajmu dubji dwar l-indipendenza tal-partijiet fil-formulazzjoni tal-offerti tagħhom stess. Madankollu, ma hemmx preżunzjoni ġenerali li s-sottokuntrattar mill-offerent rebbieħ lil offerent ieħor fl-istess proċedura jikkostitwixxi kollużjoni fost l-operaturi ekonomiċi kkonċernati u l-partijiet ikkonċernati jistgħu juru l-oppost[193].

389. L-akkordji ta’ konsorzju tal-offerti jistgħu jinvolvu grad sinifikanti ta’ integrazzjoni tar-riżorsi u tal-attivitajiet tal-partijiet, b’mod partikolari meta jiġu inklużi forom ta’ produzzjoni konġunta fl-attività kuntrattwali, għall-fini ta’ parteċipazzjoni fil-proċedura ta’ sejħa għall-offerti. F’sitwazzjonijiet fejn il-kummerċjalizzazzjoni konġunta tkun sempliċiment anċillari għall-integrazzjoni ewlenija tal-partijiet fil-proċess tal-produzzjoni, iċ-ċentru tal-gravità tal-akkordju jinsab fl-attività tal-produzzjoni u l-valutazzjoni tal-kompetizzjoni trid titwettaq skont ir-regoli applikabbli għall-kooperazzjoni rilevanti, jiġifieri produzzjoni konġunta. F’dan il-każ, l-iffissar tal-prezzijiet għall-prodotti jew għas-servizzi tal-kuntratt ġeneralment ma jitqiesx bħala restrizzjoni bl-iskop u tkun meħtieġa valutazzjoni tal-effett (ara hawn fuq, il-paragrafu 216 dwar l-akkordji ta’ produzzjoni).

390. Madankollu, fil-prinċipju, l-akkordji ta’ konsorzju li prinċipalment jew esklużivament jinkludu kummerċjalizzazzjoni konġunta għandhom jitqiesu bħala akkordji ta’ kummerċjalizzazzjoni u, għalhekk, għandhom jiġu vvalutati skont il-prinċipji stabbiliti f’dan il-Kapitolu.

---

191 *Avviż dwar l-għodod għall-ġlieda kontra l-kollużjoni fl-akkwist pubbliku u dwar gwida dwar kif tiġi applikata r-raġuni għall-esklużjoni relatata*, tal-Kummissjoni ĠU C 91, 18.3.2021, p. 1.

192 Is-sentenza tal-14 ta’ Jannar 2021, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto*, C-450/19, EU:C:2021:10, il-punt 35.

193 Avviż dwar l-għodod għall-ġlieda kontra l-kollużjoni fl-akkwist pubbliku u dwar gwida dwar kif tiġi applikata r-raġuni għall-esklużjoni relatata, tal-Kummissjoni, ĠU C 91, 18.3.2021, p. 1, it-Taqsima 5.6.

391. Akkordju konġunt ta' konsorzju tal-offerti – irrispettivament mill-kwalifika legali tiegħu – ma jirrestrinġix il-kompetizzjoni jekk jippermetti lill-impriżi involuti jipparteċipaw fi proġetti li huma ma jkunux jistgħu jwettqu individwalment. Billi l-partijiet għall-akkordji ta' konsorzju għalhekk ma humiex kompetituri potenzjali għall-implimentazzjoni tal-proġett, ma hemmx restrizzjoni tal-kompetizzjoni fis-sens tal-Artikolu 101(1). Dan jista' jkun il-każ ta' impriżi li jipproduċu servizzi differenti li huma komplementari għall-finijiet ta' parteċipazzjoni fl-offerta. Possibbiltà oħra hija meta l-impriżi involuti, għalkemm kollha attivi fl-istess swieq, ma jkunux jistgħu jwettqu l-kuntratt individwalment, pereżempju, minħabba d-daqs tal-kuntratt jew tal-kumplessità tiegħu.

392. Il-valutazzjoni ta' jekk il-partijiet jistgħux jikkompetu f'offerta individwalment, biex b'hekk ikunu kompetituri, tiddependi l-ewwel nett fuq ir-rekwiżiti inklużi fir-regoli tal-offerti. Madankollu, is-sempliċi possibbiltà teoretika li titwettaq l-attività kuntrattwali weħidha ma tagħmilx lill-partijiet awtomatikament kompetituri: irid ikun hemm valutazzjoni realistika ta' jekk impriża hijiex se tkun tista' tlesti l-kuntratt weħidha, meta jitqiesu ċ-ċirkostanzi speċifiċi tal-każ, bħad-daqs u l-kapaċitajiet tal-impriża, u l-kapaċità preżenti u futura tagħha, ivvalutata fid-dawl tal-evoluzzjoni tar-rekwiżiti kuntrattwali.

393. F'każijiet ta' sejħiet għal offerti fejn ikun possibbli li jiġu sottomessi offerti għal partijiet tal-kuntratt (lottijiet), impriżi li jkollhom il-kapaċità jressqu offerta fuq lott wieħed jew aktar – iżda assumibbilment mhux għall-offerta kollha – għandhom jitqiesu bħala kompetituri. F'sitwazzjonijiet simili, il-kollaborazzjoni spiss tkun iġġustifikata mill-fatt li l-kooperazzjoni fl-akkordju ta' konsorzju tippermetti lill-partijiet iressqu offerti għall-kuntratt sħiħ u dan jagħti l-possibbiltà li jiġi offrut ribass ikkombinat għall-kuntratt sħiħ. Madankollu, dan ma jbiddilx il-fatt li, fil-prinċipju, il-partijiet huma kompetituri għal mill-inqas parti mill-offerta u l-effiċjenzi possibbli miksuba b'offerta konġunta fuq l-offerta sħiħa għandhom jiġu vvalutati abbażi tal-prinċipji tal-Artikolu 101(3).

394. Jekk ma jkunx possibbli li jiġi eskluż li l-partijiet għall-akkordju ta' konsorzju jkunu jistgħu jikkompetu individwalment fl-offerta (jew jekk ikun hemm aktar partijiet għal akkordju ta' konsorzju milli jkun meħtieġ), l-offerta konġunta tista' tirrestrinġi l-kompetizzjoni. Ir-restrizzjoni tista' tkun bl-iskop jew bl-effetti, skont il-kontenut tal-akkordju u skont iċ-ċirkostanzi speċifiċi tal-każ (ara l-paragrafi 360-375 hawn fuq).

395. Fi kwalunkwe każ, akkordju ta' konsorzju bejn il-kompetituri jista' jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3). Ġeneralment tkun meħtieġa valutazzjoni speċifika u konkreta, abbażi ta' diversi elementi bħall-pożizzjoni tal-partijiet fis-suq rilevanti, l-għadd u l-pożizzjoni fis-suq tal-parteċipanti l-oħrajn għall-offerta, il-kontenut tal-akkordju ta' konsorzju, il-prodotti jew is-servizzi involuti u l-kundizzjonijiet tas-suq.

396. F'termini ta' effiċjenzi, dawn jistgħu jieħdu l-forma ta' prezzijiet aktar baxxi, iżda wkoll ta' kwalità aħjar, għażla usa' jew realizzazzjoni aktar mgħaġġla tal-prodotti jew tas-servizzi kkonċernati mis-sejħa għall-offerti. Barra minn hekk, il-kriterji l-oħrajn kollha tal-Artikolu 101(3) jeħtieġ li jiġu ssodisfati (l-indispensabbiltà, it-trasferiment lill-konsumaturi u li ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni). Fil-proċeduri tal-offerti, dawn spiss ikunu interkonnessi: it-titjib fl-effiċjenza ta' offerta konġunta permezz ta' akkordju ta' konsorzju jiġi mgħoddi lill-konsumaturi b'mod aktar faċli – fil-forma ta' prezzijiet aktar baxxi jew kwalità aħjar tal-offerta – jekk il-

kompetizzjoni fir-rigward tal-offerta ma tiġix eliminata, u kompetituri rilevanti oħrajn jieħdu sehem fil-proċedura tal-offerti.

397. Essenzjalment, il-kriterji tal-Artikolu 101(3) jistgħu jiġu ssodisfati jekk il-parteċipazzjoni konġunta fl-offerta tippermetti lill-partijiet jissottomettu offerta li tkun aktar kompetittiva mill-offerti li kienu jissottomettu weħidhom – f'termini ta' prezzijiet u/jew kwalità – u l-benefiċċji favur il-konsumaturi u l-entità kontraenti jegħlbu r-restrizzjonijiet għall-kompetizzjoni. L-effiċjenzi jridu jiġu mgħoddija lill-konsumaturi u ma jkunux biżżejjed biex jissodisfaw il-kriterji tal-Artikolu 101(3) jekk ikunu ta' benefiċċju biss għall-partijiet għall-akkordju ta' konsorzju ta' offerta konġunta.

5.5. Eżempji

398. Kummerċjalizzazzjoni konġunta meħtieġa għad-dħul f'suq

Eżempju 1

Sitwazzjoni: Erba' impriżi li jipprovdu servizzi ta' ħasil tal-ħwejjeġ f'belt kbira qrib il-fruntiera ma' Stat Membru ieħor, kull waħda b'sehem mis-suq ta' 3 % tas-suq tal-ħasil tal-ħwejjeġ globali f'dik il-belt, jaqblu li joħolqu fergħa ta' kummerċjalizzazzjoni konġunta għall-bejgħ ta' servizzi ta' ħasil tal-ħwejjeġ lil konsumaturi istituzzjonali (jiġifieri, lukandi, sptarijiet u uffiċċji), filwaqt li jżommu l-indipendenza u l-libertà tagħhom li jikkompetu għal klijenti lokali individwali. Fid-dawl tas-segment il-ġdid tad-domanda (il-konsumaturi istituzzjonali), huma jiżviluppaw isem kummerċjali komuni, prezz komuni u termini standard komuni inkluż, fost l-oħrajn, perjodu massimu ta' 24 siegħa qabel il-kunsinni u l-iskedi għall-kunsinna. Huma jistabbilixxu ċentru telefoniku komuni fejn il-klijenti istituzzjonali jistgħu jitolbu s-servizz ta' ġbir u/jew kunsinna tagħhom. Huma jimpjegaw receptionist (għaċ-ċentru telefoniku) u diversi sewwieqa. Huma jinvestu wkoll f'vannijiet għad-dispaċċ, u fil-promozzjoni tad-ditta, sabiex iżidu l-viżibbiltà tagħhom. L-akkordju ma jnaqqasx kompletament il-kostijiet tal-infrastruttura individwali tagħhom (minħabba li huma jżommu l-bini tagħhom u jibqgħu jikkompetu ma' xulxin għall-klijenti lokali individwali), iżda jżid l-ekonomiji ta' skala tagħhom u jippermettilhom joffru servizz aktar komprensiv lil tipi oħrajn ta' klijenti, li jinkludi sigħat itwal tal-ftuħ u dispaċċ għal kopertura ġeografika usa'. Sabiex tiġi żgurata l-vijabbiltà tal-proġett, huwa indispensabbli li l-erbgħa li huma jidħlu fl-akkordju. Is-suq huwa frammentat ħafna, bl-ebda kompetitur individwali ma għandu sehem mis-suq ta' aktar minn 15 %.

Analiżi: Għalkemm is-sehem mis-suq konġunt tal-partijiet huwa inqas minn 15 %, il-fatt li l-akkordju jinvolvi l-iffissar tal-prezzijiet ifisser li jista' japplika l-Artikolu 101(1). Madankollu, sal-punt li l-partijiet ma kinux f'pożizzjoni li jidħlu fis-suq għall-forniment ta' servizzi tal-ħasil tal-ħwejjeġ lil konsumaturi istituzzjonali, individwalment jew f'kooperazzjoni ma' għadd inqas ta' partijiet mill-erbgħa li bħalissa qed jieħdu sehem fl-akkordju, l-akkordju ma joħloqx tħassib dwar il-kompetizzjoni, irrispettivament mir-restrizzjoni fuq l-iffissar tal-prezzijiet, li f'dan il-każ tista' titqies bħala indispensabbli għall-promozzjoni tal-marka komuni u għas-suċċess tal-proġett.

399. Akkordju ta' kummerċjalizzazzjoni minn aktar partijiet minn dawk meħtieġa għad-dħul f'suq

Eżempju 2

Sitwazzjoni: L-istess fatti bħal fl-Eżempju 1, il-paragrafu 398, japplikaw b'differenza ewlenija waħda: sabiex tiġi żgurata l-vijabbiltà tal-proġett, l-akkordju seta' jiġi implimentat minn tlieta biss mill-partijiet (minflok l-erbgħa li fil-fatt qed jieħdu sehem fil-kooperazzjoni).

Analiżi: Għalkemm is-sehem mis-suq konġunt tal-partijiet huwa inqas minn 15 %, il-fatt li l-akkordju jinvolvi l-iffissar tal-prezzijiet u seta' jitwettaq minn inqas mill-erba' partijiet ifisser li japplika l-Artikolu 101(1). B'hekk, jeħtieġ li l-akkordju jiġi vvalutat skont l-Artikolu 101(3). L-akkordju jwassal għal titjib fl-effiċjenza hekk kif il-partijiet issa jistgħu joffru servizzi mtejba għal kategorija ġdida ta' konsumaturi fuq skala akbar (li kieku ma kinux ikunu jistgħu jservu individwalment). Fid-dawl tas-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet ta' inqas minn 15 %, huwa probabbli li huma jgħaddu b'mod suffiċjenti kwalunkwe titjib fl-effiċjenza lill-konsumaturi. Huwa meħtieġ ukoll li jiġi kkunsidrat jekk ir-restrizzjonijiet imposti mill-akkordju humiex indispensabbli biex jinkisbu l-effiċjenzi u jekk l-akkordju jeliminax il-kompetizzjoni. Minħabba li l-għan tal-akkordju huwa li jiġi pprovdut servizz aktar komprensiv (inkluż id-dispaċċ, li ma kienx offrut qabel) lil kategorija addizzjonali ta' konsumaturi, taħt marka waħda b'termini standard komuni, l-iffissar tal-prezzijiet jista' jitqies bħala indispensabbli għall-promozzjoni tal-marka komuni u, konsegwentement, għas-suċċess tal-proġett u l-effiċjenzi li jirriżultaw. Barra minn hekk, meta wieħed iqis il-frammentazzjoni tas-suq, l-akkordju mhux se jelimina l-kompetizzjoni. Il-fatt li hemm erba' partijiet għall-akkordju (minflok it-tlieta li kienu jkunu strettament meħtieġa) jippermetti żieda fil-kapaċità u jikkontribwixxi biex tiġi ssodisfata simultanjament id-domanda ta' diversi konsumaturi istituzzjonali f'konformità mat-termini standard (jiġifieri, l-issodisfar tat-termini massimi taż-żmien tal-kunsinna). Bħala tali, it-titjib fl-effiċjenza x'aktarx li jegħleb l-effetti restrittivi li jirriżultaw mit-tnaqqis tal-kompetizzjoni bejn il-partijiet u l-akkordju x'aktarx li jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

400. Pjattaforma tal-internet konġunta – 1

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Għadd ta' ħwienet speċjalizzati żgħar mifruxa ma' Stat Membru jissieħbu fi pjattaforma elettronika bbażata fuq l-internet għall-promozzjoni, il-bejgħ u l-kunsinna ta' qfief tal-frott mogħtija bħala rigal. Hemm għadd ta' pjattaformi bbażati fuq l-internet f'kompetizzjoni. Permezz ta' tariffa fix-xahar, dawn jikkondividu l-kostijiet operatorji tal-pjattaforma u jinvestu flimkien fil-promozzjoni tad-ditta. Permezz tal-paġna fuq l-internet, fejn jiġu offruti firxa wiesgħa ta' tipi differenti ta' qfief mogħtija bħala rigal, il-konsumaturi jordnaw (u jħallsu għal) it-tip ta' qfief mogħtija bħala rigal li jridu li jitwasslu. L-ordni mbagħad tiġi allokata lill-eqreb ħanut speċjalizzat għall-indirizz tal-kunsinna. Il-ħanut iħallas individwalment il-kostijiet tal-preparazzjoni tal-qoffa mogħtija bħala rigal u tal-kunsinna tagħha lill-klijent. Dan jieħu 90 % tal-prezz finali, li jiġi stabbilit mill-pjattaforma bbażata fuq l-internet u japplika b'mod uniformi għall-ħwienet speċjalizzati kollha li qed jipparteċipaw, filwaqt li l-10 % li jifdal jintużaw għall-promozzjoni komuni u l-kostijiet operatorji tal-pjattaforma bbażata fuq l-internet. Minbarra l-ħlas ta' tariffa fix-xahar, ma hemm l-ebda restrizzjoni oħra għall-ħwienet speċjalizzati biex jissieħbu fil-pjattaforma, fit-territorju nazzjonali kollu. Barra minn hekk, il-ħwienet speċjalizzati li għandhom is-sit web tal-kumpanija tagħhom stess jistgħu wkoll (u f'xi każijiet jagħmlu dan) ibigħu qfief tal-frott bħala rigal fuq l-internet f'isimhom u,

b'hekk, xorta jistgħu jikkompetu bejniethom 'il barra mill-kooperazzjoni. Konsumaturi li jixtru mill-pjattaforma bbażata fuq l-internet huma ggarantiti l-kunsinna tal-qfief tal-frott fl-istess jum u jistgħu wkoll jagħżlu ħin tal-kunsinna konvenjenti għalihom.

Analiżi: Għalkemm l-akkordju huwa ta' natura limitata, minħabba li jkopri biss il-bejgħ konġunt ta' tip partikolari ta' prodott permezz ta' mezz speċifiku ta' kummerċjalizzazzjoni (il-pjattaforma bbażata fuq l-internet), minħabba li jinvolvi l-iffissar tal-prezzijiet, huwa probabbli li dan jirrestrinġi l-kompetizzjoni bl-iskop. Għalhekk, jeħtieġ li l-akkordju jiġi vvalutat skont l-Artikolu 101(3). L-akkordju jwassal għal titjib fl-effiċjenza, bħal għażla akbar u servizz ta' kwalità ogħla u t-tnaqqis tal-kostijiet tat-tiftix, li minnhom jibbenefikaw il-konsumaturi u li x'aktarx jegħlbu l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni li jġib miegħu l-akkordju. Minħabba li l-ħwienet speċjalizzati li jieħdu sehem fil-kooperazzjoni xorta jistgħu joperaw individwalment u jikkompetu ma' xulxin, kemm permezz tal-ħwienet tagħhom kif ukoll permezz tal-internet, ir-restrizzjoni tal-iffissar tal-prezzijiet tista' titqies bħala indispensabbli għall-promozzjoni tal-prodott (minħabba li meta l-konsumaturi jixtru permezz tal-pjattaforma bbażata fuq l-internet ma jkunux jafu minn fejn ikunu qed jixtru l-qoffa bħala rigal u ma jkunux iridu jittrattaw ma' għadd kbir ta' prezzijiet differenti) u t-titjib fl-effiċjenza li jirriżulta, kif ukoll il-kunsiderazzjoni tal-markar online komuni. Fin-nuqqas ta' restrizzjonijiet oħrajn, l-akkordju jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3). Barra minn hekk, billi jeżistu pjattaformi kompetituri oħrajn ibbażati fuq l-internet u l-partijiet ikomplu jikkompetu ma' xulxin, permezz tal-ħwienet tagħhom jew fuq l-internet, il-kompetizzjoni ma tiġix eliminata.

401. Pjattaforma tal-internet konġunta – 2

Eżempju 4

Sitwazzjoni: Għadd ta' ħwienet tal-kotba indipendenti żgħar joħolqu pjattaforma elettronika bbażata fuq l-internet, li tippromwovi, tbiegħ u tikkonsenja l-kotba li huma disponibbli fil-ħwienet tagħhom. Il-ħwienet tal-kotba jkopru reġjun sostanzjali li jmiss ma' diversi Stati Membri. Kull ħanut tal-kotba jħallas tariffa annwali, li hija maħsuba biex tkopri l-kostijiet tal-operat u tal-promozzjoni tal-pjattaforma. It-tariffa tiġi kkalkolata abbażi ta' persentaġġ fiss tal-bejgħ annwali ta' kull ħanut tal-kotba fuq il-pjattaforma sa ammont massimu. Dan l-ammont massimu jiġi miftiehem kull sena u huwa bbażat fuq il-kostijiet operatorji tal-pjattaforma mġarrba matul is-sena preċedenti. Għall-perjodu inizjali ta' tliet snin, il-persentaġġ huwa ffissat għal 10 % tal-bejgħ annwali, iżda hemm bejn fehim bejn il-membri li hekk kif in-negozju jikber, x'aktarx li huma jkunu jistgħu jnaqqsu l-kontribuzzjonijiet. Il-ħwienet tal-kotba jaqblu li jinnegozjaw arranġament ma' kumpanija tal-kunsinni għall-kunsinna fl-istess jum tal-kotba ordnati online. Minħabba l-għadd ta' ħwienet tal-kotba involuti fl-impriża, il-kumpanija tal-kunsinni tista' tiggarantixxi kunsinna fl-istess jum. Jiġi miftiehem prezz għal dan is-servizz ta' kunsinna u dan jinkludi l-kost tal-imballaġġ tal-oġġetti. Ma hemmx arranġament bejn il-ħwienet tal-kotba individwali rigward il-prezz online għall-kotba tagħhom, li jiġi kkomunikat minn kull ħanut tal-kotba lill-pjattaforma biss u ma tiġi skambjata l-ebda informazzjoni bejn il-ħwienet tal-kotba rigward prezzijiet jew promozzjonijiet futuri. Il-prezz tal-kotba online ġeneralment ikun l-istess bħal dak mitlub fil-ħanut (flimkien mal-ammont addizzjonali għall-posta u l-ippakkjar miftiehem mal-kumpanija tal-kunsinna). Id-dħul fil-pjattaforma huwa miftuħ għall-ħwienet indipendenti kollha bil-ħlas ta' tariffa annwali. Hemm diversi pjattaformi simili oħrajn ibbażati fuq l-internet li jipprovdu

servizz simili fl-istess reġjun. L-ebda pjattaforma individwali ma għandha aktar minn 15 % tas-suq fi kwalunkwe reġjun wieħed.

Analiżi: Billi l-akkordju jinvolvi l-iffissar tal-prezz għall-ippakkjar u għall-kunsinna tal-ordnijiet, kif ukoll tariffa bbażata fuq persentaġġ tal-prezzijiet bl-imnut, jista' jkun applikabbli l-Artikolu 101(1). Il-partijiet jipprovdu evidenza li l-benefiċċji tal-akkordju nnegozjat – inkluża l-klawżola ta' kunsinna fl-istess jum – kieku ma kinux ikunu disponibbli għal kull ħanut tal-kotba individwalment. Barra minn hekk, minħabba l-akkordju, hemm żieda notevoli fil-bejgħ tal-kotba – kemm online kif ukoll fil-ħwienet. Jidher ċar li dawn il-benefiċċji ma setgħux jinkisbu mingħajr l-akkordju. Billi hemm diversi pjattaformi oħrajn b'ishma mis-suq simili li joperaw fl-istess reġjun, il-kompetizzjoni ma hijiex eliminata u l-akkordju ma joħloqx tħassib dwar il-kompetizzjoni.

402. Impriża konġunta tal-bejgħ

Eżempju 5

Sitwazzjoni: L-Impriżi A u B, li jinsabu f'żewġ Stati Membri differenti, jipproduċu tajers tar-roti. Huma għandhom sehem mis-suq ikkombinat ta' 14 % fis-suq kollu tal-Unjoni għat-tajers tar-roti. Huma jiddeċiedu li jistabbilixxu impriża konġunta tal-bejgħ (mhux bil-funzjonijiet kollha) għall-kummerċjalizzazzjoni tat-tajers lill-produtturi tar-roti u jaqblu li jbigħu l-produzzjoni kollha tagħhom permezz tal-impriża konġunta. L-infrastruttura tal-produzzjoni u tat-trasport tibqa' separata fi ħdan kull parti. Il-partijiet jaffermaw li t-titjib konsiderevoli fl-effiċjenza ġej mill-akkordju. Tali titjib jirrigwardja prinċipalment l-ekonomiji ta' skala miżjuda, li jkunu jistgħu jissodisfaw id-domandi tal-konsumaturi eżistenti u ġodda potenzjali tagħhom u jikkompetu aħjar ma' tajers importati prodotti f'pajjiżi terzi. L-impriża konġunta tinnegozja l-prezzijiet u talloka l-ordnijiet lill-eqreb impjant tal-produzzjoni, b'hala mod biex tirrazzjonalizza l-kostijiet tat-trasport meta tiġi biex tagħmel il-kunsinna lill-konsumatur.
Analiżi: Minkejja li s-sehem mis-suq ikkombinat tal-partijiet huwa taħt il-15 %, l-akkordju jaqa' taħt l-Artikolu 101(1). Dan jirrestrinġi l-kompetizzjoni bl-iskop minħabba li jinvolvi l-allokazzjoni tal-konsumaturi u l-iffissar tal-prezzijiet mill-impriża konġunta. L-effiċjenzi ddikjarati li joħorġu mill-akkordju ma jirriżultawx mill-integrazzjoni ta' attivitajiet ekonomiċi jew minn investiment komuni. L-impriża konġunta jkollha ambitu limitat ħafna u sservi biss bħala interfaċċja għall-allokazzjoni tal-ordnijiet lill-impjanti tal-produzzjoni. Għalhekk, ma huwiex probabbli li kwalunkwe titjib fl-effiċjenza jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li dan jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni li jġib miegħu l-akkordju. B'hekk, il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) ma jiġux issodisfati.

403. Klawżola kontra l-użurpazzjoni f'akkordju dwar l-esternalizzazzjoni tas-servizzi

Eżempju 6

Sitwazzjoni: L-Impriżi A u B huma fornituri f'kompetizzjoni ta' servizzi tat-tindif għal bini kummerċjali. It-tnejn għandhom sehem mis-suq ta' 15 %. Hemm diversi kompetituri oħrajn b'ishma mis-suq ta' bejn 10 % u 15 %. L-Impriża A ħadet id-deċiżjoni (unilaterali) li tiffoka biss fuq konsumaturi kbar fil-ġejjieni minħabba li l-provvista ta' servizzi lil konsumaturi kbar u żgħar uriet li teħtieġ organizzazzjoni tax-xogħol kemxejn differenti. Konsegwentement, l-Impriża A ddeċidiet li ma tidħolx aktar f'kuntratti ma' konsumaturi żgħar ġodda. Barra minn hekk, l-Impriżi A u B jidħlu f'akkordju ta' esternalizzazzjoni li permezz tiegħu l-Impriża B tipprovdi

direttament servizzi ta' tindif lill-konsumaturi żgħar eżistenti tal-Impriża A (li jirrappreżentaw terz tal-bażi tal-konsumaturi tagħha). Fl-istess ħin, l-Impriża A hija ħerqana li ma titlifx ir-relazzjoni ma' dawk il-konsumaturi żgħar. B'hekk, l-Impriża A se tkompli żżomm ir-relazzjonijiet kuntrattwali tagħha mal-konsumaturi żgħar, iżda l-provvista diretta tas-servizzi tat-tindif se ssir mill-Impriża B. Sabiex jiġi implimentat l-akkordju ta' esternalizzazzjoni, l-Impriża A bilfors se jkollha bżonn tipprovdi lill-Impriża B bl-identitajiet tal-konsumaturi żgħar tal-Impriża A li huma soġġetti għall-akkordju. Minħabba li l-Impriża A tibża' li l-Impriża B tista' tipprova tużurpa lil dawk il-konsumaturi billi toffri servizzi diretti orħos (u b'hekk taqbeż lill-Impriża A), l-Impriża A tinsisti li l-akkordju ta' esternalizzazzjoni jkun fih "klawżola kontra l-użurpazzjoni". Skont dik il-klawżola, l-Impriża B ma tistax tikkuntattja lill-konsumaturi żgħar li jaqgħu taħt l-akkordji ta' esternalizzazzjoni bil-ħsieb li tipprovdilhom servizzi diretti. Barra minn hekk, l-Impriżi A u B jaqblu li jista' jkun li l-Impriża B lanqas biss tkun tista' tipprovdi servizzi diretti lil dawk il-konsumaturi jekk l-Impriża B tiġi avviċinata minnhom. Mingħajr il-"klawżola kontra l-użurpazzjoni", l-Impriża A ma tidħolx f'akkordju ta' esternalizzazzjoni mal-Impriża B jew ma' kwalunkwe impriża oħra.

Analiżi: L-akkordju ta' esternalizzazzjoni jneħħi lill-Impriża B bħala fornitur indipendenti ta' servizzi tat-tindif għall-konsumaturi żgħar tal-Impriża A, minħabba li mhux se jkunu jistgħu jibqgħu jidħlu f'relazzjoni kuntrattwali diretta mal-Impriża B. Għalhekk, jista' japplika l-Artikolu 101(1). Madankollu, dawk il-konsumaturi jirrappreżentaw biss terz tal-bażi tal-konsumaturi tal-Impriża A, jiġifieri, 5 % tas-suq. Huma xorta se jkunu jistgħu jirrikorru għall-kompetituri tal-Impriża A u tal-Impriża B, li jirrappreżentaw 70 % tas-suq. B'hekk, l-akkordju ta' esternalizzazzjoni mhux se jippermetti lill-Impriża A tgħolli b'mod profittabbli l-prezzijiet mitluba lill-konsumaturi soġġetti għall-akkordju ta' esternalizzazzjoni. Barra minn hekk, ma huwiex probabbli li l-akkordju ta' esternalizzazzjoni jwassal għal eżitu kolluživ, minħabba li l-Impriżi A u B għandhom biss sehem mis-suq ikkombinat ta' 30 % u huma ffaċċjati b'diversi kompetituri li għandhom ishma mis-suq simili għall-ishma mis-suq individwali tal-Impriża A u tal-Impriża B. Barra minn hekk, il-fatt li l-provvista ta' servizzi lil konsumaturi kbar u żgħar hija kemxejn differenti jimminimizza r-riskju ta' effetti ta' spill-over mill-akkordju ta' esternalizzazzjoni għall-imġiba tal-Impriża A u tal-Impriża B meta jikkompetu għal konsumaturi kbar. Konsegwentement, ma huwiex probabbli li l-akkordju ta' esternalizzazzjoni jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni u jista' jiġi eżentat skont l-Artikolu 101(3).

404. Pjattaforma ta' Distribuzzjoni tal-Midja

Eżempju 7

Sitwazzjoni: Ix-xandar tat-TV A u x-xandar tat-TV B, li t-tnejn huma prinċipalment attivi fis-suq tat-TV bla ħlas fi Stat Membru, joħolqu impriża konġunta għat-tnedija fl-istess suq nazzjonali ta' pjattaforma online ta' video-on-demand, li fuqha l-konsumaturi jistgħu, soġġetti għal ħlas, jaraw films jew serje prodotti minn kull wieħed minnhom jew minn partijiet terzi li jkunu lliċenzjaw id-drittijiet awdjoviżivi rilevanti lil wieħed miż-żewġ xandara tat-TV. Il-grupp tax-xandar tat-TV A għandu sehem mis-suq ta' madwar 25 % fis-suq tat-TV bla ħlas u x-xandar tat-TV B għandu sehem mis-suq ta' madwar 15 %. Hemm żewġ atturi kbar oħrajn b'ishma mis-suq ta' bejn 10 % u 15 % u sensiela ta' xandara minuri. Is-suq nazzjonali tal-video-on-demand, fejn l-impriża konġunta se tkun prinċipalment attiva, huwa suq żagħżugħ b'aspettattiva ġenerali ta' potenzjal ta' tkabbir sinifikanti. Il-prezz sabiex wieħed jara

vidjo se jiġi ddeterminat ċentralment mill-impriża konġunta, li se tikkoordina wkoll il-prezzijiet għall-akkwist ta' liċenzji ta' video-on-demand fis-suq upstream.

Analiżi: Meta wieħed iqis id-daqs tagħhom fis-suq nazzjonali tat-TV u l-librerija kbira tagħhom ta' drittijiet awdjoviżivi, kemm A kif ukoll B jistgħu jniedu pjattaforma ta' 'video-on-demand' separatament. Għalhekk, dawn huma kompetituri potenzjali fis-suq tal-konsumaturi emerġenti ta' 'video-on-demand'. Barra minn hekk, l-akkordju jinvolvi l-iffissar tal-prezzijiet u, b'konsegwenza ta' dan, japplika l-Artikolu 101(1). Ir-restrizzjoni tal-kompetizzjoni tidher sostanzjali, minħabba li l-kompetizzjoni fil-prezzijiet bejn iż-żewġ xandara se tiġi eliminata. Barra minn hekk, se jiġi kkoordinat ukoll l-ipprezzar għal-liċenzji tal-'video-on-demand'. Dawn ir-restrizzjonijiet fuq il-kompetizzjoni se jkunu apprezzabbli, meta jitqiesu l-attivitajiet u d-dimensjoni tal-impriżi involuti. Fir-rigward tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3), il-benefiċċji li jirriżultaw minn firxa akbar ta' offerti ta' 'video-on-demand' u minn navigazzjoni ssimplifikata permezz tal-kontenut ma jidhrux li jegħlbu l-effetti negattivi għall-kompetizzjoni. B'mod partikolari, ir-restrizzjonijiet ma jidhrux li huma meħtieġa biex jinkisbu l-effiċjenzi msemmija, minħabba li dawn jistgħu jinkisbu wkoll bi pjattaforma miftuħa u kooperazzjoni purament teknika. Bħala konklużjoni, l-akkordju ma jidhirx li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3).

405. Konsorzji tal-offerti

Eżempju 8

Sitwazzjoni: L-impriżi A u B huma fornituri kompetituri ta' prodotti mediċi speċjalizzati għall-isptarijiet. Huma jiddeċiedu li jidħlu f'akkordju ta' konsorzju biex jissottomettu offerti konġunti f'serje ta' offerti organizzati mis-sistema tas-saħħa nazzjonali fi Stat Membru, għall-forniment ta' sett ta' prodotti mediċinali derivati mill-plażma lill-isptarijiet pubbliċi. Il-kriterju għall-għoti tal-kuntratti huwa l-aktar offerta ekonomikament vantaġġuża, b'kunsiderazzjoni ta' bilanċ bejn il-prezz u l-kwalità. B'mod partikolari, jingħataw punti addizzjonali f'każ li l-offerta tkun tinkludi serje ta' prodotti fakultattivi. Kemm l-Impriża A kif ukoll l-Impriża B jistgħu jikkompetu fl-offerti individwalment, abbażi tar-rekwiżiti inklużi fir-regoli tal-offerti. Fil-fatt, iż-żewġ Impriżi A u B diġà kkompetew individwalment f'waħda mill-offerti rilevanti, aġġudikati lil parteċipant ieħor billi ż-żewġ offerti individwali tagħhom kienu inferjuri, f'termini ta' prezz u kwalità, b'mod partikolari minħabba offerta limitata ta' prodotti fakultattivi. B'mod ġenerali, hemm mill-inqas żewġ parteċipanti oħrajn fil-proċeduri tal-offerti inkwistjoni.

Analiżi: Billi l-Impriża A u l-Impriża B jistgħu jikkompetu individwalment fl-offerti, japplika l-Artikolu 101(1) u l-parteċipazzjoni konġunta tista' tirrestrinġi l-kompetizzjoni. Għalhekk, jeħtieġ li l-akkordju jiġi vvalutat skont l-Artikolu 101(3). Skont ir-riżultat tal-proċedura ta' sejħa għall-offerti preċedenti fejn il-partijiet ikkompetew separatament, jidher li offerta konġunta tkun aktar kompetittiva mill-offerti individwali, f'termini tal-ipprezzar u ta' firxa ta' prodotti offruti, b'mod partikolari prodotti fakultattivi. L-akkordju ta' konsorzju jidher li huwa oġġettivament meħtieġ għall-partijiet involuti biex jissottomettu offerti verament kompetittivi fil-proċeduri ta' sejħiet għall-offerti, meta mqabbla mal-offerti ppreżentati mill-parteċipanti l-oħrajn. Il-kompetizzjoni fis-sejħiet għall-offerti ma tiġix eliminata, minħabba li mill-inqas żewġ kompetituri rilevanti oħrajn se jieħdu sehem fil-proċedura tal-offerti. Dan jimplika li t-titjib fl-effiċjenza tal-offerta konġunta jista' jkun ta' benefiċċju għall-entità kontraenti u, finalment, għall-konsumaturi. Għalhekk, l-akkordju jidher li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3).

6. SKAMBJU TA' INFORMAZZJONI

6.1. Introduzzjoni

406. L-iskop ta' dan il-Kapitolu huwa li jiggwida lill-impriżi u lill-assoċjazzjonijiet fil-valutazzjoni tal-kompetizzjoni tal-iskambju ta' informazzjoni[194]. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jieħu diversi forom u jista' jseħħ f'kuntesti differenti.

407. L-iskambju ta' informazzjoni għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu jinkludi l-iskambju ta' (i) kontenut diġitali mhux ipproċessat u mhux organizzat li se jkun jeħtieġ ipproċessar sabiex isir utli (*data* mhux ipproċessata); (ii) *data* pproċessata minn qabel, li tkun diġà tħejjiet u ġiet ivvalidata; (iii) *data* li tkun ġiet immanipulata sabiex tiġi prodotta informazzjoni sinifikanti, ta' kwalunkwe forma, kif ukoll (iv) kwalunkwe tip ieħor ta' informazzjoni, inkluża informazzjoni mhux diġitali. Dan jinkludi l-kondiviżjoni ta' informazzjoni fiżika u l-kondiviżjoni ta' *data* bejn kompetituri attwali jew potenzjali[195]. F'dan il-Kapitolu, it-terminu "informazzjoni" jkopri t-tipi kollha ta' *data* u informazzjoni msemmija hawn fuq.

408. L-informazzjoni tista' tiġi skambjata direttament bejn il-kompetituri (fil-forma ta' divulgazzjoni unilaterali jew fi skambju bilaterali jew multilaterali), jew indirettament minn jew permezz ta' parti terza (bħal fornitur ta' servizzi, pjattaforma, għodda online jew algoritmu), aġenzija komuni (pereżempju, assoċjazzjoni tal-kummerċ), organizzazzjoni ta' riċerka fis-suq, jew permezz ta' fornituri jew bejjiegħa bl-imnut. Dan il-Kapitolu japplika kemm għall-forom diretti kif ukoll għal dawk indiretti ta' skambju ta' informazzjoni.

409. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jkun parti minn tip ieħor ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali. L-implimentazzjoni ta' tali akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali tista' tkun teħtieġ l-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva. F'każ bħal dan, se jkun meħtieġ li jiġi vverifikat jekk l-iskambju jistax iwassal għal eżitu kolluživ fir-rigward tal-attivitajiet tal-partijiet fil-kooperazzjoni u barra minnha. Kwalunkwe effett negattiv li jirriżulta minn tali skambji mhux se jiġi vvalutat separatament, iżda fid-dawl tal-effetti ġenerali tal-akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali. Jekk l-iskambju ta' informazzjoni ma jaqbiżx dak li huwa meħtieġ għall-kooperazzjoni leġittima bejn il-kompetituri, imbagħad anki jekk l-iskambju jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), huwa aktar probabbli li l-akkordju jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3) milli jekk l-iskambju jmur lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jippermetti l-kooperazzjoni. Meta l-iskambju ta' informazzjoni fih innifsu jifforma l-objettiv ewlieni tal-kooperazzjoni, jenħtieġ li l-valutazzjoni tal-iskambju ssir skont il-gwida pprovduta f'dan il-Kapitolu.

194 Sa fejn l-informazzjoni skambjata tikkostitwixxi *data* personali, kompletament jew parzjalment, dawn il-Linji Gwida huma mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-Unjoni dwar il-protezzjoni tad-*data*, b'mod partikolari r-Regolament (UE) 2016/679 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' April 2016 dwar il-protezzjoni tal-persuni fiżiċi fir-rigward tal-ipproċessar ta' *data* personali u dwar il-moviment liberu ta' tali *data*, u li jħassar id-Direttiva 95/46/KE (ir-Regolament Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-*Data*), ĠU L 119, 4.5.2016, p. 1. Jenħtieġ li l-ebda dispożizzjoni ta' dawn il-Linji Gwida ma tiġi applikata jew interpretata b'tali mod li jitnaqqas jew jiġi limitat id-dritt għall-protezzjoni tad-*data* personali.

195 It-terminu "kondiviżjoni tad-*data*" jintuża biex jiddeskrivi l-forom u l-mudelli kollha possibbli li jirfdu l-aċċess għad-*data* u t-trasferiment tagħha bejn l-impriżi. Dan jinkludi ġabriet ta' *data*, fejn id-detenturi tad-*data* jingħaqdu flimkien biex jikkondividu r-riżorsi tad-*data*.

410. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jkun ukoll parti minn proċess ta' akkwist. F'każijiet bħal dawn, skont iċ-ċirkostanzi, l-iskambju jista' jkun soġġett għar-regoli tar-Regolament dwar l-Għaqdiet[196]. Kwalunkwe imġiba li tirrestrinġi l-kompetizzjoni li ma hijiex direttament relatat mal-implimentazzjoni tal-akkwist tal-kontroll u meħtieġa għaliha tibqa' soġġetta għall-Artikolu 101 tat-Trattat.

411. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jirriżulta wkoll minn inizjattivi regolatorji. Minkejja li l-impriżi jistgħu jiġu mħeġġa jew ikunu obbligati jikkondividu ċerta informazzjoni u *data* sabiex jikkonformaw mar-rekwiżiti tal-Unjoni jew tal-gvern, l-Artikolu 101(1) jibqa' japplika. Fil-prattika, dan ifisser li dawk soġġetti għal rekwiżiti regolatorji ma jridux jużaw dawn ir-rekwiżiti bħala mezz biex jiksru l-Artikolu 101(1). Jenħtieġ li huma jirrestrinġu l-firxa tal-iskambju ta' informazzjoni għal dak li huwa meħtieġ abbażi tar-regolament applikabbli u jista' jkun li jkollhom jimplimentaw miżuri ta' prekawzjoni f'każ li tiġi skambjata informazzjoni kummerċjalment sensittiva.

Regolament tal-UE jista', pereżempju, jipprevedi skambju ta' informazzjoni bejn dawk soġġetti għar-regolament sabiex tiġi evitata jew titnaqqas il-ħtieġa għall-ittestjar fuq l-annimali u/jew biex jitnaqqsu l-kostijiet tar-riċerka. Tali skambji huma soġġetti għall-applikazzjoni tal-Artikolu 101(1). Għalhekk, l-impriżi li jipparteċipaw fl-iskambji previsti mir-regolament ma jridux jagħtu informazzjoni kummerċjalment sensittiva li tiżvela l-istrateġija tas-suq jew informazzjoni teknika tagħhom li tmur lil hinn mir-rekwiżiti tar-regolament. Jista' jkun li l-impriżi jkunu jistgħu jnaqqsu l-frekwenza tal-iskambju sabiex jagħmlu l-informazzjoni inqas kummerċjalment sensittiva. Fejn ikun possibbli, jenħtieġ li tintuża informazzjoni jew firxiet aggregati sabiex jiġi evitat l-iskambju ta' ċifri individwali jew aktar dettaljati. L-użu ta' fornitur ta' servizzi ta' partijiet terzi indipendenti ("fiduċjarju") li jirċievi informazzjoni individwali minn diversi sorsi abbażi ta' akkordji ta' nondivulgazzjoni u sussegwentement jiġbor, jivverifika u jaggrega dan f'ritorn kompost li ma jagħtix il-possibbiltà li jiġu dedotti ċifri individwali jista' jiġi kkunsidrat ukoll mill-impriżi.

6.2. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

6.2.1. Introduzzjoni

412. L-iskambju ta' informazzjoni huwa karatteristika komuni ta' ħafna swieq kompetittivi u jista' jiġġenera diversi tipi ta' titjib fl-effiċjenza. Huwa jista' jsolvi problemi ta' asimmetriji tal-informazzjoni[197], u b'hekk jagħmel lis-swieq aktar effiċjenti. F'dawn l-aħħar snin, b'mod partikolari l-kondiviżjoni tad-*data* kisbet importanza u saret essenzjali biex tinforma t-teħid tad-deċiżjonijiet permezz tal-użu ta' analitika tal-big *data* u tekniki ta' tagħlim awtomatiku[198]. Barra minn hekk, l-impriżi jistgħu jtejbu l-effiċjenza interna tagħhom permezz ta' valutazzjoni komparattiva mal-aħjar prattiki ta' xulxin. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jgħin ukoll lill-impriżi jiffrankaw il-kostijiet billi jnaqqsu l-inventarji tagħhom, jippermettu kunsinna aktar malajr ta' prodotti li jitħassru malajr lill-konsumaturi, jew jittrattaw ma' domanda instabbli, eċċ. Il-kondiviżjoni ta' informazzjoni tal-istess tip jew ta'

---

[196] L-Artikolu 4(1) u l-Artikolu 7(1) tar-Regolament Nru 139/2004. Ara wkoll is-sentenza tat-22 ta' Settembru 2021, *Altice Europe* vs *Il-Kummissjoni*, T-425/18, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2021:607, il-punt 239.

[197] It-teorija ekonomika dwar l-asimmetriji tal-informazzjoni tittratta l-istudju ta' deċiżjonijiet fi tranżazzjonijiet fejn parti waħda jkollha aktar informazzjoni mill-oħra.

[198] Il-kondiviżjoni tad-*data* hija mħeġġa wkoll fl-Istrateġija Ewropea għad-*Data*.

natura komplementari tista' tippermetti lid-ditti jiżviluppaw prodotti jew servizzi ġodda jew aħjar jew li jħarrġu algoritmi fuq bażi usa' u aktar sinifikanti. Barra minn hekk, l-iskambji ta' informazzjoni jistgħu jkunu direttament ta' benefiċċju għall-konsumaturi billi jnaqqsu l-kostijiet tat-tiftix tagħhom u jtejbu l-għażla.

413. Kif indikat fil-paragrafu 15, skambju ta' informazzjoni jista' jiġi indirizzat biss taħt l-Artikolu 101(1) jekk jistabbilixxi akkordju, prattika miftiehma jew deċiżjoni minn assoċjazzjoni ta' impriżi jew ikun parti minnhom. Kif stabbilit fil-paragrafu 15, il-kunċett ta' prattika miftiehma jimplika, minbarra li l-impriżi parteċipanti jiftiehmu bejniethom, imġiba sussegwenti fis-suq u relazzjoni ta' kawża u effett bejn it-tnejn[199]. F'każ li jsir skambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva bejn il-kompetituri bi tħejjija għal akkordju antikompetittiv, dan ikun biżżejjed biex tiġi pprovata l-eżistenza ta' prattika miftiehma skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). F'dak ir-rigward, ma huwiex meħtieġ li jintwera li dawk il-kompetituri impenjaw ruħhom formalment li jadottaw imġiba partikolari jew li l-kompetituri kkolludew fuq l-imġiba futur tagħhom fis-suq[200]. Barra minn hekk, hemm preżunzjoni li l-impriżi li jieħdu sehem fi prattika miftiehma u li jibqgħu attivi fis-suq iqisu l-informazzjoni skambjata mal-kompetituri tagħhom meta jiġu biex jiddeterminaw l-imġiba tagħhom fis-suq[201].

414. Il-prinċipju ewlieni tal-kompetizzjoni huwa li kull impriża tiddetermina b'mod indipendenti l-imġiba ekonomika tagħha fis-suq rilevanti. Dan il-prinċipju ma jwaqqafx lill-impriżi milli jadattaw ruħhom b'mod intelliġenti għall-imġiba eżistenti jew antiċipata tal-kompetituri tagħhom jew għall-kundizzjonijiet konswetudinarji eżistenti fis-suq. Madankollu, jenħtieġ li l-impriżi jevitaw skambji ta' informazzjoni li jkollhom l-iskop jew l-effett li jwasslu għal kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni li ma jikkorrespondux għall-kundizzjonijiet normali tas-suq rilevanti. Dan huwa l-każ jekk l-iskambju jew jinfluwenza l-imġiba fis-suq ta' kompetitur reali jew potenzjali jew inkella jiżvela ma' tali kompetitur l-imġiba li kompetitur ieħor ikun iddeċieda li jsegwi huwa stess jew li jkun qed jikkontempla li jadotta fis-suq[202].

415. F'din it-Taqsima, l-ewwel jiġu stabbiliti ż-żewġ kwistjonijiet ta' tħassib ewlenin dwar il-kompetizzjoni relatati mal-iskambju ta' informazzjoni (it-Taqsima 6.2.2). Imbagħad, tiġi pprovduta aktar gwida dwar ir-rilevanza tan-natura tal-informazzjoni li tiġi skambjata għall-valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) (it-Taqsima 6.2.3), u l-karatteristiċi tal-iskambju nnifsu (it-Taqsima 6.2.4), kif ukoll il-karatteristiċi tas-suq (it-Taqsima 6.2.5). Żewġ taqsimiet iddedikati jittrattaw ir-restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni bl-iskop (it-Taqsima 6.2.6) u bl-effett (it-Taqsima 6.2.7).

---

[199] Ara s-sentenza tal-21 ta' Jannar 2016, *Eturas u Oħrajn*, C-74/14, EU:C:2016:42, il-punti 39-40; is-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 126

[200] Is-sentenza tas-26 ta' Jannar 2017, *Duravit u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, C-609/13 P, EU:C:2017:46, il-punt 135.

[201] Is-sentenza tal-10 ta' Novembru 2017, *ICAP u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-180/15, EU:T:2017:795, il-punt 57; is-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 51, u s-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 127.

[202] Is-sentenza tal-21 ta' Jannar 2016, *Eturas u Oħrajn*, C-74/14, EU:C:2016:42, il-punt 27 u s-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punti 32-33.

6.2.2. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni relatat mal-iskambju ta' informazzjoni[203]

6.2.2.1. Eżitu kolluživ

416. Billi jżid b'mod artifiċjali t-trasparenza bejn il-kompetituri fis-suq, l-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva jista' jiffaċilita l-koordinazzjoni tal-imġiba kompetittiva tal-impriżi u jirriżulta f'restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni. Dan japplika b'mod partikolari fejn l-iskambju jirfed arranġament antikompetittiv ieħor[204].

417. Skambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva *fih innifsu* jista' jippermetti lill-impriżi jaslu għal fehim komuni dwar it-termini ta' koordinazzjoni li jistgħu jwasslu għal eżitu kolluživ fis-suq. L-iskambju jista' joħloq aspettattivi reċiprokament konsistenti fir-rigward tal-inċertezzi preżenti fis-suq. Fuq dik il-bażi, l-impriżi jistgħu mbagħad jaslu għal fehim komuni dwar l-imġiba tagħhom fis-suq, anki mingħajr akkordju espliċitu dwar il-koordinazzjoni[205].

418. L-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva jista' jintuża wkoll bħala metodu biex tiżdied l-*istabbiltà interna* ta' akkordju antikompetittiv jew ta' prattika miftiehma fis-suq. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jagħmel lis-suq trasparenti biżżejjed biex jippermetti lill-impriżi f'kollużjoni jimmonitorjaw sa grad suffiċjenti jekk impriżi oħrajn ikunux qed jiddevjaw mill-eżitu kolluživ u, b'hekk, biex ikunu jafu meta għandhom jirritaljaw. Kemm l-iskambji tad-*data* preżenti kif ukoll tal-passat jistgħu jikkostitwixxu tali mekkaniżmu ta' monitoraġġ. Dan jista' jew jippermetti lill-impriżi jiksbu eżitu kolluživ fis-swieq fejn kieku ma kinux ikunu jistgħu jagħmlu dan, jew jista' jżid l-istabbiltà ta' eżitu kolluživ diġà preżenti fis-suq.

L-użu ta' algoritmi mill-kompetituri jista', pereżempju, iżid ir-riskju ta' eżitu kolluživ fis-suq[206]*. L-algoritmi jistgħu jippermettu lill-kompetituri jżidu t-trasparenza tas-suq, jidentifikaw id-devjazzjonijiet tal-prezzijiet f'ħin reali u jagħmlu l-mekkaniżmi ta' kastig aktar effettivi. Min-naħa l-oħra, sabiex tkun possibbli kollużjoni algoritmika, minbarra d-disinn speċifiku tal-algoritmi, huma meħtieġa xi kundizzjonijiet tas-suq strutturali, bħal frekwenza għolja ta' interazzjonijiet, is-saħħa limitata tax-xerrejja u l-preżenza ta' prodotti/servizzi omoġenji.*

419. Fl-aħħar nett, l-iskambju ta' informazzjoni jista' jintuża wkoll bħala metodu biex tiżdied l-*istabbiltà esterna* ta' akkordju antikompetittiv jew ta' prattika miftiehma fis-suq. L-iskambji li jagħmlu lis-suq trasparenti biżżejjed jistgħu jippermettu lill-kumpaniji f'kollużjoni jimmonitorjaw fejn u meta impriżi oħrajn ikunu qed jipprovaw jidħlu fis-suq, biex b'hekk jippermettu lill-impriżi f'kollużjoni jimmiraw lejn il-parteċipant il-ġdid. Kemm l-iskambji tal-informazzjoni preżenti kif ukoll tal-passat jistgħu joħolqu tali mekkaniżmu ta' monitoraġġ.

---

203 L-użu tat-terminu "tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni" ifisser li d-deskrizzjoni li tirriżulta tat-tħassib dwar il-kompetizzjoni la hija esklużiva u lanqas eżawrjenti.

204 Is-sentenza tas-26 ta' Jannar 2017, *Duravit u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, C-609/13 P, EU:C:2017:46, il-punt 134; is-sentenza tas-7 ta' Jannar 2004, *Aalborg Portland u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, il-Kawżi C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P u C-219/00 P, EU:C:2004:6, il-punt 281.

205 Ara, pereżempju, is-sentenza tas-7 ta' Novembru 2019, *Campine and Campine Recycling* vs *Il-Kummissjoni*, T-240/17, EU:T:2019:778, il-punt 305.

206 Il-kollużjoni algoritmika trid tiġi distinta mill-hekk imsejħa "kollużjoni bil-kodiċi", li tirreferi għall-applikazzjoni intenzjonata mill-kompetituri ta' algoritmi komuni ta' koordinazzjoni tal-imġiba. Il-kollużjoni bil-kodiċi hija tipikament kartell u, għalhekk, hija restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop, irrispettivament mill-kundizzjonijiet tas-suq u mill-informazzjoni skambjata.

6.2.2.2. Esklużjoni antikompetittiva

420. Minbarra li jiffaċilita l-kollużjoni, skambju ta' informazzjoni jista' jwassal ukoll għal esklużjoni antikompetittiva fl-istess suq fejn iseħħ l-iskambju jew f'suq relatat[207].

421. L-esklużjoni fl-istess suq tista' sseħħ meta l-iskambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva jqiegħed lill-kompetituri li ma jiħdux sehem fl-iskambju fi żvantaġġ kompetittiv sinifikanti meta mqabbla mal-impriżi affiljati fis-sistema ta' skambju. Din it-tip ta' esklużjoni hija possibbli jekk l-informazzjoni kkonċernata tkun ta' importanza strateġika u l-iskambju jkopri parti sinifikanti mis-suq rilevanti. Dan jista', pereżempju, ikun il-każ f'inizjattivi ta' kondiviżjoni tad-*data*, fejn id-*data* kondiviża tkun ta' importanza strateġika, tirrappreżenta parti kbira mis-suq u jiġi evitat l-aċċess ta' partijiet terzi[208]. Tali inizjattivi lanqas ma jiffaċilitaw id-dħul ta' operaturi ġodda fis-suq.

422. Ma jistax jiġi eskluż li l-iskambju ta' informazzjoni jista' jwassal ukoll għal esklużjoni antikompetittiva ta' partijiet terzi f'suq relatat. Pereżempju, kumpaniji integrati vertikalment li jiskambjaw informazzjoni f'suq upstream jistgħu jiksbu saħħa fis-suq u jidħlu f'kollużjoni biex iżidu l-prezz ta' komponent ewlieni għal suq downstream. B'hekk, huma jistgħu jżidu l-kostijiet tar-rivali tagħhom downstream, li jista' jirriżulta f'esklużjoni antikompetittiva fis-suq downstream. Barra minn hekk, l-impriżi li jużaw termini ta' aċċess mhux trasparenti u diskriminatorji għal informazzjoni kondiviża jistgħu jillimitaw lil partijiet terzi fil-kapaċità tagħhom li jidentifikaw xejriet għal prodotti ġodda potenzjali fi swieq relatati.

6.2.3. In-natura tal-informazzjoni skambjata

6.2.3.1. Informazzjoni kummerċjalment sensittiva

423. L-Artikolu 101(1) japplika jekk ikun probabbli li skambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva jinfluwenza l-istrateġija kummerċjali tal-kompetituri. Dan ikun il-każ jekk l-informazzjoni, ladarba tiġi skambjata, tnaqqas l-inċertezza rigward l-azzjonijiet futuri jew reċenti ta' kompetitur wieħed jew diversi kompetituri fis-suq u irrispettivament minn jekk l-impriżi involuti fl-iskambju jiksbux xi benefiċċju mill-kooperazzjoni tagħhom. Din spiss tkun tikkonċerna informazzjoni li l-protezzjoni tagħha tkun importanti għal impriża sabiex iżżomm jew ittejjeb il-pożizzjoni kompetittiva tagħha fis-suq/swieq. L-informazzjoni dwar l-ipprezzar hija, pereżempju, kummerċjalment sensittiva, iżda l-Artikolu 101(1) japplika wkoll jekk l-iskambju ma jkollux effett dirett fuq il-prezzijiet imħallsa mill-utenti finali[209]. Il-fatt li l-informazzjoni skambjata tista' tkun skorretta jew qarrieqa fih innifsu ma jeliminax ir-riskju li tista' tinfluwenza l-imġiba tal-kompetituri fis-suq[210].

424. L-informazzjoni li tqieset li hija kummerċjalment sensittiva b'mod partikolari u li l-iskambju tagħha kien ikkwalifikat bħala restrizzjoni skont l-għan, tinkludi dan li ġej:

207 Fir-rigward tat-tħassib dwar l-esklużjoni li għalih jistgħu jwasslu l-akkordji vertikali, ara l-paragrafi […] tal-Linji Gwida dwar Restrizzjonijiet Vertikali.

208 Is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punti 57-58, tenfasizza l-importanza tal-analiżi tal-istruttura tas-suq sottostanti sabiex jiġi stabbilit jekk ir-riskju ta' esklużjoni huwiex probabbli.

209 Is-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 123 u s-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 36.

210 Is-sentenza tal-15 ta' Diċembru 2016, *Philips u Philips France* vs *Il-Kummissjoni,* T-762/14, EU:T:2016:738, il-punt 91.

L-iskambju mal-kompetituri tal-ipprezzar u tal-intenzjonijiet tal-ipprezzar ta' impriża[211];

L-iskambju mal-kompetituri tal-kapaċitajiet ta' produzzjoni attwali u futuri ta' impriża[212];

L-iskambju mal-kompetituri tal-istrateġija kummerċjali maħsuba ta' impriża[213];

L-iskambju mal-kompetituri tal-arranġamenti ta' impriża relatati mad-domanda attwali u futura[214];

L-iskambju mal-kompetituri tal-bejgħ futur ta' impriża[215];

L-iskambju mal-kompetituri tal-istat attwali ta' impriża u l-istrateġija kummerċjali tagħha[216];

L-iskambju mal-kompetituri tal-karatteristiċi futuri tal-prodott li huma rilevanti għall-konsumaturi[217];

L-iskambju mal-kompetituri ta' informazzjoni dwar pożizzjonijiet fis-suq u strateġiji fl-irkantijiet għal prodotti finanzjarji[218].

6.2.3.2. Informazzjoni pubblika

425. Informazzjoni "ġenwinament pubblika" hija informazzjoni li ġeneralment tkun aċċessibbli b'mod ugwali (f'termini ta' kostijiet tal-aċċess) għall-kompetituri u l-konsumaturi kollha[219]. Billi l-informazzjoni hija aċċessibbli għall-pubbliku, hija setgħet tilfet in-natura kummerċjalment sensittiva tagħha. B'mod ġenerali, ma huwiex probabbli li l-iskambji ta' informazzjoni ġenwinament pubblika jikkostitwixxu ksur tal-Artikolu 101[220]. Il-fatt li l-informazzjoni hija ġenwinament pubblika jista' jnaqqas il-probabbiltà ta' eżitu kolluživ fis-suq sal-punt li l-impriżi li

211 Ara, pereżempju, is-sentenza tat-8 ta' Lulju 2020, *Infineon Technologies* vs *Il-Kummissjoni*, T-758/14 RENV, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:307, il-punt 96; is-sentenza tal-15 ta' Diċembru 2016, *Philips u Philips France* vs *Il-Kummissjoni,* T-762/14, EU:T:2016:738, il-punti 134-136. Ma huwiex meħtieġ li l-informazzjoni tkun direttament relatata mal-prezzijiet. L-iskambji li jikkonċernaw informazzjoni li tifforma element deċiżiv tal-prezz li għandu jitħallas mill-utent finali jistgħu wkoll jammontaw għal restrizzjoni bl-iskop. Ara s-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 37.

212 Is-sentenza tat-8 ta' Lulju 2020, *Infineon Technologies* vs *Il-Kummissjoni*, T-758/14 RENV, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:307, il-punti 85 u 96; is-sentenza tal-15 ta' Diċembru 2016, *Philips and Philips France* vs *Il-Kummissjoni,* T-762/14, EU:T:2016:738, il-punt 104.

213 is-sentenza tat-8 ta' Lulju 2020, *Infineon Technologies* vs *Il-Kummissjoni*, T-758/14 RENV, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:307, il-punt 98.

214 Is-sentenza tad-9 ta' Settembru 2015, *Samsung SDI u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-84/13, EU:T:2015:611, il-punt 51.

215 is-sentenza tat-8 ta' Lulju 2020, *Infineon Technologies* vs *Il-Kummissjoni*, T-758/14 RENV, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:307, il-punt 96.

216 Is-sentenza tat-8 ta' Lulju 2020, *Infineon Technologies* vs *Il-Kummissjoni*, T-758/14 RENV, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:307, il-punt 70.

217 Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tat-8 ta' Lulju 2021 fil-Każ AT40178 *Emissjonijiet tal-Karozzi*, il-premessi 84, 107 u 124-126.

218 Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-20 ta' Mejju 2021 fil-Każ AT.40324 *Bonds tal-Gvern Ewropej*, il-premessa 94.

219 Dan ma jeskludix li bażi tad-*data* tiġi offruta bi prezz aktar baxx lil konsumaturi li huma stess ikunu kkontribwew *data* għaliha, peress li meta jagħmlu hekk normalment iġarrbu kostijiet ukoll.

220 Is-sentenza tat-30 ta' Settembru 2003, *Atlantic Container Line u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-191/98, T-212/98 sa T-214/98, Ġabra 2003 II-03275, EU:T:2003:245, il-punt 1154. Dan jista' ma jkunx il-każ jekk l-iskambju jirfed kartell.

ma jikkoordinawx, il-kompetituri potenzjali, kif ukoll il-konsumaturi jkunu jistgħu jillimitaw l-effetti restrittivi potenzjali fuq il-kompetizzjoni[221].

426. Sabiex l-informazzjoni tkun ġenwinament pubblika, jenħtieġ li l-kisba tagħha ma tkunx aktar għalja għall-konsumaturi u għall-impriżi li ma jipparteċipawx fl-iskambju milli għall-impriżi li jiskambjaw l-informazzjoni. Il-kompetituri normalment ma jagħżlux li jiskambjaw informazzjoni li jistgħu jiġbru mis-suq bl-istess faċilità u, b'hekk, fil-prattika, l-iskambji ta' informazzjoni ġenwinament pubblika ma humiex probabbli. B'kuntrast ma' dan, anki jekk l-informazzjoni skambjata bejn il-kompetituri titqies li hija "*fid-dominju pubbliku*", hija ma tkunx ġenwinament pubblika jekk il-kostijiet involuti fil-ġbir tal-informazzjoni jiskoraġġixxu lil impriżi u konsumaturi oħrajn milli jagħmlu dan[222]. Possibbiltà li tinġabar l-informazzjoni fis-suq, pereżempju li tinġabar mingħand il-konsumaturi, ma tfissirx neċessarjament li tali informazzjoni tikkostitwixxi *data* tas-suq faċilment aċċessibbli għall-kompetituri[223].

Eżempju tipiku ta' informazzjoni ġenwinament pubblika huwa r-reklamar minn pompi tal-petrol tal-informazzjoni dwar l-ipprezzar attwali tagħhom kemm għall-konsumaturi kif ukoll għall-kompetituri fil-qrib. Fin-nuqqas ta' akkordju antikompetittiv jew ta' prattika miftiehma, tali reklamar ikun ta' benefiċċju għall-konsumaturi minħabba li jiffaċilita t-tqabbil bejn il-pompi tal-petrol qabel ma jimlew il-karozzi tagħhom, anki jekk ir-reklamar jippermetti wkoll lill-kompetituri jsiru konxji tal-prezzijiet mitluba mill-kompetituri fil-qrib tagħhom.

F'każ li s-sidien tal-pompi tal-petrol jibdew skambju ta' informazzjoni dwar l-ipprezzar f'ħin reali bejniethom biss, il-valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) x'aktarx li tkun differenti. Id-data tal-ipprezzar skambjata mis-sidien ma hijiex ġenwinament pubblika, billi sabiex tinkiseb l-istess informazzjoni b'mod differenti jkun meħtieġ li wieħed iġarrab kostijiet sostanzjali ta' trasport u ħin. Fil-fatt, wieħed ikollu jivvjaġġa b'mod kostanti biex jiġbor il-prezzijiet irreklamati fuq il-bord tal-pompi tal-petrol mifruxa madwar il-pajjiż kollu. Il-kostijiet għal dan huma potenzjalment għoljin, sabiex b'hekk ma tkunx tista' tinkiseb l-informazzjoni fil-prattika jekk mhux bl-iskambju ta' informazzjoni. Barra minn hekk, l-iskambju huwa sistematiku u jkopri s-suq rilevanti kollu, li fih hemm biss ftit kompetituri preżenti u ma huwiex probabbli li jkun hemm parteċipanti ġodda. L-iskambju x'aktarx li joħloq klima ta' ċertezza reċiproka bejn il-kompetituri fir-rigward tal-politika tal-ipprezzar tagħhom u, b'hekk, x'aktarx li jiffaċilita eżitu kollużiv.

427. Anki jekk ikun hemm disponibbiltà pubblika ta' informazzjoni (pereżempju, informazzjoni ppubblikata mir-regolaturi), skambju ta' informazzjoni addizzjonali mill-kompetituri jista' jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jekk

[221] Il-valutazzjoni tal-ostakli għad-dħul u l-kontrabilanċjar tas-"saħħa tax-xerrejja" fis-suq ikunu rilevanti għad-determinazzjoni ta' jekk barranin għas-sistema ta' skambju ta' informazzjoni jkunux jistgħu jipperikolaw l-eżiti mistennija mill-koordinazzjoni. Madankollu, iż-żieda fit-trasparenza għall-konsumaturi tista' tnaqqas jew iżżid l-ambitu għal eżitu kolluživ minħabba li b'żieda fit-trasparenza għall-konsumaturi, billi l-elastiċità tal-prezz tad-domanda hija ogħla, il-gwadanji mid-devjazzjoni huma ogħla, iżda r-ritaljazzjoni hija wkoll aktar ħarxa.

[222] Barra minn hekk, il-fatt li l-partijiet għall-iskambju ikunu kkomunikaw preċedentement id-*data* lill-pubbliku (pereżempju, permezz ta' gazzetta ta' kuljum jew fuq is-siti web tagħhom) ma jimplikax li skambju mhux pubbliku sussegwenti ma jiksirx l-Artikolu 101(1).

[223] Ara s-sentenza tat-12 ta' Lulju 2001, *Tate & Lyle u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-202/98, T-204/98 u T-207/98, Ġabra 2001 II-02035, EU:T:2001:185, il-punt 60.

inaqqas aktar l-inċertezza strateġika fis-suq. F'dak il-każ, hija l-informazzjoni inkrementali skambjata li tista' tkun kritika biex ixxaqleb il-bilanċ tas-suq lejn eżitu kolluživ.

F'settur partikolari, jista' perežempju jkun għarfien pubbliku li l-kostijiet tal-provvisti qed jiżdiedu. Fil-laqgħat bilaterali jew matul il-laqgħat tal-assoċjazzjoni tal-kummerċ rilevanti, dan il-fenomenu jista' jitqajjem mill-parteċipanti. Filwaqt li l-kompetituri jistgħu jirreferu għall-kostijiet dejjem jiżdiedu tal-provvisti – peress li dan huwa għarfien pubbliku – ma jistgħux jevalwaw flimkien il-kostijiet dejjem jiżdiedu jekk dan inaqqas l-inċertezza rigward l-azzjonijiet futuri jew reċenti ta' kompetitur individwali fis-suq[224]*. Kompetitur irid jiddetermina b'mod indipendenti l-politika li jkollu l-ħsieb li jadotta fis-suq intern. Dan jinvolvi li kull kompetitur għandu jiddeċiedi b'mod indipendenti x'se jkun ir-rispons tiegħu għall-kostijiet dejjem jiżdiedu tal-provvisti.*

6.2.3.3. Informazzjoni u *data* aggregati/individwalizzati

428. In-natura kummerċjalment sensittiva tal-informazzjoni tiddependi wkoll fuq l-utilità li għandha għall-kompetituri. Skont iċ-ċirkostanzi, l-iskambju ta' *data* mhux ipproċessata jista' jkun kummerċjalment inqas sensittiv minn skambju ta' *data* li diġà kienet ipproċessata f'informazzjoni sinifikanti. Bl-istess mod, id-*data* mhux ipproċessata tista' tkun kummerċjalment inqas sensittiva mid-*data* aggregata, filwaqt li tista' tippermetti lill-impriżi jiksbu aktar effiċjenzi permezz tal-iskambju tagħha. Fl-istess ħin, l-iskambju ta' informazzjoni ġenwinament aggregata fejn ir-rikonoxximent ta' informazzjoni individwalizzata fil-livell tal-kumpaniji huwa diffiċli jew inċert biżżejjed, huwa ferm inqas probabbli li jwassal għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni milli huma l-iskambji ta' informazzjoni fil-livell tal-kumpaniji.

429. Il-ġbir u l-pubblikazzjoni ta' informazzjoni aggregata tas-suq (bħad-*data* dwar il-bejgħ, id-*data* dwar il-kapaċitajiet jew id-*data* dwar il-kostijiet tal-inputs u l-komponenti) minn assoċjazzjoni tal-kummerċ jew ditta tal-intelligence tas-suq jistgħu jkunu ta' benefiċċju għall-kompetituri u għall-konsumaturi bl-istess mod billi jiffrankaw il-kostijiet u billi jippermettulhom jiksbu stampa ġenerali aktar ċara tas-sitwazzjoni ekonomika ta' settur. Tali ġbir u pubblikazzjoni ta' informazzjoni jistgħu jippermettu lil kompetituri individwali jagħmlu għażliet informati aħjar sabiex jadattaw b'mod effiċjenti l-istrateġija kompetittiva individwali tagħhom għall-kundizzjonijiet tas-suq. B'mod aktar ġenerali, sakemm ma jseħħx bejn għadd relattivament żgħir ta' impriżi b'sehem mis-suq kbir biżżejjed, ma huwiex probabbli li l-iskambju ta' informazzjoni aggregata jwassal għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Bil-maqlub, l-iskambju ta' informazzjoni individwalizzata jista' jiffaċilita fehim komuni fis-suq u l-istrateġiji ta' kastig billi jippermetti lill-impriżi ta' koordinazzjoni jidentifikaw b'mod aktar effettiv lil min ikun qed jiddevja jew min ikun qed jipprova jidħol. Madankollu, ma tistax tiġi eskluża l-possibbiltà li anki l-iskambju ta' informazzjoni u *data* aggregati jista' jiffaċilita eżitu kolluživ fi swieq b'karatteristiċi speċifiċi. Dan ifisser li membri ta' oligopolija stretta u stabbli ħafna li jiskambjaw informazzjoni aggregata li jiskopru prezz tas-suq aktar baxx minn ċertu livell jistgħu jassumu awtomatikament li xi ħadd ikun iddevja mill-eżitu kolluživ u jieħdu passi ta' ritaljazzjoni mas-suq kollu. Fi kliem ieħor, sabiex il-kollużjoni tinżamm stabbli, l-

224 Ara, perezempju, is-sentenza tal-14 ta' Marzu 2013, *Dole Food Company u Dole Germany* vs *Il-Kummissjoni*, T-588/08, EU:T:2013:130, il-punti 291-295.

impriżi f'oligopolija stretta u stabbli ħafna mhux dejjem hemm bżonn ikunu jafu min iddevja iżda jista' jkun biżżejjed li jsiru jafu li "xi ħadd" iddevja.

6.2.3.4. L-età tal-informazzjoni

430. F'ħafna industriji, l-informazzjoni ssir relattivament storika malajr u b'hekk titlef in-natura kummerċjalment sensittiva tagħha. Ma huwiex probabbli li l-iskambju ta' informazzjoni storika jwassal għal eżitu kollużiv, minħabba li ma huwiex probabbli li dan ikun indikattiv tal-imġiba maħsuba tal-kompetituri jew li jipprovdi fehim komuni fis-suq[225]. Fil-prinċipju, aktar ma tkun antika l-informazzjoni, inqas ikollha t-tendenza li tkun utli għall-kxif f'waqtu ta' devjazzjonijiet u, b'hekk, bħala theddida kredibbli ta' ritaljazzjoni fil-pront[226]. Madankollu, dan jeħtieġ valutazzjoni każ b'każ tar-rilevanza tal-informazzjoni[227].

431. Jekk l-informazzjoni hijiex storika jiddependi fuq il-karatteristiċi speċifiċi tas-suq rilevanti, il-frekwenza tan-negozjati tax-xiri u tal-bejgħ fl-industrija, u l-età tal-informazzjoni tipikament fdata fl-industrija għall-finijiet ta' deċiżjonijiet tan-negozju. Pereżempju, l-informazzjoni tista' titqies bħala storika jekk tkun bosta drabi eqdem mit-tul medju taċ-ċikli tal-ipprezzar jew tal-kuntratti fl-industrija, jekk dawn tal-aħħar ikunu indikattivi ta' rinegozjar tal-prezzijiet. Min-naħa l-oħra, l-iskambju ta' informazzjoni attwali jista' jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, speċjalment jekk dan l-iskambju jservi biex iżid b'mod artifiċjali t-trasparenza bejn l-impriżi aktar milli lejn il-konsumaturi.

Pereżempju, jekk l-impriżi tipikament jiddependu fuq data dwar il-preferenzi tal-konsumatur (xiri jew għażliet oħrajn) matul l-aħħar sena sabiex jottimizzaw id-deċiżjonijiet tan-negozju strateġiċi tal-marki tagħhom, l-informazzjoni li tkopri dan il-perjodu ġeneralment tkun aktar kummerċjalment sensittiva minn data aktar antika. L-informazzjoni matul l-aħħar sena mbagħad ma titqiesx bħala "storika".

6.2.4. Il-karatteristiċi tal-iskambju

6.2.4.1. Divulgazzjonijiet unilaterali

432. Sitwazzjoni fejn impriża waħda biss tiddivulga informazzjoni kummerċjalment sensittiva lill-kompetitur(i) tagħha, li jaċċettaha/jaċċettawha, tista' tikkostitwixxi prattika miftiehma[228]. Tali divulgazzjoni tista' sseħħ, pereżempju, permezz ta' posts fuq siti web, messaġġi (chat), emails, telefonati, input f'għodda algoritmika kondiviża, laqgħat, eċċ. Allura jsir irrilevanti jekk impriża waħda biss tinformax unilateralment lill-kompetituri tagħha bl-imġiba maħsuba tagħha fis-suq, jew jekk l-impriżi parteċipanti kollha jinformawx lil xulxin bid-deliberazzjonijiet u bl-

225 Il-ġbir ta' *data* storika jista' jintuża wkoll biex jitwassal l-input ta' assoċjazzjoni settorjali għal rieżami tal-ordni pubbliku jew għall-analiżi tiegħu.

226 Pereżempju, f'każijiet tal-passat, il-Kummissjoni kkunsidrat l-iskambju ta' *data* individwali li kellha aktar minn sena bħala storiku u bħala mhux restrittiv għall-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), filwaqt li l-informazzjoni li kellha inqas minn sena tqieset bħala reċenti; Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/31.370, *UK Agricultural Tractor Registration Exchange*, il-premessa 50; Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/36.069, *Wirtschaftsvereinigung Stahl*, ĠU L 1, 3.1.1998, p. 10, il-premessa 17.

227 Fis-sentenza tagħha tat-12 ta' Lulju 2019, Sony u Sony Electronics vs Il-Kummissjoni, T-762/15, EU:T:2019:515, il-punt 127, il-Qorti Ġenerali kkunsidrat li fiċ-ċirkostanzi tal-każ, l-għarfien tar-riżultati tal-irkant tal-passat kien informazzjoni rilevanti ħafna għall-kompetituri, kemm għall-finijiet ta' monitoraġġ, kif ukoll fid-dawl ta' kuntratti futuri.

228 Ara s-sentenza tal-15 ta' Marzu 2000, *Cimenteries CBR* vs *Il-Kummissjoni*, T-25/95 u oħrajn, Ġabra 2000 II-00491, EU:T:2000:77, il-punt 1849.

intenzjonijiet rispettivi. Meta jkun hemm impriża waħda weħidha li tiżvela mal-kompetituri tagħha informazzjoni kummerċjalment sensittiva dwar il-politika kummerċjali futura tagħha, dan inaqqas l-inċertezza strateġika dwar l-operat futur tas-suq għall-kompetituri kollha tagħha u jżid ir-riskju ta' limitazzjoni tal-kompetizzjoni u ta' mġiba kollużiva[229].

> *Pereżempju, il-parteċipazzjoni f'laqgħa[230] fejn impriża tiddivulga l-pjanijiet tal-ipprezzar tagħha mal-kompetituri tagħha x'aktarx li tkun koperta mill-Artikolu 101(1), anki fin-nuqqas ta' qbil espliċitu li jiżdiedu l-prezzijiet[231]. Bl-istess mod, l-introduzzjoni ta' regola dwar l-ipprezzar f'għodda algoritmika kondiviża (pereżempju, l-aktar prezz baxx fuq il-pjattaforma/i jew il-ħanut/ħwienet online rilevanti +5 %, jew il-prezz ta' kompetitur wieħed -5 %), x'aktarx li tkun koperta wkoll mill-Artikolu 101(1), anki fin-nuqqas ta' qbil espliċitu li jiġi allinjat l-ipprezzar futur.*
>
> *Min-naħa l-oħra, id-dispaċċ ta' messaġġ elettroniku lil kaxxi postali personali fih innifsu ma jindikax li r-riċevituri suppost kellhom ikunu jafu bil-kontenut ta' dak il-messaġġ[232]. Fid-dawl ta' indizji oġġettivi u konsistenti oħrajn, dan jista' jiġġustifika l-preżunzjoni li r-riċevituri kienu jafu bil-kontenut, iżda dawk ir-riċevituri xorta jrid ikollhom l-opportunità li jikkonfutaw dik il-preżunzjoni[233].*

433. Meta impriża tirċievi informazzjoni kummerċjalment sensittiva mingħand kompetitur (kemm jekk f'laqgħa, bit-telefon, b'mod elettroniku jew bħala input f'għodda algoritmika), hija se tkun preżunta li tqis tali informazzjoni u li tadatta l-imġiba tagħha fis-suq kif xieraq, sakemm ma tirrispondix b'dikjarazzjoni ċara li hija ma tixtieqx tirċievi tali informazzjoni[234] jew tirrapportaha lill-awtoritajiet amministrattivi.

434. Meta impriża tagħmel dikjarazzjoni unilaterali li tkun ukoll ġenwinament pubblika, pereżempju, permezz ta' post fuq sit web aċċessibbli għall-pubbliku, dikjarazzjoni fil-pubbliku jew f'gazzetta, din ġeneralment ma tikkostitwixxix prattika miftiehma skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1)[235]. Madankollu, skont il-fatti sottostanti għall-każ inkwistjoni, il-possibbiltà li tinstab prattika miftiehma ma tistax tiġi eskluża. Kif spjegat fil-paragrafu 426, l-għoti ta' informazzjoni u *data* ġenwinament pubbliċi jista' jgħin lill-konsumaturi jagħmlu għażliet infurmati. Madankollu, dawn l-effiċjenzi huma inqas probabbli jekk l-informazzjoni tkun tikkonċerna intenzjonijiet

229 Ara l-Konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Kokott tad-19 ta' Frar 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, il-Kawża C-8/08, EU:C:2009:110, il-paragrafu 54.

230 Ara s-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 59.

231 Ara s-sentenza tat-12 ta' Lulju 2001, *Tate & Lyle u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-202/98, T-204/98 u T-207/98, Ġabra 2001 II-02035, EU:T:2001:185, il-punt 54.

232 Is-sentenza tal-21 ta' Jannar 2016, *Eturas u Oħrajn*, C-74/14, EU:C:2016:42, il-punti 39-40.

233 Fis-sentenza tal-21 ta' Jannar 2016, *Eturas u Oħrajn*, C-74/14, EU:C:2016:42, il-punt 41, il-Qorti semmiet eżempji ta' kif għandha tiġi kkonfutata din il-preżunzjoni: billi tingħata prova li d-destinatarju ma rċeviex il-messaġġ jew li ma ħarisx lejn it-taqsima inkwistjoni jew ma ħarisx lejha sakemm għadda xi żmien mid-dispaċċ.

234 Ara s-sentenza tal-21 ta' Jannar 2016, *Eturas u Oħrajn*, C-74/14, EU:C:2016:42, il-punt 48, is-sentenza tat-8 ta' Lulju 1999, *Hüls* vs *Il-Kummissjoni*, C-199/92 P, EU:C:1999:358, il-punt 162; is-sentenza tat-8 ta' Lulju 1999, *Il-Kummissjoni vs Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, EU:C:1999:356, il-punt 121.

235 Ara s-sentenza tal-5 ta' Ottubru 2020, *Casino, Guichard-Perrachon u AMC* vs *Il-Kummissjoni*, T-249/17, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:458, il-punt 263-267.

futuri li jistgħu ma jimmaterjalizzawx u ma jorbtux lill-impriża mal-konsumaturi tagħha[236].

Dikjarazzjoni pubblika unilaterali li tirreferi għal intenzjonijiet futuri relatati mal-ipprezzar, pereżempju, mhux se torbot lill-impriża li tkun qed tħabbar mal-konsumaturi tagħha, iżda tista' tagħti sinjali importanti dwar l-istrateġija maħsuba ta' impriża fis-suq lill-kompetituri tagħha. B'mod partikolari, dan ikun il-każ jekk l-informazzjoni tkun speċifika biżżejjed. Għalhekk, tali dikjarazzjonijiet għandhom it-tendenza li ma jġibux effiċjenzi li jkunu ta' benefiċċju għall-konsumaturi, iżda jistgħu jiffaċilitaw il-kollużjoni.

Id-dikjarazzjonijiet pubbliċi unilaterali jistgħu jkunu wkoll indikattivi ta' akkordju antikompetittiv sottostanti jew prattika miftiehma. F'suq fejn hemm biss ftit kompetituri preżenti u fejn jeżistu ostakli kbar għad-dħul, l-impriżi li jirreklamaw kontinwament l-informazzjoni mingħajr benefiċċju apparenti għall-konsumaturi (pereżempju, informazzjoni dwar il-kostijiet tar-riċerka u l-iżvilupp, il-kostijiet tal-adattamenti għar-rekwiżiti ambjentali, eċċ.) jistgħu – fin-nuqqas ta' spjegazzjoni plawżibbli oħra – ikunu involuti fi ksur tal-Artikolu 101(1). Id-dikjarazzjonijiet pubbliċi unilaterali jistgħu jintużaw sabiex jiġu implimentati jew immonitorjati l-arranġamenti kollużivi tagħhom. Jekk tali ksur fil-fatt jinstabx jiddependi mill-korp kollu tal-evidenza disponibbli.

6.2.4.2. Skambju indirett ta' informazzjoni u skambji f'relazzjonijiet vertikali/orizzontali mħalltin

435. L-iskambji ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva bejn il-kompetituri jistgħu jsiru minn parti terza (pereżempju, fornitur terz ta' servizzi, inkluża pjattaforma jew fornitur ta' għodod ta' ottimizzazzjoni ta' parti terza), aġenzija komuni (pereżempju, organizzazzjoni tal-kummerċ), minn wieħed mill-fornituri jew mill-konsumaturi tagħhom[237], jew permezz ta' algoritmu kondiviż (li flimkien issir referenza għalihom bħala l-"parti terza"). It-tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni huwa li l-iskambju jista' jnaqqas l-inċertezza dwar l-azzjonijiet tal-kompetituri u, b'hekk, iwassal għal eżitu kolluživ fis-suq. Il-kollużjoni f'każijiet bħal dawn tiġi ffaċilitata jew infurzata permezz tal-parti terza. Skont il-fatti tal-każ, il-kompetituri u l-parti terza jistgħu t-tnejn jinżammu responsabbli għal tali kollużjoni. Ma hemm xejn fil-formulazzjoni tal-Artikolu 101(1) li jindika li l-projbizzjoni stipulata f'din id-dispożizzjoni hija mmirata biss lejn partijiet għall-akkordji jew prattiki miftiehma li huma attivi fis-swieq affettwati minn dawk l-akkordji jew il-prattiki[238].

436. F'każ ta' skambju indirett ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva, tkun meħtieġa analiżi każ b'każ tar-rwol ta' kull parteċipant sabiex jiġi stabbilit jekk l-iskambju jikkonċernax akkordju antikompetittiv jew prattika miftiehma u min iġorr ir-responsabbiltà għall-kollużjoni. Din il-valutazzjoni se jkollha tqis b'mod partikolari l-livell ta' għarfien tal-fornituri jew tar-riċevituri tal-informazzjoni

236 Ara, pereżempju, id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tas-7 ta' Lulju 2016, il-Kawża AT.39850 *Container Shipping*, il-premessi 40-43.

237 Filwaqt li gwida dwar il-valutazzjoni tal-arranġamenti ta' distribuzzjoni vertikali hija disponibbli fil-VBER u fil-Linji Gwida dwar il-VBER, f'ċerti ċirkostanzi jistgħu jintużaw arranġamenti ta' distribuzzjoni vertikali għal kollużjoni orizzontali.

238 Is-sentenza tal-10 ta' Novembru 2017, *ICAP u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-180/15, EU:T:2017:795, il-punt 103; is-sentenza tat-22 ta' Ottubru 2015, *AC-Treuhand* vs *Il-Kummissjoni*, C-194/14 P, EU:C:2015:717, il-punt 27, 34-35.

rigward l-iskambji bejn riċevituri jew fornituri oħrajn ta' informazzjoni u l-parti terza.

> *Tista' ssir distinzjoni bejn diversi ċirkostanzi:*
>
> *Ċerti skambji indiretti ta' informazzjoni jissejħu akkordji 'hub-and-spoke'. F'każijiet bħal dawn, fornitur jew manifattur komuni jaġixxi bħala ċentru sabiex jgħaddi l-informazzjoni lil bejjiegħa bl-imnut differenti, iżda jista' jkun ukoll li bejjiegħ bl-imnut jiffaċilita l-koordinazzjoni bejn bosta fornituri jew manifatturi. Pjattaforma online tista' taġixxi wkoll bħala ċentru f'każ li tiffaċilita, tikkoordina jew tinforza prattiki antikompetittivi fost l-utenti tas-servizzi tal-pjattaforma tagħha.*
>
> *Il-pjattaformi online jistgħu, pereżempju, jippermettu skambji ta' informazzjoni bejn l-utenti tal-pjattaforma biex jiggarantixxu ċerti marġnijiet jew livelli ta' prezzijiet. Il-pjattaformi jistgħu jintużaw ukoll biex jimponu restrizzjonijiet operattivi fuq is-sistema li jwaqqfu lill-utenti tal-pjattaforma milli joffru prezzijiet aktar baxxi jew vantaġġi oħrajn lill-konsumaturi finali. Skambji ta' informazzjoni indiretti oħrajn jistgħu jinvolvu dipendenza bejn kompetituri (potenzjali) fuq algoritmu ta' ottimizzazzjoni kondiviż li jieħdu deċiżjonijiet kummerċjali bbażati fuq data-feeds kummerċjalment sensittivi minn diversi kompetituri, jew l-implimentazzjoni fl-għodod awtomatizzati rilevanti ta' karatteristiċi allinjati/ikkoordinati jew mekkaniżmi ta' ottimizzazzjoni. Filwaqt li l-użu ta' data disponibbli għall-pubbliku għall-forniment ta' software algoritmiku huwa legali, l-aggregazzjoni ta' informazzjoni sensittiva f'għodda ta' pprezzar offruta minn kumpanija tal-IT waħda li għaliha għandhom aċċess diversi kompetituri tista' tammonta għal kollużjoni orizzontali.*
>
> *Aġenzija komuni, bħal assoċjazzjoni tal-kummerċ, tista' tiffaċilita wkoll l-iskambji bejn il-membri tagħha.*

437. Impriża li tirċievi jew tittrażmetti indirettament informazzjoni kummerċjalment sensittiva tista' tinżamm responsabbli għal ksur tal-Artikolu 101(1). Dan jista' jkun il-każ bil-kundizzjoni li l-impriża li tkun irċeviet jew bagħtet l-informazzjoni kienet konxja tal-objettivi antikompetittivi segwiti mill-kompetituri tagħha u mill-parti terza u maħsuba biex tikkontribwixxi għalihom bl-imġiba tagħha stess. Dan japplika, jekk l-impriża tkun qablet b'mod espliċitu jew taċitu mal-fornitur terz li jikkondividi dik l-informazzjoni mal-kompetituri tagħha jew meta kellha l-intenzjoni, permezz tal-intermedjarju tal-parti terza, li tiddivulga informazzjoni kummerċjalment sensittiva mal-kompetituri tagħha. Barra minn hekk, il-kundizzjoni tiġi ssodisfata jekk l-impriża li tirċievi jew tibgħat l-informazzjoni setgħet raġonevolment tipprevedi li l-parti terza tikkondividi l-informazzjoni kummerċjali tagħha mal-kompetituri tagħha u jekk kienet lesta taċċetta r-riskju li dan kien jinvolvi. Min-naħa l-oħra, il-kundizzjoni ma tiġix issodisfata meta l-parti terza tkun użat l-informazzjoni kummerċjalment sensittiva ta' impriża u, mingħajr ma tinforma lil dik l-impriża, tkun għaddietha lill-kompetituri tagħha[239].

438. Bl-istess mod, parti terza li tibgħat informazzjoni kummerċjalment sensittiva tista' tinżamm responsabbli wkoll għal tali ksur jekk din tkun maħsuba li tikkontribwixxi bl-imġiba tagħha stess għall-objettivi komuni segwiti mill-parteċipanti kollha għall-

239 Is-sentenza tal-21 ta' Lulju 2016, *VM Remonts u Oħrajn*, C-542/14, EU:C:2016:578, il-punt 30; is-sentenza tat-22 ta' Ottubru 2015, *AC-Treuhand* vs *Il-Kummissjoni*, C-194/14 P, EU:C:2015:717, il-punt 30.

akkordju u kienet konxja mill-imġiba reali ppjanata jew implimentata minn impriżi oħrajn fl-insegwiment tal-istess objettivi jew setgħet raġonevolment ipprevediet dan u kienet lesta li tieħu r-riskju[240].

6.2.4.3. Il-frekwenza tal-iskambju ta' informazzjoni

439. L-iskambji frekwenti ta' informazzjoni li jiffaċilitaw kemm fehim komuni aħjar tas-suq kif ukoll il-monitoraġġ tad-devjazzjonijiet iżidu r-riskji ta' eżitu kollużiv. Fi swieq instabbli, skambji aktar frekwenti ta' informazzjoni jistgħu jkunu meħtieġa sabiex jiġi ffaċilitat eżitu kolluživ milli fi swieq stabbli. Fi swieq b'kuntratti fit-tul (li huma indikattivi ta' negozjati ta' xiri u bejgħ mhux frekwenti), skambju ta' informazzjoni inqas frekwenti normalment ikun biżżejjed biex jinkiseb eżitu kolluživ. B'kuntrast ma' dan, l-iskambji mhux frekwenti jistgħu ma jkunux biżżejjed biex jinkiseb eżitu kolluživ fi swieq b'kuntratti ta' terminu qasir indikattivi ta' rinegozjar frekwenti[241]. B'mod ġenerali, il-frekwenza li biha jeħtieġ li tiġi skambjata l-informazzjoni sabiex jiġi ffaċilitat eżitu kolluživ tiddependi wkoll fuq in-natura, l-età u l-aggregazzjoni ta' tali informazzjoni[242]. B'riżultat tal-importanza dejjem akbar ta' *data* f'ħin reali għall-kapaċità tan-negozji li jikkompetu b'mod vijabbli, l-ogħla vantaġġ kompetittiv jinkiseb mill-iskambju awtomatizzat ta' informazzjoni f'ħin reali.

6.2.4.4. Il-miżuri stabbiliti biex jillimitaw u/jew jikkontrollaw kif tintuża d-*data*

440. L-impriżi li jridu (jew li għandhom bżonn) jiskambjaw informazzjoni jistgħu jistabbilixxu miżuri biex jirrestrinġu l-aċċess għall-informazzjoni u/jew jikkontrollaw kif tintuża l-informazzjoni[243]. Tali miżuri jistgħu jipprevjenu li informazzjoni kummerċjalment sensittiva tista' tinfluwenza l-imġiba ta' kompetitur.

L-impriżi jistgħu, pereżempju, jużaw timijiet nodfa biex jirċievu u jipproċessaw l-informazzjoni. Tim nadif ġeneralment jirreferi għal grupp ristrett ta' individwi minn impriża li ma humiex involuti fl-operazzjonijiet kummerċjali ta' kuljum u li huma marbuta bi protokolli ta' kunfidenzjalità stretta fir-rigward tal-informazzjoni kummerċjalment sensittiva. Tim nadif jista', pereżempju, jintuża fl-implimentazzjoni ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali ieħor biex jiġi żgurat li l-informazzjoni pprovduta għall-finijiet ta' tali kooperazzjoni tiġi pprovduta fuq bażi ta' ħtieġa ta' għarfien u b'mod aggregat.

Il-parteċipanti f'pula ta' data fil-prinċipju jenħtieġ li jkollhom aċċess biss għall-informazzjoni tagħhom stess, u għall-informazzjoni aggregata finali ta' parteċipanti oħrajn. Miżuri tekniċi u prattiċi jistgħu jiżguraw li parteċipant ma jkunx jista' jikseb informazzjoni kummerċjalment sensittiva mingħand parteċipanti oħrajn. Il-ġestjoni ta' pula ta' data tista', pereżempju, tingħata lil parti terza indipendenti li tkun soġġetta għal regoli stretti ta' kunfidenzjalità fir-rigward tal-informazzjoni riċevuta mill-parteċipanti fil-pula ta' data. Dawk li jiġġestixxu l-pula ta' data jenħtieġ li

240 Is-sentenza tal-10 ta' Novembru 2017, *ICAP u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-180/15, EU:T:2017:795, il-punt 100.

241 Pereżempju, kuntratti mhux frekwenti jistgħu jnaqqsu l-possibbiltà ta' ritaljazzjoni.

242 Skont l-istruttura tas-suq u l-kuntest ġenerali tal-iskambju, ma tistax tiġi eskluża l-possibbiltà li skambju iżolat jista' jikkostitwixxi bażi suffiċjenti sabiex l-impriżi jiftiehmu fuq l-imġiba tagħhom fis-suq; ara s-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 59.

243 Tali obbligi diġà jistgħu joħorġu mir-Regolament Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-*Data*, ĠU L 119, 4.5.2016, p. 1, f'każ li tiġi inkluża *data* personali fl-iskambju.

jiżguraw ukoll li tinġabar biss informazzjoni li hija meħtieġa għall-implimentazzjoni tal-iskop leġittimu tal-pula ta' data.

6.2.4.5. L-aċċess għall-informazzjoni u d-*data* miġbura

441. F'sitwazzjonijiet fejn l-informazzjoni skambjata tkun strateġika għall-kompetizzjoni u tkopri parti sinifikanti mis-suq rilevanti – iżda ma toħloqx riskju ta' eżitu kollużiv – il-kundizzjonijiet ta' aċċess għal din l-informazzjoni jifformaw element importanti għall-valutazzjoni tal-effetti ta' esklużjoni possibbli. L-iskambju ta' tali informazzjoni strateġika jista' jkun permissibbli biss jekk l-informazzjoni ssir aċċessibbli b'mod mhux diskriminatorju għall-impriżi kollha attivi fis-suq rilevanti. Jekk tali aċċessibbiltà ma tkunx garantita, xi wħud mill-kompetituri jistgħu jitpoġġew fi żvantaġġ, minħabba li huma jkollhom inqas informazzjoni, ħaġa li lanqas ma tiffaċilita d-dħul ta' operaturi ġodda fis-suq[244].

442. Dan jista' jkun partikolarment il-każ f'inizjattivi ta' kondiviżjoni tad-*data*, fejn id-*data* kondiviża f'pula ta' *data* tirrappreżenta parti kbira mis-suq. Meta d-*data* kondiviża tirrappreżenta assi siewi sabiex wieħed jikkompeti fis-suq, il-kompetituri li jiġu miċħuda l-aċċess (jew mogħtija aċċess b'termini inqas favorevoli biss) jistgħu jiġu esklużi mis-suq. Il-valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1) se tiddependi fuq elementi bħan-natura tad-*data* kondiviża, il-kundizzjonijiet tal-akkordju dwar il-kondiviżjoni tad-*data* u r-rekwiżiti tal-aċċess, kif ukoll il-pożizzjoni fis-suq tal-partijiet rilevanti. Jekk wieħed jassumi li l-pula tad-*data* ma tkunx soġġetta għal eżitu kolluživ, xi forma ta' sħubija miftuħa jew l-aċċess għall-pula tad-*data* jkun jillimita r-riskju ta' esklużjoni antikompetittiva. Jeħtieġ li l-valutazzjoni tikkunsidra li l-effetti ta' esklużjoni minn rifjut li jingħata aċċess għal pula ta' *data* jistgħu jkunu sinifikanti, b'mod partikolari fejn ikun hemm grad għoli ta' konċentrazzjoni tas-suq u tad-*data*, u jekk id-*data* miġbura fil-pula tagħti vantaġġ kompetittiv importanti biex isservi mhux biss lis-suq rilevanti, iżda wkoll lis-swieq ġirien.

6.2.5. Karatteristiċi tas-suq

443. Il-probabbiltà li skambju ta' informazzjoni jirriżulta f'kollużjoni jew esklużjoni tiddependi fuq il-karatteristiċi tas-suq. L-iskambji jistgħu jaffettwaw ukoll dawn il-karatteristiċi tas-suq. Il-karatteristiċi tas-suq rilevanti f'dan ir-rigward jinkludu, fost l-oħrajn, il-livell ta' trasparenza f'suq, l-għadd ta' impriżi preżenti, l-eżistenza ta' ostakli għad-dħul, in-natura omoġenja tal-prodott jew tas-servizz ikkonċernat mill-iskambju, in-natura omoġenja tal-impriżi involuti[245] u l-istabbiltà tal-kundizzjonijiet tad-domanda u tal-provvista fis-suq[246].

444. Huwa aktar faċli li jintlaħaq fehim komuni dwar it-termini ta' koordinazzjoni u li jiġu mmonitorjati d-devjazzjonijiet f'suq li fih huma preżenti biss ftit impriżi. Jekk suq ikun ikkonċentrat ħafna, l-iskambju ta' ċerta informazzjoni jista', b'mod partikolari skont it-tip ta' informazzjoni skambjata, ikun suxxettibbli li jippermetti lill-impriżi jkunu konxji tal-pożizzjoni fis-suq u tal-istrateġija kummerċjali tal-kompetituri tagħhom, u b'hekk joħloq distorsjoni tar-rivalità fis-suq u jżid il-probabbiltà ta' kollużjoni, jew saħansitra jiffaċilitaha. Min-naħa l-oħra, jekk suq ikun

244 Is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 60.

245 Meta l-impriżi jkunu omoġenji f'termini tal-kostijiet, id-domanda, l-ishma mis-suq, il-firxa ta' prodotti, il-kapaċitajiet, eċċ. tagħhom, huwa aktar probabbli li huma jaslu għal fehim komuni dwar it-termini ta' koordinazzjoni minħabba li l-inċentivi tagħhom huma aktar allinjati.

246 Jeħtieġ li jiġi nnotat li din ma hijiex lista kompleta ta' karatteristiċi tas-suq rilevanti. Jista' jkun hemm karatteristiċi oħrajn tas-suq li huma importanti biex jiġu stabbiliti ċerti skambji ta' informazzjoni.

frammentat, it-tixrid u l-iskambju ta' informazzjoni bejn il-kompetituri jistgħu jkunu newtrali, jew saħansitra pożittivi, għan-natura kompetittiva tas-suq[247].

445. Suq li huwa trasparenti ħafna jista' jiffaċilita l-kollużjoni billi jippermetti lill-impriżi jaslu għal fehim komuni dwar it-termini ta' koordinazzjoni u billi jżid l-istabbiltà interna u esterna tal-kollużjoni[248].

446. L-eżiti kollużivi huma wkoll aktar probabbli fejn il-kundizzjonijiet tad-domanda u tal-provvista fis-suq ikunu relattivament stabbli[249]. Id-domanda volatili, it-tkabbir intern sostanzjali minn xi impriżi fis-suq, jew id-dħul frekwenti minn impriżi ġodda, jistgħu jindikaw li s-sitwazzjoni attwali ma hijiex stabbli biżżejjed sabiex il-koordinazzjoni tkun probabbli[250], jew jistgħu jeħtieġu skambji aktar frekwenti biex ikollhom effett fuq il-kompetizzjoni.

447. Barra minn hekk, fi swieq fejn l-innovazzjoni hija importanti, il-koordinazzjoni tista' tkun aktar diffiċli, minħabba li innovazzjonijiet partikolarment sinifikanti jistgħu jippermettu lil impriża waħda tikseb vantaġġ kbir fuq ir-rivali tagħha. Sabiex eżitu kolluživ ikun sostenibbli, jenħtieġ li r-reazzjonijiet tal-barranin, bħall-kompetituri attwali u potenzjali li ma jipparteċipawx fil-koordinazzjoni, kif ukoll il-konsumaturi, ma jkunux jistgħu jipperikolaw ir-riżultati mistennija mill-eżitu kolluživ. F'dan il-kuntest, l-eżistenza ta' ostakli għad-dħul tagħmilha aktar probabbli li eżitu kolluživ fis-suq ikun fattibbli u sostenibbli.

6.2.6. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

448. Skambju ta' informazzjoni se jitqies bħala restrizzjoni bl-iskop meta l-informazzjoni tkun kummerċjalment sensittiva u l-iskambju jkun kapaċi jneħħi l-inċertezza bejn il-parteċipanti fir-rigward taż-żmien, il-firxa u d-dettalji tal-modifiki li għandhom jiġu adottati mill-impriżi kkonċernati fl-imġiba tagħhom fis-suq[251]. Meta tiġi biex tivvaluta jekk skambju jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop, il-Kummissjoni se tagħti attenzjoni partikolari lill-kontenut, lill-objettivi tiegħu u lill-kuntest legali u ekonomiku li fih iseħħ l-iskambju ta' informazzjoni[252]. Meta jiġi ddeterminat dak il-kuntest, jeħtieġ li jitqiesu n-natura tal-oġġetti jew tas-servizzi affettwati, kif ukoll il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u tal-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni[253].

449. Mill-eżempji mogħtija fil-paragrafu 424, huwa ċar li ma hemm l-ebda konnessjoni diretta meħtieġa bejn l-informazzjoni skambjata u l-prezzijiet tal-konsumatur sabiex l-iskambju jkun jikkostitwixxi restrizzjoni skont l-għan. Sabiex jiġi stabbilit jekk

247 Ara s-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 58 u l-ġurisprudenza msemmija hemmhekk.

248 Ara wkoll il-paragrafu 452.

249 Ara s-sentenza tas-27 ta' Ottubru 1994, *Deere* vs *Il-Kummissjoni*, T-35/92, EU:T:1994:259, il-punt 78.

250 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Kawżi IV/31.370 u 31.446, *UK Agricultural Tractor Registration Exchange*, ĠU L 68, 13.3.1992, p. 19, il-premessa 51 u s-sentenza tas-27 ta' Ottubru 1994, *Deere* vs *Il-Kummissjoni*, T-35/92, EU:T:1994:259, il-punt 78.

251 Is-sentenza tat-8 ta' Lulju 2020, *Infineon Technologies* vs *Il-Kummissjoni*, T-758/14 RENV, li għadha ma ġietx ippubblikata, EU:T:2020:307, il-punt 100. Ara wkoll: is-sentenza tad-19 ta' Marzu 2015, *Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe* vs *Il-Kummissjoni*, C-286/13 P, EU:C:2015:184, il-punt 122; u s-sentenza tal-4 ta' Ġunju 2009, *T-Mobile Netherlands u Oħrajn*, C-8/08, EU:C:2009:343, il-punt 41.

252 Ara, pereżempju, is-sentenza tas-6 ta' Ottubru 2009, *GlaxoSmithKline*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P u C-519/06 P, EU:C:2009:610, il-punt 58; is-sentenza tal-20 ta' Novembru 2008, *BIDS*, C-209/07, EU:C:2008:643, il-punt 15 u aktar.

253 Is-sentenza tas-26 ta' Settembru 2018, *Philips u Philips France* vs *Il-Kummissjoni*, C-98/17 P, EU:C:2018:774, il-punt 35.

hemmx ksur bl-iskop, il-kriterju deċiżiv huwa n-natura tal-kuntatti, mhux il-frekwenza tagħhom[254].

Pereżempju: grupp ta' kompetituri huma mħassba li l-prodotti tagħhom jistgħu jkunu soġġetti għal rekwiżiti ambjentali dejjem aktar stretti. Fil-kuntest ta' sforzi komuni ta' lobbjar, huma jiltaqgħu u jiskambjaw il-fehmiet tagħhom regolarment. Sabiex jilħqu pożizzjoni komuni dwar proposti leġiżlattivi futuri, huma jiskambjaw ċerta informazzjoni relatata mal-karatteristiċi ambjentali tal-prodotti eżistenti tagħhom. Sakemm din l-informazzjoni tkun storika u ma tippermettix lill-impriżi jsiru konxji tal-istrateġiji tas-suq maħsuba tal-kompetituri tagħhom, l-iskambju ma jikkostitwixxix restrizzjoni fis-sens tal-Artikolu 101(1).

Madankollu, ladarba l-impriżi jibdew jiskambjaw informazzjoni rigward l-iżvilupp ta' prodotti futuri, hemm riskju li tali skambji jistgħu jinfluwenzaw l-imġiba tal-kompetituri fis-suq. Dan l-iskambju jista' jwassal sabiex il-kompetituri jaslu għal fehim komuni li ma jikkummerċjalizzawx prodotti li huma aktar favur l-ambjent milli meħtieġ mil-liġi. Tali koordinazzjoni taffettwa l-imġiba tal-partijiet fis-suq u tirrestrinġi l-għażliet tal-konsumaturi u l-kompetizzjoni fuq il-karatteristiċi tal-prodott. Għalhekk, din titqies bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop.

450. Skambju ta' informazzjoni jista' jitqies bħala kartell jekk ikollu l-għan li jikkoordina l-imġiba kompetittiva jew li jinfluwenza l-parametri rilevanti tal-kompetizzjoni fis-suq bejn żewġ kompetituri jew aktar. Skambju ta' informazzjoni jikkostitwixxi kartell jekk ikun ftehim jew prattika miftiehma bejn żewġ kompetituri jew aktar bl-għan li jikkoordinaw l-imġiba kompetittiva tagħhom fis-suq jew jinfluwenzaw il-parametri rilevanti tal-kompetizzjoni permezz ta' prattiki bħal, iżda mhux limitati għal, l-iffissar jew il-koordinazzjoni tal-prezzijiet tal-bejgħ jew tax-xiri jew ta' kundizzjonijiet kummerċjali oħrajn, inkluż b'rabta mad-drittijiet ta' proprjetà intellettwali, l-allokazzjoni tal-kwoti tal-produzzjoni jew tal-bejgħ, il-kondiviżjoni tas-swieq u tal-konsumaturi, inklużi l-immanuvrar tal-offerti, ir-restrizzjonijiet tal-importazzjonijiet jew tal-esportazzjonijiet jew l-azzjonijiet antikompetittivi kontra kompetituri oħrajn. Skambji ta' informazzjoni li jikkostitwixxu kartelli mhux biss jiksru l-Artikolu 101(1), iżda, barra minn hekk, huwa improbabbli ħafna li jissodisfaw il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). Skambju ta' informazzjoni jista' wkoll jiffaċilita l-implimentazzjoni ta' kartell billi jippermetti lill-impriżi jimmonitorjaw jekk il-parteċipanti humiex konformi mat-termini miftiehma. Dawn it-tipi ta' skambji ta' informazzjoni se jiġu vvalutati bħala parti mill-kartell.

6.2.7. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

451. Skambju ta' informazzjoni li ma jikkostitwixxix restrizzjoni bl-iskop xorta jista' jkollu *effetti* restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

452. Kif indikat fil-paragrafu 37, l-effetti probabbli ta' skambju ta' informazzjoni fuq il-kompetizzjoni jridu jiġu analizzati fuq bażi każ b'każ, minħabba li r-riżultati tal-valutazzjoni jiddependu fuq kombinazzjoni ta' diversi fatturi speċifiċi għall-każ. F'din il-valutazzjoni, il-Kummissjoni se tqabbel l-effetti attwali jew potenzjali tal-iskambju ta' informazzjoni dwar il-kundizzjoni attwali tas-suq mas-sitwazzjoni li tkun fis-seħħ fin-nuqqas ta' dak l-iskambju ta' informazzjoni speċifiku[255]. Sabiex

---

[254] Is-sentenza tas-7 ta' Novembru 2019, *Campine u Campine Recycling* vs *Il-Kummissjoni*, T-240/17, EU:T:2019:778, il-punt 308.

[255] Is-sentenza tat-28 ta' Mejju 1998, *John Deere*, C-7/95 P, EU:C:1998:256, il-punt 76.

skambju ta' informazzjoni jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), irid ikun probabbli li jkollu impatt negattiv sinifikanti fuq wieħed (jew diversi) mill-parametri tal-kompetizzjoni bħall-prezz, l-output, il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti jew l-innovazzjoni.

453. Għall-valutazzjoni tal-effetti restrittivi possibbli, in-natura tal-informazzjoni li tiġi skambjata (ara t-Taqsima 6.2.3), il-karatteristiċi tal-iskambju (ara t-Taqsima 6.2.4) u l-karatteristiċi tas-suq (ara t-Taqsima 6.2.5) huma rilevanti[256].

454. Sabiex ikun probabbli li skambju ta' informazzjoni jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, l-impriżi involuti fl-iskambju għandhom ikopru parti kbira biżżejjed mis-suq rilevanti. Inkella, il-kompetituri li ma jkunux qed jipparteċipaw fl-iskambju jistgħu jirrestrinġu kwalunkwe mġiba antikompettiva tal-impriżi involuti.

455. Dak li jikkostitwixxi "parti kbira biżżejjed tas-suq" ma jistax jiġi definit b'mod astratt u se jiddependi fuq il-fatti speċifiċi ta' kull każ u t-tip ta' skambju inkwistjoni. Fejn iseħħ skambju ta' informazzjoni fil-kuntest ta' tip ieħor ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali, kwalunkwe skambju bħal dan li ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ għall-implimentazzjoni tiegħu ġeneralment ma jwassalx għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni meta l-kopertura tas-suq tkun taħt il-limiti tas-sehem mis-suq stabbiliti fil-kapitolu rilevanti ta' dawn il-Linji Gwida, ir-regolament ta' eżenzjoni ta' kategorija rilevanti[257] jew l-*Avviż De Minimis* li jappartjeni għat-tip ta' akkordju inkwistjoni[258].

456. Skambju ta' informazzjoni li jikkontribwixxi ftit għat-trasparenza f'suq huwa inqas probabbli li jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni minn skambju ta' informazzjoni li jżid it-trasparenza b'mod sinifikanti. Għalhekk, hija l-kombinazzjoni kemm tal-livell ta' trasparenza li kien jeżisti qabel kif ukoll ta' kif l-iskambju jbiddel dak il-livell li jiddetermina kemm huwa probabbli li l-iskambju ta' informazzjoni jkollu effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Huwa aktar probabbli li l-iskambji ta' informazzjoni f'oligopolji stretti jikkawżaw effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni milli f'oligopolji inqas stretti, u mhux probabbli li jikkawżaw tali effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni fi swieq frammentati ħafna.

6.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3)

6.3.1. Titjib fl-effiċjenza[259]

457. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jwassal għal titjib fl-effiċjenza, skont il-karatteristiċi tas-suq. L-impriżi jistgħu, pereżempju, isiru aktar effiċjenti jekk jivvalutaw komparattivament il-prestazzjoni tagħhom fl-isfond tal-aħjar prattiki fl-industrija. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jikkontribwixxi wkoll għal suq reżiljenti billi jippermetti lill-impriżi jirrispondu għall-bidliet fid-domanda u fil-provvista aktar malajr u jippermettilhom jimmitigaw ir-riskji interni u esterni ta' tfixkil jew vulnerabbiltajiet fil-katina tal-provvista. Dan jista' jkun ta' benefiċċju kemm għall-konsumaturi kif ukoll għall-impriżi billi jagħti għarfien dwar il-

[256] Is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 54.

[257] L-iskambji ta' informazzjoni fil-kuntest ta' akkordju ta' riċerka u żvilupp, jekk ma jaqbżux dak li huwa meħtieġ għall-implimentazzjoni tal-akkordju, jistgħu jibbenefikaw mir-regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni ta' 25 % stabbilita fil-BER tar-R&Ż. Għal-BER ta' Speċjalizzazzjoni, ir-regola rilevanti rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni hija ta' 20 %.

[258] Ara t-Taqsima 1.2.8.

[259] Id-diskussjoni ta' kisbiet potenzjali fl-effiċjenza minn skambju ta' informazzjoni la hija esklużiva u lanqas eżawrjenti.

kwalitajiet relattivi tal-prodotti, pereżempju, permezz tal-pubblikazzjoni ta’ listi ta’ pubblikazzjonijiet bl-ogħla bejgħ jew ta’ *data* dwar it-tqabbil tal-prezzijiet. L-iskambju ta’ informazzjoni li huwa ġenwinament pubbliku jista’ b’hekk ikun ta’ beneficċju għall-konsumaturi billi jgħinhom jagħmlu għażla aktar informata (u jnaqqas il-kostijiet tat-tiftix tagħhom). Bl-istess mod, l-iskambju ta’ informazzjoni pubblika dwar il-prezzijiet tal-input attwali jista’ jbaxxi l-kostijiet tat-tiftix għall-impriżi, li normalment ikun ta’ beneficċju għall-konsumaturi permezz ta’ prezzijiet finali aktar baxxi.

458. L-iskambju ta’ *data* tal-konsumatur bejn l-impriżi fi swieq b’informazzjoni asimmetrika dwar il-konsumaturi jista’ wkoll iwassal għal effiċjenzi. Pereżempju, iż-żamma ta' rekord dwar l-imġiba tal-passat tal-konsumaturi f’termini ta’ aċċidenti jew inadempjenza jipprovdi inċentiv lill-konsumaturi biex jillimitaw l-esponiment għar-riskju tagħhom. Dan jagħmilha wkoll possibbli li jinstabu liema konsumaturi għandhom riskju aktar baxx u jenħtieġ li jibbenifikaw minn prezzijiet aktar baxxi. F’dan il-kuntest, l-iskambju ta’ informazzjoni jista’ wkoll inaqqas l-intrappolament tal-konsumaturi, u b’hekk iwassal għal kompetizzjoni aktar b’saħħitha. Dan għax l-informazzjoni ġeneralment tkun speċifika għal relazzjoni u l-konsumaturi, inkella jitilfu l-beneficċju minn dik l-informazzjoni meta jaqilbu għal impriża oħra. Eżempji ta’ tali effiċjenzi jinstabu fis-setturi bankarji u tal-assigurazzjoni, li huma kkaratterizzati minn skambji frekwenti ta’ informazzjoni dwar l-inadempjenzi tal-konsumaturi u l-karatteristiċi tar-riskju.

6.3.2. Indispensabbiltà

459. Restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ għat-titjib fl-effiċjenza ġġenerat minn skambju ta’ informazzjoni ma jissodisfawx il-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). Sabiex jissodisfaw il-kundizzjoni ta’ indispensabbiltà, il-partijiet se jkollhom bżonn jagħtu prova li n-natura tal-informazzjoni u l-kuntest li fih iseħħ l-iskambju ma jinvolvu l-ebda riskju għal kompetizzjoni bla xkiel li huma dispensabbli għall-ħolqien tat-titjib fl-effiċjenza ddikjarat. Barra minn hekk, jenħtieġ li l-iskambju ma jinvolvix informazzjoni li tmur lil hinn mill-varjabbli li huma rilevanti għall-kisba tat-titjib fl-effiċjenza.

Pereżempju, għall-fini ta’ valutazzjoni komparattiva, skambju ta’ *data* individwalizzata ġeneralment ma jkunx indispensabbli, minħabba li l-informazzjoni aggregata (pereżempju, f’xi forma ta’ klassifikazzjoni tal-industrija) tista’ wkoll tiġġenera t-titjib fl-effiċjenza ddikjarat, filwaqt li jkollha anqas riskju li twassal għal eżitu kolluživ.

6.3.3. Trasferiment lill-konsumaturi

460. It-titjib fl-effiċjenza miksub permezz ta’ restrizzjonijiet indispensabbli jrid jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni kkawżati minn skambju ta’ informazzjoni. Aktar ma tkun baxxa s-saħħa fis-suq tal-partijiet involuti fl-iskambju ta’ informazzjoni, aktar ikun probabbli li t-titjib fl-effiċjenza jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

6.3.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

461. Il-kriterji tal-Artikolu 101(3) ma jistgħux jiġu ssodisfati jekk l-impriżi involuti fl-iskambju ta’ informazzjoni jingħataw il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta’ parti sostanzjali mill-prodotti kkonċernati.

6.4. Eżempji

Eżempju 1

Sitwazzjoni: Il-lukandi lussużi fil-belt kapitali tal-pajjiż A joperaw f'oligopolija stretta, mhux kumplessa u stabbli, bi strutturi tal-kostijiet fil-biċċa l-kbira omoġenji, li jikkostitwixxu suq rilevanti separat minn dak ta' lukandi oħrajn. Huma jiskambjaw direttament informazzjoni individwali dwar ir-rati ta' okkupanza u d-dħul attwali. F'dan il-każ, mill-informazzjoni skambjata, il-partijiet jistgħu jiddeduċu direttament il-prezzijiet attwali reali tagħhom.

Analiżi: Sakemm ma jkunx mezz moħbi ta' skambju ta' informazzjoni dwar intenzjonijiet futuri, dan l-iskambju ta' informazzjoni ma jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop minħabba li l-lukandi jiskambjaw *data* tal-preżent u mhux informazzjoni dwar il-prezzijiet jew il-kwantitajiet futuri maħsuba. Madankollu, l-iskambju ta' informazzjoni jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1) minħabba li l-għarfien tal-prezzijiet attwali tal-kompetituri x'aktarx li jiffaċilita l-koordinazzjoni tal-imġiba kompetittiva tagħhom. Dan x'aktarx jintuża għall-monitoraġġ tad-devjazzjonijiet mill-eżitu kollużiv. L-iskambju ta' informazzjoni jżid it-trasparenza fis-suq minħabba li anki jekk il-lukandi normalment jippubblikaw il-prezzijiet tal-lista tagħhom, huma joffru wkoll diversi skontijiet fuq il-prezz fil-lista li jirriżultaw minn negozjati jew għal prenotazzjonijiet bikrin jew fi gruppi, eċċ. Għalhekk, l-informazzjoni inkrementali li tiġi skambjata bejn il-lukandi, iżda mhux għall-pubbliku, hija kummerċjalment sensittiva. Dan l-iskambju x'aktarx li jiffaċilita eżitu kollużiv fis-suq minħabba li l-partijiet involuti jikkostitwixxu oligopolju strett, mhux kumpless u stabbli involut f'relazzjoni kompetittiva fit-tul (interazzjonijiet ripetuti). Barra minn hekk, l-istrutturi tal-kostijiet tal-lukandi huma fil-biċċa l-kbira omoġenji. Fl-aħħar nett, la l-konsumaturi u lanqas id-dħul fis-suq ma jistgħu jillimitaw l-imġiba antikompetittiva tal-operaturi preeżistenti, minħabba li l-konsumaturi ftit għandhom saħħa ta' xerrejja u l-ostakli għad-dħul huma kbar. F'dan il-każ ma huwiex probabbli li l-partijiet ikunu jistgħu juru li kwalunkwe titjib fl-effiċjenza li jirriżulta mill-iskambju ta' informazzjoni jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Għalhekk, ma huwiex probabbli li l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) jkunu jistgħu jiġu ssodisfati.

Eżempju 2

Sitwazzjoni: Tliet impriżi kbar b'sehem mis-suq ikkombinat ta' 80 % f'suq stabbli, mhux kumpless u kkonċentrat b'ostakli kbar għad-dħul spiss jiskambjaw informazzjoni mhux pubblika direttament bejniethom dwar parti sostanzjali tal-kostijiet individwali tagħhom. L-impriżi jsostnu li huma jagħmlu dan biex jiffissaw livelli ta' referenza għall-prestazzjoni tagħhom kontra l-kompetituri tagħhom u, b'hekk, għandhom il-ħsieb li jsiru aktar effiċjenti.

Analiżi: Dan l-iskambju ta' informazzjoni fil-prinċipju ma jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop. Konsegwentement, jeħtieġ li jiġu vvalutati l-effetti tiegħu fuq is-suq. Minħabba l-istruttura tas-suq, il-fatt li l-informazzjoni skambjata tirrigwardja proporzjon kbir tal-kostijiet varjabbli tal-impriżi, il-forma individwalizzata tal-preżentazzjoni tad-*data*, u l-kopertura kbira tagħha tas-suq rilevanti, l-iskambju ta' informazzjoni x'aktarx li jiffaċilita eżitu kollużiv u, b'hekk, iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

Ma huwiex probabbli li l-kriterji tal-Artikolu 101(3) jiġu ssodisfati, minħabba li hemm mezzi inqas restrittivi għall-kisba tat-titjib fl-effiċjenza ddikjarat, pereżempju, permezz tal-ġbir, l-anonimizzazzjoni u l-aggregazzjoni tad-*data* minn parti terza f'xi forma ta' klassifikazzjoni tal-industrija. Fl-aħħar nett, f'dan il-każ, minħabba li l-partijiet jifformaw oligopolju strett ħafna, mhux kumpless u stabbli, anki l-iskambju ta' *data* aggregata jista' jiffaċilita eżitu kolluživ fis-suq. Madankollu, dan ikun improbabbli ħafna jekk dan l-iskambju ta' informazzjoni jkun sar f'suq mhux trasparenti, frammentat, instabbli u kumpless.

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Hemm ħames produtturi tal-meraq tal-karrotti frisk ibbottiljat fis-suq rilevanti. Id-domanda għal dan il-prodott hija instabbli ħafna u tvarja minn post għal ieħor fi żminijiet differenti. Il-meraq irid jinbiegħ u jiġi kkonsmat fi żmien ġurnata mid-data tal-produzzjoni. Il-produtturi jaqblu li jistabbilixxu kumpanija indipendenti ta' riċerka tas-suq li kuljum tiġbor informazzjoni attwali dwar il-meraq mhux mibjugħ f'kull punt tal-bejgħ, li hija tippubblika fuq is-sit web tagħha l-ġimgħa ta' wara f'forma li hija aggregata għal kull punt tal-bejgħ. L-istatistika ppubblikata tippermetti lill-produtturi u lill-bejjiegħa bl-imnut ibassru d-domanda u jippożizzjonaw aħjar il-prodott. Qabel ma bdew jiskambjaw l-informazzjoni, il-bejjiegħa bl-imnut kienu jirrapportaw kwantitajiet kbar ta' meraq moħli u, għalhekk, naqqsu l-kwantità ta' meraq mixtri mingħand il-produtturi; dak ifisser li s-suq ma kienx qed jaħdem b'mod effiċjenti. Konsegwentement, f'xi perjodi u żoni kien hemm każijiet frekwenti ta' domanda mhux issodisfata. Is-sistema ta' skambju ta' informazzjoni, li tippermetti tbassir aħjar tal-provvista żejda u tal-provvista nieqsa, naqqset b'mod sinifikanti l-każijiet ta' domanda tal-konsumatur mhux issodisfata u żiedet il-kwantità mibjugħa fis-suq.

Analiżi: Minkejja li s-suq huwa pjuttost ikkonċentrat u d-*data* skambjata hija reċenti u strateġika, ma huwiex probabbli ħafna li dan l-iskambju jiffaċilita eżitu kolluživ, minħabba li d-domanda tas-suq hija instabbli. Anki jekk l-iskambju joħloq ċertu riskju li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni, billi jallinja aħjar il-provvista u d-domanda u, b'hekk, inaqqas l-iskart, huwa probabbli li jirriżulta f'effiċjenzi. L-informazzjoni tiġi skambjata f'forma pubblika u aggregata, u dan iġġorr riskji antikompetittivi aktar baxxi milli kieku kienet individwalizzata u mhux pubblika. Għalhekk, l-iskambju ta' informazzjoni ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jiġi kkoreġut il-falliment tas-suq. Għalhekk, x'aktarx li dan l-iskambju ta' informazzjoni jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3).

Eżempju 4

Sitwazzjoni: Hemm diversi produtturi ta' prodotti essenzjali preżenti f'suq li ta' spiss jiġi affettwat minn skarsezza ta' provvista. Sabiex ittejjeb il-provvista u żżid il-produzzjoni bl-aktar mod effettiv u espedjenti, l-assoċjazzjoni tal-industrija tipproponi li tiġbor *data* u timmudella d-domanda u l-provvista għall-prodotti essenzjali kkonċernati. Barra minn hekk, huma jiġbru *data* biex jidentifikaw il-kapaċità tal-produzzjoni, l-istokkijiet eżistenti u l-potenzjal li tiġi ottimizzata l-katina tal-provvista. Ditta ta' konsulenza tgħin lill-assoċjazzjoni fil-ġbir tad-*data* u fl-aggregazzjoni tagħha f'mudell, soġġetta għal akkordji ta' nondivulgazzjoni konklużi ma' kull produttur. Id-*data* aggregata tintbagħat lura lill-produtturi bl-għan li jerġgħu jibbilanċjaw u jadattaw l-użu tal-kapaċità, il-produzzjoni u l-provvista individwali tagħhom.

Analiżi: id-*data* miġbura hija kummerċjalment sensittiva u, jekk tiġi skambjata bejn il-produtturi, tkun kapaċi tneħħi l-inċertezza bejn il-parteċipanti fir-rigward tat-twaqqit, id-daqs u d-dettalji tal-modifiki li jkunu se jadottaw l-impriżi kkonċernati fl-imġiba tagħhom fis-suq. Barra minn hekk, il-produtturi li ma humiex membri tal-assoċjazzjoni tal-industrija jistgħu jitqiegħdu fi żvantaġġ kompetittiv sinifikanti meta mqabbla mal-impriżi affiljati fis-sistema ta' skambju.

Sabiex jiġi evitat ir-riskju ta' kollużjoni, jistgħu jittieħdu diversi miżuri. Jekk ikun assolutament meħtieġ skambju ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva bejn il-produtturi lil hinn mill-informazzjoni li tingabar u tiġi kondiviża f'forma aggregata mill-assoċjazzjoni tal-industrija u mill-impriża ta' konsulenza (pereżempju, sabiex jidentifikaw flimkien fejn l-aħjar li jaqilbu l-produzzjoni jew iżidu l-kapaċità), tali skambji jkollhom bżonn ikunu strettament limitati għal dak li huwa indispensabbli sabiex jintlaħqu b'mod effettiv l-għanijiet. Kwalunkwe informazzjoni u skambju fir-rigward tal-proġett jeħtieġ li jiġu ddokumentati tajjeb biex tiġi żgurata t-trasparenza tal-interazzjonijiet. Il-parteċipanti jkollhom bżonn jimpenjaw ruħhom biex jevitaw kwalunkwe diskussjoni dwar il-prezzijiet jew kwalunkwe koordinazzjoni fuq kwistjonijiet oħrajn li ma humiex strettament meħtieġa biex jintlaħqu l-għanijiet. Jenħtieġ li l-proġett ikun limitat ukoll fiż-żmien sabiex l-iskambji jieqfu immedjatament ladarba r-riskju ta' skarsezza ma jibqax ta' theddida urġenti biżżejjed biex jiġġustifika l-kooperazzjoni. Il-konsulent biss jirċievi d-*data* kummerċjalment sensittiva u jiġi inkarigat bl-aggregazzjoni tagħha. It-tħassib dwar l-esklużjoni jista' jittaffa jekk il-proġett ikun miftuħ għal kull manifattur li jipproduċi l-prodott rilevanti, irrispettivament minn jekk ikunx membru tal-assoċjazzjoni tal-industrija rilevanti.

7. AKKORDJI TA' STANDARDIZZAZZJONI

7.1. Introduzzjoni

462. L-akkordji ta' standardizzazzjoni għandhom bħala l-għan primarju tagħhom id-definizzjoni tar-rekwiżiti tekniċi jew tal-kwalità li magħhom jistgħu jikkonformaw il-prodotti attwali jew futuri, il-proċessi tal-produzzjoni, il-proċessi ta' diliġenza dovuta tal-katina tal-valur, is-servizzi jew il-metodi[260]. L-akkordji ta' standardizzazzjoni jistgħu jkopru diversi suġġetti, bħall-istandardizzazzjoni ta' gradi jew daqsijiet differenti ta' prodott partikolari jew l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi fis-swieq tal-prodotti jew tas-servizzi fejn il-kompatibbiltà u l-interoperabbiltà ma' prodotti jew sistemi oħrajn huma essenzjali. It-termini ta' aċċess għal marka tal-kwalità partikolari jew għall-approvazzjoni minn korp regolatorju jistgħu jitqiesu wkoll bħala standard, kif ukoll l-akkordji li jistabbilixxu standards ta' sostenibbiltà. Filwaqt li l-istandards ta' sostenibbiltà għandhom similaritajiet mal-akkordji ta' standardizzazzjoni indirizzati f'dan il-Kapitolu, huma għandhom ukoll karatteristiċi li huma atipiċi għal dawk l-akkordji ta' standardizzazzjoni jew inqas evidenti fihom. Għalhekk, il-gwida rilevanti għal tali standards ta' sostenibbiltà hija pprovduta fil-Kapitolu 9.

260 L-istandardizzazzjoni tista' sseħħ b'modi differenti li jvarjaw mill-adozzjoni ta' standards ibbażati fuq kunsens minn korpi tal-istandards internazzjonali, Ewropej jew nazzjonali rikonoxxuti, permezz ta' speċifikazzjonijiet tekniċi bbażati fuq kunsens żviluppati minn konsorzji u fora, għal akkordji bejn impriżi indipendenti.

463. It-tħejjija u l-produzzjoni ta' standards tekniċi bħala parti mill-eżekuzzjoni tas-setgħat pubbliċi ma humiex koperti minn dawn il-Linji Gwida[261]. L-organizzazzjonijiet Ewropej tal-istandardizzazzjoni rikonoxxuti skont ir-Regolament (UE) Nru 1025/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ottubru 2012 dwar l-istandardizzazzjoni Ewropea[262] huma soġġetti għad-dritt tal-kompetizzjoni sal-punt li jistgħu jitqiesu bħala impriża jew assoċjazzjoni ta' impriżi skont it-tifsira tal-Artikoli 101 u 102[263]. L-istandards relatati mal-forniment ta' servizzi professjonali, bħar-regoli tad-dħul fi professjoni libera, ma humiex koperti minn dawn il-Linji Gwida.

7.2. Swieq rilevanti

464. L-akkordji ta' standardizzazzjoni jistgħu jipproduċu l-effetti tagħhom fuq erba' swieq possibbli, li se jiġu definiti skont l-Avviż dwar id-Definizzjoni tas-Suq u kwalunkwe gwida futura relatata mad-definizzjoni tas-swieq rilevanti għall-finijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni. L-ewwel nett, l-iżvilupp tal-istandards jista' jkollu impatt fuq is-suq jew is-swieq tal-prodotti jew tas-servizzi li magħhom huwa relatat l-istandard jew huma relatati l-istandards. It-tieni, fejn l-iżvilupp tal-istandards jinvolvi l-iżvilupp jew l-għażla tat-teknoloġija jew fejn id-drittijiet għall-proprjetà intellettwali jiġu kkummerċjalizzati separatament mill-prodotti li magħhom huma relatati, l-istandard jista' jkollu effetti fuq is-suq tat-teknoloġija rilevanti[264]. It-tielet, is-suq għall-iżvilupp tal-istandards jista' jiġi affettwat jekk ikunu jeżistu korpi jew akkordji differenti għall-iżvilupp tal-istandards. Ir-raba', fejn ikun rilevanti, suq distint għall-ittestjar u ċ-ċertifikazzjoni jista' jiġi affettwat mill-iżvilupp tal-istandards.

7.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

7.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

465. L-akkordji ta' standardizzazzjoni ġeneralment jipproduċu effetti ekonomiċi pożittivi sinifikanti[265], pereżempju, billi jippromwovu interpenetrazzjoni ekonomika fis-suq intern u jinkoraġġixxu l-iżvilupp ta' prodotti jew swieq ġodda u aħjar u kundizzjonijiet ta' provvista aħjar. B'hekk, l-istandards normalment iżidu l-kompetizzjoni u jbaxxu l-kostijiet tal-output u tal-bejgħ, li minnhom jibbenefikaw l-ekonomiji b'mod ġenerali. L-istandards jistgħu jżommu u jtejbu l-kwalità, is-sigurtà, jipprovdu informazzjoni u jiżguraw l-interoperabbiltà u l-kompatibbiltà (u b'hekk iżidu l-valur għall-konsumaturi).

---

261 Ara s-sentenza tas-26 ta' Marzu 2009, *Selex Sistemi Integrati* vs *Il-Kummissjoni*, C-113/07 P, EU:C:2009:191, il-punt 92.

262 Ir-Regolament (UE) Nru 1025/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ottubru 2012 dwar l-istandardizzazzjoni Ewropea, li jemenda d-Direttivi tal-Kunsill 89/686/KEE u 93/15/KEE u d-Direttivi 94/9/KE, 94/25/KE, 95/16/KE, 97/23/KE, 98/34/KE, 2004/22/KE, 2007/23/KE, 2009/23/KE u 2009/105/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jħassar id-Deċiżjoni tal-Kunsill 87/95/KEE u d-Deċiżjoni Nru 1673/2006/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill

263 Ara s-sentenza tat-12 ta' Mejju 2010, *EMC Development* vs *Il-Kummissjoni*, T-432/05, EU:T:2010:189.

264 Ara l-Kapitolu 2 dwar l-akkordji ta' riċerka u żvilupp, kif ukoll il-Linji Gwida dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għall-akkordji dwar it-trasferiment tat-teknoloġija, ĠU C 89, 28.3.2014, p. 3, il-paragrafi minn 20 sa 26) ("*Linji Gwida dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija*") li jindirizzaw aspetti tad-definizzjoni tas-suq li huma ta' importanza partikolari fil-qasam tal-liċenzjar tad-drittijiet tat-teknoloġija. Għal eżempju ta' definizzjoni tas-suq skont tali Linji Gwida, ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ AT.39985, *Motorola - Eżekuzzjoni ta' privattivi essenzjali standard GPRS*, il-premessi 184-220.

265 Ara wkoll il-paragrafu 501.

466. Il-parteċipanti fl-istandardizzazzjoni mhux bilfors ikunu kompetituri. Madankollu, l-iżvilupp tal-istandards jista', f'ċirkostanzi speċifiċi fejn ikunu involuti l-kompetituri, iwassal ukoll għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni billi potenzjalment jirrestrinġi l-kompetizzjoni fil-prezzijiet u jillimita jew jikkontrolla l-produzzjoni, is-swieq, l-innovazzjoni jew l-iżvilupp tekniku. Kif spjegat aktar hawn taħt, dan jista' jseħħ permezz ta' tlett mezzi ewlenin, jiġifieri (i) it-tnaqqis fil-kompetizzjoni fil-prezzijiet, (ii) l-esklużjoni ta' teknoloġiji innovattivi u (iii) l-esklużjoni ta' ċerti impriżi permezz tal-prevenzjoni ta' aċċess effettiv għall-istandard jew id-diskriminazzjoni kontrihom.

467. L-ewwel nett, kieku l-impriżi kellhom jinvolvu ruħhom f'diskussjonijiet antikompetittivi fil-kuntest tal-iżvilupp tal-istandards, dan jista' jnaqqas jew jelimina l-kompetizzjoni fil-prezzijiet fis-swieq ikkonċernati jew jillimita jew jikkontrolla l-produzzjoni, u b'hekk jiffaċilita eżitu kolluživ fis-suq[266].

468. It-tieni, standards li jistabbilixxu speċifikazzjonijiet tekniċi dettaljati għal prodott jew servizz jistgħu jillimitaw l-iżvilupp tekniku u l-innovazzjoni. Waqt li jkun qed jiġi żviluppat standard, teknoloġiji alternattivi jistgħu jikkompetu għall-inklużjoni fl-istandard. Ladarba tkun intgħażlet jew ġiet żviluppata teknoloġija waħda u jkun ġie stabbilit l-istandard, xi teknoloġiji u impriżi jistgħu jiffaċċjaw ostaklu għad-dħul u potenzjalment jistgħu jiġu esklużi mis-suq. Barra minn hekk, l-istandards li jirrikjedu li teknoloġija partikolari tintuża esklużivament għal standard jista' jkollhom l-effett li jfixklu l-iżvilupp u d-diffużjoni ta' teknoloġiji oħrajn. Il-prevenzjoni tal-iżvilupp ta' teknoloġiji oħrajn, billi l-membri tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards jiġu obbligati jużaw esklużivament standard partikolari, tista' twassal għall-istess effett. Ir-riskju ta' limitazzjoni tal-innovazzjoni jiżdied jekk impriża waħda jew aktar jiġu esklużi mingħajr ġustifikazzjoni mill-proċess ta' żvilupp tal-istandards.

469. Fil-kuntest ta' standards li jinvolvu d-drittijiet tal-proprjetà intellettwali ("DPI")[267], tliet gruppi ewlenin ta' impriżi b'interessi differenti fl-iżvilupp tal-istandards jistgħu jiġu distinti. L-ewwel nett, hemm impriżi esklużivament upstream li jiżviluppaw u jikkummerċjalizzaw teknoloġiji biss. Dan jista' jinkludi wkoll impriżi li jakkwistaw teknoloġiji bl-iskop li jilliċenzjawhom. L-uniku sors ta' introjtu tagħhom huwa d-dħul mill-ħruġ tal-liċenzji u l-inċentiv tagħhom huwa li jimmassimizzaw ir-royalties tagħhom. It-tieni, hemm impriżi esklużivament downstream li jimmanifatturaw prodotti jew joffru servizzi abbażi tat-teknoloġiji żviluppati minn oħrajn biss u li ma għandhomx id-DPI rilevanti. Ir-royalties jirrappreżentaw kost għalihom, u mhux sors ta' dħul, u l-inċentiv tagħhom huwa li jnaqqsu r-royalties. Fl-aħħar nett, hemm impriżi integrati li kemm jiżviluppaw teknoloġija protetta mid-DPI kif ukoll ibigħu prodotti li għalihom ikunu jeħtieġu liċenzja. Dawn l-impriżi għandhom inċentivi mħalltin. Minn naħa waħda, huma jistgħu jidaħħlu dħul mil-liċenzjar mid-DPI tagħhom stess. Min-naħa l-oħra, jista' jkun li huma jkollhom iħallsu royalties lil impriżi oħrajn li għandhom DPI essenzjali għall-istandard rilevanti għall-prodotti tagħhom stess. Għalhekk, huma jistgħu jinkroċaw il-liċenzji tad-DPI essenzjali tagħhom bi skambju mad-DPI essenzjali li għandhom impriżi oħrajn jew jużaw id-DPI tagħhom b'mod difensiv. Barra minn hekk, l-impriżi jistgħu wkoll ivalwaw id-

[266] Skont iċ-ċirku ta' parteċipanti fil-proċess tal-iżvilupp tal-istandards, jista' jkun hemm restrizzjonijiet fuq in-naħa tal-fornitur jew fuq in-naħa tax-xerrej tas-suq għall-prodott standardizzat.

[267] Fil-kuntest ta' dan il-Kapitolu, DPI jirreferi b'mod partikolari għal privattiva/i (esklużi applikazzjonijiet għal privattivi mhux ippubblikati). Madankollu, f'każ li xi tip ieħor ta' DPI fil-prattika jagħti lid-detentur tad-DPI kontroll fuq l-użu tal-istandard, jenħtieġ li jiġu applikati l-istess prinċipji.

DPI tagħhom permezz ta' metodi oħrajn minbarra royalties. Fil-prattika, ħafna impriżi jużaw taħlita ta' dawn il-mudelli ta' negozju.

470. It-tielet, l-istandardizzazzjoni tista' twassal għal riżultati antikompetittivi billi timpedixxi lil ċerti impriżi milli jiksbu aċċess effettiv għar-riżultati tal-proċess ta' żvilupp tal-istandards (jiġifieri l-ispeċifikazzjoni u/jew id-DPI essenzjali għall-implimentazzjoni tal-istandard). Jekk impriża jew titwaqqaf kompletament milli tikseb aċċess għar-riżultat tal-istandard, jew inkella tingħata biss aċċess fuq termini projbittivi jew diskriminatorji, hemm riskju ta' effett antikompetittiv. Sistema fejn DPI potenzjalment rilevanti jiġi divulgat bil-quddiem tista' żżid il-probabbiltà li jingħata aċċess effettiv għall-istandard[268] minħabba li tippermetti lill-parteċipanti jidentifikaw liema teknoloġiji huma koperti mid-DPI u liema ma humiex. Il-liġijiet dwar il-proprjetà intellettwali u l-liġijiet dwar il-kompetizzjoni għandhom l-istess objettivi[269] li jippromwovu l-benesseri tal-konsumatur u l-innovazzjoni kif ukoll allokazzjoni effiċjenti tar-riżorsi. Id-DPI jippromwovu kompetizzjoni dinamika billi jħeġġu lill-impriżi jinvestu fl-iżvilupp ta' prodotti u proċessi ġodda jew imtejba. Għalhekk, b'mod ġenerali, id-DPI huma prokompetizzjoni. Madankollu, bis-saħħa tad-DPI tiegħu, parteċipant li għandu DPI essenzjali għall-implimentazzjoni tal-istandard jista', fil-kuntest speċifiku tal-iżvilupp tal-istandards, jakkwista wkoll kontroll fuq l-użu ta' standard. Meta l-istandard jikkostitwixxi ostaklu għad-dħul, l-impriża tkun tista' tikkontrolla s-suq tal-prodotti jew tas-servizzi li miegħu huwa relatat l-istandard. Min-naħa tiegħu, dan jista' jippermetti lill-impriżi jaġixxu b'modi antikompetittivi, pereżempju, billi jirrifjutaw li jilliċenzjaw id-DPI meħtieġa jew billi jestrattaw kirjiet żejda permezz ta' tariffi ta' royalties diskriminatorji jew eċċessivi[270] u b'hekk jipprevjenu aċċess effettiv għall-istandard ("hold-up"). Is-sitwazzjoni inversa tista' tinħoloq ukoll jekk isiru negozjati dwar il-liċenzjar għal raġunijiet attribwibbli biss għall-utent tal-istandard. Dan jista' jinkludi, pereżempju, rifjut li titħallas tariffa ta' royalties FRAND jew l-użu ta' strateġiji dilatorji ("hold-out").

471. Madankollu, anki jekk l-istabbiliment ta' standard jista' joħloq jew iżid is-saħħa fis-suq tad-detenturi ta' DPI li jippossjedu DPI essenzjali għall-istandard, ma hemm l-ebda preżunzjoni li ż-żamma jew l-eżerċitar ta' DPI essenzjali għal standard huma ekwivalenti għall-pussess jew l-eżerċitar ta' saħħa fis-suq. Il-kwistjoni tas-saħħa fis-suq tista' tiġi vvalutata biss fuq bażi ta' każ b'każ[271].

7.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

472. L-akkordji li jużaw standard bħala parti minn akkordju restrittiv usa' mmirat biex jeskludi kompetituri attwali jew potenzjali jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop. Pereżempju, akkordju li permezz tiegħu assoċjazzjoni nazzjonali ta' manifatturi tistabbilixxi standard u tpoġġi pressjoni fuq partijiet terzi biex ma jikkummerċjalizzawx prodotti li ma jikkonformawx mal-istandard jew fejn il-

268 Jekk ikun akkumpanjat ukoll minn impenn FRAND. Ara l-paragrafi 482-484.

269 Ara l-Linji Gwida dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija, il-paragrafu 7.

270 It-tariffi għoljin tar-royalties jistgħu jiġu kkwalifikati bħala eċċessivi biss jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għal abbuż ta' pożizzjoni dominanti kif stabbiliti fl-Artikolu 102 tat-Trattat u l-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Ara, pereżempju, is-sentenza tal-14 ta' Frar 1978, *United Brands*, il-Kawża 27/76, EU:C:1978:22.

271 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ AT.39985 - *Motorola - Eżekuzzjoni ta' privattivi essenzjali standard GPRS*, il-premessi 221-270.

produtturi tal-prodott preeżistenti jikkolludu sabiex jeskludu teknoloġija ġdida minn standard li diġà jeżisti[272] jaqa' f'din il-kategorija.

473. Kwalunkwe akkordju biex titnaqqas il-kompetizzjoni bl-użu tad-divulgazzjoni tal-biċċa l-kbira tat-termini tal-liċenzjar restrittivi qabel l-adozzjoni ta' standard bħala kopertura biex jiġu ffissati b'mod konġunt il-prezzijiet ta' prodotti downstream jew ta' DPI jew teknoloġija sostituti jikkostitwixxi restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni bl-iskop[273].

7.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

7.3.3.1. Akkordji li normalment ma jirristrinġux il-kompetizzjoni

474. L-akkordji ta' standardizzazzjoni li ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni bl-iskop iridu jiġu analizzati fil-kuntest legali u ekonomiku tagħhom, inkluż billi jqisu n-natura tal-prodotti jew tas-servizzi affettwati, il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u tal-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni, fir-rigward tal-effett attwali u probabbli tagħhom fuq il-kompetizzjoni. Fin-nuqqas ta' saħħa fis-suq[274], akkordju ta' standardizzazzjoni ma huwiex kapaċi jipproduċi effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni. Għalhekk, l-effetti restrittivi huma l-aktar improbabbli f'sitwazzjoni fejn ikun hemm kompetizzjoni effettiva bejn għadd ta' standards volontarji.

475. Għal dawk l-akkordji ta' żvilupp standard li jirriskjaw li joħolqu saħħa fis-suq, il-paragrafi 477-483 jistabbilixxu l-kundizzjonijiet li taħthom tali akkordji normalment ma jaqgħuxfil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1).

476. In-nuqqas ta' eżekuzzjoni ta' kwalunkwe prinċipju, jew tal-prinċipji kollha, stabbiliti f'din it-Taqsima ma jwassal għall-ebda preżunzjoni ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Madankollu, dan ikun jeħtieġ awtovalutazzjoni sabiex jiġi stabbilit jekk l-akkordju jaqax taħt l-Artikolu 101(1) u, jekk iva, jekk ikunux issodisfati l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). F'dan il-kuntest, huwa rikonoxxut li jeżistu mudelli differenti għall-iżvilupp tal-istandards u li l-kompetizzjoni fi ħdan dawk il-mudelli u bejniethom hija aspett pożittiv ta' ekonomija tas-suq. Għalhekk, l-organizzazzjonijiet għall-iżvilupp tal-istandards jibqgħu kompletament liberi li jistabbilixxu regoli u proċeduri li ma jiksrux ir-regoli tal-kompetizzjoni, filwaqt li jkunu differenti minn dawk deskritti fil-paragrafi 477-483.

477. Meta l-parteċipazzjoni fl-iżvilupp tal-istandards **ma tkunx ristretta** u l-**proċedura** għall-adozzjoni tal-istandard inkwistjoni tkun **trasparenti**, l-akkordji ta' standardizzazzjoni li ma jkun fihom **l-ebda obbligu ta' konformità**[275] mal-istandard u **li jipprovdu aċċess** għall-istandard fuq **termini ġusti, raġonevoli u mhux diskriminatorji ('fair, reasonable and non-discriminatory' - FRAND)** normalment ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

---

272 Ara, pereżempju, id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/35.691, *Pajpijiet iżolati minn qabel*, il-premessa 147, fejn parti mill-ksur tal-Artikolu 101 kienet tikkonsisti fl-"użu ta' normi u standards sabiex tiġi evitata jew ittardjata l-introduzzjoni ta' teknoloġija ġdida li tirriżulta fi tnaqqis fil-prezzijiet".

273 Jenħtieġ li dan il-paragrafu ma jimpedixxix id-divulgazzjonijiet *ex ante* tal-aktar termini tal-liċenzjar restrittivi għal privattivi essenzjali standard minn detenturi individwali tad-DPI jew ta' rata massima ta' royalties akkumulata mid-detenturi kollha tad-DPI kif deskritt fil-paragrafu 500. Dan lanqas ma jimpedixxi puli ta' privattivi maħluqa skont il-prinċipji stabbiliti fit-Taqsima IV.4 tal-Linji Gwida dwar it-Trasferiment tat-Teknoloġija jew skont id-deċiżjoni li tinħareġ liċenzja għal DPI essenzjali għal standard fuq termini ħielsa mir-royalties kif stabbilit f'dan il-Kapitolu.

274 Ara wkoll il-Kapitolu 1 Introduzzjoni. Fir-rigward tal-ishma mis-suq, ara wkoll il-paragrafu 498.

275 Ara wkoll il-paragrafu 490 f'dan ir-rigward.

478. B'mod partikolari, sabiex tiġi żgurata **parteċipazzjoni mhux ristretta**, ir-regoli tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards ikollhom bżonn jistabbilixxu li l-kompetituri kollha fis-suq jew is-swieq affettwati mill-istandard jistgħu jipparteċipaw fil-proċess li jwassal għall-għażla tal-istandard. Jeħtieġ ukoll li l-organizzazzjonijiet għall-iżvilupp tal-istandards ikollhom proċeduri oġġettivi u mhux diskriminatorji għall-allokazzjoni tad-drittijiet tal-vot, kif ukoll, jekk ikunu rilevanti, kriterji oġġettivi għall-għażla tat-teknoloġija li għandha tiġi inkluża fl-istandard.

479. Fir-rigward tat-**trasparenza**, l-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards rilevanti jeħtieġ li jkollha proċeduri li jippermettu li l-partijiet interessati jinformaw ruħhom b'mod effettiv dwar ix-xogħol ta' standardizzazzjoni li jmiss, li jkun għaddej u ffinalizzat fil-ħin f'kull stadju tal-iżvilupp tal-istandard.

480. Barra minn hekk, ir-regoli tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards se jkollhom bżonn jiżguraw **aċċess effettiv** għall-istandard fuq **termini ġusti, raġonevoli u mhux diskriminatorji**[276].

481. Fil-każ ta' standard li jinvolvi d-DPI, **politika ċara u bilanċjata dwar id-DPI**[277], **adattata għall-industrija partikolari** u għall-ħtiġijiet tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards inkwistjoni, iżżid il-probabbiltà li dawk li jimplimentaw l-istandard se jingħataw aċċess effettiv għall-istandards elaborati minn dik l-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards.

482. Sabiex **jiġi żgurat aċċess effettiv** għall-istandard, jeħtieġ li l-politika dwar id-DPI titlob lill-parteċipanti li jkunu jixtiequ li jkollhom id-DPI tagħhom inkluż fl-istandard li jipprovdu impenn irrevokabbli bil-miktub sabiex joffru li jilliċenzjaw id-DPI essenzjali tagħhom lill-partijiet terzi kollha fuq termini ġusti, raġonevoli u mhux diskriminatorji ("impenn FRAND")[278]. Jenħtieġ li dak l-impenn jingħata qabel l-adozzjoni tal-istandard. Fl-istess ħin, jenħtieġ li l-politika dwar id-DPI tippermetti li d-detenturi tad-DPI jeskludu teknoloġija speċifikata mill-proċess ta' żvilupp tal-istandards u, b'hekk, mill-impenn li joffru li jagħtu liċenzji, sakemm dik l-esklużjoni sseħħ fi stadju bikri fl-iżvilupp tal-istandard. Sabiex tiġi żgurata l-effettività tal-impenn FRAND, jeħtieġ ukoll li jkun hemm rekwiżit għad-detenturi parteċipanti kollha tad-DPI li jipprovdu impenn bħal dan biex jiżguraw li kwalunkwe impriża li lilha s-sid tad-DPI jittrasferixxi d-DPI tiegħu (inkluż id-dritt li jilliċenzjaw dak id-DPI) tkun marbuta b'dak l-impenn, pereżempju, permezz ta' klawżola kuntrattwali bejn ix-xerrej u l-bejjiegħ. Jenħtieġ li jiġi nnotat li FRAND jista' jkopri wkoll liċenzjar mingħajr royalties.

---

276 Pereżempju, jenħtieġ li jingħata aċċess effettiv għall-ispeċifikazzjoni tal-istandard.

277 Kif speċifikat fil-paragrafi 482 u 483. Ara wkoll il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea COM (2017) 712 dwar L-Istabbiliment tal-approċċ tal-UE għall-Privattivi Essenzjali għal Standard.

278 Ara s-sentenza tas-16 ta' Lulju 2015, *Huawei Technologies Co. Ltd* vs *ZTE Corp. u ZTE Deutschland GmbH*, C-170/13, EU:C:2015:477, il-punt 53: "*F'dawn iċ-ċirkostanzi u fid-dawl tal-fatt li impenn ta' għoti ta' liċenzji skont il-kundizzjonijiet FRAND joħloq aspettattivi leġittimi ma' terzi li l-proprjetarju tal-PES jagħtihom effettivament għal tali kundizzjonijiet, rifjut tal-proprjetarju tal-PES li jagħti liċenzja għal dawn l-istess kundizzjonijiet jista', fil-prinċipju, jikkostitwixxi abbuż skont it-tifsira tal-Artikolu 102 TFUE*". Ara wkoll id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Kawża AT.39985 - *Motorola - Eżekuzzjoni ta' privattivi essenzjali standard GPRS*, il-punt 417: "*Fid-dawl tal-proċess ta' standardizzazzjoni li wassal għall-adozzjoni tal-istandard GPRS u l-impenn volontarju ta' Motorola li toħroġ liċenzja għall-PES ta' Cudak skont it-termini u l-kundizzjonijiet FRAND, l-implimentaturi tal-istandard GPRS għandhom aspettattiva leġittima li Motorola se tagħtihom liċenzja fuq dik il-PES, sakemm ma jkunux iridu jidħlu f'liċenzja skont it-termini u l-kundizzjonijiet FRAND*".

483. Barra minn hekk, ikun meħtieġ li l-politika dwar id-DPI titlob **divulgazzjoni *in bona fide***, mill-parteċipanti, tad-DPI tagħhom li jistgħu jkunu essenzjali għall-implimentazzjoni tal-istandard li qed jiġi żviluppat. Dan huwa rilevanti sabiex (i) l-industrija tkun tista' tagħmel għażla infurmata tat-teknoloġija li għandha tiġi inkluża fi standard [279] u (ii) tgħin biex jintlaħaq l-għan ta' aċċess effettiv għall-istandard. Tali obbligu ta' divulgazzjoni jista' jkun ibbażat fuq sforzi raġonevoli biex jiġi identifikat il-qari tad-DPI fuq l-istandard potenzjali[280] u biex tiġi aġġornata d-divulgazzjoni hekk kif jiżviluppa l-istandard. Fir-rigward tal-privattivi, jenħtieġ li d-divulgazzjoni tad-DPI tkun tinkludi mill-inqas in-numru tal-privattiva jew in-numru tal-applikazzjoni għall-privattiva. Jekk din l-informazzjoni tkun għadha ma hijiex disponibbli għall-pubbliku, allura jkun biżżejjed ukoll jekk il-parteċipant jiddikjara li x'aktarx ikollu pretensjonijiet ta' DPI fuq teknoloġija partikolari mingħajr ma jiġu identifikati l-pretensjonijiet jew l-applikazzjonijiet speċifiċi għad-DPI (l-hekk imsejħa divulgazzjoni ġenerali)[281]. Ħlief għal dan il-każ, id-divulgazzjoni ġenerali tkun inqas probabbli li tippermetti lill-industrija tagħmel għażla infurmata tat-teknoloġija u li tiżgura aċċess effettiv għall-istandard. Jenħtieġ li l-parteċipanti jiġu mħeġġa wkoll jaġġornaw id-divulgazzjonijiet tagħhom fil-mument li jiġi adottat standard, b'mod partikolari jekk ikun hemm xi bidliet li jista' jkollhom impatt fuq l-essenzjalità jew il-validità tad-DPI tagħhom. Billi r-riskji fir-rigward ta' aċċess effettiv ma humiex l-istess fil-każ ta' organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards b'politika dwar l-istandards ħielsa mir-royalties, id-divulgazzjoni tad-DPI ma tkunx rilevanti f'dak il-kuntest.

484. L-impenji FRAND huma maħsuba biex jiġi żgurat li t-teknoloġija protetta tad-DPI essenzjali inkorporata fi standard tkun aċċessibbli għall-utenti ta' dak l-istandard skont termini u kundizzjonijiet ġusti, raġonevoli u mhux diskriminatorji. B'mod partikolari, l-impenji FRAND jistgħu jimpedixxu lid-detenturi tad-DPI milli jagħmlu l-implimentazzjoni ta' standard diffiċli billi jirrifjutaw li jagħtu liċenzja jew billi jitolbu tariffi inġusti jew mhux raġonevoli (fi kliem ieħor tariffi eċċessivi) wara li l-industrija tkun ġiet obbligata timxi mal-istandard jew billi jitolbu tariffi ta' royalties diskriminatorji[282]. Fl-istess ħin, l-impenji FRAND jippermettu lid-detenturi tad-DPI jimmonetizzaw it-teknoloġiji tagħhom permezz tar-royalties FRAND u jiksbu redditu raġonevoli fuq l-investiment tagħhom fir-riċerka u l-iżvilupp li min-natura

279 Bil-maqlub, iseħħ "issajjar tal-privattiva" meta impriża li tieħu sehem fil-proċess ta' żvilupp tal-istandards taħbi intenzjonalment il-fatt li hija jkollha privattivi essenzjali fuq l-istandard li jkun qed jiġi żviluppat, u tibda tasserixxi tali privattivi biss wara li jkun ġie miftiehem l-istandard u, għalhekk, impriżi oħrajn ikunu "marbuta" li jużawh. Meta jseħħ "issajjar tal-privattiva" matul il-proċess ta' żvilupp tal-istandards, dan jimmina l-fiduċja fil-proċess tal-iżvilupp tal-istandards, minħabba li proċess effettiv tal-iżvilupp tal-istandards huwa prekundizzjoni għall-iżvilupp tekniku u għall-iżvilupp tas-suq b'mod ġenerali għall-benefiċċju tal-konsumaturi. Ara, pereżempju, id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tad-9 ta' Diċembru 2009 fil-Każ COMP/38.636 – *RAMBUS*, ĠU C 30, 6.2.2010, p. 17.

280 Sabiex jinkiseb ir-riżultat imfittex, id-divulgazzjoni *in bona fide* ma hemmx bżonn li tmur sal-punt li tirrikjedi lill-parteċipanti jqabblu d-DPI tagħhom mal-istandard potenzjali u joħorġu dikjarazzjoni li tikkonkludi b'mod pożittiv li ma għandhom l-ebda qari ta' DPI fuq l-istandard potenzjali.

281 Il-parteċipanti huma mħeġġa jimlew l-informazzjoni dwar id-divulgazzjoni tagħhom meta n-numru tal-privattiva u/jew in-numri tal-applikazzjoni għall-privattiva jsiru disponibbli għall-pubbliku.

282 Ara wkoll is-sentenza tas-16 ta' Lulju 2015, *Huawei Technologies Co. Ltd* vs *ZTE Corp. u ZTE Deutschland GmbH*, C-170/13, EU:C:2015:477, il-punt 71, li abbażi tagħha azzjoni għal ksur tista' tikkostitwixxi abbuż ta' pożizzjoni dominanti skont it-tifsira tal-Artikolu 102 jekk titressaq kontra detentur ta' liċenzja li jkun wera rieda tajba mingħajr ma tkun konformi mal-passi proċedurali stabbiliti mill-Qorti fis-Sentenza tagħha.

tiegħu huwa riskjuż. Dan jista' jiżgura inċentivi kontinwi biex tiġi kkontribwita l-aħjar teknoloġija disponibbli għall-istandard.

485. Il-konformità mal-Artikolu 101 min-naħa tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards ma tirrikjedix li l-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards tivverifika jekk it-termini tal-liċenzjar tal-parteċipanti jissodisfawx l-impenn FRAND[283]. Il-parteċipanti se jkollhom jivvalutaw huma stess jekk it-termini tal-liċenzjar u, b'mod partikolari, it-tariffi li jitolbu jissodisfawx l-impenn FRAND. Għalhekk, meta jiddeċiedu jekk jimpenjawx ruħhom għal FRAND għal DPI partikolari, il-parteċipanti se jkollhom bżonn jantiċipaw l-implikazzjonijiet tal-impenn FRAND, b'mod partikolari fuq il-kapaċità tagħhom li jistabbilixxu b'mod liberu l-livell tat-tariffi tagħhom.

486. Fil-każ ta' tilwima, il-valutazzjoni ta' jekk it-tariffi imposti għall-aċċess għal DPI fil-kuntest tal-iżvilupp tal-istandards humiex inġusti jew mhux raġonevoli jenħtieġ li tkun ibbażata fuq jekk it-tariffi humiex raġonevolment relatati mal-valur ekonomiku tad-DPI[284]. Il-valur ekonomiku tad-DPI jista' jkun ibbażat fuq il-valur miżjud preżenti tad-DPI koperti u jenħtieġ li jkun irrispettivament mis-suċċess tal-prodotti fis-suq li ma huwiex relatat mat-teknoloġija koperta bi privattiva[285]. B'mod ġenerali, hemm diversi metodi disponibbli għall-valutazzjoni[286], u fil-prattika, spiss jintuża aktar minn metodu wieħed biex jitqiesu n-nuqqasijiet ta' metodu partikolari u jiġi kontrovverifikat ir-riżultat[287]. Jista' jkun possibbli li t-tariffi tal-liċenzjar imposti mill-impriża inkwistjoni għall-privattivi rilevanti f'ambjent kompetittiv qabel ma l-industrija tkun żviluppat l-istandard (*ex ante*) jitqabblu mal-valur/mar-royalty tat-tieni l-aħjar alternattiva disponibbli (*ex ante*) jew mal-valur/mar-royalty mitluba wara li l-industrija tkun ġiet marbuta bl-istandard (*ex post*). Dan jassumi li l-paragun ikun jista' jsir b'mod konsistenti u affidabbli[288].

487. Tista' tinkiseb ukoll valutazzjoni esperta indipendenti għaċ-ċentralità u l-essenzjalità oġġettivi tad-DPI rilevanti għall-istandard inkwistjoni. F'każ xieraq, jista' jkun possibbli wkoll li ssir referenza għal divulgazzjonijiet *ex ante* tat-termini tal-liċenzjar, inklużi r-royalties individwali jew aggregati għad-DPI rilevanti, fil-kuntest ta' proċess speċifiku għall-iżvilupp tal-istandards. Bl-istess mod, jista' jkun possibbli li t-termini tal-liċenzjar f'akkordji tad-detentur tad-DPI jitqabblu ma' implimentaturi oħrajn tal-istess standard. Ir-rati tar-royalties debitati għall-istess DPI fi standards komparabbli oħrajn jistgħu jipprovdu wkoll indikazzjoni għar-rati tar-royalties

283 L-organizzazzjonijiet għall-iżvilupp tal-istandards ma humiex involuti fin-negozjati tal-liċenzjar jew fl-akkordji li jirriżultaw.

284 Ara s-sentenza tal-14 ta' Frar 1978, *United Brands*, il-Kawża 27/76, EU:C:1978:22, il-punt 250; ara wkoll is-sentenza tas-16 ta' Lulju 2009, *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* vs *Il-Kummissjoni*, C-385/07 P, EU:C:2009:456, il-punt 142.

285 Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea COM(2017) 712 dwar L-Istabbiliment tal-approċċ tal-UE għall-Privattivi Essenzjali għal Standard, paġna 7.

286 Fil-prinċipju, il-metodi bbażati fuq il-kostijiet jistgħu ma jkunux adattati bl-aħjar mod minħabba li jimponu d-diffikultà li jiġu vvalutati l-kostijiet attribwibbli għall-iżvilupp ta' privattiva partikolari jew ta' gruppi ta' privattivi u jistgħu jfixklu l-inċentivi għall-innovazzjoni.

287 Il-metodi deskritti hawn ma humiex esklużivi u jistgħu jintużaw metodi oħrajn li jirriflettu l-istess spirtu tal-metodi deskritti biex jiġu ddeterminati r-rati FRAND. Ara wkoll Chryssoula Pentheroudakis, Justus A. Baron (2017) Licensing Terms of Standard Essential Patents. A Comprehensive Analysis of Cases. Ir-Rapport Science for Policy tal-JRC. EUR 28302 EN; doi:10.2791/193948.

288 Ara s-sentenza tat-13 ta' Lulju 1989, *Tournier*, C-395/87, EU:C:1989:319, il-punt 38; is-sentenza tat-13 ta' Lulju 1989, *Lucazeau u Oħrajn* vs *SACEM u Oħrajn*, il-Kawżi 110/88, 241/88 u 242/88, EU:C:1989:326, il-punt 33.

FRAND. Dawn il-metodi jassumu li t-tqabbil jista' jsir b'mod konsistenti u affidabbli u ma humiex ir-riżultat ta' eżerċizzju mhux xieraq tas-saħħa fis-suq. Metodu ieħor jikkonsisti fid-determinazzjoni, l-ewwel, ta' valur ġenerali xieraq għad-DPI rilevanti kollha u, it-tieni, tal-porzjon attribwibbli għal detentur partikolari tad-DPI. Dawn il-Linji Gwida ma jippruvawx jipprovdu lista eżawrjenti ta' metodi xierqa għall-valutazzjoni ta' jekk it-tariffi tar-royalties humiex eċċessivi jew diskriminatorji skont l-Artikolu 102.

488. Madanakollu, jenħtieġ li jiġi enfasizzat li f'dawn il-Linji Gwida ma hemm xejn li jippreġudika l-possibbiltà għall-partijiet li jirriżolvu t-tilwimiet tagħhom dwar il-livell tar-rati tar-royalties FRAND billi jirrikorru għall-qrati ċivili jew kummerċjali kompetenti jew għal metodi alternattivi ta' riżoluzzjoni tat-tilwim[289].

7.3.3.2. Valutazzjoni bbażata fuq l-effetti għal akkordji ta' standardizzazzjoni

489. Il-valutazzjoni ta' kull akkordju ta' standardizzazzjoni trid tqis l-effetti probabbli tal-istandard fuq is-swieq ikkonċernati. Fl-analiżi tal-akkordji ta' standardizzazzjoni, għandhom jitqiesu l-karatteristiċi tas-settur u tal-industrija. Il-kunsiderazzjonijiet li ġejjin japplikaw għall-akkordji ta' standardizzazzjoni kollha li jitbiegħdu mill-prinċipji kif stabbiliti fil-paragrafi 477-483.

(a) In-natura volontarja tal-istandard

490. Jekk l-akkordji ta' standardizzazzjoni jistgħux iwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jista' jiddependi fuq jekk il-membri ta' organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards jibqgħux liberi li jiżviluppaw standards jew prodotti alternattivi li ma jkunux konformi mal-istandard miftiehem[290]. Pereżempju, jekk l-akkordju għall-iżvilupp tal-istandards jorbot lill-membri biex jipproduċu biss prodotti f'konformità mal-istandard, ir-riskju ta' effett negattiv probabbli fuq il-kompetizzjoni jiżdied b'mod sinifikanti u f'ċerti ċirkostanzi jista' jwassal għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop[291]. Bl-istess mod, l-istandards li jkopru biss aspetti minuri jew partijiet mill-prodott finali x'aktarx li jwasslu għal tħassib dwar il-kompetizzjoni minn standards aktar komprensivi, b'mod partikolari jekk l-istandard ma jinvolvi l-ebda DPI essenzjali.

(b) Aċċess għall-istandard

491. Il-valutazzjoni ta' jekk l-akkordju jirrestrinġix il-kompetizzjoni se tiffoka wkoll fuq l-aċċess għall-istandard. Fejn ir-riżultat ta' standard (jiġifieri l-ispeċifikazzjoni ta' kif tikkonforma mal-istandard u, jekk rilevanti, mad-DPI essenzjali għall-implimentazzjoni tal-istandard) ma jkun aċċessibbli bl-ebda mod għall-membri kollha jew għal partijiet terzi (jiġifieri persuni mhux membri tal-organizzazzjoni rilevanti għall-iżvilupp tal-istandards), dan jista' jeskludi jew jissegmenta swieq u,

---

289 Jekk iż-żewġ partijiet jaqblu, tilwim fuq x'inhuma t-termini FRAND għall-PES jista' jinqata' wkoll minn parti terza indipendenti, jiġifieri, arbitru. Ara, pereżempju, is-sentenza tas-16 ta' Lulju 2015, *Huawei Technologies Co. Ltd* vs *ZTE Corp. u ZTE Deutschland GmbH*, C-170/13, EU:C:2015:477, il-punt 68 u d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tad-29 ta' April 2014 fil-Każ AT. 39939, *Samsung - Eżekuzzjoni ta' privattivi essenzjali standard UMTS*, il-premessa 78.

290 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/29/151, *Philips/VCR*, il-premessa 23: "*Minħabba li dawn l-istandards kienu għall-manifattura ta' tagħmir VCR, il-partijiet kienu obbligati li jiffabbrikaw u jiddistribwixxu biss cassettes u rekorders li jikkonformaw mas-sistema tal-VCR illiċenzjata minn Philips. Ġew ipprojbiti milli jbiddlu għall-fabbrikazzjoni u d-distribuzzjoni ta' sistemi oħra ta' video cassette ... Dan ikkostitwixxa restrizzjoni ta' kompetizzjoni taħt l-Artikolu 85(1)(b)*".

291 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/29/151, *Philips/VCR*, il-premessa 23.

b'hekk, x'aktarx li jirrestrinġi l-kompetizzjoni. Bl-istess mod, il-kompetizzjoni x'aktarx li tkun ristretta meta r-riżultat ta' standard ikun aċċessibbli biss fuq termini diskriminatorji jew eċċessivi għall-membri jew għal partijiet terzi. Madankollu, fil-każ ta' diversi standards f'kompetizzjoni jew fil-każ ta' kompetizzjoni effettiva bejn is-soluzzjoni standardizzata u s-soluzzjoni mhux standardizzata, limitazzjoni tal-aċċess tista' ma tipproduċix effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

492. Fir-rigward ta' akkordji għall-iżvilupp ta' standards b'**tipi differenti ta' mudelli ta' divulgazzjoni tad-DPI** minn dawk deskritti fil-paragrafu 483, ikun hemm bżonn li jiġi vvalutat fuq bażi ta' każ b'każ jekk il-mudell ta' divulgazzjoni inkwistjoni (pereżempju, mudell ta' divulgazzjoni li ma jeħtieġx, iżda jinkoraġġixxi biss, divulgazzjoni tad-DPI) jiggarantixxix aċċess effettiv għall-istandard. L-akkordji għall-iżvilupp ta' standards li jipprevedu d-divulgazzjoni ta' informazzjoni rigward il-karatteristiċi u l-valur miżjud ta' kull DPI għal standard u, b'hekk iżidu t-trasparenza għall-partijiet involuti fl-iżvilupp ta' standard, fil-prinċipju ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

(c) Il-parteċipazzjoni fl-iżvilupp tal-istandard

493. Jekk il-parteċipazzjoni fil-proċess ta' żvilupp ta' standards tkun miftuħa, jitnaqqsu r-riskji ta' effett restrittiv probabbli fuq il-kompetizzjoni li kien jirriżulta mill-esklużjoni ta' ċerti impriżi mill-kapaċità li jinfluwenzaw l-għażla u l-elaborazzjoni tal-istandard[292].

494. Tista' tinkiseb parteċipazzjoni miftuħa billi l-kompetituri kollha u/jew il-partijiet interessati rilevanti fis-suq affettwat mill-istandard jitħallew jieħdu sehem fl-iżvilupp u fl-għażla tal-istandard. .

495. Aktar ma jkun kbir l-impatt probabbli tal-istandard fuq is-suq u aktar ma jkunu wiesgħa l-oqsma potenzjali ta' applikazzjoni tiegħu, aktar ikun importanti li jiġi permess aċċess ugwali għall-proċess tal-iżvilupp tal-istandards.

496. Madankollu, f'ċerti sitwazzjonijiet, ir-restrizzjoni tal-parteċipazzjoni jista' ma jkollhiex effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1), pereżempju: (i) jekk ikun hemm kompetizzjoni bejn diversi standards u organizzazzjonijiet għall-iżvilupp tal-istandards, (ii) jekk fin-nuqqas ta' restrizzjoni fuq il-parteċipanti[293] ma kienx ikun possibbli li jiġi adottat l-istandard jew tali adozzjoni ma kinitx tkun probabbli[294] jew (iii) jekk ir-restrizzjoni fuq il-parteċipanti tkun limitata fiż-żmien u bil-ħsieb li jsir progress malajr (pereżempju fil-bidu tal-isforz ta' standardizzazzjoni) u, dment li fl-istadji importanti ewlenin il-kompetituri kollha jkollhom l-opportunità li jkunu involuti sabiex ikomplu l-iżvilupp tal-istandard.

---

[292] Fid-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/31.458, *X/Open Group*, il-Kummissjoni kkunsidrat li anki jekk l-istandards adottati jkunu saru pubbliċi, il-politika tas-sħubija ristretta kellha l-effett li timpedixxi lil dawk li ma kinux membri milli jinfluwenzaw ir-riżultati tax-xogħol tal-grupp u milli jiksbu l-għarfien espert u l-fehim tekniku relatati mal-istandards li kien probabbli li jakkwistaw il-membri. Barra minn hekk, dawk li ma kinux membri ma setgħux, b'kuntrast mal-membri, jimplimentaw l-istandard qabel ma ġie adottat (ara l-paragrafu 32). Għalhekk, f'dawn iċ-ċirkostanzi, l-akkordju tqies li jikkostitwixxi restrizzjoni skont l-Artikolu 101(1).

[293] Tali restrizzjoni tista' timmaterjalizza permezz tal-esklużjoni tal-partijiet interessati mill-akkordju ta' standardizzazzjoni jew permezz ta' status ta' parteċipant aktar limitat.

[294] Jew kieku l-adozzjoni tal-istandard kellha tkun ittardjata ħafna minn proċess ineffiċjenti, kwalunkwe restrizzjoni inizjali tista' tingħeleb minn effiċjenzi li għandhom jiġu kkunsidrati skont l-Artikolu 101(3).

497. F'ċerti sitwazzjonijiet, l-effetti negattivi potenzjali ta' parteċipazzjoni ristretta jistgħu jitneħħew jew għall-inqas jitnaqqsu billi jiġi żgurat li l-partijiet interessati jinżammu infurmati u jiġu kkonsultati dwar ix-xogħol li jkun għaddej[295]. Jistgħu jiġu previsti proċeduri rikonoxxuti għar-rappreżentanza kollettiva tal-partijiet interessati (pereżempju, il-konsumaturi). Aktar ma l-partijiet interessati jkunu jistgħu jinfluwenzaw il-proċess li jwassal għall-għażla tal-istandard u aktar ma tkun trasparenti l-proċedura għall-adozzjoni tal-istandard, aktar ikun probabbli li l-istandard adottat iqis l-interessi tal-partijiet interessati kollha.

(d) Ishma mis-suq

498. Sabiex jiġu vvalutati l-effetti ta' akkordju dwar l-iżvilupp ta' standards, jenħtieġ li jitqiesu l-ishma mis-suq tal-oġġetti, tas-servizzi jew tat-teknoloġiji bbażati fuq l-istandard. Jista' jkun li mhux dejjem ikun possibbli li jiġi vvalutat b'ċertezza, fi stadju bikri, jekk l-istandard fil-prattika huwiex se jiġi adottat minn parti kbira mill-industrija jew jekk ikunx biss standard li jintuża minn parti marġinali mill-industrija rilevanti. F'każijiet fejn l-impriżi li jikkontribwixxu teknoloġija għall-istandard ikunu integrati vertikalment, l-ishma mis-suq rilevanti tal-impriżi li jkunu pparteċipaw fl-iżvilupp tal-istandard jistgħu jintużaw bħala indikatur għall-istima tas-sehem mis-suq probabbli tal-istandard (billi l-impriżi li jipparteċipaw fl-iżvilupp tal-istandards fil-biċċa l-kbira tal-każijiet ikollhom interess fl-implimentazzjoni tal-istandard)[296]. Madankollu, minħabba li l-effettività ta' akkordji ta' standardizzazzjoni hija ħafna drabi proporzjonali għas-sehem tal-industrija involuta fl-iżvilupp u/jew fl-applikazzjoni tal-istandard, l-ishma kbar mis-suq miżmuma mill-partijiet fis-suq jew fis-swieq affettwati mill-istandard mhux bilfors iwasslu għall-konklużjoni li huwa probabbli li l-istandard iwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

(e) Diskriminazzjoni

499. Kwalunkwe akkordju għall-iżvilupp ta' standards li jiddiskrimina b'mod ċar kontra kwalunkwe membru parteċipanti jew potenzjali jista' jwassal għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Pereżempju, jekk organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards teskludi b'mod espliċitu impriżi esklużivament upstream (jiġifieri kumpaniji li ma humiex attivi fis-suq tal-produzzjoni downstream), dan jista' jwassal għal esklużjoni ta' teknoloġiji upstream potenzjalment aħjar.

(f) Divulgazzjoni *ex ante* tar-rati tar-royalties

500. L-akkordji għall-iżvilupp ta' standards li jipprevedu d-divulgazzjoni *ex ante* tal-aktar termini tal-liċenzjar restrittivi għal privattivi essenzjali standard minn detenturi individwali tad-DPI jew ta' rata massima ta' royalties akkumulata[297] mid-detenturi kollha tad-DPI, fil-prinċipju, ma jirrestrinġux il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). F'dak ir-rigward, huwa importanti li l-partijiet involuti fl-għażla ta' standard ikunu infurmati bis-sħiħ mhux biss dwar l-għażliet tekniċi disponibbli u d-DPI assoċjat, iżda wkoll dwar il-kost probabbli ta' dak il-DPI. Għalhekk, jekk il-politika dwar id-DPI ta' organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards tagħżel li tipprevedi li d-detenturi tad-DPI jiddivulgaw individwalment, qabel l-adozzjoni tal-istandard, l-aktar termini tal-liċenzjar restrittivi tagħhom, inklużi r-rati massimi ta'

295 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-14 ta' Ottubru 2009 fil-Każ 39.416, *Klassifikazzjoni tal-Vapuri*.
296 Ara l-paragrafu 464.
297 Sabiex tiżdied it-trasparenza tal-kostijiet potenzjali għall-implimentazzjoni ta' standard, l-organizzazzjonijiet għall-iżvilupp tal-istandards jistgħu jieħdu rwol attiv fid-divulgazzjoni tal-ġabra massima totali ta' royalties għall-istandard. B'mod simili għall-kunċett ta' pula ta' privattivi, id-detenturi tad-DPI jistgħu jikkondividu l-ġabra totali ta' royalties.

royalties jew ir-rata massima ta' royalties akkumulata li se jiġu ddebitati, dan normalment ma jwassalx għal restrizzjoni tal-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1)[298]. Tali divulgazzjonijiet unilaterali *ex ante* tal-aktar termini ta' liċenzjar restrittivi jew tar-rata massima ta' royalties akkumulata ikunu mod wieħed kif il-partijiet involuti fl-iżvilupp ta' standard ikunu jistgħu jieħdu deċiżjoni infurmata bbażata fuq l-iżvantaġġi u l-vantaġġi tat-teknoloġiji alternattivi differenti.

7.4. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3)

7.4.1. Titjib fl-effiċjenza

501. L-akkordji ta' standardizzazzjoni spiss iwasslu għal titjib sinifikanti fl-effiċjenza. Pereżempju, l-istandards mifruxa mal-Unjoni kollha jistgħu jiffaċilitaw l-integrazzjoni tas-suq u jippermettu lill-impriżi jikkummerċjalizzaw il-prodotti u s-servizzi tagħhom fl-Istati Membri kollha, li jwassal għal żieda fl-għażla għall-konsumaturi u tnaqqis fil-prezzijiet. L-istandards li jistabbilixxu l-interoperabbiltà u l-kompatibbiltà tekniċi spiss jinkoraġġixxu l-kompetizzjoni fuq il-merti bejn teknoloġiji minn impriżi differenti u jgħinu biex tiġi evitata d-dipendenza fuq fornitur partikolari wieħed. Barra minn hekk, l-istandards jistgħu jnaqqsu l-kostijiet tat-tranżazzjoni għall-bejjiegħa u x-xerrejja. L-istandards dwar, pereżempju, aspetti ta' kwalità, sikurezza u ambjentali ta' prodott jistgħu wkoll jiffaċilitaw l-għażla għall-konsumaturi u jistgħu jwasslu biex titjieb il-kwalità tal-prodotti. L-istandards għandhom ukoll rwol importanti għall-innovazzjoni. Huma jistgħu jnaqqsu ż-żmien li tieħu teknoloġija ġdida biex tiddaħħal fis-suq u jiffaċilitaw l-innovazzjoni billi jippermettu lill-impriżi jibnu fuq soluzzjonijiet miftehma. Dan it-titjib fl-effiċjenza jista' jikkontribwixxi għal suq intern reżiljenti.

502. Sabiex jinkiseb it-titjib fl-effiċjenza fil-każ ta' akkordji ta' standardizzazzjoni, l-informazzjoni meħtieġa għall-applikazzjoni tal-istandard trid tkun effettivament disponibbli għal dawk li jixtiequ jidħlu fis-suq[299].

503. It-tixrid ta' standard jista' jittejjeb permezz ta' marki jew logos li jiċċertifikaw il-konformità u, b'hekk, jipprovdu ċertezza lill-konsumaturi. L-akkordji għall-ittestjar u ċ-ċertifikazzjoni jmorru lil hinn mill-objettiv primarju tad-definizzjoni tal-istandard u normalment jikkostitwixxu akkordju u suq distinti.

504. Filwaqt li l-effetti fuq l-innovazzjoni jridu jiġu analizzati fuq bażi ta' każ b'każ, l-istandards li joħolqu kompatibbiltà fuq livell orizzontali bejn pjattaformi tat-teknoloġija differenti huma meqjusa li x'aktarx iwasslu għal titjib fl-effiċjenza.

7.4.2. Indispensabbiltà

505. Restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jinkiseb it-titjib fl-effiċjenza li jista' jiġi ġġenerat permezz ta' akkordju ta' standardizzazzjoni jew termini standard ma jissodisfawx il-kriterji tal-Artikolu 101(3).

506. Il-valutazzjoni ta' kull akkordju ta' standardizzazzjoni trid tqis l-effett probabbli tiegħu fuq is-swieq ikkonċernati, minn naħa, u l-ambitu tar-restrizzjonijiet li possibbilment imorru lil hinn mill-objettiv li jinkisbu l-effiċjenzi, min-naħa l-oħra[300].

---

298 Jenħtieġ li kwalunkwe divulgazzjoni unilaterali jew konġunta *ex ante* tal-aktar termini tal-liċenzjar restrittivi ma sservix bħala kopertura sabiex jiġu ffissati b'mod konġunt il-prezzijiet ta' prodotti downstream jew ta' DPI/teknoloġiji sostituti għax dan isarraf f'restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop.

299 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-15 ta' Diċembru 1986 fil-Każ IV/31.458, *X/Open Group*, il-premessa 42: "*Il-Kummissjoni tikkunsidra li d-disponibbiltà tal-Grupp li jagħmel disponibbli r-riżultati kemm jista' jkun malajr bħala element essenzjali fid-deċiżjoni tagħha sabiex tagħti eżenzjoni*".

507. Jenħtieġ li l-parteċipazzjoni fl-iżvilupp tal-istandards normalment tkun miftuħa għall-kompetituri kollha fis-suq jew fis-swieq affettwati mill-istandard, sakemm il-partijiet ma jurux ineffiċjenzi sinifikanti ta' tali parteċipazzjoni[301]. Inkella, kwalunkwe effett restrittiv ta' parteċipazzjoni ristretta jenħtieġ li jitneħħa jew jitnaqqas b'mod ieħor[302]. Barra minn hekk, restrizzjoni fuq il-parteċipanti tista' tingħeleb minn effiċjenzi skont l-Artikolu 101(3) jekk l-adozzjoni tal-istandard kienet ittardjata ħafna minn proċess miftuħ għall-kompetituri kollha.

508. Bħala regola ġenerali, jenħtieġ li l-akkordji ta' standardizzazzjoni ma jkoprux aktar minn dak li huwa meħtieġ biex jiġu żgurati l-għanijiet tagħhom, kemm jekk din tkun l-interoperabbiltà u l-kompatibbiltà teknika jew ċertu livell ta' kwalità. Fil-każijiet fejn li jkollok soluzzjoni teknoloġika waħda biss ikun ta' benefiċċju għall-konsumaturi jew għall-ekonomija b'mod ġenerali, jenħtieġ li dak l-istandard jiġi stabbilit fuq bażi mhux diskriminatorja. L-istandards newtrali għat-teknoloġija jistgħu, f'ċerti ċirkostanzi, iwasslu għal titjib akbar fl-effiċjenza. L-inklużjoni ta' DPI sostituti[303] bħala partijiet essenzjali ta' standard, filwaqt li fl-istess ħin l-utenti tal-istandard jiġu sfurzati li jħallsu għal aktar DPI milli jkun teknikament meħtieġ, tmur lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkiseb kwalunkwe titjib identifikat fl-effiċjenza. Bl-istess mod, l-inklużjoni ta' DPI sostituti bħala partijiet essenzjali ta' standard u l-limitazzjoni tal-użu ta' dik it-teknoloġija għal dak l-istandard partikolari (jiġifieri użu esklużiv) jistgħu jillimitaw il-kompetizzjoni interteknoloġika u ma jkunux meħtieġa sabiex jinkisbu l-effiċjenzi identifikati.

509. Ir-restrizzjonijiet f'akkordju ta' standardizzazzjoni li jagħmlu standard vinkolanti u obbligatorju għall-industrija fil-prinċipju ma humiex indispensabbli.

510. Bl-istess mod, l-akkordji ta' standardizzazzjoni li jafdaw lil ċerti korpi bid-dritt esklużiv li jittestjaw il-konformità mal-istandard imorru lil hinn mill-objettiv primarju tad-definizzjoni tal-istandard u jistgħu wkoll jirrestrinġu l-kompetizzjoni. Madankollu, l-esklużività tista' tiġi ġġustifikata għal ċertu perjodu ta' żmien, pereżempju, mill-ħtieġa li jiġu rkuprati l-kostijiet sinifikanti tal-bidu[304]. Jenħtieġ li l-

---

300 Fid-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ IV/29/151, *Philips/VCR*, il-konformità mal-istandards tal-VCR wasslet għall-esklużjoni ta' sistemi oħrajn, forsi aħjar. Tali esklużjoni kienet partikolarment serja fid-dawl tal-pożizzjoni prominenti tas-suq li tgawdi Philips "... *[R]estrizzjonijiet ġew imposti fuq il-partijiet li ma kinux indispensabbli għall-ksib ta' dan it-titjib. Il-kompatibbiltà tal-video cassettes tal-VCR mal-magni magħmula minn fabbrikanti oħra kienu jkunu aktar żgurati kieku dawn tal-aħħar kellhom jaċċettaw mhux aktar minn obbligu sabiex josservaw l-istandards tal-VCR fil-fabbrikazzjoni tat-tagħmir tal-VCR*" (il-premessa 31).

301 Ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-15 ta' Diċembru 1986 fil-Każ IV/31.458, *X/Open Group*, il-premessa 45: *"[L]-għanijiet tal-Grupp ma setgħux jinkisbu kieku kwalunkwe kumpanija lesta li tikkommetti lilha nnifisha għall-għanijiet tal-Grupp kellha d-dritt li ssir membru. Dan joħloq diffikultajiet prattiċi u loġistiċi għall-ġestjoni tax-xogħol u possibbilment jimpedixxi li jgħaddu proposti xierqa."* Ara wkoll id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-Każ 39.416, *Klassifikazzjoni tal-Vapuri*, il-paragrafu 36: "*l-Impenji joħolqu bilanċ bejn iż-żamma ta' kriterji għoljin għal sħubija fl-IACS fuq naħa, u t-tneħħija ta' barrieri għas-sħubija fl-IACS mhux meħtieġa fuq in-naħa l-oħra. Il-kriterji l-ġodda jiżguraw li CSs kompetenti teknikament biss ikunu eliġibbli li jsiru membri fl-IACS, u b'hekk jiġi evitat li l-effiċjenza u l-kwalità tax-xogħol tal-IACS jitħarbat minħabba kundizzjonijiet laxki wisq biex wieħed jissieħeb fl-IACS. Fl-istess ħin, il-kriterji l-ġodda ma jtellfux is-CSs, li huma teknikament kompetenti u jixtiequ jissieħbu fl-IACS, milli jagħmlu dan*".

302 Ara l-paragrafu 477 ta' hawn fuq dwar l-iżgurar li l-partijiet interessati jinżammu infurmati u kkonsultati dwar il-ħidma li tkun għaddejja jekk il-parteċipazzjoni tkun ristretta.

303 Teknoloġija li hija meqjusa mill-utenti jew mid-detenturi ta' liċenzja bħala interkambjabbli ma' jew sostitwibbli għal teknoloġija oħra, minħabba l-karatteristiċi u l-użu maħsub tat-teknoloġiji.

304 F'dan il-kuntest, ara d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tad-29 ta' Novembru 1995 fil-Każijiet IV/34.179, 34.202, 216, *Dutch Cranes (SCK u FNK)*, il-premessa 23: "*Il-projbizzjoni fuq is-sejħa ta' ditti mhux iċċertifikati minn SCK bħala subkuntratturi tirrestrinġi l-libertà ta' azzjoni ta' ditti ċċertifikati. Jekk projbizzjoni tistax*

akkordju ta' standardizzazzjoni f'dak il-każ ikun jinkludi salvagwardji adegwati sabiex jimmitigaw ir-riskji possibbli għall-kompetizzjoni li jirriżultaw mill-esklużività. Dan jikkonċerna, fost l-oħrajn, it-tariffa taċ-ċertifikazzjoni li jeħtieġ li tkun raġonevoli u proporzjonata mal-kost tal-ittestjar tal-konformità.

7.4.3. Trasferiment lill-konsumaturi

511. It-titjib fl-effiċjenza miksub permezz ta' restrizzjonijiet indispensabbli jrid jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni kkawżati minn akkordju ta' standardizzazzjoni. Parti rilevanti mill-analiżi tat-trasferiment probabbli lill-konsumaturi hija liema proċeduri jintużaw biex jiggarantixxu li jiġu protetti l-interessi tal-utenti tal-istandards u tal-konsumaturi finali. Fejn l-istandards jiffaċilitaw l-interoperabbiltà u l-kompatibbiltà teknika jew il-kompetizzjoni bejn prodotti, servizzi u proċessi ġodda u diġà eżistenti, jista' jiġi preżunt li l-istandard se jkun ta' benefiċċju għall-konsumaturi.

7.4.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

512. Jekk akkordju ta' standardizzazzjoni jagħtix lill-partijiet il-possibbiltà li jeliminaw il-kompetizzjoni jiddependi fuq id-diversi sorsi ta' kompetizzjoni fis-suq, il-livell ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni li jimponu fuq il-partijiet u l-impatt tal-akkordju fuq dik ir-restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Filwaqt li l-ishma mis-suq huma rilevanti għal dik l-analiżi, il-kobor tas-sorsi li jifdal ta' kompetizzjoni reali ma jistax jiġi vvalutat esklużivament abbażi tas-sehem mis-suq, ħlief f'każijiet fejn standard isir standard tal-industrija *de facto*[305]. Fil-każ tal-aħħar, il-kompetizzjoni tista' tiġi eliminata jekk il-partijiet terzi jiġu esklużi mill-aċċess effettiv għall-istandard.

7.5. Eżempji

513. L-iffissar ta' standards li l-kompetituri ma jistgħux jissodisfaw

Eżempju 1

Sitwazzjoni: Organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards tistabbilixxi u tippubblika standards ta' sikurezza li jintużaw b'mod wiesa' mill-industrija rilevanti. Il-biċċa l-kbira tal-kompetituri tal-industrija jieħdu sehem fl-iżvilupp tal-istandard. Qabel l-adozzjoni tal-istandard, parteċipant ġdid fis-suq żviluppa prodott li huwa teknikament ekwivalenti f'termini tar-rekwiżiti ta' prestazzjoni u funzjonali u li huwa rikonoxxut mill-kumitat tekniku tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards. Madankollu, l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi tal-istandard ta' sikurezza jitfasslu, mingħajr ebda ġustifikazzjoni oġġettiva, b'tali mod li ma jippermettux li dan il-prodott jew prodotti ġodda oħrajn jikkonformaw mal-istandard.

Analiżi: Dan l-akkordju ta' standardizzazzjoni x'aktarx li jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1) u mhux probabbli li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 101(3). Il-membri tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards, mingħajr ġustifikazzjoni oġġettiva, jistabbilixxu l-istandard b'tali mod li l-prodotti tal-kompetituri tagħhom li huma bbażati fuq soluzzjonijiet teknoloġiċi

titqies bħala li timpedixxi, tirrestrinġi jew tgħawweġ il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 85(1) trid tiġi ġġudikata fil-kuntest legali u ekonomiku. Jekk din il-projbizzjoni tiġi assoċjata ma' sistema ta' ċertifikazzjoni kompletament miftuħa, indipendenti u trasparenti u tipprovdi għall-aċċettazzjoni ta' garanziji ekwivalenti minn sistemi oħra, jista' jiġi argumentat li ma għandha l-ebda effett restrittiv fuq il-kompetizzjoni imma hija sempliċiment immirata lejn il-garanzija totali tal-kwalità tal-oġġetti jew is-servizzi ċċertifikati".

[305] Standardizzazzjoni *de facto* tirreferi għal sitwazzjoni fejn standard (mhux legalment vinkolanti) jintuża, fil-prattika, mill-biċċa l-kbira tal-industrija.

oħrajn ma jkunux jistgħu jissodisfawh, minkejja li jkollhom prestazzjoni ekwivalenti. B'hekk, dan l-istandard, li ma ġiex stabbilit fuq bażi mhux diskriminatorja, se jnaqqas jew jimpedixxi l-innovazzjoni u l-varjetà tal-prodotti. Ma huwiex probabbli li l-mod kif jiġi abbozzat l-istandard iwassal għal aktar titjib fl-effiċjenza minn wieħed newtrali.

514. Standard trasparenti u mhux vinkolanti li jkopri parti kbira mis-suq

Eżempju 2

Sitwazzjoni: Għadd ta' manifatturi ta' prodotti tal-elettronika għall-konsum b'ishma mis-suq sostanzjali jaqblu li jiżviluppaw standard ġdid sabiex prodott isegwi d-DVD.

Analiżi: Sakemm (a) il-manifatturi jibqgħu liberi li jipproduċu prodotti ġodda oħrajn li ma jikkonformawx mal-istandard il-ġdid, (b) il-parteċipazzjoni fl-iżvilupp tal-istandards ma tkunx ristretta u tkun trasparenti, u (ċ) l-akkordju ta' standardizzazzjoni ma jirrestrinġix il-kompetizzjoni b'mod ieħor, l-Artikolu 101(1) x'aktarx li ma jinkisirx. Jekk il-partijiet ikunu qablu li jimmanifatturaw biss prodotti li jikkonformaw mal-istandard il-ġdid, l-akkordju jillimita l-iżvilupp tekniku, inaqqas l-innovazzjoni u jimpedixxi lill-partijiet milli jbigħu prodotti differenti, u b'hekk x'aktarx li joħloq effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

515. Akkordju ta' standardizzazzjoni mingħajr divulgazzjoni tad-DPI

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Organizzazzjoni privata għall-iżvilupp tal-istandards attiva fl-istandardizzazzjoni fis-settur tal-ICT (teknoloġija tal-informazzjoni u l-komunikazzjoni) għandha politika dwar id-DPI li la teħtieġ u lanqas tinkoraġġixxi divulgazzjonijiet tad-DPI li jistgħu jkunu essenzjali għall-istandard tal-futur. L-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards ħadet id-deċiżjoni konxja li ma tinkludix dan l-obbligu b'mod partikolari meta jitqies li, b'mod ġenerali, it-teknoloġiji kollha potenzjalment rilevanti għall-istandard tal-futur huma koperti minn ħafna DPI. Għalhekk, l-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards ikkunsidrat li l-obbligu ta' divulgazzjoni tad-DPI, minn naħa waħda, ma jwassalx għall-benefiċċju li jippermetti li l-parteċipanti jagħżlu soluzzjoni mingħajr DPI jew bi ftit DPI u, min-naħa l-oħra, iwassal għal kostijiet addizzjonali fl-analiżi ta' jekk id-DPI jkunux potenzjalment essenzjali għall-istandard tal-futur. Madankollu, il-politika dwar id-DPI tal-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards tirrikjedi li l-parteċipanti kollha jidħlu f'impenn li jilliċenzjaw kwalunkwe DPI li jista' jaqra fuq l-istandard tal-futur skont termini FRAND. Il-politika dwar id-DPI tippermetti nonparteċipazzjonijiet ('opt-outs') jekk ikun hemm DPI speċifiku li detentur ta' DPI jkun jixtieq li jpoġġi barra mill-impenn ta' liċenzjar ġenerali. F'din l-industrija partikolari hemm diversi organizzazzjonijiet privati għall-iżvilupp tal-istandards f'kompetizzjoni. Il-parteċipazzjoni fl-organizzazzjoni għall-iżvilupp tal-istandards hija miftuħa għal kull min huwa attiv fl-industrija.

Analiżi: F'ħafna każijiet, obbligu ta' divulgazzjoni tad-DPI jkun favur il-kompetizzjoni billi jżid il-kompetizzjoni bejn it-teknoloġiji *ex ante*. B'mod ġenerali, tali obbligu jippermetti li l-membri ta' organizzazzjoni għall-iżvilupp ta' standards iqisu l-ammont ta' qari ta' DPI fuq teknoloġija partikolari meta jiddeċiedu bejn teknoloġiji f'kompetizzjoni (jew saħansitra, jekk ikun possibbli, biex jagħżlu teknoloġija li ma hijiex koperta minn DPI). L-ammont ta' qari ta' DPI fuq teknoloġija spiss ikollu impatt dirett fuq il-kost tal-aċċess għall-istandard.

Madankollu, f'dan il-kuntest partikolari, it-teknoloġiji kollha disponibbli jidhru li huma koperti minn DPI, u anki ħafna DPI. Għalhekk, kwalunkwe divulgazzjoni ta' DPI ma jkollhiex l-effett pożittiv li tippermetti lill-membri jqisu l-ammont ta' DPI meta jagħżlu teknoloġija minħabba li, irrispettivament minn liema teknoloġija tintgħażel, jista' jiġi preżunt li hemm qari ta' DPI fuq dik it-teknoloġija. Ma huwiex probabbli li l-akkordju jwassal għal effetti negattivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

8. TERMINI STANDARD

8.1. Definizzjonijiet

516. F'ċerti industriji, l-impriżi jużaw termini u kundizzjonijiet standard tal-bejgħ jew tax-xiri elaborati minn assoċjazzjoni tal-kummerċ jew direttament mill-impriżi f'kompetizzjoni ("termini standard")[306]. Tali termini standard huma koperti minn dawn il-Linji Gwida sal-punt li jistabbilixxu kundizzjonijiet standard tal-bejgħ jew tax-xiri ta' prodotti jew servizzi bejn il-kompetituri u l-konsumaturi (u mhux il-kundizzjonijiet tal-bejgħ jew tax-xiri bejn il-kompetituri) għal prodotti sostituti. Meta tali termini standard jintużaw b'mod wiesa' fi ħdan industrija, il-kundizzjonijiet tax-xiri jew tal-bejgħ użati fl-industrija jistgħu jsiru *de facto* allinjati[307]. Eżempji ta' industriji li fihom it-termini standard għandhom rwol importanti huma s-settur bankarju (pereżempju, it-termini tal-kontijiet bankarji) u s-settur tal-assigurazzjoni.

517. It-termini standard elaborati individwalment minn impriża għall-użu tagħha stess biss meta tagħmel kuntratti mal-fornituri jew mal-konsumaturi tagħha ma humiex akkordji orizzontali u, għalhekk, ma humiex koperti minn dawn il-Linji Gwida.

8.2. Swieq rilevanti

518. Fir-rigward ta' termini standard, b'mod ġenerali, l-effetti jinħassu fuq is-suq downstream fejn l-impriżi li jkunu qed jużaw it-termini standard jikkompetu billi jbigħu l-prodott tagħhom lill-konsumaturi tagħhom.

8.3. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(1)

8.3.1. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

519. It-termini standard jistgħu jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni billi jillimitaw l-għażla tal-prodotti u l-innovazzjoni. Jekk parti kbira minn industrija tadotta t-termini standard u tagħżel li ma tiddevjax minnhom f'każijiet individwali (jew li tiddevja minnhom biss f'każijiet eċċezzjonali ta' saħħa tax-xerrejja b'saħħitha), jista' jkun li l-konsumaturi ma jkollhomx għażla oħra ħlief li jaċċettaw il-kundizzjonijiet fit-termini standard. Madankollu, ir-riskju ta' limitazzjoni tal-għażla u tal-innovazzjoni huwa probabbli biss f'każijiet fejn it-termini standard jiddefinixxu l-ambitu tal-prodott finali. Fir-rigward ta' prodotti tal-konsumatur klassiċi, it-termini standard tal-bejgħ ġeneralment ma jillimitawx l-innovazzjoni tal-prodott reali jew il-kwalità u varjetà tal-prodotti.

---

306 Tali termini standard jistgħu jkopru biss parti żgħira ħafna jew kbira mill-klawżoli li jinsabu fil-kuntratt finali.

307 Dan jirreferi għal sitwazzjoni fejn termini standard (mhux legalment vinkolanti) fil-prattika jintużaw mill-biċċa l-kbira tal-industrija u/jew għall-biċċa l-kbira tal-aspetti tal-prodott/tas-servizz, u b'hekk iwasslu għal limitazzjoni jew saħansitra nuqqas ta' għażla għall-konsumaturi.

520. Barra minn hekk, skont il-kontenut tagħhom, it-termini standard jistgħu jirriskjaw li jaffettwaw il-kundizzjonijiet kummerċjali tal-prodott finali. B'mod partikolari, hemm riskju serju li t-termini standard relatati mal-prezz jirrestrinġu l-kompetizzjoni fuq il-prezzijiet.

521. Barra minn hekk, jekk it-termini standard isiru prassi tal-industrija, l-aċċess għalihom jista' jkun vitali għad-dħul fis-suq. F'każijiet bħal dawn, ir-rifjut tal-aċċess għat-termini standard jista' jirriskja li jikkawża esklużjoni antikompetittiva. Sakemm it-termini standard jibqgħu effettivament miftuħa għall-użu minn kull min jixtieq ikollu aċċess għalihom, ma huwiex probabbli li dawn iwasslu għal esklużjoni antikompetittiva.

8.3.2. Restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop

522. Anki akkordji li jużaw termini standard bħala parti minn akkordju restrittiv usa' mmirat biex jeskludi kompetituri reali jew potenzjali jirrestrinġu il-kompetizzjoni skont l-għan. Eżempju ta' dawn ikun fejn assoċjazzjoni tal-kummerċ ma tippermettix lil parteċipant ġdid fis-suq ikollu aċċess għat-termini standard tagħha, li l-użu tagħhom huwa vitali biex jiġi żgurat id-dħul fis-suq.

523. Kwalunkwe terminu standard li fih dispożizzjonijiet li jinfluwenzaw direttament il-prezzijiet mitluba lill-konsumaturi (jiġifieri, prezzijiet rakkomandati, ribassi, eċċ) jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop.

8.3.3. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

524. L-istabbiliment u l-użu ta' termini standard iridu jiġu vvalutati fil-kuntest ekonomiku xieraq u fid-dawl tas-sitwazzjoni fis-suq rilevanti sabiex jiġi ddeterminat jekk huwiex probabbli li t-termini standard inkwistjoni jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

525. Sakemm il-parteċipazzjoni fl-istabbiliment attwali tat-termini standard **ma tkunx ristretta** għall-kompetituri fis-suq rilevanti (permezz ta' parteċipazzjoni f'assoċjazzjoni tal-kummerċ jew direttament), u t-termini standard stabbiliti **ma jkunux vinkolanti** u jkunu **aċċessibbli b'mod effettiv** għal kulħadd, ma huwiex probabbli li tali akkordji jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni (soġġett għat-twissijiet stabbiliti fil-paragrafi 527-531).

526. B'hekk, termini standard li jkunu effettivament aċċessibbli u mhux vinkolanti għall-bejgħ ta' oġġetti tal-konsum jew servizzi (bis-suppożizzjoni li ma jkollhomx effett fuq il-prezz) ġeneralment ma jkollhomx effett restrittiv fuq il-kompetizzjoni, minħabba li ma huwiex probabbli li jwasslu għal xi effett negattiv fuq il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti jew l-innovazzjoni. Madankollu, hemm żewġ eċċezzjonijiet ġenerali fejn tkun meħtieġa valutazzjoni aktar fil-fond.

527. L-ewwel nett, termini standard għall-bejgħ ta' oġġetti tal-konsum jew servizzi fejn it-termini standard jiddefinixxu l-ambitu tal-prodott mibjugħ lill-konsumatur, u fejn għalhekk ir-riskju tal-limitazzjoni tal-għażla tal-prodotti tkun aktar sinifikanti, jistgħu jwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1) fejn huwa probabbli li l-applikazzjoni komuni tagħhom tirriżulta f'allinjament *de facto*. Dan jista' jkun il-każ meta l-użu mifrux tat-termini standard *de facto* jwassal għal limitazzjoni tal-innovazzjoni u tal-varjetà tal-prodotti fis-suq. Pereżempju, dan jista' jseħħ meta t-termini standard f'kuntratti tal-assigurazzjoni jillimitaw l-għażla prattika tal-konsumatur ta' elementi ewlenin tal-kuntratt, bħar-riskji standard koperti. Anki jekk l-użu tat-termini standard ma jkunx obbligatorju, huma jistgħu jimminaw l-inċentivi tal-kompetituri biex jikkompetu fuq id-diversifikazzjoni tal-prodotti. Dan

jista' jingħeleb billi tinfetaħ il-possibbiltà għall-assiguraturi li jinkludu wkoll riskji oħrajn minbarra riskji standard fil-kuntratti tal-assigurazzjoni tagħhom.

528. Meta jiġi vvalutat jekk hemmx riskju li t-termini standard x'aktarx ikollhom effetti restrittivi permezz ta' limitazzjoni tal-għażla tal-prodotti, jenħtieġ li jitqiesu fatturi bħall-kompetizzjoni eżistenti fis-suq. Pereżempju, jekk ikun hemm numru kbir ta' kompetituri iżgħar, ir-riskju ta' limitazzjoni tal-għażla tal-prodotti jkun jidher li huwa inqas milli jekk ikun hemm biss ftit kompetituri akbar[308]. L-ishma mis-suq tal-impriżi li jipparteċipaw fl-istabbiliment tat-termini standard jistgħu jagħtu wkoll ċerta indikazzjoni tal-probabbiltà tal-assorbiment tat-termini standard jew tal-probabbiltà li t-termini standard jintużaw minn parti kbira tas-suq. Madankollu, f'dan ir-rigward, ma huwiex rilevanti biss li jiġi analizzat jekk huwiex probabbli li t-termini standard elaborati jintużaw minn parti kbira tas-suq, iżda wkoll jekk it-termini standard ikoprux biss parti mill-prodott jew il-prodott sħiħ (inqas ma jkunu estensivi t-termini standard, inqas ikun probabbli li dawn iwasslu, b'mod ġenerali, għal limitazzjoni tal-għażla tal-prodotti). Barra minn hekk, f'każijiet fejn fin-nuqqas tal-istabbiliment tat-termini standard ma kienx ikun possibbli li jiġi offrut ċertu prodott, ma kienx ikun probabbli li jkun hemm effett restrittiv fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). F'dak ix-xenarju, l-għażla tal-prodotti tiżdied minflok tonqos permezz tal-istabbiliment tat-termini standard.

529. It-tieni, anki jekk it-termini standard ma jiddefinixxux l-ambitu reali tal-prodott finali, dawn jistgħu jkunu parti deċiżiva mit-tranżazzjoni mal-konsumaturi għal raġunijiet oħrajn. Eżempju ta' dan jista' jkun ix-xiri online fejn il-fiduċja tal-konsumaturi hija essenzjali (pereżempju, fl-użu ta' sistemi ta' ħlas sikuri, deskrizzjoni xierqa tal-prodotti, regoli ta' prezzar ċari u trasparenti, flessibbiltà tal-politika tar-ritorn, eċċ). Minħabba li huwa diffiċli għall-konsumaturi li jagħmlu valutazzjoni ċara ta' dawk l-elementi kollha, dawn għandhom it-tendenza li jiffavorixxu prattiki mifruxa u għalhekk t-termini standard rigward dawk l-elementi jistgħu isiru standard *de facto* li l-impriżi jkunu meħtieġ jikkonformaw miegħu biex ibigħu fis-suq. Minkejja li ma humiex vinkolanti, dawk it-termini standard jistgħu jsiru standard *de facto*, li l-effetti tiegħu jkunu qrib ħafna ta' standard li jorbot u jeħtieġ li jiġu analizzati skont dan.

530. Jekk l-użu ta' termini standard ikun jorbot, hemm il-ħtieġa li jiġi vvalutat l-impatt tagħhom fuq il-kwalità tal-prodotti, il-varjetà tal-prodotti u l-innovazzjoni (b'mod partikolari jekk it-termini standard ikunu jorbtu fis-suq kollu).

531. Barra minn hekk, jekk it-termini standard (vinkolanti jew mhux vinkolanti) ikun fihom xi termini li x'aktarx ikollhom effett negattiv fuq il-kompetizzjoni fir-rigward tal-prezzijiet (pereżempju, termini li jiddefinixxu t-tip ta' ribassi li għandhom jingħataw), x'aktarx li dawn iwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1).

8.4. Valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3)

8.4.1. Effiċjenzi

532. L-użu ta' termini standard jista' jinvolvi benefiċċji ekonomiċi bħal li jagħmilha aktar faċli għall-konsumaturi jqabblu l-kundizzjonijiet offruti u, b'hekk, jiffaċilita l-bidla

---

[308] Jekk esperjenza preċedenti b'termini standard fis-suq rilevanti turi li t-termini standard ma wasslux għal kompetizzjoni mnaqqsa fuq id-differenzjazzjoni tal-prodotti, din tista' tkun ukoll indikazzjoni li l-istess tip ta' termini standard elaborati għal prodott viċin ma jwasslux għal effett restrittiv fuq il-kompetizzjoni.

bejn l-impriżi. It-termini standard jistgħu jwasslu wkoll għal titjib fl-effiċjenza fil-forma ta' ffrankar fil-kostijiet tat-tranżazzjoni u, f'ċerti setturi (b'mod partikolari fejn il-kuntratti jkunu ta' struttura legali kumplessa), jiffaċilitaw id-dħul. It-termini standard jistgħu jżidu wkoll iċ-ċertezza legali għall-partijiet tal-kuntratt. Dan it-titjib fl-effiċjenza jista' jikkontribwixxi għal suq intern reżiljenti.

533. Aktar ma jkun kbir in-numru ta' kompetituri fis-suq, aktar ikun kbir it-titjib fl-effiċjenza tal-iffaċilitar tat-tqabbil tal-kundizzjonijiet offruti.

8.4.2. Indispensabbiltà

534. Restrizzjonijiet li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkiseb it-titjib fl-effiċjenza li jista' jiġi ġġenerat minn termini standard ma jissodisfawx il-kriterji tal-Artikolu 101(3). Ġeneralment ma jkunx iġġustifikat li t-termini standard isiru vinkolanti u obbligatorji għall-industrija. Madankollu, ma tistax tiġi eskluża l-possibbiltà li l-fatt li t-termini standard isiru vinkolanti jista', f'każ speċifiku, ikun indispensabbli għall-kisba tat-titjib fl-effiċjenza ġġenerat minnhom.

8.4.3. Trasferiment lill-konsumaturi

535. Kemm ir-riskju ta' effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni kif ukoll il-probabbiltà ta' titjib fl-effiċjenza jiżdiedu mal-ishma mis-suq tal-impriżi u mal-punt sa fejn jintużaw it-termini standard. B'hekk, ma huwiex possibbli li tiġi pprovduta kwalunkwe "regola ġenerali rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni" li fiha ma jkunx hemm riskju ta' effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni jew li tippermetti l-preżunzjoni li t-titjib fl-effiċjenza se jiġi mgħoddi lill-konsumaturi sa punt li jegħleb l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni.

536. Madankollu, ċertu titjib fl-effiċjenza ġġenerat mit-termini standard, bħaż-żieda fil-komparabbiltà tal-offerti fis-suq, il-faċilitazzjoni tal-bdil tal-fornituri, u ċ-ċertezza legali tal-klawżoli stabbiliti fit-termini standard, huma neċessarjament ta' benefiċċju għall-konsumaturi. Fir-rigward ta' titjib possibbli ieħor fl-effiċjenza, bħal kostijiet aktar baxxi tat-tranżazzjonijiet, tkun meħtieġa valutazzjoni fuq bażi ta' każ b'każ u fil-kuntest ekonomiku rilevanti ta' jekk huwiex probabbli li dawn jiġu mgħoddija lill-konsumaturi.

8.4.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

537. It-termini standard użati mill-maġġoranza tal-industrija jistgħu joħolqu standard tal-industrija *de facto*. F'każ bħal dan, il-kompetizzjoni tista' tiġi eliminata jekk il-partijiet terzi jiġu esklużi mill-aċċess effettiv għall-istandard. Madankollu, jekk it-termini standard ikunu jikkonċernaw biss parti limitata mill-prodott jew mis-servizz, ma huwiex probabbli li l-kompetizzjoni tiġi eliminata.

8.5. Eżempji

538. Termini standard miftuħa u mhux vinkolanti użati għal kuntratti mal-utenti finali

Eżempju 1
Sitwazzjoni: Assoċjazzjoni tal-kummerċ għad-distributuri tal-elettriku tistabbilixxi termini standard mhux vinkolanti għall-provvista tal-elettriku lill-utenti finali. L-istabbiliment tat-termini standard isir b'mod trasparenti u mhux diskriminatorju. It-termini standard ikopru kwistjonijiet bħall-ispeċifikazzjoni tal-punt tal-konsum, il-pożizzjoni tal-punt tal-konnessjoni u l-vultaġġ tal-konnessjoni, dispożizzjonijiet dwar l-affidabbiltà tas-servizz, kif ukoll il-proċedura għall-ħlas tal-kontijiet bejn il-partijiet għall-kuntratt (pereżempju, x'jiġri jekk il-konsumatur ma jipprovdix lill-fornitur bil-

qari tal-istrumenti tal-kejl). It-termini standard ma jkoprux kwistjonijiet relatati mal-prezzijiet, jiġifieri, ma fihomx prezzijiet rakkomandati jew klawżoli oħrajn relatati mal-prezz. Kwalunkwe impriża attiva fis-settur hija libera li tuża t-termini standard kif jidhrilha xieraq. Madwar 80 % tal-kuntratti li jiġu konklużi mal-utenti finali fis-suq rilevanti huma bbażati fuq dawn it-termini standard.

Analiżi: Ma huwiex probabbli li dawn it-termini standard iwasslu għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Anki jekk saru prassi tal-industrija, dawn ma jidhrux li għandhom xi impatt negattiv sinifikanti fuq il-prezzijiet, il-kwalità jew il-varjetà tal-prodotti.

539. Termini standard użati għal kuntratti bejn l-impriżi

Eżempju 2

Sitwazzjoni: L-impriżi tal-kostruzzjoni fi Stat Membru partikolari jingħaqdu flimkien biex jistabbilixxu termini u kundizzjonijiet standard miftuħa u mhux vinkolanti sabiex jintużaw minn kuntrattur meta jissottometti kwotazzjoni għal xogħol ta' kostruzzjoni lil klijent. Formola ta' kwotazzjoni hija inkluża flimkien mat-termini u l-kundizzjonijiet adattati għall-bini jew għall-kostruzzjoni. Flimkien, id-dokumenti joħolqu l-kuntratt tal-kostruzzjoni. Il-klawżoli jkopru kwistjonijiet bħal formazzjoni tal-kuntratti, obbligi ġenerali tal-kuntrattur u tal-klijent u kundizzjonijiet tal-ħlas mhux relatati mal-prezzijiet (pereżempju, dispożizzjoni li tispeċifika d-dritt tal-kuntrattur li jagħti avviż ta' sospensjoni tax-xogħol minħabba nuqqas ta' ħlas), l-assigurazzjoni, id-durata, it-trasferiment u d-difetti, il-limitazzjoni tar-responsabbiltà, it-terminazzjoni, eċċ. Dawn it-termini standard spiss jintużaw bejn l-impriżi, waħda attiva upstream u waħda attiva downstream.

Analiżi: Ma huwiex probabbli li dawn it-termini standard ikollhom effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Normalment ma jkun hemm l-ebda limitazzjoni sinifikanti fl-għażla tal-prodott finali mill-konsumatur, jiġifieri, ix-xogħol tal-kostruzzjoni. Effetti restrittivi oħrajn fuq il-kompetizzjoni ma jidhrux probabbli. Tabilħaqq, ħafna mill-klawżoli msemmija hawn fuq (it-trasferiment u d-difetti, it-terminazzjoni, eċċ.) spiss ikunu regolati bil-liġi.

540. Termini standard li jiffaċilitaw it-tqabbil tal-prodotti ta' impriżi differenti

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Assoċjazzjoni nazzjonali għas-settur tal-assigurazzjoni tiddistribwixxi kundizzjonijiet mhux vinkolanti ta' polza standard għall-kuntratti tal-assigurazzjoni tad-djar. Il-kundizzjonijiet ma jagħtu l-ebda indikazzjoni tal-livell tal-primjums tal-assigurazzjoni, l-ammont tal-kopertura jew l-eċċessi li għandhom jitħallsu mill-assigurat. Dawn ma jimponux kopertura komprensiva, inklużi riskji li għalihom għadd sinifikanti ta' detenturi tal-poloz ma humiex esposti simultanjament u ma jeħtiġux li d-detenturi tal-poloz jiksbu kopertura mill-istess assiguratur għal riskji differenti. Filwaqt li l-maġġoranza tal-impriżi tal-assigurazzjoni jużaw kundizzjonijiet ta' polza standard, mhux il-kuntratti kollha tagħhom fihom l-istess kundizzjonijiet, billi dawn huma adattati għall-ħtiġijiet individwali tal-klijent u, għalhekk, ma hemm l-ebda standardizzazzjoni *de facto* tal-prodotti tal-assigurazzjoni offruti lill-konsumaturi. Il-kundizzjonijiet ta' polza standard jippermettu lill-konsumaturi u lill-organizzazzjonijiet tal-konsumaturi jqabblu l-poloz offruti mill-assiguraturi differenti. Assoċjazzjoni tal-konsumaturi hija involuta fil-proċess li tistabbilixxi l-kundizzjonijiet ta' polza standard. Dawn huma disponibbli wkoll biex jintużaw minn parteċipanti ġodda fis-suq, fuq bażi mhux diskriminatorja.

Analiżi: Dawn il-kundizzonijiet ta' polza standard huma relatati mal-kompożizzjoni tal-prodott tal-assigurazzjoni finali. Jekk il-kundizzjonijiet tas-suq u fatturi oħrajn juru li jista' jkun hemm riskju ta' limitazzjoni fil-varjetà tal-prodotti b'riżultat tal-użu mill-impriżi tal-assigurazzjoni ta' tali kundizzjonijiet ta' polza standard, x'aktarx li tali limitazzjoni possibbli tingħeleb mill-effiċjenzi, bħall-faċilitazzjoni tat-tqabbil mill-konsumaturi tal-kundizzjonijiet offruti mill-impriżi tal-assigurazzjoni. Min-naħa tagħhom, dawk il-paraguni jiffaċilitaw il-bidla minn impriża tal-assigurazzjoni għal oħra u b'hekk itejbu l-kompetizzjoni. Barra minn hekk, il-bidla tal-fornituri, kif ukoll id-dħul fis-suq minn kompetituri, jikkostitwixxu vantaġġ għall-konsumaturi. Il-fatt li l-assoċjazzjoni tal-konsumaturi pparteċipat fil-proċess jista', f'ċerti każijiet, iżid il-probabbiltà li dawk l-effiċjenzi li minnhom ma jibbenefikawx awtomatikament il-konsumaturi jiġu ttrasferiti. Il-kundizzjonijiet ta' polza standard x'aktarx li jnaqqsu wkoll il-kostijiet tat-tranżazzjonijiet u jiffaċilitaw id-dħul għall-assiguraturi fi swieq ġeografiċi u/jew fi swieq tal-prodotti differenti. Barra minn hekk, ir-restrizzjonijiet ma jidhrux li jmorru lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkisbu l-effiċjenzi identifikati u l-kompetizzjoni ma tiġix eliminata. Konsegwentement, il-kriterji tal-Artikolu 101(3) x'aktarx li jiġu ssodisfati.

9. AKKORDJI TA' SOSTENIBBILTÀ

9.1. Introduzzjoni

541. Dan il-Kapitolu jiffoka fuq il-valutazzjoni tal-akkordji bejn il-kompetituri li jsegwu objettiv wieħed jew aktar ta' sostenibbiltà ("akkordji ta' sostenibbiltà").

542. L-iżvilupp sostenibbli huwa prinċipju ewlieni tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u objettiv ta' prijorità għall-politiki tal-Unjoni[309]. Il-Kummissjoni impenjat ruħha li timplimenta l-għanijiet ta' żvilupp sostenibbli tan-Nazzjonijiet Uniti[310]. F'konformità ma' dan l-impenn, il-Patt Ekoloġiku Ewropew jistabbilixxi strateġija ta' tkabbir li għandha l-għan li tittrasforma lill-Unjoni f'soċjetà ġusta u prospera, b'ekonomija moderna, effiċjenti fir-riżorsi u kompetittiva, fejn ma jkunx hemm emissjonijiet netti ta' gassijiet serra mill-2050 'il quddiem u fejn it-tkabbir ekonomiku jkun diżakkoppjat mill-użu tar-riżorsi[311].

543. F'termini wiesgħa, l-iżvilupp sostenibbli jirreferi għall-kapaċità tas-soċjetà li tikkonsma u tuża r-riżorsi disponibbli llum mingħajr ma tikkomprometti l-kapaċità tal-ġenerazzjonijiet futuri li jissodisfaw il-ħtiġijiet li se jkollhom huma. Dan jinkludi attivitajiet li jappoġġaw l-iżvilupp ekonomiku, ambjentali u soċjali (inklużi d-drittijiet tax-xogħol u tal-bniedem)[312]. Għalhekk, il-kunċett ta' objettiv ta' sostenibbiltà jinkludi, iżda ma huwiex limitat għal, l-indirizzar tat-tibdil fil-klima (pereżempju, permezz tat-tnaqqis fl-emissjonijiet tal-gassijiet serra), l-eliminazzjoni tat-tniġġis, il-limitazzjoni tal-użu tar-riżorsi naturali, ir-rispett tad-drittijiet tal-bniedem, it-trawwim ta' infrastruttura u innovazzjoni reżiljenti, it-tnaqqis tal-ħela tal-

309 L-Artikolu 3 tat-TUE.

310 L-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli, adottata mill-Istati Membri kollha tan-Nazzjonijiet Uniti fl-2015.

311 Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni. Il-Patt Ekoloġiku Ewropew COM/2019/640 final.

312 Ara, pereżempju, ir-Riżoluzzjoni tan-NU 66/288 adottata mill-Assemblea Ġenerali fis-27 ta' Lulju 2012

ikel, l-iffaċilitar ta' bidla għal ikel tajjeb għas-saħħa u nutrittiv, l-iżgurar tal-benesseri tal-annimali, eċċ.[313].

544. L-infurzar tal-liġi tal-kompetizzjoni jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli billi jiżgura kompetizzjoni effettiva, li tagħti spinta lill-innovazzjoni, iżżid il-kwalità u l-għażla tal-prodotti, tiżgura allokazzjoni effiċjenti tar-riżorsi, tnaqqas il-kostijiet tal-produzzjoni, u b'hekk tikkontribwixxi għall-benesseri tal-konsumatur.

545. Madankollu, tħassib relatat mal-iżvilupp sostenibbli huwa li d-deċiżjonijiet individwali dwar il-produzzjoni u l-konsum jista' jkollhom effetti negattivi ("esternalitajiet negattivi"), pereżempju, fuq l-ambjent, li ma jitqisux biżżejjed mill-operaturi ekonomiċi jew mill-konsumaturi li jikkawżawhom. Tali fallimenti tas-suq jistgħu jiġi mmitigati jew jiġu megħluba b'azzjonijiet kollettivi, pereżempju, permezz ta' politiki pubbliċi, regolamenti speċifiċi għas-settur jew akkordji ta' kooperazzjoni bejn impriżi li jrawmu produzzjoni jew konsum sostenibbli.

546. Fejn il-fallimenti tas-suq jiġu indirizzati permezz ta' regolamentazzjoni xierqa, pereżempju, standards obbligatorji tal-Unjoni dwar it-tniġġis, il-mekkaniżmi tal-ipprezzar, bħas-Sistema għall-Iskambju ta' Kwoti tal-Emissjonijiet ("ETS") tal-Unjoni u t-taxxi, miżuri addizzjonali mill-impriżi, pereżempju, permezz ta' akkordji ta' kooperazzjoni, jistgħu ma jkunux meħtieġa. Madankollu, l-akkordji ta' kooperazzjoni jistgħu jsiru meħtieġa jekk ikun hemm fallimenti residwi tas-suq li ma jkunux indirizzati bis-sħiħ mill-politiki u r-regolamenti pubbliċi.

547. L-objettivi ta' sostenibbiltà jistgħu jiġu segwiti b'tipi differenti ta' akkordji ta' kooperazzjoni, inklużi dawk indirizzati fil-kapitoli preċedenti ta' dawn il-Linji Gwida. L-akkordji li jsegwu l-objettivi ta' sostenibbiltà ma humiex tip distint ta' akkordji ta' kooperazzjoni. It-terminu "akkordju ta' sostenibbiltà" użat f'dawn il-Linji Gwida jirreferi b'mod ġenerali għal kwalunkwe tip ta' akkordju ta' kooperazzjoni orizzontali li ġenwinament isegwi objettiv ta' sostenibbiltà wieħed jew aktar, irrispettivament mill-forma ta' kooperazzjoni. Fejn akkordju ta' sostenibbiltà jkun jikkonċerna tip ta' kooperazzjoni deskritt fi kwalunkwe wieħed mill-kapitoli preċedenti ta' dawn il-Linji Gwida, il-valutazzjoni tiegħu se tkun regolata mill-prinċipji u l-kunsiderazzjonijiet stabbiliti f'dawk il-kapitoli, filwaqt li jitqies l-objettiv speċifiku ta' sostenibbiltà segwit.

548. L-akkordji ta' sostenibbiltà jqajmu biss tħassib dwar il-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) jekk jinvolvu restrizzjonijiet serji tal-kompetizzjoni fil-forma ta' restrizzjonijiet bl-iskop, jew jipproduċu effetti negattivi sinifikanti fuq il-kompetizzjoni li jmorru kontra l-Artikolu 101(1). Meta l-akkordji ta' sostenibbiltà jiksru l-Artikolu 101(1), dawn xorta jistgħu jiġu ġġustifikati skont l-Artikolu 101(3), jekk jiġu ssodisfati l-erba' kundizzjonijiet ta' dik id-dispożizzjoni. Gwida dettaljata dwar il-valutazzjoni ta' dawn il-kundizzjonijiet tinsab fil-Linji Gwida tal-

[313] L-Aġenda 2030 tan-NU għall-Iżvilupp Sostenibbli tidentifika 17-il Għan ta' Żvilupp Sostenibbli (inkluż, pereżempju, l-Għan 7: l-iżgurar ta' aċċess għal enerġija affordabbli, affidabbli, sostenibbli u moderna; Għan 9: il-bini ta' infrastruttura reżiljenti, il-promozzjoni ta' industrijalizzazzjoni inklużiva u sostenibbli u t-trawwim tal-innovazzjoni; Għan 13: it-teħid ta' azzjoni urġenti biex jiġu miġġielda t-tibdil fil-klima u l-impatti tiegħu); u 169 mira (inklużi, pereżempju, il-Mira 9.1: l-iżvilupp ta' infrastruttura ta' kwalità, affidabbli, sostenibbli u reżiljenti, inkluża infrastruttura reġjonali u transfruntiera, sabiex tappoġġa l-iżvilupp ekonomiku u l-benesseri tal-bniedem, b'enfasi fuq aċċess affordabbli u ekwu għal kulħadd; u l-Mira 13.1: it-tisħiħ tar-reżiljenza u l-kapaċità adattiva għall-perikli relatati mal-klima u d-diżastri naturali fil-pajjiżi kollha).

Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3)[314]. L-akkordji li jirrestrinġu l-kompetizzjoni ma jistgħux jaħarbu mill-projbizzjoni tal-Artikolu 101(1) sempliċiment għax huma meħtieġa biex jintlaħaq objettiv ta' sostenibbiltà[315]. Madankollu, ir-restrizzjonijiet li huma anċillari għal akkordju ta' sostenibbiltà li huwa konformi mal-Artikolu 101(1) se jaqgħu wkoll barra mill-kamp ta' applikazzjoni ta' dik id-dispożizzjoni[316].

549. Dan il-Kapitolu jipprovdi gwida addizzjonali dwar il-valutazzjoni ta' dawn il-kundizzjonijiet, b'mod partikolari billi jiċċara meta l-benefiċċji tas-sostenibbiltà jistgħu jitqiesu bħala titjib kwalitattiv jew kwantitattiv fl-effiċjenza fil-valutazzjoni skont l-Artikolu 101(3).

550. Dan il-Kapitolu huwa strutturat kif ġej: It-Taqsima 9.2 tistabbilixxi eżempji ta' akkordji ta' sostenibbiltà li x'aktarx ma jqajmu l-ebda tħassib dwar il-kompetizzjoni minħabba li la jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop, u lanqas ma għandhom xi effett sinifikanti fuq il-kompetizzjoni u, b'hekk, jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1); It-Taqsima 9.3 tipprovdi gwida dwar aspetti speċifiċi tal-valutazzjoni tal-akkordji ta' sostenibbiltà skont l-Artikolu 101(1) u tiffoka fuq l-aktar akkordji ta' sostenibbiltà tipiċi li jistabbilixxu standards ta' sostenibbiltà. It-Taqsima 9.4 tiffoka fuq aspetti speċifiċi tal-valutazzjoni tal-akkordji ta' sostenibbiltà skont l-Artikolu 101(3). It-Taqsima 9.5. tikkunsidra l-konsegwenzi tal-involviment tal-awtoritajiet pubbliċi fil-konklużjoni ta' akkordji ta' sostenibbiltà. Fl-aħħar nett, it-Taqsima 9.7 tipprovdi valutazzjoni ta' eżempji ipotetiċi ta' akkordji ta' sostenibbiltà.

9.2. Akkordji ta' sostenibbiltà li ma jqajmux tħassib dwar il-kompetizzjoni

551. Mhux l-akkordji ta' sostenibbiltà kollha bejn il-kompetituri huma koperti mill-Artikolu 101. Fejn tali akkordji ma jaffettwawx il-parametri tal-kompetizzjoni, bħall-prezz, il-kwantità, il-kwalità, l-għażla jew l-innovazzjoni, tali akkordji ma jistgħux iqajmu tħassib dwar il-liġi tal-kompetizzjoni. L-eżempji li ġejjin huma illustrattivi u mhux eżawrjenti.

552. L-ewwel nett, akkordji li ma jikkonċernawx l-attività ekonomika tal-kompetituri, iżda l-imġiba korporattiva interna tagħhom, ġeneralment jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101. Il-kompetituri jistgħu jfittxu li jżidu r-reputazzjoni ġenerali tal-industrija bħala ambjentalment responsabbli u, għal dan l-iskop, jaqblu, pereżempju, fuq miżuri biex jiġu eliminati prodotti tal-plastik li jintużaw darba biss fil-bini tan-negozju tagħhom, biex ma tinqabiżx ċerta temperatura ambjentali fil-bini, jew biex jiġi limitat l-għadd ta' materjal stampat kuljum.

553. It-tieni, l-akkordji dwar il-ħolqien ta' bażi tad-*data* li jkun fiha informazzjoni dwar fornituri li jkollhom ktajjen tal-valur sostenibbli, jużaw proċessi ta' produzzjoni sostenibbli u jipprovdu inputs sostenibbli, jew distributuri li jbigħu prodotti b'mod

314 Il-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat ("Il-Linji Gwida tal-Artikolu 101(3)"), ĠU C 101, 27.4.2004, p. 97.

315 It-Trattat jipprovdi b'mod espliċitu eċċezzjonijiet mill-applikazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni għall-iskop biss li jiġi segwit servizz ta' interess ekonomiku ġenerali skont l-Artikolu 106(2) tat-Trattat u sabiex jintlaħqu l-objettivi tal-politika agrikola komuni skont l-Artikolu 42 tat-Trattat. Ara wkoll il-kawżi li fihom il-Qorti tal-Ġustizzja rrikonoxxiet li r-restrizzjonijiet li huma inerenti għall-objettivi leġittimi segwiti minn ċerti professjonijiet jistgħu jaħarbu mill-projbizzjoni tal-Artikolu 101(1) jekk l-effetti restrittivi konsegwenzjali fuq il-kompetizzjoni jkunu inerenti fl-insegwiment ta' dawk l-objettivi (ara s-sentenza tad-19 ta' Frar 2002, *Wouters u Oħrajn*, C-309/99, EU:C:2002:98; u s-sentenza tas-16 ta' Lulju 2006, *Meca-Medina u Majcen* vs *Il-Kummissjoni*, C-519/04 P, EU:C:2006:492).

316 Ara t-Taqsima 1.2.6 hawn fuq.

sostenibbli, mingħajr ma jitolbu lill-partijiet jixtru mingħand dawk il-fornituri jew ibigħu lil dawk id-distributuri, ġeneralment ma jqajmux tħassib dwar il-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101.

554. It-tielet, l-akkordji bejn il-kompetituri relatati mal-organizzazzjoni ta' kampanji ta' sensibilizzazzjoni madwar l-industrija kollha jew kampanji li jżidu l-għarfien tal-konsumaturi dwar l-impronta ambjentali tal-konsum tagħhom, mingħajr ma tali kampanji jammontaw għar-reklamar konġunt ta' prodotti partikolari, ġeneralment ukoll ma jkunux jistgħu jqajmu tħassib dwar il-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101.

9.3. Valutazzjoni tal-akkordji ta' sostenibbiltà skont l-Artikolu 101(1)

9.3.1. Prinċipji

555. Meta l-akkordji ta' sostenibbiltà jaffettwaw parametru wieħed jew aktar tal-kompetizzjoni, jista' jkun li jkollhom bżonn jiġu vvalutati skont l-Artikolu 101(1).

556. L-akkordji ta' sostenibbiltà li jikkorrespondu għal wieħed mit-tipi ta' akkordji ta' kooperazzjoni indirizzati fil-kapitoli preċedenti ta' dawn il-Linji Gwida se jiġu vvalutati skont l-Artikolu 101(1) kif deskritt f'dawk il-kapitoli. Pereżempju, akkordju bejn il-kompetituri biex jiżviluppaw b'mod konġunt teknoloġija tal-produzzjoni li tnaqqas il-konsum tal-enerġija jrid jiġi vvalutat skont il-prinċipji stabbiliti fil-Kapitolu 2 (akkordji ta' riċerka u żvilupp). Akkordju għall-kondiviżjoni tal-infrastruttura bil-ħsieb li titnaqqas l-impronta ambjentali ta' proċess ta' produzzjoni jrid jiġi vvalutat skont il-prinċipji stabbiliti fil-Kapitolu 3 (Akkordji ta' produzzjoni).

557. Akkordju bejn il-kompetituri biex jixtru b'mod konġunt prodotti, li jkollhom impronta ambjentali limitata, biex jużawhom bħala input għall-produzzjoni tagħhom, jew biex jixtru biss mingħand fornituri li josservaw ċerti prinċipji ta' sostenibbiltà, irid jiġi vvalutat f'konformità mal-prinċipji stabbiliti fil-Kapitolu 4 (Akkordji ta' xiri)[317].

558. Bl-istess mod, l-akkordji ta' sostenibbiltà li jieħdu l-forma ta' akkordji ta' riċerka u żvilupp jew ta' speċjalizzazzjoni huma koperti mir-regolamenti ta' eżenzjoni ta' kategorija rispettivi jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għal eżenzjoni stabbiliti f'dawk ir-regolamenti.

559. Il-fatt li akkordju ġenwinament isegwi objettiv ta' sostenibbiltà jista' jitqies fid-determinazzjoni ta' jekk ir-restrizzjoni inkwistjoni hijiex restrizzjoni bl-iskop jew restrizzjoni bl-effett fis-sens tal-Artikolu 101(1)[318].

560. F'dan ir-rigward, meta l-partijiet jaffermaw li akkordju, li jidher li jsegwi l-iffissar tal-prezzijiet, l-allokazzjoni tas-suq jew tal-konsumaturi, il-limitazzjoni tal-output jew l-innovazzjoni, fil-fatt isegwi objettiv ta' sostenibbiltà, huma jkollhom iressqu l-fatti u l-evidenza kollha li juru li l-akkordju ġenwinament isegwi tali objettiv u ma jintużax biex jaħbi restrizzjoni tal-kompetizzjoni bl-iskop. Jekk l-evidenza

[317] Ara t-Taqsima 4.2.3.2 hawn fuq.

[318] Sabiex jiġi ddeterminat jekk akkordju bejn l-impriżi jiżvelax grad suffiċjenti ta' ħsara għall-kompetizzjoni li jista' jitqies bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni "*bl-iskop*" fis-sens tal-Artikolu 101(1), iridu jiġu kkunsidrati l-kontenut tad-dispożizzjonijiet tiegħu, l-objettivi tiegħu u l-kuntest ekonomiku u legali li jifforma parti minnu. Ara s-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *CB* vs *Il-Kummissjoni*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, il-punt 53.

tippermetti li jiġi stabbilit li l-akkordju tabilħaqq isegwi objettiv ġenwin ta' sostenibbiltà, l-effetti tiegħu fuq il-kompetizzjoni jkollhom jiġu vvalutati[319].

9.3.2. Akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà

9.3.2.1. Definizzjoni u karatteristiċi

561. Sabiex jikkontribwixxu għall-iżvilupp sostenibbli, il-kompetituri jistgħu juru x-xewqa li jeliminaw gradwalment, jirtiraw, jew, f'xi każijiet, jissostitwixxu prodotti mhux sostenibbli (eż. fjuwils fossili bħaż-żejt u l-faħam, il-plastik) u l-proċessi (eż. ivvampjar tal-gass) ma' oħrajn sostenibbli. Il-kompetituri jistgħu wkoll ikunu jixtiequ jaqblu jarmonizzaw il-materjali tal-imballaġġ biex jiffaċilitaw ir-riċiklaġġ jew jarmonizzaw id-daqsijiet tal-imballaġġ (u, b'hekk, il-kontenut tal-prodott) biex jitnaqqas l-iskart. Il-kompetituri jistgħu wkoll ikunu jixtiequ jaqblu fuq ix-xiri ta' inputs tal-produzzjoni biss jekk il-prodotti mixtrija jiġu manifatturati b'mod sostenibbli. Bl-istess mod, il-kompetituri jistgħu jkunu jixtiequ jaqblu fuq ċerti kundizzjonijiet li jtejbu l-benesseri tal-annimali (eż. standards miftiehma biex jipprovdu aktar spazju lill-annimali). Għal dawn il-finijiet, il-kompetituri jistgħu jaqblu li jadottaw u jikkonformaw ma' ċerti standards ta' sostenibbiltà. Tali akkordji jissejħu "akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà" jew "standards tas-sostenibbiltà" f'dan il-Kapitolu.

562. L-akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà jispeċifikaw ir-rekwiżiti li l-produtturi, in-negozjanti, il-manifatturi, il-bejjiegħa bl-imnut jew il-fornituri ta' servizzi f'katina tal-provvista jista' jkollhom jissodisfaw b'rabta ma' firxa wiesgħa ta' metriċi ta' sostenibbiltà bħall-impatti ambjentali tal-produzzjoni[320]. L-akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà ġeneralment jipprovdu regoli, linji gwida jew karatteristiċi għall-prodotti u l-metodi ta' produzzjoni fuq tali metriċi ta' sostenibbiltà u xi drabi jissejħu sistemi ta' sostenibbiltà. Dawn spiss ikunu inizjattivi privati u jistgħu jvarjaw minn kodiċijiet ta' kondotta stabbiliti b'mod unilaterali mill-impriżi, għal standards xprunati minn organizzazzjoni tas-soċjetà ċivili u inizjattivi b'diversi partijiet interessati li jinvolvu impriżi tul il-katina tal-valur kollha[321]. Dawn il-Linji Gwida jkopru biss l-istandards ta' sostenibbiltà żviluppati minn kompetituri jew li fihom jipparteċipaw kompetituri, inklużi marki jew tikketti tal-kwalità.

563. L-akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà għandhom similaritajiet mal-akkordji ta' standardizzazzjoni indirizzati fil-Kapitolu 7. Madankollu, huma għandhom ukoll karatteristiċi li huma atipiċi għal dawk l-akkordji ta' standardizzazzjoni jew inqas evidenti fihom.

564. L-ewwel nett, l-adozzjoni ta' standard ta' sostenibbiltà spiss tista' twassal biex jiġu stabbiliti ekotikketta, logo jew isem tad-ditta għal prodotti li jissodisfaw ċerti rekwiżiti minimi. L-użu ta' tali tikketta, logo jew isem tad-ditta fil-prinċipju jobbliga lill-adottanti jikkonformaw mal-istandard. Dawn l-impriżi jistgħu jagħmlu użu mit-

---

[319] Fil-prinċipju, jenħtieġ li l-evidenza li turi l-insegwiment ta' objettiv ta' sostenibbiltà tkun tali li tiġġustifika dubju raġonevoli fir-rigward tal-iskop antikompetittiv tal-akkordju. Madankollu, jenħtieġ li l-insegwiment tal-objettiv ta' sostenibbiltà ma jkunx inċert. Ara, b'analoġija, is-sentenza tat-30 ta' Jannar 2020, *Generics (ir-Renju Unit)*, C-307/18, EU:C:2020:52, il-punti 107-108.

[320] Ara, pereżempju, il-Forum tan-Nazzjonijiet Uniti dwar l-Istandards tas-Sostenibbiltà, https://unfss.org/home/objective-of-unfss.

[321] Ara, pereżempju, il-Konferenza tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp, Qafas għall-Manwal tal-Valutazzjoni ta' Standards Volontarji ta' Sostenibbiltà (VSS), https://unctad.org/system/files/official-document/ditctabinf2020d5_en.pdf.

tikketta, mil-logo jew mill-isem tad-ditta sakemm jissodisfaw il-kundizzjonijiet tas-sostenibbiltà, u jitilfu l-użu tat-tikketta, tal-logo jew tal-isem tad-ditta meta ma jibqgħux jissodisfaw dawn ir-rekwiżiti.

565. It-tieni, il-kost tal-aderenza u tal-konformità ma' standard ta' sostenibbiltà jista' jkun għoli, b'mod partikolari jekk il-bidliet fil-proċessi ta' produzzjoni jew ta' negozjar eżistenti jkunu meħtieġa jikkonformaw mal-istandard ta' sostenibbiltà. Għalhekk, l-aderenza ma' standard ta' sostenibbiltà tista' twassal għal żieda fil-kostijiet tal-produzzjoni jew tad-distribuzzjoni u konsegwentement għal żieda fil-prezz tal-prodotti mibjugħa mill-partijiet.

566. It-tielet, għall-kuntrarju tal-istandards tekniċi, li jiżguraw l-interoperabbiltà u jinkoraġġixxu l-kompetizzjoni bejn it-teknoloġiji minn impriżi differenti fil-proċess ta' żvilupp tal-istandards, il-kwistjonijiet tal-interoperabbiltà u tal-kompatibbiltà bejn it-teknoloġiji ġeneralment ikunu irrilevanti għall-istandards ta' sostenibbiltà.

567. Ir-raba', ħafna standards ta' sostenibbiltà huma bbażati fuq il-proċess, il-ġestjoni jew il-prestazzjoni. Dan ifisser li, għall-kuntrarju ta' ħafna standards tekniċi, l-istandards ta' sostenibbiltà spiss jippreskrivu għan li għandu jintlaħaq mingħajr ma jiġu imposti xi teknoloġiji jew metodi ta' produzzjoni speċifiċi. Dawk li jadottaw l-istandards ta' sostenibbiltà jistgħu jimpenjaw ruħhom għall-mira, iżda se jibqgħu liberi li jiddeċiedu dwar l-użu ta' teknoloġija jew proċess ta' produzzjoni partikolari biex jilħqu dik il-mira.

9.3.2.2. Tħassib ewlieni dwar il-kompetizzjoni

568. L-akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà spiss ikollhom effetti pożittivi fuq il-kompetizzjoni. Dawn jikkontribwixxu għal żvilupp sostenibbli u, għalhekk, jistgħu jippermettu l-iżvilupp ta' prodotti jew swieq ġodda, iżidu l-kwalità tal-prodotti jew itejbu l-kundizzjonijiet tal-provvista jew tad-distribuzzjoni. B'mod partikolari, billi tiġi pprovduta informazzjoni dwar kwistjonijiet ta' sostenibbiltà (eż. permezz ta' tikketti), l-istandards ta' sostenibbiltà jagħtu s-setgħa lill-konsumaturi biex jieħdu deċiżjonijiet infurmati dwar ix-xiri u, għalhekk, għandhom rwol fl-iżvilupp ta' swieq għal prodotti sostenibbli. Fl-aħħar nett, l-istandards ta' sostenibbiltà jistgħu wkoll joħolqu kundizzjonijiet ekwi bejn il-produtturi li huma soġġetti għal rekwiżiti regolatorji differenti.

569. Madankollu, f'xi ċirkostanzi, l-istandards ta' sostenibbiltà jistgħu wkoll jirrestrinġu l-kompetizzjoni. Dan jista' jseħħ bi tliet modi ewlenin: permezz tal-koordinazzjoni tal-prezzijiet, il-preklużjoni ta' standards alternattivi u l-esklużjoni ta', jew id-diskriminazzjoni kontra, ċerti kompetituri[322].

9.3.2.3. Restrizzjoni bl-iskop

570. Standards ta' sostenibbiltà li ma jsegwux b'mod ġenwin objettiv ta' sostenibbiltà, iżda jaħbu l-iffissar tal-prezzijiet, l-allokazzjoni tas-suq jew tal-konsumaturi, il-limitazzjonijiet tal-output jew il-limitazzjonijiet tal-kwalità jew tal-innovazzjoni, jirrestrinġu l-kompetizzjoni bl-iskop.

571. B'mod partikolari, akkordju bejn il-kompetituri dwar kif il-kostijiet miżjuda li jirriżultaw mill-adozzjoni ta' standard ta' sostenibbiltà jissarrfu f'żidiet fil-prezzijiet tal-bejgħ għall-konsumaturi tagħhom jirrestrinġi l-kompetizzjoni bl-iskop. Bl-istess mod, akkordju bejn il-partijiet għall-istandard ta' sostenibbiltà biex jagħmlu

322 Ara l-paragrafi 467-470.

pressjoni fuq partijiet terzi biex iżommu lura milli jikkummerċjalizzaw prodotti li ma jikkonformawx mal-istandard ta' sostenibbiltà jirrestrinġi l-kompetizzjoni bl-iskop.

9.3.2.4. Effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni

(a) Regola mhux vinkolanti rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni

572. Meta akkordju ma jikkwalifikax bħala restrizzjoni bl-iskop, jista' jikser l-Artikolu 101(1) biss jekk jipproduċi effett negattiv sinifikanti fuq il-kompetizzjoni. Madankollu, l-akkordji ta' standardizzazzjoni tas-sostenibbiltà x'aktarx li ma jipproduċux effetti negattivi sinifikanti fuq il-kompetizzjoni u jaqgħu barra mill-Artikolu 101(1) jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet kumulattivi li ġejjin:

L-ewwel, il-proċedura għall-iżvilupp tal-istandard ta' sostenibbiltà tkun trasparenti u l-kompetituri interessati kollha jkunu jistgħu jipparteċipaw fil-proċess li jwassal għall-għażla tal-istandard[323].

It-tieni, jenħtieġ li l-istandard ta' sostenibbiltà ma jimponix fuq l-impriżi li ma jurux ix-xewqa li jipparteċipaw fl-istandard, obbligu - direttament jew indirettament - li jikkonformaw mal-istandard[324].

It-tielet, jenħtieġ li l-impriżi parteċipanti jibqgħu liberi li jadottaw għalihom infushom standard ta' sostenibbiltà ogħla minn dak miftiehem mal-partijiet l-oħrajn għall-akkordju (eż. jistgħu jiddeċiedu li jużaw ingredjenti aktar sostenibbli fil-prodott finali tagħhom milli jista' jkun meħtieġ mill-istandard).

Ir-raba', jenħtieġ li l-partijiet għall-istandard ta' sostenibbiltà ma jiskambjawx informazzjoni kummerċjalment sensittiva li ma hijiex meħtieġa għall-iżvilupp, għall-adozzjoni jew għall-modifika tal-istandard.

Il-ħames, jenħtieġ li jiġi żgurat aċċess effettiv u mhux diskriminatorju għall-eżitu tal-proċedura ta' standardizzazzjoni. Jenħtieġ li dan jinkludi aċċess effettiv u mhux diskriminatorju għar-rekwiżiti u l-kundizzjonijiet għall-kisba tat-tikketta miftiehma jew għall-adozzjoni tal-istandard fi stadju aktar tard minn impriżi li ma pparteċipawx fil-proċess ta' żvilupp tal-istandards.

Is-sitt, jenħtieġ li l-istandard ta' sostenibbiltà ma jwassalx għal żieda sinifikanti fil-prezz jew għal tnaqqis sinifikanti fl-għażla tal-prodotti disponibbli fis-suq[325].

Is-seba', jenħtieġ li jkun hemm mekkaniżmu jew sistema ta' monitoraġġ fis-seħħ biex jiġi żgurat li l-impriżi li jadottaw l-istandard ta' sostenibbiltà tabilħaqq jikkonformaw mar-rekwiżiti tal-istandard.

573. Dawn il-kundizzjonijiet jiżguraw li l-istandard ta' sostenibbiltà ma jeskludix standards alternattivi innovattivi, u lanqas ma jeskludi jew jiddiskrimina kontra

---

323 Ara l-paragrafu 479.

324 Fi kliem ieħor, l-impriżi fis-settur li ma jurux ix-xewqa li jikkonformaw mal-istandard jenħtieġ li jibqgħu liberi u jenħtieġ li ma jiġux imfixkla milli jkomplu jfornu lis-suq u lill-konsumaturi bi prodotti li jissodisfaw ir-rekwiżiti legali, iżda li ma jissodisfawx ir-rekwiżiti addizzjonali maħluqa mill-istandard ta' sostenibbiltà l-ġdid.

325 Il-politika tal-kompetizzjoni tikkonċerna żidiet fil-prezzijiet li jirriżultaw minn restrizzjoni tal-kompetizzjoni u mhux żidiet fil-prezzijiet li sempliċiment jirriflettu żieda fil-kwalità tal-prodotti. Madankollu, fil-prattika, huwa diffiċli ħafna li ssir distinzjoni bejn iż-żidiet fil-prezzijiet li jirriżultaw biss minn żieda fil-kwalità u ż-żidiet fil-prezzijiet li huma dovuti wkoll għar-restrizzjoni tal-kompetizzjoni. Għalhekk, fejn iż-żieda fil-prezz jew it-tnaqqis fil-kwalità jkunu sinifikanti, l-effetti tal-akkordju jkollhom jiġu vvalutati.

impriżi oħrajn u jiżgura aċċess effettiv għall-istandard. Il-kundizzjoni li ma tiġix skambjata informazzjoni kummerċjalment sensittiva mhux meħtieġa tiżgura li l-proċedura tal-iffissar tal-istandards ma tintużax biex tiffaċilita l-kollużjoni jew tillimita l-kompetizzjoni bejn il-partijiet. Kif indikat fil-paragrafu 565 hawn fuq, l-istandards tas-sostenibbiltà spiss jistgħu jwasslu għal żieda fil-prezz. Madankollu, fejn l-istandard jiġi adottat minn impriżi li jirrappreżentaw parti sinifikanti mis-suq, jistgħu jinkisbu ekonomiji ta' skala sinifikanti, li jippermettu lill-impriżi jippreservaw il-livell tal-prezz preċedenti jew li japplikaw biss żieda insinifikanti fil-prezz.

574. In-nuqqas ta' konformità ma' waħda jew aktar minn dawn il-kundizzjonijiet ma joħloqx preżunzjoni li l-akkordju jirrestrinġi l-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Madankollu, jekk xi wħud minn dawn il-kundizzjonijiet ma jiġux issodisfati, ikun meħtieġ li jiġi vvalutat, b'mod partikolari, jekk u sa liema punt l-akkordju x'aktarx - jew effettivament - iwassal għal effett negattiv sinifikanti fuq il-kompetizzjoni. Jistgħu jeżistu mudelli differenti għall-isforzi ta' standardizzazzjoni u l-impriżi huma liberi li jistabbilixxu regoli u proċeduri li ma jiksrux ir-regoli tal-kompetizzjoni, filwaqt li jkunu differenti minn dawk deskritti fil-paragrafu 572 hawn fuq.

(b) Il-ħtieġa li jiġu vvalutati l-effetti tal-akkordju

575. Sabiex jiġu vvalutati l-effetti ta' standard ta' sostenibbiltà, jenħtieġ li titqies il-kopertura tas-suq tal-prodotti li jinkorporaw l-istandard. L-istandards ta' sostenibbiltà jista' ma jkollhomx effetti antikompetittivi sinifikanti minħabba li teżisti kompetizzjoni suffiċjenti minn tikketti/standards alternattivi ta' sostenibbiltà u/jew minn prodotti manifatturati u distribwiti b'mod konvenzjonali (jiġifieri barra t-tikketti/l-istandards). Il-kopertura tas-suq tal-akkordju inkwistjoni tista' ma tkunx biżżejjed biex tfixkel il-kompetizzjoni b'mod sinifikanti, minħabba kompetizzjoni reali minn tikketti alternattivi u/jew prodotti manifatturati u distribwiti b'mod konvenzjonali. Anki jekk il-kopertura tas-suq tal-akkordju tkun sinifikanti, l-effett ta' trażżin tal-kompetizzjoni potenzjali xorta jista' jkun biżżejjed, b'mod partikolari f'każijiet fejn l-akkordju ta' sostenibbiltà jkun limitat għall-istabbiliment ta' tikketta, biex b'hekk id-ditti parteċipanti jitħallew liberi li joperaw ukoll barra mit-tikketta. Jekk dan ikun il-każ, il-konsumaturi se jkollhom l-għażla li jixtru prodotti li jkollhom it-tikketta, jew prodotti, possibbilment magħmula mill-istess impriżi, li ma jikkonformawx mat-tikketta u, b'hekk, x'aktarx li l-kompetizzjoni ma tkunx ristretta[326]. F'każijiet fejn akkordju ta' standardizzazzjoni x'aktarx li jwassal għal żieda sinifikanti fil-prezz jew tnaqqis fl-output, fil-varjetà tal-prodotti, fil-kwalità tal-prodotti jew fl-innovazzjoni, il-partijiet għall-akkordju jistgħu jippruvaw jirrikorru għall-Artikolu 101(3).

[326] L-akkordji bejn kompetituri li ma jkunx fihom restrizzjonijiet bl-iskop jistgħu jibbenefikaw ukoll mir-regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni pprovduta mill-Avviż *De Minimis*, bil-kundizzjoni, jekk l-akkordju jiġi konkluż bejn kompetituri, li s-sehem aggregat mis-suq tal-partijiet għall-akkordju ma jaqbiżx l-10 % fi kwalunkwe wieħed mis-swieq rilevanti affettwati mill-akkordju. Ara l-Avviż tal-Kummissjoni dwar akkordji ta' importanza minuri li ma jirrestrinġux b'mod sinifikanti l-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (Avviż *De Minimis*), ĠU C 291, 30.08.2014, p. 13.

9.4. Valutazzjoni tal-akkordji ta' sostenibbiltà skont l-Artikolu 101(3)

576. Kwalunkwe akkordju ta' sostenibbiltà li jikser l-Artikolu 101(1) jista' jiġi eżentat skont l-Artikolu 101(3) jekk il-partijiet għall-akkordju jagħtu prova li l-erba' kundizzjonijiet kumulattivi ta' dik id-dispożizzjoni huma ssodisfati.

9.4.1. Titjib fl-effiċjenza

577. L-ewwel kundizzjoni tal-Artikolu 101(3) tirrikjedi li l-akkordju inkwistjoni jikkontribwixxi għat-titjib tal-produzzjoni jew għad-distribuzzjoni tal-prodotti jew jikkontribwixxi għall-promozzjoni tal-progress tekniku jew ekonomiku. Essenzjalment, hija tirrikjedi li l-akkordju jikkontribwixxi għal effiċjenzi oġġettivi, mifhuma f'termini wiesgħa, bħala li jinkludu mhux biss tnaqqis fil-kostijiet tal-produzzjoni u tad-distribuzzjoni, iżda wkoll żidiet fil-varjetà u l-kwalità tal-prodotti, titjib fil-proċessi tal-produzzjoni jew tad-distribuzzjoni, u żidiet fl-innovazzjoni[327]. Għalhekk, hija tippermetti li firxa wiesgħa ta' benefiċċji ta' sostenibbiltà li jirriżultaw mill-użu ta' ingredjenti, teknoloġiji u proċessi ta' produzzjoni jitqiesu bħala titjib fl-effiċjenza.

578. Pereżempju, l-akkordji ta' sostenibbiltà jistgħu jipproduċu effiċjenzi, bħall-użu ta' teknoloġiji ta' produzzjoni jew distribuzzjoni aktar nodfa, inqas tniġġis, kundizzjonijiet imtejba ta' produzzjoni u distribuzzjoni, infrastruttura jew ktajjen tal-provvista aktar reżiljenti, prodotti ta' kwalità aħjar, eċċ. Jistgħu jevitaw ukoll tfixkil fil-katina tal-provvista, inaqqsu ż-żmien meħtieġ biex il-prodotti sostenibbli jinġiebu fis-suq u jistgħu jgħinu biex tittejjeb l-għażla tal-konsumaturi billi jiffaċilitaw it-tqabbil tal-prodotti. Dan it-titjib fl-effiċjenza jista' jikkontribwixxi għal suq intern reżiljenti.

579. Dawn l-effiċjenzi jeħtieġ li jiġu ssostanzjati u ma jistgħux sempliċiment jiġu preżunti[328]. Jeħtieġ ukoll li jkunu oġġettivi, konkreti u verifikabbli. Pereżempju, jekk l-effiċjenza ddikjarata tkun tikkonsisti f'titjib tal-prodott, il-partijiet iridu juru l-karatteristiċi eżatti tat-titjib tal-prodott. Jekk il-benefiċċju ddikjarat ikun, pereżempju, it-tnaqqis tal-kontaminazzjoni tal-ilma, il-partijiet għandhom jispjegaw kif eżattament l-akkordju jikkontribwixxi għat-tnaqqis tal-kontaminazzjoni tal-ilma u jipprovdu stima tad-daqs tal-benefiċċju ddikjarat[329].

9.4.2. Indispensabbiltà

580. Għall-finijiet ta' dawn il-Linji Gwida, huwa xieraq li t-tielet kundizzjoni skont l-Artikolu 101(3), jiġifieri dik ta' indispensabbiltà, tiġi ttrattata qabel it-tieni kundizzjoni, jiġifieri dik tas-sehem ġust tal-konsumatur. Ir-raġuni għal dan hija li jenħtieġ li l-analiżi tas-sehem ġust tal-konsumatur ma tinkludix l-effetti ta' xi restrizzjoni li ma tissodisfax il-kundizzjoni ta' indispensabbiltà u li, b'hekk, hija pprojbita mill-Artikolu 101[330].

581. Skont it-tielet kundizzjoni tal-Artikolu 101(3), l-akkordju restrittiv ma jridx jimponi restrizzjonijiet li ma humiex indispensabbli għall-kisba tal-benefiċċji li jġib miegħu l-akkordju. Sabiex jissodisfaw din il-kundizzjoni, jeħtieġ li l-partijiet għall-akkordju

[327] Ara wkoll il-paragrafi 48-72 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida.

[328] Ara wkoll il-paragrafi 50-58 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida.

[329] Ara, pereżempju, ir-Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2021/2279 tal-15 ta' Diċembru 2021 dwar l-użu tal-metodi tal-Impronta Ambjentali għall-kejl u l-komunikazzjoni tal-prestazzjoni ambjentali taċ-ċiklu tal-ħajja ta' prodotti u ta' organizzazzjonijiet, ĠU L 471, 30.12.2021, p. 1.

[330] Ara, b'mod partikolari, il-paragrafu 39 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida.

juru li l-qbil tagħhom bħala tali, u kull waħda mir-restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni li jinvolvi, huma raġonevolment meħtieġa sabiex jimmaterjalizzaw il-benefiċċji tas-sostenibbiltà ddikjarati u li ma hemm l-ebda mezz ieħor ekonomikament prattikabbli u inqas restrittiv sabiex jinkisbu[331].

582. Fil-prinċipju, jenħtieġ li kull impriża tiddeċiedi għaliha nnifisha kif issegwi l-benefiċċji tas-sostenibbiltà u, skont ma kemm il-konsumaturi japprezzaw dawn il-benefiċċji, is-suq jippremja d-deċiżjonijiet tajbin u jikkastiga dawk ħżiena. Fejn ikun hemm domanda għal prodotti sostenibbli, l-akkordji ta' kooperazzjoni ma humiex indispensabbli għall-kisba tal-benefiċċji tas-sostenibbiltà nfushom. Madankollu, dawn jistgħu wkoll ikunu indispensabbli biex jintlaħaq l-għan ta' sostenibbiltà b'mod aktar kosteffiċjenti.

583. L-ordni pubbliku u r-regolamenti spiss jieħdu ħsieb esternalitajiet negattivi. Tipikament dawn jimmiraw li jagħmlu dan billi jimponu regoli, li jeħtieġu azzjonijiet kollettivi, li jiżguraw eżiti effiċjenti tas-suq li jagħmlu tajjeb għall-implikazzjonijiet tas-sostenibbiltà tal-azzjonijiet individwali[332]. Għalhekk, fejn id-dritt tal-UE jew il-liġi nazzjonali jirrikjedu li l-impriżi jikkonformaw ma' għanijiet konkreti ta' sostenibbiltà, l-akkordji ta' kooperazzjoni u r-restrizzjonijiet li jistgħu jinvolvu ma jistgħux jitqiesu bħala indispensabbli sabiex jintlaħaq l-għan. Dan għaliex il-leġiżlatur diġà ddeċieda li kull impriża weħidha hija meħtieġa tilħaq l-għan[333]. F'ċirkostanzi bħal dawn, l-akkordji ta' kooperazzjoni jistgħu jkunu indispensabbli biss biex l-għan jintlaħaq b'mod aktar kosteffiċjenti.

584. Jista' jkun hemm każijiet oħrajn fejn, minħabba l-fallimenti tas-suq, il-benefiċċji tas-sostenibbiltà ma jkunux jistgħu jinkisbu jekk jitħallew għall-interazzjoni libera tal-forzi tas-suq jew ikunu jistgħu jinkisbu b'mod aktar kosteffiċjenti jekk l-impriżi jikkooperaw. Pereżempju, jista' jkun meħtieġ akkordju ta' sostenibbiltà biex jiġi evitat il-parassitiżmu fuq l-investimenti meħtieġa għall-promozzjoni ta' prodott sostenibbli u għall-edukazzjoni tal-konsumaturi (li jegħlbu l-hekk imsejħa "żvantaġġi ta' min jidħol l-ewwel").

585. F'dan il-kuntest, jista' jkun meħtieġ ukoll akkordju restrittiv biex jinkisbu ekonomiji ta' skala, b'mod partikolari biex tintlaħaq skala suffiċjenti biex tkopri l-kostijiet fissi tal-istabbiliment, tat-tħaddim u tal-monitoraġġ tat-tikketta. Ir-restrizzjonijiet jistgħu jkunu wkoll indispensabbli sabiex jiġu allinjati l-inċentivi tal-partijiet u jiġi żgurat li dawn jikkonċentraw l-isforzi tagħhom fuq l-implimentazzjoni tal-akkordju[334]. Jekk l-akkordju jobbliga lill-partijiet biex ma joperawx barra mit-tikketta jew mill-istandard, il-partijiet ikollhom jagħtu prova tar-raġuni għaliex sempliċiment l-istabbiliment ta' tikketta jew standard ma jkunx biżżejjed biex jinkisbu l-effiċjenzi. Ġeneralment ikun biżżejjed li l-akkordju jiddefinixxi l-istandard ta' sostenibbiltà bħala standard minimu komuni, u b'hekk iħalli lok għall-impriżi parteċipanti biex japplikaw individwalment standard ta' sostenibbiltà ogħla mill-istandard miftiehem b'mod komuni.

---

331 Ara, b'mod partikolari, il-paragrafi 73-82 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida.

332 Pereżempju, ir-regolamentazzjoni ambjentali ssegwi dan permezz ta' taxxi, projbizzjonijiet jew sussidji.

333 Jekk l-impriżi jkunu marbuta b'sistema ta' limitu u skambju, bħas-sistema tal-EU ETS, irid jitqies li kwalunkwe tnaqqis tat-tniġġis u tnaqqis korrispondenti fl-użu tal-kwoti tal-emissjonijiet minn impriża jew settur partikolari se jillibera dawn il-kwoti, li jirriżulta f'effett nett żero fuq it-tniġġis fin-nuqqas ta' tnaqqis tal-kwoti tal-emissjonijiet (effett waterbed).

334 Ara, b'mod partikolari, il-paragrafu 80 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida

586. Akkordju jista' jkun meħtieġ ukoll f'każijiet fejn il-partijiet ikunu jistgħu juru li l-konsumaturi fis-suq rilevanti jsibuha diffiċli, minħabba, pereżempju, nuqqas ta' għarfien jew informazzjoni suffiċjenti dwar il-prodott innifsu jew il-konsegwenzi tal-użu tiegħu, biex jibbilanċjaw b'mod oġġettiv il-benefiċċji futuri li jiksbu minn akkordju, kontra l-ħsara immedjata li jsofru mill-istess akkordju u li, b'riżultat ta' dan, huma jistmaw iżżejjed l-importanza tal-effett immedjat. Pereżempju, jista' jkun li l-konsumaturi ma jkunux jistgħu japprezzaw il-benefiċċji futuri fil-forma ta' kwalità aħjar u aktar innovazzjoni, jekk l-effett immedjat ikun żieda fil-prezz tal-prodott.

587. Bħala regola ġenerali, jenħtieġ li l-obbligi imposti mill-akkordji ta' sostenibbiltà ma jmorrux lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jintlaħaq l-għan tal-akkordju.

9.4.3. Trasferiment lill-konsumaturi

588. It-tieni kundizzjoni tal-Artikolu 101(3) tirrikjedi li l-konsumaturi jirċievu sehem ġust mill-benefiċċji ddikjarati. Il-kunċett ta' "konsumaturi" jinkludi l-utenti diretti jew indiretti kollha tal-prodotti koperti mill-akkordju[335]. Il-konsumaturi jirċievu sehem ġust mill-benefiċċji meta l-benefiċċji li jirriżultaw mill-akkordju jegħlbu l-ħsara kkawżata mill-istess akkordju, sabiex l-effett ġenerali fuq il-konsumaturi fis-suq rilevanti jkun tal-inqas newtrali[336]. Għalhekk, il-benefiċċji tas-sostenibbiltà li jirriżultaw mill-akkordji għandhom ikunu relatati mal-konsumaturi tal-prodotti koperti minn dawk l-akkordji.

589. F'ħafna każijiet, jista' jkun ovvju li l-benefiċċji tas-sostenibbiltà jew ma jkunux relatati mal-konsumaturi fis-suq rilevanti jew inkella ma jkunux sinifikanti biżżejjed biex jikkumpensaw għall-ħsara fis-suq rilevanti. Bil-maqlub, jista' jkun hemm każijiet fejn il-ħsara kompetittiva tkun insinifikanti b'mod ċar meta mqabbla mal-benefiċċji potenzjali, biex b'hekk tiġi evitata l-ħtieġa għal valutazzjoni dettaljata. Madankollu, jista' jkun hemm ukoll każijiet li fihom ma tkunx tista' tiġi evitata valutazzjoni dettaljata.

9.4.3.1. Benefiċċji individwali tal-valur tal-użu

590. Il-benefiċċji għall-konsumatur tipikament jirriżultaw mill-konsum jew mill-użu tal-prodotti koperti mill-akkordju li qed jiġi vvalutat. Dawn il-benefiċċji jistgħu jieħdu l-forma ta' kwalità aħjar tal-prodott jew ta' varjetà ta' prodotti li jirriżultaw minn effiċjenzi kwalitattivi, jew jimmaterjalizzaw fil-forma ta' tnaqqis fil-prezz bħala riżultat ta' effiċjenzi fil-kostijiet. Tali benefiċċji jistgħu jirriżultaw ukoll mill-konsum ta' prodott sostenibbli bl-istess mod kif jirriżultaw mill-konsum ta' kwalunkwe prodott ieħor. Dawn il-benefiċċji jistgħu jissejħu "benefiċċji individwali tal-valur tal-użu" minħabba li jirriżultaw mill-użu tal-prodott u jtejbu direttament l-esperjenza tal-konsumaturi bil-prodott inkwistjoni.

591. Pereżempju, ħxejjex imkabbra bl-għajnuna ta' fertilizzanti organiċi jista' jkollhom togħma itjeb u/jew ikunu aktar tajjeb għas-saħħa tal-konsumaturi mill-ħxejjex prodotti b'fertilizzanti mhux organiċi. Bl-istess mod, is-sostituzzjoni tal-plastik b'materjali aktar durabbli f'varjetà ta' prodotti tista' żżid il-lonġevità tal-prodotti

335 Dan jinkludi produtturi li jużaw il-prodotti bħala input, bejjiegħa bl-ingrossa, bejjiegħa bl-imnut u konsumaturi finali, jiġifieri persuni fiżiċi li qed jaġixxu għal skopijiet li jistgħu jitqiesu bħala barra mill-kummerċ jew mill-professjoni tagħhom

336 Ara l-paragrafu 85 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida, ara wkoll is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 72.

inkwistjoni. F'dawn iċ-ċirkostanzi, il-konsumaturi jgawdu minn kwalità aħjar mis-sempliċi fatt li jikkonsmaw il-prodott inkwistjoni. Dawn huma effiċjenzi kwalitattivi tipiċi li jistgħu jirriżultaw minn akkordju restrittiv u jistgħu jegħlbu l-ħsara kkawżata miż-żieda fil-prezz (minħabba l-użu miftiehem ta' materjali sostenibbli aktar għaljin), jew mit-tnaqqis fl-għażla (minħabba n-nuqqas ta' użu miftiehem ta' prodott mhux sostenibbli). Jekk il-benefiċċji jkunu sinifikanti biżżejjed biex jegħlbu l-ħsara kkawżata miż-żieda fil-prezz jew mit-tnaqqis fl-għażla, huma jikkumpensaw lill-konsumaturi li saritilhom ħsara mill-istess akkordju u b'hekk jissodisfaw it-tieni kundizzjoni tal-Artikolu 101(3).

592. Fl-eżempji ta' hawn fuq, flimkien mal-benefiċċji individwali tal-valur tal-użu, l-akkordji inkwistjoni jistgħu jkunu akkumpanjati minn effetti pożittivi esterni għall-konsumaturi (esternalitajiet pożittivi). Ikun hemm esternalitajiet pożittivi meta jitnaqqsu l-esternalitajiet negattivi, bħat-tniġġis, l-erożjoni tal-ħamrija, eċċ. Dawn l-esternalitajiet pożittivi li jistgħu jitgawdew mis-soċjetà llum jew fil-futur, setgħu ma kinux possibbli fin-nuqqas tal-akkordju restrittiv inkwistjoni. Dawn l-esternalitajiet pożittivi huma distinti mill-benefiċċji individwali tal-valur tal-użu li jitgawdew mill-konsumaturi fis-suq rilevanti (ara t-Taqsima 9.4.3.3).

593. L-akkordji maħsuba biex inaqqsu l-imballaġġ jistgħu jnaqqsu wkoll il-kostijiet tal-produzzjoni u tad-distribuzzjoni u, fl-aħħar mill-aħħar, il-prezz tal-prodott. Pereżempju, akkordju bejn il-kompetituri biex jipprovdu likwidu deterġent ikkonċentrat fi fliexken ta' daqs imnaqqas jista' jnaqqas il-kost tal-materjal, tat-trasport u tal-ħżin. Bl-istess mod, l-akkordji maħsuba biex jikkondividu l-infrastruttura jew is-servizzi ta' trasport tad-distribuzzjoni mal-kompetituri jistgħu jnaqqsu l-kostijiet tal-partijiet u, b'hekk, il-prezz finali tal-prodott. Tabilħaqq, il-ħsara ta' tali akkordji tista' tikkonsisti fi tnaqqis fl-għażla tal-konsumaturi, iżda l-benefiċċju tal-prezz aktar baxx jista' jegħleb il-ħsara li tirriżulta mil-limitazzjoni fl-għażla jew saħansitra mit-tnaqqis fil-kwalità tas-servizzi jew tal-prodotti[337]. L-istess akkordji jista' jkollhom ukoll esternalitajiet pożittivi li jikkonsistu f'inqas impatt negattiv fuq l-ambjent (ara t-Taqsima 9.4.3.3 hawn taħt).

9.4.3.2. Benefiċċji individwali tal-valur mhux ta' użu

594. Il-benefiċċji tal-konsumaturi mill-akkordji ta' sostenibbiltà jistgħu mhux biss jinkludu benefiċċji diretti mill-użu ta' prodott sostenibbli, iżda wkoll benefiċċji indiretti, li jirriżultaw mill-apprezzament tal-konsumaturi tal-impatt tal-konsum sostenibbli tagħhom fuq oħrajn. B'mod partikolari, xi konsumaturi jistgħu japprezzaw il-konsum tagħhom ta' prodott sostenibbli aktar mill-konsum ta' prodott mhux sostenibbli minħabba li l-prodott sostenibbli għandu inqas impatt negattiv fuq l-oħrajn minn dak mhux sostenibbli.

595. Pereżempju, il-konsumaturi jistgħu jagħżlu likwidu tal-ħasil partikolari mhux minħabba li jnaddaf aħjar, iżda minħabba li jikkontamina l-ilma inqas. Bl-istess mod, il-konsumaturi jistgħu jkunu lesti jħallsu prezz ogħla għal għamara magħmula minn injam li jitkabbar u jinħasad b'mod sostenibbli mhux minħabba l-kwalità aħjar tal-għamara, iżda minħabba li l-konsumaturi jridu jwaqqfu d-deforestazzjoni u t-telf tal-ħabitats naturali. Bl-istess mod, is-sewwieqa jistgħu jagħżlu li jużaw fjuwil aktar

337 It-tnaqqis fil-kostijiet marġinali jew varjabbli huwa aktar probabbli li jkun rilevanti għall-valutazzjoni tal-effiċjenzi, mit-tnaqqis fil-kostijiet fissi; tal-ewwel huma, fil-prinċipju, aktar probabbli li jirriżultaw fi prezzijiet orħos għall-konsumaturi.

għali mhux minħabba li huwa ta' kwalità ogħla u aħjar għall-vetturi tagħhom, iżda minħabba li jniġġes inqas.

596. F'dawn iċ-ċirkostanzi, l-esperjenza tal-konsumaturi bl-użu tal-prodott ma titjiebx direttament. Madankollu, il-konsumaturi huma lesti jħallsu prezz ogħla għal prodott sostenibbli jew jillimitaw l-għażla tal-konsum tagħhom billi ma jużawx varjant mhux sostenibbli tal-prodott, sabiex is-soċjetà jew il-ġenerazzjonijiet futuri jibbenefikaw. B'hekk, il-benefiċċji indiretti tal-valur mhux ta' użu jakkumulaw għall-konsumaturi fis-suq rilevanti permezz tal-valwazzjoni personali/individwali tagħhom tal-effett fuq l-oħrajn, inkluż fuq dawk li ma humiex utenti lil hinn mis-suq rilevanti.

597. Il-konsumaturi li huma lesti li jħallsu aktar għal prodotti bħal dawn jipperċepixxu li huma ta' kwalità ogħla, preċiżament minħabba l-benefiċċji li jakkumulaw għall-oħrajn. Għalhekk, minn perspettiva ekonomika, tali benefiċċji kwalitattivi indiretti ma humiex differenti mill-benefiċċji tas-soltu li jtejbu l-kwalità li jżidu l-valur tal-użu dirett ta' prodott, diskussi hawn fuq fit-Taqsima 9.4.3.1. Il-kejl ta' tali benefiċċji indiretti tal-valur mhux ta' użu jista' jsir billi tiġi investigata r-rieda tal-konsumaturi li jħallsu, pereżempju, permezz ta' stħarriġ tal-konsumaturi.

598. Jista' jkun hemm differenza bejn dawk li l-konsumaturi jiddikjaraw li huma l-preferenzi tagħhom u dawk li l-imġiba tax-xiri tagħhom tissuġġerixxi li huma l-preferenzi tagħhom. Dan jista' jindika stima żejda tal-preferenzi ddikjarati jew, għall-kuntrarju, sottovalutazzjoni tal-preferenzi veri. Sabiex jiġu mitigati tali preġudizzji relatati mal-għażliet ipotetiċi fl-istħarriġ, jeħtieġ li l-istħarriġ jipprovdi kuntest utli u xieraq. Barra minn hekk, il-mistoqsijiet li jsiru jista' jkollhom bżonn iqisu n-normi tas-soċjetà, l-għarfien u d-drawwiet tal-konsumatur, jew l-aspettattivi dwar l-imġiba ta' ħaddieħor.

599. B'mod aktar ġenerali, sabiex jaqdu l-oneru tagħhom tal-prova skont l-Artikolu 101(3), jeħtieġ li l-partijiet għal akkordju jipprovdu evidenza konvinċenti li turi l-preferenzi reali tal-konsumaturi. Jenħtieġ li l-partijiet għall-akkordju jevitaw li jimponu l-preferenzi tagħhom fuq il-konsumaturi.

600. Fil-valutazzjoni tar-rieda li jħallsu tal-konsumaturi, ma huwiex meħtieġ li tiġi vvalutata r-rieda ta' kull konsumatur fis-suq rilevanti. Għall-fini tal-investigazzjoni, huwa biżżejjed li l-valutazzjoni tkun ibbażata fuq frazzjoni rappreżentattiva tal-konsumaturi kollha fis-suq rilevanti[338].

9.4.3.3. Benefiċċji kollettivi

601. It-Taqsima 9.4.3.2. tirreferi għal benefiċċji individwali tal-valur mhux ta' użu li huma limitati għal għażliet volontarji (altruwistiċi) ta' konsumaturi individwali. Madankollu, mhux l-esternalitajiet negattivi kollha jistgħu jissolvew permezz ta' azzjonijiet individwali volontarji tal-konsumaturi. Billi l-impatt fuq is-sostenibbiltà mill-konsum individwali jakkumula mhux neċessarjament għall-individwu li jikkonsma iżda għal grupp akbar, tista' tkun meħtieġa azzjoni kollettiva, bħal akkordju ta' kooperazzjoni, sabiex jiġu internalizzati l-esternalitajiet negattivi u biex jinġiebu benefiċċji ta' sostenibbiltà għal grupp akbar tas-soċjetà[339]. Pereżempju, il-

---

338 Is-sentenza tat-23 ta' Novembru 2006, *Asnef-Equifax*, C-238/05, EU:C:2006:734, il-punt 72.

339 Il-falliment tas-suq f'sitwazzjonijiet bħal dawn tipikament ikun jikkonsisti fil-fatt li l-konsum mhux sostenibbli jeżerċita esternalitajiet negattivi fuq oħrajn. Dawn l-esternalitajiet (bħall-emissjonijiet) ma humiex internalizzati għalkollox minn xerrejja individwali u, għalhekk, huma pprovduti żżejjed. Bl-istess mod, il-falliment tas-suq jista' jikkonsisti f'esternalitajiet pożittivi mill-konsum sostenibbli li l-

konsumaturi jistgħu ma jkunux iridu jħallsu prezz ogħla għal prodott manifatturat b'teknoloġija li tirrispetta l-ambjent iżda għalja. Sabiex jiġi żgurat li l-benefiċċji relatati mal-użu ta' dik it-teknoloġija li tirrispetta l-ambjent jimmaterjalizzaw, jista' jkun meħtieġ akkordju sabiex it-teknoloġija li tniġġes titneħħa gradwalment. Dawn il-benefiċċji jissejħu "benefiċċji kollettivi" minħabba li jseħħu irrispettivament mill-apprezzament individwali tal-konsumaturi tal-prodott u jistgħu jakkumulaw b'mod oġġettiv għall-konsumaturi fis-suq rilevanti jekk dawn tal-aħħar ikunu parti mill-grupp akbar ta' benefiċjarji.

602. Għalkemm l-ibbilanċjar tal-effetti negattivi mal-benefiċċji li jirriżultaw minn akkordji restrittivi normalment isir fis-suq rilevanti li miegħu huwa relatat l-akkordju, fejn ikunu relatati żewġ swieq, jistgħu jitqiesu l-effiċjenzi miksuba fi swieq separati, sakemm il-grupp ta' konsumaturi affettwati mir-restrizzjoni u li jibbenefikaw mit-titjib fl-effiċjenza jkun sostanzjalment l-istess[340].

603. B'analoġija, fejn il-konsumaturi fis-suq rilevanti jikkoinċidu sostanzjalment mal-benefiċjarji barra mis-suq rilevanti, jew ikunu parti minnhom, il-benefiċċji kollettivi għall-konsumaturi fis-suq rilevanti li jseħħ barra minn dak is-suq, jistgħu jitqiesu jekk ikunu sinifikanti biżżejjed biex jikkumpensaw lill-konsumaturi fis-suq rilevanti għall-ħsara mġarrba[341].

604. Pereżempju, is-sewwieqa li jixtru fjuwil li jniġġes inqas huma wkoll ċittadini li jibbenefikaw minn arja aktar nadifa, jekk jintuża fjuwil li jniġġes inqas. Sal-punt li tkun tista' tiġi stabbilita koinċidenza sostanzjali tal-konsumaturi (is-sewwieqa f'dan l-eżempju) u tal-benefiċjarji (iċ-ċittadini), il-benefiċċji tas-sostenibbiltà minn arja aktar nadifa huma fil-prinċipju rilevanti għall-valutazzjoni u jistgħu jitqiesu jekk ikunu sinifikanti biżżejjed biex jikkumpensaw lill-konsumaturi fis-suq rilevanti għall-ħsara mġarrba. Bil-maqlub, il-konsumaturi jistgħu jixtru ħwejjeġ magħmula minn qoton sostenibbli li jnaqqas l-użu tas-sustanzi kimiċi u tal-ilma fl-art fejn jiġi kkultivat. Tali benefiċċji ambjentali jistgħu fil-prinċipju jitqiesu bħala benefiċċji kollettivi. Madankollu, x'aktarx li ma jkun hemm l-ebda sovrapożizzjoni sostanzjali bejn il-konsumaturi tal-ħwejjeġ u l-benefiċjarji ta' dawn il-benefiċċji ambjentali li jseħħu biss fiż-żona fejn jitkabbar il-qoton. Għalhekk, ma huwiex probabbli li dawn il-benefiċċji kollettivi jakkumulaw għall-konsumaturi fis-suq rilevanti. Sal-punt li l-konsumaturi jkunu lesti jħallsu aktar jekk il-ħwejjeġ tagħhom ikunu magħmula minn qoton imkabbar b'mod sostenibbli, il-benefiċċji ambjentali lokali jistgħu jitqiesu bħala benefiċċji individwali mhux ta' valur għall-konsumaturi tal-ħwejjeġ (ara t-Taqsima 9.4.3.2).

605. Sabiex il-benefiċċji kollettivi jimmaterjalizzaw, il-kopertura tas-suq tal-akkordju spiss jista' jkollha bżonn tkun sinifikanti. Jekk, pereżempju, tnejn biss minn kull għaxar produtturi tal-magni tal-ħasil jaqblu li jabbandunaw il-varjanti li jniġġsu aktar, allura x'aktarx li l-akkordju ma jkunx jista' jipprevjeni l-parassitiżmu u,

---

konsumaturi jeżerċitaw fuq xulxin. Dawn ma humiex ipprovduti biżżejjed mis-suq ħieles essenzjalment għall-istess raġuni.

340 Il-paragrafu 43 tal-Artikolu 101(3) tal-Linji Gwida; ara wkoll is-sentenza tas-27 ta' Settembru 2006, *GlaxoSmithKline Services u Oħrajn* vs *Il-Kummissjoni*, T-168/01, EU:T:2006:265, il-punti 248 u 251; is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard Inc*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, il-punt 242; Id-deċiżjoni tal-Kummissjoni tat-23 ta' Mejju 2013 fil-Każ AT.39595 *Air Canada/United Airlines/Lufthansa* ('STAR alliance').

341 Il-konsumaturi jistgħu jiġu kkumpensati permezz ta' tip wieħed ta' benefiċċji tas-sostenibbiltà jew permezz ta' taħlita ta' benefiċċji individwali u kollettivi, ara t-Taqsima 9.4.3.4.

b'hekk, mhux probabbli li jnaqqas biżżejjed it-tniġġis, minħabba li jista' jkun li l-konsumaturi li jinteressahom minnhom infushom xorta jistgħu jixtru l-varjanti li jniġġsu mingħand wieħed jew aktar mill-fornituri li jifdal[342].

606. Sabiex jitqiesu l-benefiċċji kollettivi, jenħtieġ li l-partijiet ikunu jistgħu:

(a) jiddeskrivu b'mod ċar il-benefiċċji ddikjarati u jipprovdu evidenza li dawn diġà seħħew jew x'aktarx iseħħu;

(b) jiddefinixxu b'mod ċar il-benefiċjarji;

(c) juru li l-konsumaturi fis-suq rilevanti jikkoinċidu sostanzjalment mal-benefiċjarji jew huma parti minnhom; u

(d) juru liema parti mill-benefiċċji kollettivi li jseħħu jew li x'aktarx iseħħu barra mis-suq rilevanti hija dovuta għall-konsumaturi tal-prodott fis-suq rilevanti.

607. L-evidenza għall-benefiċċji kollettivi bbażati fuq ir-rapporti tal-awtoritajiet pubbliċi jew fuq ir-rapporti mħejjija minn organizzazzjonijiet akkademiċi rikonoxxuti tista' tkun ta' valur partikolari għal din il-valutazzjoni.

608. Meta ma jkun hemm l-ebda *data* disponibbli li tippermetti li ssir analiżi kwantitattiva tal-benefiċċji involuti, irid ikun possibbli li jiġi previst impatt pożittiv identifikabbli b'mod ċar fuq il-konsumaturi, mhux wieħed marġinali. L-esperjenza attwali bil-kejl u l-kwantifikazzjoni tal-benefiċċji kollettivi għadha skarsa. Il-Kummissjoni se tkun tista' tipprovdi aktar gwida dwar din il-kwistjoni wara li takkumula esperjenza fit-trattament ta' każijiet konkreti, li jistgħu jippermettu l-iżvilupp ta' metodoloġiji ta' valutazzjoni.

9.4.3.4. Kwalunkwe tip jew it-tipi kollha ta' benefiċċji

609. F'kull każ, il-partijiet għall-akkordju ta' sostenibbiltà huma liberi li jressqu evidenza u argumenti biex jappoġġaw id-dikjarazzjonijiet għal kwalunkwe mit-tliet tipi ta' benefiċċji għall-konsumaturi jew għalihom kollha. L-għażla tal-partijiet tista' tiddependi fuq l-ispeċifiċità tal-każ u r-robustezza tal-evidenza disponibbli. F'xi każijiet, li jintwerew biss il-benefiċċji individwali tal-valur tal-użu jista' jkun biżżejjed biex jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3), filwaqt li f'każijiet oħrajn, il-benefiċċji individwali tal-valur mhux tal-użu, jew il-benefiċċji kollettivi, ikunu biżżejjed. F'każijiet oħrajn, tista' tkun possibbli kombinazzjoni ta' tnejn mit-tipi ta' benefiċċji jew tat-tlieta kollha.

9.4.4. Ma tiġix eliminata l-kompetizzjoni

610. Skont ir-raba' kundizzjoni tal-Artikolu 101(3), l-akkordju jrid ma jippermettix li l-partijiet ikollhom il-possibbiltà jeliminaw il-kompetizzjoni fir-rigward ta' parti sostanzjali mill-prodotti inkwistjoni. Essenzjalment, il-kundizzjoni tiżgura li dejjem jibqa' ċertu grad ta' kompetizzjoni residwa fis-suq ikkonċernat mill-akkordju, irrispettivament mill-firxa tal-benefiċċji.

611. Din l-aħħar kundizzjoni tista' tiġi ssodisfata anki jekk l-akkordju li jirrestrinġi l-kompetizzjoni jkopri l-industrija kollha, sakemm il-partijiet għall-akkordju jkomplu jikkompetu b'mod vigoruż fuq mill-inqas aspett importanti wieħed tal-kompetizzjoni. Pereżempju, jekk l-akkordju jelimina l-kompetizzjoni fuq il-kwalità jew il-varjetà, iżda l-kompetizzjoni fuq il-prezz hija wkoll parametru importanti

[342] Madankollu, f'dan l-eżempju, mhux biss il-benefiċċju potenzjali tal-akkordju huwa limitat minħabba kopertura insuffiċjenti, iżda anki l-ħsara kompetittiva potenzjali (essenzjalment għall-istess raġunijiet).

għall-kompetizzjoni fl-industrija kkonċernata u ma hijiex ristretta, din il-kundizzjoni xorta tista' tiġi ssodisfata.

612. Barra minn hekk, jekk il-kompetituri jikkompetu ma' firxa ta' prodotti differenzjati, kollha fl-istess suq rilevanti, l-eliminazzjoni tal-kompetizzjoni għal wieħed jew aktar mill-varjanti tal-prodott mhux neċessarjament tfisser li l-kompetizzjoni fis-suq rilevanti tiġi eliminata.

613. Bl-istess mod, jekk il-kompetituri jiddeċiedu li ma jużawx teknoloġija partikolari li tniġġes jew ingredjent partikolari mhux sostenibbli fil-produzzjoni tal-prodotti tagħhom, il-kompetizzjoni bejn il-kompetituri ma tiġix eliminata jekk ikomplu jikkompetu fuq il-prezz u/jew il-kwalità tal-prodott finali.

614. Fl-aħħar nett, l-eliminazzjoni tal-kompetizzjoni għal perjodu ta' żmien limitat, li ma għandha l-ebda impatt fuq l-iżvilupp tal-kompetizzjoni wara li jgħaddi dan il-perjodu, mhux se tkun ostaklu biex tiġi ssodisfata din il-kundizzjoni. Pereżempju, akkordju bejn il-kompetituri biex tiġi limitata temporanjament il-produzzjoni ta' varjant wieħed ta' prodott, li jkun fih ingredjent mhux sostenibbli, sabiex jiġi introdott fis-suq sostitut sostenibbli għalih, immirat lejn il-ħolqien ta' sensibilizzazzjoni tal-konsumatur dwar il-proprjetajiet tal-prodott il-ġdid, ikun jissodisfa l-aħħar kundizzjoni tal-kompetizzjoni.

9.5. Involviment tal-awtoritajiet pubbliċi

615. L-involviment tal-awtoritajiet governattivi jew lokali fil-proċess tal-konklużjoni ta' akkordji ta' sostenibbiltà, jew l-għarfien ta' dawk l-awtoritajiet tal-eżistenza ta' tali akkordji, fih innifsu ma huwiex raġuni biex tali akkordji jitqiesu bħala kompatibbli mar-regoli tal-kompetizzjoni. Tali involviment jew għarfien min-naħa tal-awtoritajiet pubbliċi ma jeħlisx lill-partijiet għall-akkordju ta' sostenibbiltà mir-responsabbiltà f'każ ta' ksur tal-Artikolu 101(1). Bl-istess mod, jekk l-atti tal-awtoritajiet pubbliċi sempliċiment jinkoraġġixxu jew jagħmluha aktar faċli għall-impriżi biex jinvolvu ruħhom f'imġiba antikompetittiva awtonoma, dawk l-impriżi jibqgħu soġġetti għall-Artikolu 101(1)[343].

616. Madankollu, il-partijiet għal akkordju ta' sostenibbiltà li jirrestrinġi l-kompetizzjoni mhux se jinżammu responsabbli għal ksur tal-liġi tal-kompetizzjoni jekk ikunu ġew mġiegħla jew mitluba mill-awtoritajiet pubbliċi biex jikkonkludu l-akkordju jew meta l-awtoritajiet pubbliċi jsaħħu l-effett tal-akkordju[344].

9.6. Eżempji

617. Akkordju li jibbenefika mir-regola mhux vinkolanti rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni

> ***Eżempju 1***
>
> *Sitwazzjoni: Iċ-ċereali tal-kolazzjon jinbiegħu f'kaxxi tal-kartun ikkuluriti attraenti. Matul is-snin, dawn il-kaxxi saru akbar, mhux minħabba li żdied il-kontenut, iżda sempliċiment biex ikunu jidhru aktar attraenti u promettenti għall-konsumaturi. Din hija strateġija ta' kummerċjalizzazzjoni profittabbli, minħabba li l-konsumaturi spiss jixtru ċ-ċereali tal-kolazzjon b'mod spontanju, u d-daqs akbar jagħti l-impressjoni li jaqbillek tixtri lilhom. Minħabba li l-produtturi kollha segwew din l-istrateġija, hija*

343 Is-sentenza tad-9 ta' Settembru 2003, *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, il-punt 56.

344 Is-sentenza tat-12 ta' Diċembru 2013, *Soa Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, il-punt 38; is-sentenza tal-5 ta' Diċembru 2006, *Cipolla u Oħrajn*, C-94/04, EU:C:2006:758, il-punt 47.

ma kellhiex effett sinifikanti fuq l-ishma mis-suq tagħhom. Madankollu, hija wasslet għal eċċess ta' madwar 15 % fil-materjal tal-imballaġġ użat għall-prodotti tagħhom.

Prevent Waste, organizzazzjoni mhux governattiva, ikkritikat l-istrateġija tal-"kaxxa vojta" tal-produtturi taċ-ċereali tal-kolazzjon bħala ħela u ta' ħsara għall-ambjent, bl-użu ta' aktar riżorsi naturali milli huwa meħtieġ għall-produzzjoni u d-distribuzzjoni effiċjenti ta' dawn il-prodotti. B'reazzjoni għal dan, il-produtturi taċ-ċereali tal-kolazzjon, organizzati fl-organizzazzjoni tal-kummerċ tagħhom, qablu li jillimitaw l-imballaġġ żejjed tal-prodotti tagħhom. Huma qablu b'mod kollettiv li jillimitaw l-eċċess għal mhux aktar minn 3 % biex jiżguraw li l-kaxxi taċ-ċereali jibqgħu faċli biex jintużaw, u għamlu d-deċiżjoni tagħhom pubblika. Il-produtturi bdew jimplimentaw l-akkordju mill-bidu tas-sena u l-akkordju jkopri 100 % tas-suq. B'riżultat ta' dan, il-kostijiet tal-imballaġġ, li jammontaw għal 6 % tal-prezz bl-ingrossa, naqsu b'madwar 10 %. Dan wassal għal tnaqqis ta' madwar 0,5 % fil-prezz bl-ingrossa taċ-ċereali tal-kolazzjon u tnaqqis ta' 0-0,5 % fil-prezz bl-imnut.

Analiżi: Il-kompetituri jaqblu dwar element li għandu impatt fuq il-prezz tal-prodott, iżda huma jagħmlu dan b'mod trasparenti, li jippermetti lil kulħadd jadotta l-approċċ mingħajr ma jimponi obbligu li jsir dan. Ma hemm l-ebda skambju ta' informazzjoni sensittiva u l-konformità mad-deċiżjoni hija faċli biex tiġi mmonitorjata. Barra minn hekk, il-produtturi taċ-ċereali jibqgħu liberi li jkomplu jnaqqsu l-imballaġġ tagħhom jekk ikunu jixtiequ hekk. Barra minn hekk, l-akkordju biex jiġi limitat l-imballaġġ żejjed għandu effett żgħir ħafna u saħansitra 'l isfel fuq il-prezz taċ-ċereali tal-kolazzjon, ma jaffettwax il-kompetizzjoni bejn il-produtturi taċ-ċereali fuq il-parametri ewlenin tal-prezz, tal-kwalità u tal-innovazzjoni, u jaffettwa biss il-kompetizzjoni fuq il-kummerċjalizzazzjoni sa ċertu punt limitat ħafna (fid-dawl tal-impatt apparentement limitat tal-istrateġija tad-"daqs eċċessiv" tal-kaxxa). Għalhekk, l-akkordju jissodisfa l-kundizzjonijiet tar-regola rigward il-livell xieraq ta' protezzjoni u, b'hekk, ma jinqabadx mill-Artikolu 101(1). L-akkordju fil-fatt itejjeb l-eżitu għall-konsumaturi, billi jelimina strateġiji għaljin ta' imballaġġ żejjed li ftit għandhom impatt fuq il-kompetizzjoni.

618. Akkordju li ma għandu l-ebda effett sinifikanti fuq il-kompetizzjoni

Eżempju 2

Sitwazzjoni: Fair Tropical Fruits, organizzazzjoni mhux governattiva, flimkien ma' għadd ta' negozjanti tal-frott, stabbilew tikketta għall-frott tropikali nnegozjat b'mod ġust (it-tikketta "FTF"). Sabiex jużaw it-tikketta, id-ditti li jinnegozjaw il-frott tropikali jridu jiggarantixxu li l-frott inkwistjoni jiġi minn azjendi agrikoli fejn jiġu rrispettati ċerti kundizzjonijiet minimi fir-rigward tal-użu sikur tal-pestiċidi. Dawn id-ditti jibqgħu liberi li jinnegozjaw ukoll il-frott taħt tikketti oħrajn. Fair Tropical Fruits waqqfet sistema ta' monitoraġġ biex tiċċertifika li l-prodotti mibjugħa taħt it-tikketta FTF ikunu konformi mal-kundizzjonijiet minimi. Il-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni u l-metodoloġija u r-riżultati tas-sistema ta' monitoraġġ huma disponibbli fuq is-sit web ta' Fair Tropical Fruits. Il-frott mibjugħ taħt it-tikketta FTF huwa aktar għali minn frott tropikali ieħor innegozjat.

It-tikketta FTF ġiet introdotta madwar l-UE kollha u għadd ta' negozjanti kbar jużaw it-tikketta u ffirmaw l-akkordju biex jirrispettaw il-kundizzjonijiet minimi tat-tikketta. It-tikketta malajr saret popolari ma' ċerti konsumaturi. Skont it-tip ta' frott tropikali u s-suq ġeografiku kkonċernat, l-ishma mis-suq għall-frott mibjugħ fl-UE taħt it-tikketta issa jvarjaw minn 2,6 % għall-ananas sa 14,7 % għall-mango. Il-bqija

tas-suq huwa fornut mill-istess negozjanti li joperaw barra mit-tikketta u minn negozjanti oħrajn li ma humiex parti għall-akkordju.

Analiżi: Il-prezz ogħla tal-frott mibjugħ taħt it-tikketta FTF jista' jirrikjedi valutazzjoni tal-effetti tal-akkordju. Madankollu, fid-dawl tal-ishma modesti mis-suq tal-prodotti koperti mill-akkordju fid-diversi swieq fl-UE, l-ishma sinifikanti mis-suq miżmuma minn, u l-kompetizzjoni minn, tikketti u prodotti konvenzjonali oħrajn, il-fatt li l-parteċipazzjoni fit-tikketta FTF hija fuq bażi volontarja u mhux esklużiva u li l-liċenzja għall-użu tat-tikketta tiddependi biss fuq ir-rispett ta' ċerti kundizzjonijiet minimi, ma huwiex probabbli li l-akkordji biex tiġi stabbilita u tinħareġ liċenzja għat-tikketta jwasslu għal effetti negattivi sinifikanti. B'hekk, l-akkordji ma jinqabdux mill-Artikolu 101(1). L-akkordji jistgħu fil-fatt iwessgħu l-għażla disponibbli għall-konsumaturi, billi jippermettulhom jidentifikaw prodotti li għandhom karatteristiċi ta' "kummerċ ġust".

619. Akkordju li x'aktarx ma jirrestrinġix il-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) u/jew li x'aktarx jissodisfa l-kundizzjoni skont l-Artikolu 101(3).

Eżempju 3

Sitwazzjoni: Bħala reazzjoni għas-sejbiet tar-riċerka dwar il-livelli rakkomandati ta' xaħam f'ċertu ikel ipproċessat li saret minn grupp ta' riflessjoni ffinanzjat mill-gvern fi Stat Membru wieħed, diversi manifatturi kbar tal-ikel ipproċessat fl-istess Stat Membru jaqblu, permezz ta' diskussjonijiet formali f'assoċjazzjoni tal-kummerċ industrijali, li jistabbilixxu l-livelli ta' xaħam rakkomandati għall-prodotti. Flimkien, il-partijiet jirrappreżentaw 70 % tal-bejgħ tal-prodotti fl-Istat Membru. L-inizjattiva tal-partijiet se tiġi appoġġata minn kampanja ta' reklamar nazzjonali ffinanzjata mill-grupp ta' riflessjoni li tenfasizza l-perikli ta' kontenut għoli ta' xaħam fl-ikel ipproċessat.

Analiżi: Għalkemm il-livelli tax-xaħam huma rakkomandazzjonijiet u, għalhekk, volontarji, bħala riżultat tal-pubbliċità wiesgħa li tirriżulta mill-kampanja ta' reklamar nazzjonali, il-livelli ta' xaħam rakkomandati x'aktarx li jiġu implimentati mill-manifatturi kollha tal-ikel ipproċessat fl-Istat Membru. Għalhekk, huwa probabbli li dan isir livell massimu de facto ta' xaħam fl-ikel ipproċessat. Għalhekk, l-għażla tal-konsumatur fis-swieq tal-prodotti tista' tonqos. Madankollu, il-partijiet ikunu jistgħu jkomplu jikkompetu fir-rigward ta' għadd ta' karatteristiċi oħrajn tal-prodotti, bħall-prezz, id-daqs tal-prodott, il-kwalità, it-togħma, il-kontenut tal-melħ u kontenut nutrizzjonali ieħor, il-bilanċ tal-ingredjenti, u l-markar. Barra minn hekk, il-kompetizzjoni fir-rigward tal-livelli ta' xaħam fil-prodott offrut tista' tiżdied meta l-partijiet ifittxu li joffru prodotti bl-inqas livelli. Għalhekk, ma huwiex probabbli li l-akkordju jwassal għal effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni skont it-tifsira tal-Artikolu 101(1). Madankollu, anki jekk jinstab li l-akkordju għandu effett negattiv sinifikanti fuq il-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) – minħabba li l-konsumaturi huma mċaħħda mill-għażla li jkollhom ikel b'livell għoli ta' xaħam - il-benefiċċji għall-konsumaturi f'termini tal-valur tal-informazzjoni riċevuta u l-effetti ta' benefiċċju fuq is-saħħa x'aktarx li jegħlbu l-ħsara u x'aktarx li l-akkordju jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

620. Akkordju li jirrestrinġi l-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) u li jonqos milli jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

Eżempju 4

Sitwazzjoni: Il-produtturi ewlenin kollha tal-għamara f'suq partikolari jaqblu li jintroduċu tikketta ta' "siġra ħadra" għall-għamara magħmula minn injam imkabbar b'mod sostenibbli. Bħalissa, il-liġi ma timponi l-ebda standard ta' sostenibbiltà għall-injam. Il-partijiet qablu li japplikaw l-istandard il-ġdid, li jirrikjedi li mill-inqas 30 % tal-injam użat fl-għamara jenħtieġ li jitkabbar b'mod sostenibbli, fi żmien 3 snin. Wara dak il-perjodu, l-għamara kollha prodotta mill-partijiet għall-akkordju se jkollha tikkonforma mal-istandard miftiehem u tiġi ttikkettata bit-tikketta "siġra ħadra". Il-partijiet jibqgħu liberi li jipproduċu għamara li tirrispetta standards (saħansitra ogħla taħt tikketti oħrajn. Xi wħud mill-produtturi diġà jagħmlu dan. L-istandard ta' sostenibbiltà miftiehem inaqqas ir-ritmu iżda ma jwaqqafx it-tnaqqis ta' żoni forestali u d-degradazzjoni tal-bijodiversità tagħhom. Għal din ir-raġuni, l-organizzazzjonijiet mhux governattivi kkritikaw it-tikketta bħala "ftit wisq, tard wisq".

Il-produtturi tal-għamara li huma parti għall-akkordju għandhom sehem mis-suq ikkombinat ta' 85 %. Bħalissa, madwar 80 % tal-bejgħ totali tal-partijiet jikkonsisti f'għamara magħmula minn injam li ma jitkabbarx u ma jinħasadx b'mod sostenibbli. Il-15 % tas-suq li jifdal jinżamm minn manifatturi iżgħar li jbigħu taħt tikketti oħrajn ta' sostenibbiltà. L-istudji kkummissjonati mill-produtturi tal-għamara minn konsulenti terzi jistmaw li l-konformità mal-istandard tat-tikketta ta' "siġra ħadra" se żżid il-kost tal-injam b'medja ta' 40 % u li dan se jżid il-kost tal-produzzjoni tal-għamara, li għaliha l-injam huwa l-komponent ewlieni, b'medja ta' 20 %. Il-kostijiet tal-produzzjoni jikkostitwixxu medja ta' 60 % tal-prezz finali, bl-40 % li jifdal ikunu kostijiet tad-distribuzzjoni. Jista' jkun mistenni li ż-żieda fil-prezz finali tal-għamara se tkun, bħala medja, ta' 12 %.

Studju ppubblikat separatament jindika li, bħala medja, il-konsumaturi huma lesti li jħallsu 5 % aktar għall-għamara prodotta skont l-istandard ta' "siġra ħadra", meta mqabbla ma' għamara tal-injam mhux sostenibbli. Din ir-riċerka hija bbażata fuq l-istħarriġ tal-konsumaturi dwar ir-rieda tagħhom li jħallsu għall-għamara magħmula minn injam li jissodisfa l-istandard ta' "siġra ħadra" u fuq esperiment tal-għażla li jinvolvi għażliet differenti ta' xiri għall-għamara ta' standards u prezzijiet li jvarjaw.

Analiżi: Fid-dawl tal-kopertura tas-suq tal-akkordju u ż-żieda sinifikanti fil-prezz, l-akkordju x'aktarx jikser l-Artikolu 101(1). L-effiċjenzi possibbli, fil-forma ta' sostenibbiltà mtejba fit-tkabbir u l-ħsad tal-injam, x'aktarx li ma jwasslux għal benefiċċji għall-konsumaturi li jegħlbu ż-żieda mistennija fil-prezz: l-istudju tar-rieda li jħallsu tal-konsumaturi juri li bħala medja l-konsumaturi jivvalutaw il-kundizzjonijiet ta' sostenibbiltà mtejba konsiderevolment inqas (bħala 5 % tal-prezz finali) miż-żieda mistennija fil-prezz ta' 12 %. Barra minn hekk, jidher improbabbli li l-akkordju jkun indispensabbli biex jogħlew l-istandards tas-sostenibbiltà għall-kultivazzjoni tal-injam. Dan huwa muri mill-fatt li xi wħud mill-partijiet għall-akkordju u produtturi oħrajn tal-għamara diġà jużaw standards u tikketti ogħla. Fi kliem ieħor, ma huwiex ċar għaliex l-akkordju huwa meħtieġ sabiex jogħlew l-istandards tas-sostenibbiltà u għaliex azzjoni individwali minn kull produttur tal-għamara ma tippermettilhomx jgħollu l-istandards b'mod simili jew - bħala riżultat ta' pressjoni kompetittiva - b'mod saħansitra aħjar. Għalhekk, l-akkordju ma jissodisfax mill-inqas tnejn mill-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3) u, b'hekk, ma jistax jibbenefika mill-eċċezzjoni għall-projbizzjoni skont l-Artikolu 101(1).

621. Akkordju li jirrestrinġi l-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) u li jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3).

Eżempji: 5

Il-produtturi tal-magni tal-ħasil bħalissa qed jipproduċu firxa ta' magni, mill-aktar mudelli reċenti, li huma teknikament aktar avvanzati, għal mudelli aktar antiki li huma teknikament inqas avvanzati. Filwaqt li l-mudelli aktar antiki u inqas avvanzati jużaw aktar elettriku u ilma, huma irħas biex jiġu manifatturati u jinbiegħu bi prezzijiet aktar baxxi mill-mudelli aktar reċenti u teknikament avvanzati. Skont regolament tal-UE, il-mudelli kollha jiġu kklassifikati fi tmien kategoriji ta' effiċjenza enerġetika, minn A sa H, u jiġu ttikkettati kif xieraq.

L-innovazzjoni fl-industrija hija ffokata fuq aktar titjib fl-effiċjenza enerġetika tal-mudelli l-ġodda. Madankollu, il-produtturi tal-magni tal-ħasil tal-ħwejjeġ iħossuhom ukoll li għandhom ir-responsabbiltà li jipprovaw inaqqsu l-konsum tal-enerġija tal-magni tagħhom b'modi oħrajn. Għalhekk, huma qablu li jeliminaw gradwalment il-produzzjoni u l-bejgħ ta' magni tal-ħasil fil-kategoriji F sa H, il-mudelli aktar antiki u l-inqas effiċjenti fl-użu tal-enerġija. Dawn il-mudelli aktar antiki huma wkoll l-inqas effiċjenti fl-użu tal-ilma.

L-akkordju jinkludi l-produtturi kollha u, għalhekk, ikopri kważi 100 % tas-suq. Huwa jistabbilixxi li l-produzzjoni u l-bejgħ tal-magni tal-ħasil tal-ħwejjeġ fil-kategoriji F sa H se jiġu eliminati gradwalment fi żmien sentejn. Dawn il-mudelli bħalissa jikkostitwixxu madwar 35 % tal-bejgħ kollu fis-suq. Filwaqt li l-produtturi parteċipanti kollha diġà jipproduċu xi mudelli fil-kategoriji A sa E, u għalhekk l-ebda wieħed minnhom ma huwa se jitlef il-bejgħ attwali kollu tiegħu, kull produttur se jiġi affettwat b'mod differenti, skont il-firxa attwali tal-mudelli tiegħu. B'hekk, x'aktarx li l-kompetizzjoni bejn il-produtturi se tiġi affettwata. Barra minn hekk, l-eliminazzjoni gradwali tal-kategoriji F sa H se tnaqqas l-għażla ta' magni disponibbli għall-konsumaturi u żżid il-kost medju tax-xiri. Għax-xerrej medju ta' magna tal-ħasil fil-kategoriji F sa H, il-prezz tal-magna se jiżdied b'bejn EUR 40 u EUR 70.

Qabel ma implimentat l-akkordju biex jitneħħew gradwalment il-kategoriji F sa H, l-industrija pprovat iċċaqlaq id-domanda lil hinn minn dawn il-kategoriji bl-użu ta' kampanji ta' reklamar. L-istudji wrew li n-nuqqas ta' suċċess ta' dawn il-kampanji huwa dovut għall-fatt li ħafna konsumaturi jsibuha diffiċli biex jibbilanċjaw l-impatt pożittiv tat-tnaqqis futur fil-kontijiet tal-elettriku u tal-ilma tagħhom kontra l-impatt negattiv taż-żieda immedjata fil-prezz tax-xiri tal-magna.

Dawn l-istudji juru wkoll li x-xerrejja tal-magni tal-ħasil fil-fatt jibbenefikaw b'mod konsiderevoli mit-tneħħija gradwali tal-kategoriji F sa H. Ix-xerrej medju ta' magna tal-ħasil se jirkupra ż-żieda fil-prezz tax-xiri fi żmien sena sa sentejn, fil-forma ta' kostijiet aktar baxxi tal-elettriku u tal-ilma. Il-maġġoranza kbira tal-konsumaturi, inklużi dawk li jużaw il-magna tagħhom inqas ta' spiss, se jirkupraw iż-żieda fil-prezz tax-xiri fi żmien erba' snin. Minħabba li l-medja ta' kemm idumu jservu l-magni fil-kategoriji A sa E hija mill-inqas ta' ħames snin, il-konsumaturi, bħala grupp, jibbenifikaw mill-akkordju. Dan il-benefiċċju nett ikompli jiżdied, għall-utenti kollha tal-magni tal-ħasil tal-ħwejjeġ, permezz tal-benefiċċji ambjentali li jirriżultaw mit-tnaqqis kollettiv fl-użu tal-elettriku u tal-ilma. It-tnaqqis fil-konsum tal-elettriku jwassal għal inqas tniġġis mill-produzzjoni tal-elettriku u dan ikun ta' benefiċċju għall-konsumaturi, sal-punt li l-falliment tas-suq relatat mat-tniġġis ma jkunx diġà indirizzat minn strumenti regolatorji oħrajn (eż. is-Sistema Ewropea għall-Iskambju ta' Kwoti tal-Emissjonijiet, li tillimita l-emissjonijiet tal-karbonju). It-tnaqqis fil-konsum tal-ilma jwassal għal inqas tniġġis tal-ilma. Billi l-utenti tal-magni tal-ħasil

tal-ħwejjeġ jikkostitwixxu l-maġġoranza kbira tal-popolazzjoni globali, sehem minn dawn il-benefiċċji ambjentali jakkumula għall-konsumaturi fis-suq rilevanti li huma affettwati mill-akkordju.

Analiżi: Għalkemm l-akkordju x'aktarx li jkollu effetti negattivi sinifikanti u li jinqabad mill-Artikolu 101(1), huwa probabbli wkoll li jissodisfa l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 101(3). B'mod partikolari: (i) bħala riżultat tal-akkordju, il-magna tal-ħasil tal-ħwejjeġ medja ssir aktar effiċjenti fl-użu tal-enerġija u tal-ilma, (ii) dan ma setax jinkiseb b'akkordju inqas restrittiv, pereżempju, b'kampanja jew tikketta ta' reklamar kollettiv, (iii) il-konsumaturi fis-suq rilevanti jibbenefikaw bħala riżultat tal-benefiċċji ekonomiċi individwali u tal-benefiċċji ambjentali kollettivi, u (iv) il-kompetizzjoni ma tiġix eliminata, billi l-akkordju jaffettwa biss l-ambitu tal-firxa tal-mudelli, li huwa parametru wieħed tal-kompetizzjoni, u mhux parametri oħrajn, li fuqhom tista' u fil-fatt isseħħ il-kompetizzjoni.